ŞERMİN YAŞAR

ALTI HARFLİ BİR TATLI

TÜRK EDEBİYATI / ROMAN

Bu dünyada yaşlılara yer yok. Belki onlara yer açmak isteyenlerin kalbinde hâlâ bir oda vardır.

"Ben istiyorum ki meşguliyetim olsun. Elimde bir işim olsun. Bekleyecek bir şeylerim olsun... Telefonun başında çocukların aramasını bekleyeyim, pencerenin kenarında çocukların, torunların bana uğramasını bekleyeyim, ağaç yapraklansın diye bekleyeyim, salatalıkl çiçek açsın diye bekley domates kızarsın diye bekleyeyim. Öyle şeyler... Zaman kolay geçsin istiyorum ben. Başka derdim yok. Ölüm kapımı çalana kadar bir şeyler oyalasın işte beni."

Selime Teyze'nin hikâyesi, çocuklarının dünyasında yer bulamayan ve onların gözünde yok gibi var olmayı reddeden bir annenin hikâyesi.

Selime, bir gün hiç beklenmedik bir anda kaybolur. Gönülsüz ama planlı bir kaçıştır bu. Bildiği bütün hayatı geride bırakıp bir köyün sessizliğine sığınır. Kimseye haber vermeden, ardında iz bırakmadan. Bulunmayı bekler.
Ama hayat, beklenmedik bir misafirle -Meltem'le- karşılaştırır onu.
Biri annesiz büyümenin, diğeri evlatsız yaşlanmanın derdini anlatır.

İki hayat, iki kayboluş, iki yara aynı evde buluşur.

Bu roman, yaşlıların yok sayıldığı, insanın yalnız bırakıldığı, herkesin ancak kendine yetebildiği, en yakınlarına bile derman olamadığı bir çağın hikâyesi.

QR kodu okutunuz

Dijital fiyat etiketi

tavsiye edilen KDV'siz satış fiyatı

Sertifika no: 44919

ISBN 978-625-5683-34-2

9 786255 683342

Doğan Kitap

Şermin Yaşar, 1982 Berlin doğumlu olan Şermin Yaşar, Türk Dili ve Edebiyatı mezunudur. Yüksek lisansını yine edebiyat alanında yapan yazar, reklam ve medya sektöründe metin yazarlığı, reklam yazarlığı, kreatif direktörlük yapmıştır. Çocuk edebiyatına *Çok Hayal Kuran Çocuk, Oyun Takvimi, Dedemin Bakkalı, Dedemin Bakkalı Çırak, Tilki Masalları, Cingo, Kuş Masalları, Abartma Tozu, Bizimki, Oh Ne Âlâ Memleket, Babaannem Geri Döndü, Cebimdeki Mandalina Ağaçları, Pekicik, Hıhıcık, Dahacık, Cumhuriyet'in İlk Sabahı, Kınalı Serçe, Biri Daha Var* ve *Telefon Melefon Yok* eserlerini kazandırmıştır. *Tarihi Hoşça Kal Lokantası, Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu, Gelirken Ekmek Al, Deli Tarla* (2021 Sait Faik Hikâye Armağanı), *Kalk Yerine Yat* isimli öykü kitaplarının ve *Söyleme Bilmesinler* adlı romanın yazarı olan Şermin Yaşar Türkçeye, Türkçenin söz varlığına ilişkin yaptığı çalışmaları kavramsal birer tasarım haline getirerek 2022 yılında dünyanın ilk "Kelime Müzesi"ni ve 2024 yılında "Anne Müzesi"ni kurmuştur. Yazar üç çocuk annesidir.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Söyleme Bilmesinler
Tarihi Hoşça Kal Lokantası
Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu
Gelirken Ekmek Al
Deli Tarla
Kalk Yerine Yat

ALTI HARFLİ BİR TATLI

Yazan: Şermin Yaşar
Editör: Aslı Güneş

Yayın hakları: © 2025 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Ekim 2025 / ISBN 978-625-5683-34-2
Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Onur Dal
Sayfa tasarımı: Taylan Polat
Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnşaat San. ve Tic. A.Ş.
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.
Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL
Tel. (212) 446 05 99
Sertifika No: 52729

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Altı Harfli Bir Tatlı

Şermin Yaşar

Doğan Kitap

Çay Bisküvisi

500 gr un
100 gr süt
125 gr tereyağ
1 adet yumurta
karbonat
vanilya
200 gr şeker
unu hamur tahtasında ele ortasına tereyağı yumurta karbonat süt vanilya şeker ilave et etrafından un almak suretiyle yoğur hamuru bir müddet dinlendir. Sonra bir parmak kalınlığında aç. Muteliif şekilli kalıplarla kes. Orta kararlı fırında açık pembe renkte pişir.

Çay Bisküvisi

"Çekme" diye bağırdı.

Bunu o kadar beklemiyordum ki az daha telefonu elimden düşürüyordum.

Sakin sakin konuşuyordu Selime Teyze. Birine göstermek için falan değildi. Neden yaptığımı ben de bilmiyordum ama fotoğrafını çekmek istemiştim. Öylesine... Belki sonra açar bakardım, bilmiyorum. Kıyafeti, elleri, yaşlılığı, başörtüsünün kenarından çıkışmış beyaz saçları, mavi gözleri, gül küpeleri, kırışıklıkları... Her şeyiyle uzun zamandır gördüğüm herkesten farklıydı. Hiç bu kadar yaşlı biriyle böylesine yakın durmadığımı fark ettim. Babaannemle belki ama o da yaşlı sayılmazdı ki... O zamanlar bana yaşlı gelirdi, oysa daha ellilerinin ortasındaydı öldüğünde.

Bana farklı gelmişti Selime Teyze; bir zeytin ağacının, bir kayanın, güneşin, denizin fotoğrafını çeker gibi çekmek istemiştim fotoğrafını. Böyle tepki vereceğini kestirememiştim. Sanki vuruyormuşum da "vurma" diyormuş, itiyormuşum da "itme" diyormuş gibi bağırmıştı. Telefonu tekrar çantama koyunca sesini yumuşattı.

"Çekme yavrum, ne demeye çekiyorsun. Konuşuyoruz şurda kendi halimizde."

"Yok, kusura bakma, ben öyle, anı olsun diye..."

"Anı oluyor zaten, çekince daha çok anı olmuyor. Böyle de anı oluyor. Anarsan anı olur..." dedi, tekerleme söyler gibi.

Yarım saate yakındır Selime Teyze'nin bahçesinde oturuyordum. Ben geldiğimde ceviz kırıyordu. Büyükçe bir taşı altlık yapıyor, cevizi üzerine koyuyor, sonra daha küçük bir taşla vuruyor, ardından da aheste ayıklıyordu cevizi. Bir tane kırıyor, sonra uzun uzun bekliyor, dakikalar sonra diğerine geçiyordu. Hafiften titreyen parmaklarının arasında usul usul hareket ediyordu ceviz. Sonra içleri bir mendilde biriktiriyor, kabukları bir gazete kâğıdının içine koyuyordu. Ceviz kırmak bile bu kadar uzun sürüyorsa, diğer işlerini yapması kim bilir ne kadar zamanını alıyordu.

İlk kez gerçek bir köye geliyordum. Daha önce İzmir'in bir köyüne gitmiştik ama adı köydü, kendisi çoktan tatil köyüne dönüşmüştü. O sayılmazdı. Daha önce bir köylü kadınla oturup konuştum mu? Galiba hayır. Ne konuşacağımı da bilmiyordum aslında, sadece beklerken, sohbet olsun diye birkaç şey sormuştum. Yavaş, sakin, nasıl desem, tatlı anlatıyordu. Sanki aynı yaştaymışız gibi...

Selime Teyze'yi tanımıyordum. Fırat, günümü kasabadaki tapu binasında, belediyede geçirmek yerine köyde kalabileceğimi söyledi; beni Selime Teyze'nin yanına bıraktılar. Fırat da tanımıyordu onu aslında. Bize köyde refakat eden

Hasan Bey, "Hanım kızımız bekleyecekse, Selime Teyze'nin evinde bekleyebilir, hoşsohbet biridir" demişti. Gerçi ben bekleyeceğimi söylememiştim ama adam öyle deyince itiraz etmedim. Zaten ne işim var belediyede, tapuda benim.

Sonra beni buraya bıraktılar. Selime Teyze'nin de geleceğimden haberi yoktu. Kapıdan içeri girdiğimizde bahçede, yerde oturmuş bir şeylerle uğraşıyordu. Bizi görünce kalkma gereği bile duymadı.

"Bizim akrabanın oğlu" deyip Fırat'ı gösterdi başıyla Hasan Bey, "az işimiz var çarşıda. Karısı senin yanında bekleyiversin" diye bağırdı ona doğru, uzaktan.

"Olur, olur beklesin, buyur gel, hoş geldiniz. Hadi işiniz rast gitsin bakalım" deyip yanındaki minderi karşısına atıp eliyle işaret etti. Oturdum.

Müthiş bir kabuldü bu. Hangimiz şehirde kapımızı çalan ve kim olduğunu bilmediğimiz birine buyur gel deriz. Ben kimim, neden geldim, ne kadar kalacağım, ne kadar vaktini alacağım onun, bunları hiç düşünmeden buyur gel dedi bana. Kimim ben? Bir akrabanın oğlunun karısı.

Ben Fırat'ın karısı falan değildim. Daha geçen hafta tanıştığım bir adamla, bu hafta onun köyünde, üstelik karısı olarak tanıştırılmak çok garipti. Hasan Bey öyle deyince hızlıca Fırat'a döndüm, o sadece gülüyordu. Selime Teyze'ye Fırat'ın karısı olmadığımı söylemeli miydim? Ona neydi ki bundan? Ama belki de sevgilisi olduğumu öğrenirse kabul etmekte

zorlanırdı beni. Sevgilisi bile değildim, daha bir hafta olmuştu tanışalı, ne sevgilisi! Peki ne diye geldim o zaman adamın köyüne?

"Karnın aç mı?" diye sordu Selime Teyze.

"A yok, değil, hiç değil. Yiyip de geldik. Teşekkür ederim."

"Hiçbir şey de edemezsin, yemediğin yemeğin neyine teşekkür edersin" dedi.

Güldüm.

"Yani teklif ettiğiniz için teşekkür ederim."

"Edicez tabii, âdetten o" dedi, o da güldü.

Kırdığı cevizlerden birini bana uzattı. İşaret ve yüzükparmağı hafif yamulmuştu; ellerinin damarları belirgin, parmakları kınalıydı. Yüzükparmağında güllü bir gümüş yüzük vardı. Uzattığı cevizi gereğinden fazla bekletmiştim. "A yok, yemeyeyim" demek için uzun zaman geçmişti. Aldım. Teşekkür ettim tekrar.

"Ye bakalım önce de, öyle teşekkür edersin" dedi. Sonra anlatmaya başladı.

"Biz buna eskiden koz derdik, ne zaman ceviz demeye başladık hiç anlamadım. Şimdi koz desek kimse ne dediğimizi anlamaz. Her şey ne çabuk değişti, değil mi kızım?" dedi.

Cevap bekleyen bir soru değildi bu, yine de güldüm, "Aynen" dedim. Sonra da saçma bir cevap verdiğimi fark ettim. Aynen dedim koskoca kadına...

"Geçen sene ceviz kırdım, yarım kilo kadar vardı, böyle kırdım, boğçaladım. Nereye soktuysam soktum, katiyen bulamıyorum. Kuş oldu uçtu cevizler. Kırmadım mı acaba, hayal mi gördüm, düş mü gördüm, diyorum ama yok, kırdım. Kabuklarını yaktım, onu bile hatırlıyorum. Nereye soktuysam soktum, yoklar. Eee artık böyle akıllar, bu yaştan sonra. Sabah yaptığımı akşam hatırlamıyorum. Allah korusun, bunadım mı ne oldu diyorum. Eh, o da olacak. Nereye gittiyse gitti o cevizler. Kuş oldular. Bu sene mutfağa bile koymam bunları, bağlarım koynuma. Koynumda dursunlar" dedi.

Güldü. O gülünce ben de güldüm.

"Ben de kırayım mı" diye uzandım. Yardım etmek istemiştim, cevap beklemeden taşı elime aldım. Ama aldı elimden usulca.

"Kırma yavrum, kırma. Ben mahsus öyle yavaş yavaş yapıyorum onu. Neyle eğleyeceğim kendimi?" dedi.

Doğru. Ne yapardı insan burada bütün gün? Nasıl geçerdi vakit? Bir kez daha etrafa baktım. Kuş seslerinden, uzaktan gelen bir köpek havlamasından başka ses duymamıştım. Sessiz, ıssız bir yer burası. Başını kaldırdığında her yer ağaç, göz alabildiğine orman... O ormanın ortasında kaybolmuş küçücük bir köy. Asfalt yolu bile yok. Gelirken yol bir yere kadar asfalttı; yola tezgâhlar kurulduğunu gördüm. Süt reçeli, karadut özü, kızılcık özü, keçiboynuzu özü... Kim alır bunları, kim gelir buralara, kim arar bulur? Ben bir kere bile tatmadım bunları bugüne kadar.

Sonra asfalt bitti, tozlu bir yola girdik. Yolumuzun bir yerde düzeleceğini düşünüyordum ama öyle olmadı. Bir mezarlığın önünde durduk. "Geldik" dedi Fırat. Durup dua etti. Sonra doğrudan Fırat'ın babasının evine gittik. Ev denemezdi, çoktan yıkılmıştı. Eskiden ev olduğu zor anlaşılan bir viraneliğin önünde Hasan Bey karşıladı bizi. Şöyle bir etrafında dolandık evin. Fırat adamla bir şeyler konuştu, sonra kasabaya gitmeye karar verdiler. Tekrar arabaya binmedik, yürüdük. Evler eski, sokaklar boştu. Evlerin pencerelerine işlemeli güneşlik perdeler gerilmişti ama içeride kimse yoktu belli ki. Kimi evler yıkılmış, kimileri zor ayakta duruyordu. Bazıları nispeten yeni, bakımlıydı ama yine de kimse yoktu. Sokakta kimseye rastlamadık.

Fırat yolda, bu bölgedeki köylerin hepsinde taş Rum evlerinin olduğunu anlattı. Bölge yeni yeni keşfediliyormuş. Evlerin çoğunu İstanbullular alıyormuş, kimisi otel yapıyormuş, kimisi restoran. Ama çoğu içinde yaşamak için alıyormuş bu evleri. Civar köyler daha gelişmişti, Fıratların köyde henüz hiçbir şey yapılmamıştı. Ama o, oranın da gelişip değişeceğine inanıyordu.

Henüz başka bir köy görmemiştik. Arabayı bıraktığımız yerden Selime Teyze'nin evine kadar yürüdük. Benim daha önce hiçbir yerde görmediğim bir ıssızlık vardı köyde. Bu kadar mıydı köy? Kimse yaşamıyor muydu burada? İnsan nasıl geçirirdi ki gününü böyle bir yerde?

Gözüm bahçedeki çiçeklere takıldı. Bir sürü çiçek vardı Selime Teyze'nin bahçesinde ama hiçbiri saksıda değildi. Araba tekerleğinin içine çiçek dikmiş; yoğurt kaplarına, peynir tenekelerine dikmiş. Toprağın hiçbir yerini boş bırakmamış. Bu mevsimde

bile çiçekli bahçe; kim bilir yazın nasıl oluyordur. Dışarıdan bu kadar renkli görünmüyordu ev. Belki diğer evlerin avluları da böyledir. İnsanın içi dışı bir mi ki evler öyle olsun.

"Kaç kişisiniz köyde, Selime Teyze?" diye sordum sohbet olsun diye. Uzun süren sessizlik rahatsız edici oluyor.

"Kışın mı yazın mı?" dedi.

Bilmem, ne fark eder ki, köy burası... Ama fark ediyor demek ki...

"Kışın?"

"Geçen kış üç hane kaldık. Ben varım... bak teee orda mavi sıvalı ev, orda bir Necmettin Dayı derler o, bir de Nimet var; onun evi şimdi burdan gösterince gözükmez, azıcık uzak. O kadar. Üç kişi kaldık kışın. Yazın on on beş hane oluyor ama. Herkes kışın çoluğunun çocuğunun yanına gidiyor."

"Neden?"

"Elinin köründen" dedi.

Elinin köründen mi? Beni tersleyeceğini hiç düşünmemiştim. Sormamam gereken bir şey sorduğumu sanmıyordum. Ama ifadesi kızgın değildi. Kızgın mıydı, üzgün müydü, gülüyor muydu, anlamıyordum ki. Alaycı bir ifadesi vardı. Çok uzun zamandır hiçbir iletişimde bu kadar zorlanmamıştım. Kendi halime güldüm; koskoca şirketin kurumsal ilişkiler müdürü ben, bir köylü kadınla bile doğru düzgün iletişim ku-

ramıyordum. Geldiğimden beri kaç kez terslemişti beni. Konuşmayı bırakıp bir kenarda Fırat gelene kadar telefonuma baksam diye düşündüm.

"Sobayla uğraşmak zor kışın. Alışkınız ama zor. Alıştın diye hiçbir şey kolay olmuyor. Ondan ötürü götürüyor çocukları anne babalarını. Bir ay birinde, bir ay birinde... öyle öyle sıraya bindiriyorlar, bitiriyorlar kışı. Geçen ay gelseydin kalabalıktı, havalar soğumaya başlayınca gittiler. Bu sıra iyi gidiyor hava, bakma... ama yaptı mı da yapıyor soğuğu. Uğraşılmıyor soğukta sobayla; yağmur, çamur... Ekim dedin mi gidiyorlar, baharın dönüyorlar köye göçmen kuşlar gibi. Şimdi artık bütün köyler öyle, bütün yaşlılar öyle. Yaşlılık zor."

"Senin çocuğun yok mu?"

"Vaaar."

Sustu Selime Teyze. Sanki söylememesi gereken bir şeyi söylemiş gibi birden sustu. Dilini ısırır gibi tuhaf bir hareket yaptı. "Sen neden gitmiyorsun?" diye sorsam açmamam gereken bir konuyu açarım diye çekindim. Belki de istemiyordu çocukları, nereden bileceksin?

Yine de "Kaç çocuğun var?" diye sordum.

Düşündü, sayar gibi yaptı. Sanki kalabalık bir aileyi tek tek gözünün önüne getirerek sayıyordu. Sonra omuzlarını silkti.

"Sıfır" dedi gülerek. Ağzına bir ceviz attı, ağır ağır çiğnedi.

Şakacı biri diye düşündüm. Belki de çocuğu yoktu. Şaka yapmıyordu da gerçekten olmadığını söylüyordu. Olamaz mı? Herkesin çocuğu olacak diye bir kural yok sonuçta. Bunu en iyi sen biliyorsun, Meltem. Bak işte, hayatın istediğin gibi giderse, çocuk yapmadan sıyrılıp gidersen bu hayatın içinden, yaşlandığında biri sana "Kaç çocuğun var?" diye sorduğunda sen de "sıfır" diyeceksin. Hem çocuğunuz olmuyor diye boşanmadın mı sen de Mehmet'ten?

Elimde tuttuğum cevizi ben de attım ağzıma, içten içe güldüm kendime. Güzel... İnanmaya başlamışım kendi yalanıma. Birdenbire söyledi bunu iç sesim. "Çocuğunuz olmuyor diye boşanmadın mı sen de Mehmet'ten?" diye sormuştum az önce kendime. Aynı yalanı sürekli tekrar etmek işe yaramış.

- Öyle olmadı. Birincisi ben Mehmet'ten boşanmadım, o beni terk etti, o beni boşadı. İkincisi çocuğumuz olmuyor değildi; ben çocuk istemiyordum. Sorun sadece benim istememem de değildi. Mehmet bir aile istiyordu. Ben bizim zaten bir aile olduğumuzu düşünüyordum.

Anlaşamıyorduk. Neden ayrıldınız? Anlaşamadık. Neden boşandınız? Anlaşamadık. Anlaşamamak çok anlaşılır bir nedendi ayrılmak için ama kimseye bu kadar açıklama yeterli gelmiyordu. Daha geçerli sebepler istiyordu toplum bizden. Hiç değilse şiddetli bir geçimsizlik istiyordu. Oysa şiddetsiz, sessiz bir geçimsizlik de az şey değil ki. Aynı evi paylaşan, hiç konuşmadan, kavga etmeden, birbirine dokunmadan seneler geçiren insanların geçimi de geçimsizlik değil mi? Çiçeği ha bir günde koparıp atmışsın kökünden, ha yavaş yavaş solmasına izin vermişsin.

Selime Teyze beni Fırat'ın karısı sanıyor. Kaç yıllık evlisiniz dese, "Yeni evlendik" derim. Fırat benim ikinci eşim, ilk kocam beni çocuğum olmadığı için boşadı derim. Bilsin. Beni rahatlatan yalanı o da bilsin.

Gerçek şu ki ben çocuk istemediğim için kocam boşanmak istedi. Çocuk konusundaki tartışmalarımızın sonunda Mehmet, "Ben bir aile istiyorum, aile. Yoksa neden evlendik" dedi ve önüme imzalamam için dilekçeyi koydu. Ağlamamak için dişlerimi sıktım, önemsemiyormuşum gibi görünmek için elimden gelen her şeyi yaptım ve imzaladım. Evden o gün ayrıldı. Son kez mahkemede görüştük, adliyenin kapısında vedalaştık. Eşyalarını almaya ben yokken geldi, bir daha da görmedim onu. Evin anahtarını mutfak masasının üstüne koymuş, altına iliştirdiği kâğıda "Her şey için teşekkürler" yazmış. Sanki birkaç günlüğüne gelip evime misafir olmuş bir arkadaş gibi... "Her şey için teşekkürler" yazmış kâğıda. Rica ederim, ben teşekkür ederim... Beni yeniden kendi gerçekliğimle yüzleştirdiğin için, sen de beni terk ettiğin için, beni yalnız bıraktığın için asıl ben teşekkür ederim.

Elimdeki notu buzdolabının üstüne astım. Dursun orda. Hâlâ duruyor. Üstünü örttüğüm sevgimi, varlığından bir gün bile emin olmadığım aşkımı, hayal kırıklığımı, yalnızlığımı, terk edilmişliğimi de koy bir kenara... Ben sahiden aile olduğumuza inanıyordum. Karı kocaydık işte, aileydik. Nikâhta aile cüzdanını nasıl da sımsıkı tutmuştum. O aile cüzdanının içine annemi babamı bir çiçek gibi kurutup koymuştum. Başka hiçbir şey eklemek istemiyordum oraya. İkimizin fotoğrafı yan yana duruyordu. Aileydik. Aile cüzdanımız olduğuna göre, karı koca yan yana durduğumuza göre, aileydik biz.

Benim ailemde çocuk vardı, ben vardım. Ortada ben vardım. Öylece duruyordum orada. Ama annem yoktu, babam yoktu. Onlar yan yana olmadığı için, benim varlığımın da bir anlamı olmuyordu. Onlar yan yana olsa ama ben olmasam yine aile olurlardı. Biz de öyle olurduk bana göre. Aile olmak için illa çocuğumuzun olması gerekmiyordu. Demek ki yanılıyormuşum.

Doğurmak istemiyordum, hâlâ istemiyorum. En azından şimdilik... İstemiyorum, korkuyorum ve korkuma saygı duyulmasını beklerken terk edildim. Evliliğimiz aile olmak için yetmiyormuş. Neydi bu aile denilen şey, bilmiyordum ki. Gerçekten bilmiyordum. Ben tarafların anneler ve babalar olduğu bir savaşın içinden geçip gelmiştim. Çok yara almıştım. Mehmet bunları bir yara olarak bile görmüyordu; onun gözünde bir dal çiziği, bir kâğıt kesiği, bir sinek ısırığı gibiydi benim aile yaralarım. Öpünce geçeceğini sanıyordu.

Evlilik teklifi ettiği gün, "Mehmet ben çok yalnız ve çok yaralıyım, emin misin?" diye sormuştum, heyecanla "evet" demek yerine. Onu kendimden korumaya çalışıyordum. "Eminim" demişti, "çok mutlu olacağız, merak etme." Ben de inanmıştım buna, inanmaya ihtiyacım vardı; inandım. Hemen iyileşeceğimi, bir imzayla mutluluktan uçacağımı sandım.

Gülmedim bile.

Mehmet'le evlendim. Evlilikler bir dönüm noktasıdır. Bir şeyler değişir ve iyiye gider diye düşündüm. Beklentim yüksek değildi. Hayalimdeki ben ve Mehmet, babaannemle dedemdi. Mutfakta kek çırpıyordum ben, kolay kek ya da belki çay

bisküvisi. Babaanneminkinden. Mehmet bulmaca çözüyordu. Öylece yaşayıp gidiyorduk. Çocuksuz. Kendi başımıza... Böyle mutlu olacaktık biz. Böyle güzel olacaktı. Bir çocuğun sorumluluğunu almayacaktık; ne onu üzecektik ne kendimiz üzülecektik. Ne uzayıp ne kısalacaktık. Öyle geçip gidecekti ömür.

Olmadı. Olmamasına şaşırmadım da üzülmedim de. Ama uyandım. Beni, benimle aynı sınavlardan geçmemiş hiç kimsenin asla anlayamayacağına uyandım.

Boşanmak kolay oldu. Zor olan yeniden yalnız kalmaktı. Herkese karşı öfke doluydum. İçim dipsiz bir kuyu gibiydi. Yıllar boyu bazen bardaktan boşalır gibi, bazen damla damla, bazen ip gibi incecik akarak öfke doldu içime. O öfkeyi hiçbir yere akıtamadım. Mecburen dışıma sızdı. Dipsiz kuyu bile dolmuştu. Bir yere dökebilsem içimi, rahatlayacaktım.

Gelgelelim öfkemin muhatapları yoktu ortalıkta. Senelerdir yoktu. Boşanmayla birlikte hayattaki bütün öfkemi kusabileceğim bir kurban duruyordu karşımda. Beni terk eden bu eski koca bütün hakaretleri hak ediyordu. Evliliğimin benim yüzümden bitmesini, terk edilmiş olmayı, önüme boşanma dilekçesinin konmuş olmasını, mutfak masasına bırakılan notu ve anahtarı kaldıramıyormuşum gibi yaptım. Oysa kaldırırdım. Ne ki benim için boşanmak...

Yine de böylesi iyi geldi. Anneme, babama, Hikmet Anne'ye, babaanneme, dedeme, öğretmenlerime, arkadaşlarıma, çevremdeki herkese gösteremediğim ve yıllardır içimde biriktirdiğim öfkeyi damıttım içimde. Hepsinin muhatabı Mehmet'ti

artık. Aksi halde Mehmet'e duyduğum şey olsa olsa kırgınlık olurdu. Beni ilk terk eden değildi ama noktayı o koydu. Sanki konuşmak için hikâyenin bitmesini bekliyormuşum gibi konuşmaya başladım.

Ben pek kimseyle konuşmam, kimseyle gereksiz diyaloglara girmem. Herkesi dinlerim, kimseye kendimle ilgili hiçbir şey anlatmam. Ama bu kez anlattım. Sekreterime Mehmet'i anlattım. İş arkadaşlarıma anlattım. Varlığını bile bilmedikleri kocamın yokluğunu anlatırken kendime ben de şaşırdım. Spor salonunda yan yana yürüdüğümüz koşu bandındaki kadına anlattım Mehmet'i. Her gün kahve aldığım dükkândaki baristaya anlattım. Saçıma fön çeken ve o güne kadar yüzüne bile bakmadığım çocuğa anlattım. Eve su siparişi verdim, sucuya anlattım kapı aralığından.

Herkese aynı hikâyeyi anlattım: "Kocamı çok seviyordum. O da beni. Ama çocuğu olmuyordu eşimin, çok istiyordu ama çocuğu olmuyordu. Bunun üstesinden gelemedi, ayrılmak istedi. Evliliğim bittiği için çok üzgünüm, en çok da onun için üzgünüm. Bütün infertilite yöntemlerini denedik ama olmadı. Evlat edinelim dedim, kabul etmedi. Kendini yetersiz hissediyordu. Bununla baş edemedi. Onu çok özlüyorum. Kendime de üzülüyorum ama en çok Mehmet'e üzülüyorum. O bensiz yapamaz."

Herkese aynı yalan. Çok tatlı bir hikâyeydi bu, kulağa öyle inandırıcı geliyordu ki. Buna inanırsam boşanmayı kaldırmak daha kolay olacaktı. Bir yalanı ne kadar çok kişiye, ne kadar sık anlatırsan o kadar kolay gerçeğe dönüşüyordu. Benim hayatım da işte böyle ince ince yalanlarla örülmüş gerçeklerle doluydu. Şimdi sıra Selime Teyze'deydi, biraz da o dinlesin.

Selime Teyze cevizleri kırmayı bitirmişti. Ceviz içlerini topladığı mendili sıkıca boğçaladı. Sonra büyük bir odun parçasını aldı, bıçakla küçük parçalara ayırmaya başladı. Boş duramıyordu. Çıraydı odun, kolay ayrılıyordu parçalara. Ellerine baktım; becerikliydi ama aynı zamanda yorgundu. Sanki onun ağır aksak bedeninden bağımsız çalışan parçalarmış gibi yavaş, titrek ama tanıdık hareketlerle işliyordu parmakları.

Çıraları kesip kesip on dört tanesini birbirine bağladı. "Bir bağa kaç tane koyuyor" diye içimden saydım. On dört... saçma bir sayı. On ya da on beş olsa daha doğru olurdu. Daha önce bağladığı demetlerden birini aldım, dokuz tane vardı. Demek ki saymıyordu. Ben olsam belli bir düzen içinde yapardım bağları. Neden? Bilmiyorum. Nedenini bilmeden yaptığım o kadar çok şey var ki... sıra çıra bağına mı gelmiş?

Selime Teyze, bağladığı çıraları yanındaki odunların arasına fırlattı. İkimiz de sessizdik, karşılıklı oturuyorduk. Gözlerimi kaçırdım. Ne yapmam gerektiğini bilemedim. Gülümsüyor gibiydi ama emin olamıyordum. Keşke konuşsa... Keşke bana sorsa: Kimim ben? Ne iş yaparım? Neden gelmişim buraya? Kocam sandığı Fırat'la nasıl tanışmışız, kaç yıllık evliyiz, çocuğumuz var mı? Sorsun... Ben ona Fırat'ı değil, Mehmet'i anlatayım. Ama Selime Teyze hiçbir şey sormuyordu, ilgilenmiyordu bile benimle. Kendi işine bakıyor, arada beni tersleyip sonra yine kendi dünyasına dönüyordu. Sıkıldım, Fırat gelsin, hemen kalkıp gidecektim.

"Yaaaa işte öyle, hanım kız" dedi.

Haddinden fazla uzayan bir sessizlik vardı, rahatsız edici bir sessizlik... Biri konuşmalı, sessizliği bozmalıydı, bunu o yaptığı için rahatladım.

"Nasıl?"

"Öyle" dedi, bu kez dudaklarını öne doğru büzüp güldü.

Ne tuhaf bir kadındı. Rahatsız etmişti bu gülüşleri beni. Ben de onu rahatsız etmek istedim:

"Sen mi istemedin çocuğunun olmasını, yoksa olmadı mı?"

Neyse ne! Ayıpsa ayıp... Madem o sormuyordu, ben ona soracaktım. O anlatsın biraz, anlatsın da sıra bana gelsin.

"Yoook oldu; oldu da yoklar."

Belki de hayatta değildi çocukları. Ne bileyim, konuşmuyordu ki doğru dürüst. Belki de hayattaydılar ama annelerini görmeye gelmiyorlardı. Televizyondaki programlar böyle hikâyelerle doluydu. Köylerdeki yaşlılarla röportaj yapan bir program var, ara ara denk geliyorum; oradaki yaşlılar yalnızlıklarından, çocuklarından şikâyet ediyorlar boyuna. Bu da öyleydi belli ki.

"Haaa, anladım, gelmiyorlar, demek istedin. Gelmiyor mu çocukların Selime Teyze?" diye sordum olabildiğince acımasız bir ses tonuyla. Kadın bana dertlerimi anlatma fırsatı vermediği için cezalandırıyordum onu.

"Gelmiyorlar" diyecekti şimdi. Çocuklarının hepsini tek tek anlatacaktı. O anlatacak, bana sıra gelmeyecekti yine. Belki çocuklarını anlatırken, araya girer, "Ben de..." diye başlayıp kendi hayatımı anlatabilirdim ona. Ama hiç beklemediğim bir cevap verdi:

"Çocuklarım burda olduğumu bilmiyorlar, ben kaçağım kızım."

Selvi Dalları

Ben ceviz kırarken geldi kız. Hasan getirdi, "Senin burda bekleyiversin" dedi kız için. İçimden "Bu köyün bekleme salonu mu ulan benim evim?" diye geçirdim. Desem oracıkta, ne Hasan kalır piyasada ne misafir... Ama demedim. Severim Hasan'ı. Sevmem aslında ama işimi görüyor. İşimi gören insanları severim, doğruya doğru. O buldu bu evi bana, o benim suç ortağım. Hasan'la ters düşmeyi göze alamam; şak diye çeker fotoğrafımı, gider emniyete memniyete, anında bulurlar beni. Fotoğrafa bile gerek yok; "Böyle böyle, bir teyzeyi saklıyorum bizim köyde" der, nasıl olduğunu bile anlamam, şu kapıdan Meral giriverir, boğa gibi...

Çocukların isimlerini, telefonlarını sorup duruyor Hasan. Bana bir şey olursa haber verecekmiş. "Bir şey olmaz bana" diyorum, vermiyorum. "Allah geçinden versin ama ölürsen ne yaparım?" dedi geçen gün. "Göm" dedim. "Ölürsem bir kuyu kaz, at içine. Kimseye haber verme. Onu da mı ben düşüneyim. Ölmüşüm zaten."

Millet öyle yapıyor, kefenlik falan alıp koyuyor kenara. Ölmüşsün, daha ne gam? Yaşarken kimse koşmadı hizmetimize, ölünce bari azıcık hizmet etsinler. Onu da başkaları alıversin, onlar düşünsün.

Bu salak kız da gelir gelmez dayadı telefonu yüzüme. Oturmuş ceviz ayıklıyordum, madem geldi, iki üç kelam edeyim, konuşayım dedim, tatlı konuşuyormuşum, yapıştı telefona. "Çekme" dedim; çekip de ne olacak? Geçen de birilerini getirdi Hasan, "Eee teyze anlat bakalım kimsin, kimlerdensin?" dedi misafirler. Ağzımı arıyorlar, yer miyim ben?

"Kimselerden değilim yavrum. Kimim kimsem yok benim. Çocuğum olmadı, kocam öldü. Kaynımgille aynı bahçedeydi evlerimiz, rahat edemedim yanlarında. Ev arıyordum, burayı buldum, taşındım" dedim. Yalana da nasıl alıştım, Allah affetsin. Her gelene aynı şeyi anlattım.

Bir tek bu kıza... Nasıl oldu bilmem, dalgınlığıma mı geldi, hiç anlamadım. "Senin çocuğun yok mu?" dedi, "Vaaar" demişim. Var demezdim, kim sorsa "yok" derdim. Ne halt etmeye "var" dedim bu kıza? Var deyince, gerisini de söyledim. "Burda olduğumu bilmiyorlar" dedim.

Neden bu kıza yalan söylemedim? Ah Selime, senin kafana tükürsünler... Çenene etsinler Selime. Kaçtığını öğrendi işte kız. Hasan dışında biri daha var şimdi gerçeği bilen. Hasan bile neyi biliyor ki? Aldığı paraya bakıyor, ötesi berisi umurunda değil. Belki ben katilim de ondan kaçtım, belki saklanıyorum burda, belki dünya çeşit iş açacağım başına? Hiç düşünmüyor. Dini imanı para olmuş.

Ama kaç gecedir rüyasını görüyordum. Rüyamda birine anlatıyordum her şeyi; hem ağlıyorum hem anlatıyorum. Ağlarken uyanıyorum. Demek ki bu kızmış anlattığım. Aman,

neyse ne. Kime ne anlatacağımı başkasına mı soracağım? Bunca şey olup bitmiş, buna mı dertleneceğim şimdi?

Bu kızın da çok umurunda sanki. Arkasını döner unutup gider. Şimdiki gençler hep böyle. Gam yok tasa yok. Bir şey anlatıyorsun, ötesini berisini sormuyorlar, gülüp gülüp ellerindeki telefona bakıyorlar. Buna da çıkışmasam bu da başlayacaktı telefonla oynamaya. Kızınca attı hemen telefonu çantasına. Korktu. Güzel kız ama donuk biraz. Eli kolu rahat hareket edemiyor. Bir sıkıntısı varmış da o onu böyle yapmış gibi. "Nerden bildin?" diyeceksin şimdi. Yetmiş iki sene yaşayınca biliyorsun her bir naneyi. Görmediğin insan kalmıyor. Her çeşit insanla tanış oluyorsun. Bunun da bir derdi var, belli. Sorsan "Ne derdin var?" diye, "yok bir şeyim" der. Heee, ben de inandım. Hakikat derdi olan, "yok" der, derdi olmayan dert uydurur zaten.

Elini uzattı ceviz kırayım diye. Tırnakları lale tırnak... benim küçük kızın tırnakları gibi. Kendinden güzel. Ötekilerin ellerine, tırnaklarına benzemez Yıldız'ın elleri. Bak, kaç gündür aklıma gelmiyordu. Bir tırnak ucu görüyorsun, hatırlıyorsun. Sonra unut, unutabilirsen... Analık çekilecek iş değil, ama işte bilemedik, doğurduk sapır sapır.

Kaç yaşında Yıldız şimdi? Otuz iki. Yıldız bile otuz iki oldu. Onu olsa neden doğurdum hiç anlamam. Salak Selime... Çocuk aldırmayı falan da öğrendiydik ama aldırmadım. Bi de hoşuma gittiydi kırkımda hamile kaldım diye. Tekne kazıntısı... Torunum vardı heeey. Şimdi düşününce olacak şey değil. Tabii, Seher'in büyük çocuğu vardı ben Yıldız'a hamile kaldığımda. Seher de erken evlendi. Karşı çıktım. Bizim za-

manımızda okumak yoktu doğru dürüst, erkenden evlendik, erkenden anne baba olduk. Siz okuyun, acele etmeyin, koca hep bulunur, dedim. Dinlemedi beni. Evleneceğim diye geldiğinde on yedi yaşındaydı. Liseyi zor bitirttik. Gerçi okuyan da okumayan da aynı oldu sonunda.

Yıldız'ı doğru dürüst emzirmedim. Utandım emzirmeye. Doğurmaya utanmadım ama emzirmeye utandım. Sütüm de pek olmadı zaten. Mamalar çıktıydı, mamayla besledik. Erkan'ı nasıl güzel emzirdiydim, çeşme gibiydi memelerim. Çocuk tıkanırdı emerken. Seher'i emzirdim mi? Emzirdim galiba. Emzirmişimdir, başka ne yapacağım? Mama mı vardı o zaman? Onu nasıl büyüttüm hiç hatırlamıyorum, küçüktüm daha. Meral emmedi. Of ne zor insandı o... Bebekliği ayrı zor, çocukluğu ayrı zor; verirsin emmez, sallarsın susmaz; kaskatı kesilirdi ağlarken. Biz daha çocuk yapardık da o Meral'i büyütürken tiksindim ben çocuktan herhalde. Bir daha çocuk mocuk istemedik, ne ben ne Mustafa.

Yıldız kazayla oldu. Aldırmadık. Utandık falan ama aldırmayı da hiç konuşmadık kendi aramızda, aklımıza bile gelmemiş bak. Geçen sene bas bas bağırıyordu: "Ben zaten istenmeyen çocuktum, dünyaya gelmem bile istenmedi" diye. Salak! İstemesek aldırırdık seni. İtikatsız, zannediyor ki çocuk anne baba isteyince oluyor; Allah isterse verir, istemezse vermez. İşte o kadar. İstenmeyen insan yok dünyada, herkes istenmiş. Kimin nasibinde hangi bebek varsa o geliyor, kimin nasibinde hangi ana baba varsa o...

Yıldız Hanım, senin nasibine de biz düştük. Ben de bilirim, hakkın belki bizim kucağımız değildi. Şöyle kendin gibi oku-

muş, tahsilli, eli ayağı boyalı, açık kafalı bir anaya düşsen, anneciğim anneciğim diye peşini bırakmazdın ama n'apalım be yavrum, nasibinde ben varmışım. Sen doğduğunda ablan evliydi, benim torunum vardı. Kırk yaş şimdi çok değil belki ama o zamanlar öyle değildi. Biz kırkımıza geldiğimizde seksen yıl ömür yaşamış gibi olurduk. Çile mi çekiyor şimdikiler? Herkes herkesin hayatını kendi hayatı gibi sanıyor. O benzinlikteki adama ne dediydi Meral'in arkadaşı... Ne utandıydım o gün.

Meral boşandı kocasından, şimdi bir sürü kocası var. Hepsine "arkadaşım" diyor. Bir bildiklerimiz var, bir de bilmediklerimiz; onlar kim bilir kaç tane? Bir tanesiyle beni almaya geldiler garaja. Meral hanım park edemiyormuş da çok yürümesi gerekiyormuş, yürümeyi de hiç sevmezmiş, arkadaşıyla gelmişler sağ olsunmuş, o arabada bekliyormuş, Meral beni alacakmış. "Ben de geleyim seninle, ben arabada beklerim, sen anneni alırsın" demişmiş arkadaşı. Anlattı bunları yürürken... Anneni görmüşsün kaç ay sonra, anlatacağın bu mu Meral? İlk söyleyeceğin bunlar mı?

Bavulumu da almadı elimden. Kol çantasının sapını tutmuş, önden önden bir yürüyüşü var. Mecburen peşi sıra yürüdüm. Arabaya bindik. Arkadaşı inmedi arabadan. Bagajın kapısını içerden bir düğmeye basıp açtı herhalde. "Anneni görünce arabadan inmeyen adamdan ne sevgili olur ne arkadaş Meral" diyeceksin buna ama anlamaz.

Meral aldı bavulu elimden bagaja koymak için, "Ay ağırmış da" dedi. Edepsiz... Gelirken de ağırdı, taşırken de ağırdı ama elimden almak aklına gelmedi. Ananın eski bavulunu taşısan süsün bozulur.

Neyse, koydular bavulu bagaja, çıktık yola. Benzin yokmuş, benzin almaya diye durduk. Benzinlikte çalışan adama "Amca doldur" dedi Meral'in arkadaşı. Amca dediği adama baktım, kendisinden genç, Meral'den de genç. Yüzü kırışmış, saç sakal ağarmış ama gözünden belli olur insanın yaşı, yüzünden değil. Gözü küçülmemiş daha, koca koca bakıyor adam. Yaşlı falan değil ama gün görmemiş, çekmiş belli. Kim bilir kaç senedir çalışıyor sıcakta soğukta pompa başında.

Meral'in arkadaşı arabaya binince tutamadım kendimi. "Yalnız evladım, o amca dediğin adam senden küçüktür" dedim. Güldüler. Öyledir, değildir derken, "Soruver canım" dedim, "aç camı da soruver." Sordu, "Kırk yedi" dedi adam. Elli beş yaşındaymış Meral'in arkadaşı. Koluna takmış dünya kadar bileklik, kulağında küpe, elli beş yaşına gelmiş, daha dünyadan haberi yok. Şimdi ne dediler ona, yayınevi mi ne dediler, kitap yapıp satıyorlarmış, orda çalışıyormuş Meral; bu küpeli de ordan herhalde. "Vaaay be kırk yedi yaşındaymış amca" dedi durdu yol boyunca. Meral de "Bakmıyorlar kendilerine; ekmek, şeker, sigara, yaşlanıyorlar tabii" demez mi... "Sizdeki rahat amcanda olsa, amcan da yaşlanmazdı" dedim. Meral'in ön koltuktan bir dönüşü var bana, yedi beni gözleriyle, yedi. Eve gidince bir torba laf etti, yok kimle nasıl konuşacağımı bilmezmişim de, yok rezil etmişim onu arkadaşına... Söylendi durdu kendi kendine. Açacaksın ağzını, "Meral Meral, sen kendinden küçük adama amca derken, vaktinden evvel yaşlanan adama bakmamış kendine derken rezil olduydun zaten Meral. Sen kendine bak Meral. Yüzüne ne yaptırdıysan başka birine benzemişsin, ben seni böyle mi doğurdum Meral?" diyeceksin. O zaman görecek rezil olmak neymiş.

Ama demedim, demem. İki gün kalıp gidecektim zaten. Kavga etmeye gitmemiştim, görmeye gitmiştim. Son bir kez görüp dönecektim. Usulca "Kusura bakma kızım, annen yaşlandı iyice, ne dediğini bilmiyor. Affet beni, mahcup ettim seni arkadaşının yanında" dedim. Oysa yaşlanmadım. Kafam gayet yerinde, ne dediğimi de bal gibi biliyordum Allah'a şükür.

Buraya kaçmadan önce ilk Meral'e gitmiştim. Verdiğim kararı tasdik etmem gerekiyordu. Vazgeçmemek için önce ona gittim. İki gün onun evinde kaldım. Ne kadar doğru bir karar aldığımı bir kez daha anladım. Sonra Seher'e gittim, sonra da Erkan'la Yıldız'ın yanına, Ankara'ya. Hepsiyle helalleştim. Hepsini son bir kez gördüm.

Erkan beni otobüse bindirdi, işi çoktu. "Sen git annem, bekleme beni" dedim. "Tamam anne, yolun açık olsun" dedi. "Sağ ol yavrum" dedim, el salladım camdan. Erkan gitti, sonra da indim otobüsten. Şimdi diyeceksin ki, ya otobüs hareket edene kadar bekleseydi? Beklemezler. Hangi çocuğunun bekleyip beklemeyeceğini bilirsin. Erkan beklemez. İşi çok. Pek çok işi var. Ona "Hadi işine git" de, koşa koşa gider. Anneleriyim, ciğerini bilirim hepsinin.

İndim otobüsten. Hasan'ı aradım. "Yedi saat sonra gelebilirim ancak" dedi. "Olur" dedim. "Yedi saat beklerim ben seni, bir şey değil. Ne var beklemeye." Ömür beklemekle geçiyor zaten.

Otogarda oturdum. Haziran başıydı, ne sıcak ne soğuk. Tesbihimi çıkardım, çektim tane tane. Örgümü çıkardım, yeni

yeleğe başladıydım, selvi dalları örneği. Pek güzel oldu. Bitirince Hasan'ın karısına yolladım, giysin diye.

İnsanları izledim o gün garajda oturduğum yerden. Vızır vızır insanlar, karınca gibi... Herkesin ne çok telaşı var dünyada, yarabbim. Kimse durduğu yerde durmuyor. Otobüse binen, otobüsten inen, tuvalete koşan, yolcu uğurlayan, yolcu karşılayan, çay dağıtan, su satan... Sadece garaj değil, her yer öyle. Çık çarşıya, otobüs durağına otur da seyret: İşe giden, işten gelen, bakkala giden, pazara giden, ne bileyim, okula, notere, hastaneye, postaneye koşan... Şöyle bir dur bak, her şey hareket ediyor, kıpır kıpır dünya... Bir ben duruyorum durduğum yerde.

Neyse ben otogarın bankında otururken bir kadın geldi; benim gibi tek başına. O da oturdu yanıma. Selamünaleyküm, aleykümselam, başladık konuşmaya... Kızından dönüyormuş, Sivas'a gidecekmiş. Torununa bakmaya gelmiş Ankara'ya. Kızı ameliyat olmuş da hem kızına hem torununa bakmış, çok yorulmuş günlerdir. Kızı uğurlarken bir kere bile, "Allah razı olsun anne" dememiş. "Dönüyorum şimdi Sivas'a, hasta annem var, ona bakacağım. Onun kafası gitti çoktan, kimseyi tanımıyor. Kocam bana 'Tek salak sen misin bu ailede' diyor. Kızıma giderken annemi ona bırakamadım, erkek kardeşime götürdüm bir haftalığına. Her gün arıyor 'Abla ne zaman alacaksın annemi, ne zaman geleceksin' diye. Kızım, gitme anne diyor; kardeşim, gel diyor. İkiye bölünebilsem diri diri böleceğim kendimi. Herkese ben koşuyorum, kimseye yetemiyorum, kimseye de yaranamıyorum. Bir kere Allah razı olsun diyen yok" dedi.

Kolundan tuttum, "Allah senden razı olsun" dedim üstüne basa basa. "Ben bari diyeyim" dedim içimden. Gerçekten de dedim. Çünkü biliyorum evlada yaranamamanın ne demek olduğunu. "Tutayım şunun elinden" diye geçirdim içimden, "gel kız, dönme Sivas'a, gel benimle. Bak beni almaya gelecek Hasan. Ben kaçıyorum, sen de gel benimle" diyeyim. Neydi o masal, Bremen Mızıkacıları gibi gel beraber kaçalım... Ha ha haaaaay... Ay ne güldüm kendi kendime. Kadın da dönüp baktı, kendi kendime güldüm diye.

"Allah gülmekten ayırmasın" dedim.

"Amin" dedi, kafasını salladı, daldı gitti uzaklara...

Sekiz saat bekledim otogarda. Tost yedim. Çay içtim. Tespih çektim. Gecikti ama geldi Hasan. "Ya Allah bismillah" dedim, bindim arabasına. Telefonu da garajda unutuverdim.

Yallah!

Televizyondaki revani

1.5 su barda un
1 su barda irmik
1 çay barda şeker
4 yumurta
Kabartma tozu vanilya
1,5 çay barda çam fıstığı
1 çay barda sıvı yağ
1 su barda yoğurt

yumurtaları sırp köpüklenince cam fıstı, un, kabartma tozu, yoğurt, vanilya, irmik, şeker yağ ekle yağlı tepsiye döküp orta harada 40 dakika pişir.

Şurupu: 3 su barda suya 2 buçuk su barda şeker koy kaynat yarım limon suyyla kestir. Revane sıçak olçak şurup soğuk. Dök

Televizyondaki Revani

Kaçak mısın? "Burda olduğumu bilmiyorlar, ben kaçağım" dedi Selime Teyze. Önce ne dediğini anlamadım. Güldüm öylece, alışmıştım; geldiğimden beri ne derse şaka mı ciddi mi anlayamıyor, gülümseyerek cevap veriyordum. Yine öyle yaptım. Ama iki saniyelik bir gülümsemeden sonra söylediklerinin ağırlığının farkına vardım.

"Nasıl?" dedim, şaşkınlıkla.

"Basbayağı öyle işte, bilmiyorlar burda olduğumu. Kaçtım ben" dedi Selime Teyze, dudaklarını büzüp gülerek.

Kaçtın mı sen? Nasıl yani, nereye kaçıyorsun? "Alzheimer falan herhalde" diye düşündüm. Gelip gidiyor kafası. Ergen misin, evden kaçtım, ailem nerede olduğumu bilmiyor falan... Koskoca kadın, nereye kaçıyorsun, kimden kaçıyorsun? Çocuklarım burda olduğumu bilmiyor da ne demek?

"Kimden kaçtın Selime Teyze?" diye sordum çekinerek. Saçma sapan bir cevap verecekti şimdi, eminim. Bunama böyle bir şey olsa gerek. Yunan askerlerinden kaçtım falan diyecekti kesin.

"Çocuklarımdan kaçtım kızım. Herkesten kaçtım. Kimse bilmiyor burda olduğumu Hasan'dan başka. Bir de sana söyledim işte, o kadar."

"Bana neden söyledin ki?"

"Bilmem. Kaç gecedir rüyamda birine anlatıyorum olanları. Sen geldin, belki de sensindir dedim. Sana söyledim işte."

Çattık. Köyde üç hane kalmış, delisi de bana denk geldi.

"Ben bi eşimi arayayım" dedim Selime Teyze'ye. "Nerde kaldı, bilmem ki. Hep böyledir, gittiği yerde unutur kendini."

Korktum galiba biraz. Kalkıp yola doğru yürüdüm. Yürüye yürüye uzaklaşsam buradan, nereye giderim? Kimse yok köyde, kimseyi tanımıyorum ki. Yolu da bilmiyorum. Ne halt etmeye geldim buraya? Fırat gelene kadar bekleyeceğim şimdi. Fırat'ı bile doğru dürüst tanımıyorum; bir hafta önce tanıştım. Niye takıldım adamın peşine? Yüzüme gülen bir adam buldum diye hemen yapıştım yakasına.

Fırat'ı "Yarın yürüyüş yapalım mı?" diye aramıştım. "Çok isterdim ama şehir dışına gidip gelmem lazım, ailemden bir yer kalmıştı, bir gidip bakacağım, tapu işleri falan... belki butik otel yaparım diyorum. İstersen sen de gel, değişiklik olur, bana da yol arkadaşı olursun" demişti. Atlamıştım hemen: "Oluuur, gelirim." Şehir dışı dediği yer neresi, onu bile sormamıştım.

Sormazsan, düşünmezsen olacağı bu: Balıkesir'de, Allah'ın unuttuğu bir köydeyim. Deli mi akıllı mı belli olmayan bir kadınla yok ceviz, yok çıra, yok "kaçtım", yok "kayboldum" muhabbetleri...

İtiraf et Meltem: Butik otel lafına geldin buraya. Fırat umurunda değil! Umurumda değil tabii, neden olsun bir hafta önce tanıdığım adam? Ama butik otel umurunda. Umurumda evet... Senelerdir çalışıyorum, senelerdir tek başıma hayatta kalabilmek için didiniyorum. Mehmet'le evlendim, biraz destek olur dedim; işten ayrıldıktan sonra onun bakımını da üstlendim. Kaç senedir evin bütün yükünü, bütün sağlık harcamalarımızı, bütün tatil harcamalarını, bütün bütün bütün masrafları tek başına göğüsledim mi? Göğüsledim. Sonuçta terk edildim mi? Evet.

Yarın ne olur, işten çıkarsam ne olur, parasız kalırsam, hastalanırsam, çalışamazsam... Bunları düşünmekten yoruldum tükendim artık. Bundan böyle rahat etmeyi istemek hakkım değil mi? Çalışmamak değil istediğim şey; evde oturmak da değil. Gezmek, tozmak, alışveriş yapmak peşinde değilim. Sadece yarını, beş sene sonrasını, on sene sonrasını düşünmek istemiyorum.

Rahat dediğim şey, kafa rahatlığı. Bana para harcayan değil, benden para almayan biri olsa yeter. Durumu iyi olsun, "Artık gelecek kaygısı duyma, ben varım" desin. "Bana bir şey olursa o var" diyebileyim, "birlikte hallederiz" diyebilsin, böyle biri olsun. Gelecekse böylesi gelsin diyordum.

Bak, Fırat telefonda butik otel yapacağım diyordu. Az parayla mı olur otel? Gidip bakmak istedim; nasıl bir yer, deniz

görüyor mu, gelen olur mu, tutar mı, kazandırır mı... Belki evlenirdim Fırat'la, istifa ederdim işten, gidip butik otelimizi işletirdik. Şirkete harcadığım mesaiyi, hatta daha fazlasını kendi otelimize harcardım. İşyerindekiler şans eseri gelirdi bir gün otelimize, "Aaaa Meltem Hanım, çok şaşırdım, siz de mi buradasanız?" derlerdi.

Kim gelirse gelsin fark etmez... Ben de derdim ki "Burası bizim otelimiz... Hoş geldiniz." Haber yayılırdı şirkette: "Kurumsal iletişimde Meltem Hanım vardı ya, onu gördüm geçen gün, Kaz Dağları'nda çok güzel bir otel işletiyor, valla bravo kadına."

Ya da babamlar gelirdi. Onlar şans eseri gelmezdi; ben davet ederdim. "Siz benden bir göz odayı esirgediniz, buyurun ben sizi otelimizde misafir edeyim" derdim.

Bütün bunları, Fırat telefonda anlatırken düşündüm, hızlıca cevap verdim: "Aslında çok bunaldım ben de, valla bana da iyi olur. İşlerimi ayarlayayım, yazayım sana birkaç saate" dedim, hemen izin formunu doldurdum.

Mehmet'ten ayrıldığım için tatil yapmamıştım yazın. Herkes yıllık iznini kullanırken ben tatile çıkamamıştım. "O kadar çok iş var ki, nereye tatile gideceğim, eve bile gidemiyorum. Herkes tatilde, kimsenin umurunda değil iş güç, herkesin yerine çalışmak zorunda kaldım" diyerek kendimi işyerine demirlemiştim resmen.

Oysa aksayan hiçbir şey yoktu şirkette, o kadar da yoğun değildik. Kocamdan ayrıldım ve benim birlikte tatile gidebileceğim arkadaşım yok, tek başıma da gidemem, diyemiyor-

dum. Şimdi Fırat, şehir dışına gitmekten bahsediyordu, butik otel diyordu... atladım hemen.

"Birkaç gün Kaz Dağları'na kaçacağım, çok bunaldım" dedim ofistekilere. Sabah erkenden çıktık yola.

Kaz Dağları'na kaçmıştım işte, Selime Teyze de "Kaçtım" diyordu; o da buradaydı. Kaz Dağları'na kaçmış kadın... Aynı şey. Ben söyleyince havalı oluyordu, o söyleyince kadına deli diyordum. Belki sahiden kaçmıştı kadın. Belki sahiden nerede olduğunu bilmiyordu çocukları. Yok yahu, öyle şey olur mu? Yaşlı kadın nasıl kaçacak? Hem insan annesinin nerede olduğunu bilmez mi?

Bazen bilmez.

Sen biliyor musun Meltem, annenin nerede olduğunu?

Tüylerim diken diken oldu içimdeki ses bunu sorduğunda. Ben de annemin nerede olduğunu bilmiyordum. Hikmet Annemin nerede olduğunu biliyordum; o babamın yanında, evlerindedir. Daha geçen ay babamla konuşurken, arkadan "Selam söyle" demişti. Öz annem peki? Kalp atışım hızlandı, ben de annemin nerede olduğunu bilmiyordum.

Kaçmıştı annem. Hikmet Anne söylemişti bana. Bunu bir kere duydum. Bazı şeyleri bir kere duymak yetiyor; her şeyi anlıyorsun.

Babaannemin yanında büyüdüm ben. Babaannem, dedem ve ben... Babamın evi ayrıydı, uzaktı bize. Arada sırada ba-

bam alıp beni evine götürüyordu. Bazen biz babaannemle gidiyorduk. Hikmet Anneme "anne" dememi istiyordu babam. "Oluuur" diyordum.

Zannediyordum ki herkesin babası ve annesi ayrı evlerdedir; bütün çocuklar babaanneleriyle kalır, arada sırada anne babasının yanına gider. O evlerde babalar kızlarıyla daha çok ilgilenir, anneler daha uzak durur; babalar sarılır, anneler sarılmaz. O evlerde annene "anne" dersin, o seni mutfakta bir kenara çeker ve "Sen bana anne deme olur mu Meltem, illa diyeceksen Hikmet Anne de" der. Ben sanıyordum ki bütün çocukları babaannesi annesinden daha çok sever. Ben sanıyordum ki bütün çocuklar anne babasının evini ziyaret eder, onları görür, vakit geçirir, sonra babaannelerine geri dönerler.

Öyle değilmiş. Bunu ilkokula başlamadan önce öğrendim. Hikmet Anne hamile kaldı, bir kardeşim oldu ve o babaannemin evine gelmedi. Her gittiğimde "Melda da bizimle gelsin, o neden babaanneme gelmiyor?"diye ağladım durdum. Melda kalıyorsa ben de kalayım dedim. Ne o geldi ne ben kaldım.

O zaman anlattılar bana: Hikmet Anne, babamın ikinci eşiymiş. Babamın evinde, salondaydık. Hikmet Anne bebeğine sımsıkı sarılmış, sallıyordu. Tamam anladım, dedim. O benim annem değil. Tamam.

"Benim annem nerde peki?" Çalışmamışlardı bu soruya. Babam, "Öldü" dedi. Hikmet Anne, "Kaçmış" dedi. Babam Hikmet Anne'ye çok sert baktı. Bebeğini alıp yatak odasına gitti babamın ikinci karısı. Beni de birinin kucaklayıp götür-

mesini o kadar istedim ki o an... Biri de beni alsın, Hikmet Anne'nin Melda'yı kucakladığı gibi kucaklayıp götürsün bir odaya. O odadan hiç çıkmayalım... Kimse kucaklamadı.

Babaannem elimden tuttu, "Hadi biz gidelim artık" dedi. Babam bana para verdi. Eve döndük. Otobüste babaanneme "Annem nereye kaçmış babaanne?" diye sordum.

"Başka kocaya" dedi. Sonra da söylediğine pişman olup "Sen bakma Hikmet'e, lohusa o, bilmiyor ne dediğini. Öldü annen, melek oldu. Ayyy aman hadi boşver şimdi kız... Eve gidince revani yapalım mı?"

Omuzlarımı silktim. Babaannem eve gidince revani yaptı. Kekini ben çırptım. Dedemin anlattığı Parmak Çocuk masalı aklıma geldi. Çocuğu olmayan kadın hamurdan çocuk yapıyordu kendine. Ben de anne yapıyordum sanki kekten. Revaniden anne... Çok tatlı, şerbetli bir anne.

Bekledim, bekledim... Pişince bekledim, şerbetini dökünce bekledim, soğuyunca bekledim. Revani, anneye dönüşmedi.

Yemekten sonra babaannem, "Çok güzel, kuuz yesene revanimden" diye uzattı tatlı tabağını. "İstemem" dedim, "revani sevmiyorum."

"Geçen hafta bayılıyordun da, bu hafta niye sevmiyon?" dedi.

"Sevmiyom" dedim, "bu hafta sevmiyom, bundan sonra revani sevmiyom, var mı?"

Annemin kaçtığı konusu bir daha hiç açılmadı. Babama sormadım. Hâlâ sormadım. Annemin mezarı nerede diye sormadım. Nereye, ne zaman kaçtı diye de sormadım. Kaçmış ya da ölmüş, ne fark eder. Yoktu işte.

Melda'nın annesi vardı, benim yoktu. Babaannem vardı. Babaannem de Melda'yı hiçbir zaman beni sevdiği gibi sevmedi, ona bir oda ayırmadı, bir kere bile cevizli sütlaç yapmadı. Sonra babaannem öldü... Melda'ya bir kere bile cevizli sütlaç yapmadan öldü.

Ondan bir sene sonra da dedem öldü. Melda'yla bir kere bile bulmaca çözmediler. Dedem ona bir kere bile "Soldan sağa üç harf, yukardan aşağıya yedi harf" demedi. Biz çözdük o bulmacaları...

Kendi hayatımın bulmacası ise öylece kaldı. Bir sürü boş kutu, bir sürü cevapsız soru... Soldan sağa, yukarıdan aşağıya bütün kareleri tek tek doldurabileceğim, bir kucak hüzünlü kelime...

Babaannem ve dedem ölünce liseyi, üniversiteyi yatılı okudum. Bana evlerinde kıvrılıp yatabileceğim bir kanepe veremediler. Ben onlardan uzaktaydım. Ama yine de aklım hep o evdeydi. Garip bir şekilde ümidimi hiç kesmedim. Bir gün çağıracaklardı, bir gün açacaklardı kapılarını bana da. Bir yerde anlayacaktı babam yaptığı yanlışı. Evleneceğimi haber verdiğimde bana düğün tarihini sormakla yetindiler.

Geldiler ama. Melda, Hikmet Anne ve babam düğünüme gelip bilezik takıp gittiler. Bayramlarda giderdim eskiden, son-

ra gitmez oldum. Arıyorum ama... Hâlâ arıyorum. Bir umudum olduğu için değil, nedenini bilmediğim sebeplerle arıyorum. Her defasında artık aramayacağım, dediğim halde arıyorum. Konuşacak hiçbir şeyimiz yok ama yine de konuşuyoruz.

Arasam şimdi babamı, "Benim annem nerde baba?" desem... Ne güzel konuşacak bir konumuz olur.

Annemin nerede olduğunu bilmiyordum ve Selime Teyze'ye "İnsan annesinin nerede olduğunu bilmez mi?" diyebiliyordum. İnsan annesinin nerede olduğunu bilmez mi, Meltem? Nasıl bir salaksın sen? Kaç yaşındasın Meltem? Otuz dört! Otuz dört yıldır bu soruyu neden sormadın?

Sormadım, çünkü istenmemekten korktum. Birinin daha beni istememesini kaldıramazdım. Bundan kaçtım. Bunu şimdi böyle bir çırpıda söyleyebiliyorum ama kendime itiraf etmem yıllarımı aldı.

Çocukken o evde yaşadığımın hayalini kurardım. Melda'yla aynı odada kalırdık. Akşamları salonda televizyon izlerdik. Hikmet Annem Melda'ya sarılırdı, babam bana; kucak kucağa otururduk. Televizyonda komik bir film olurdu, güle güle izlerdik. Bir tepsiye elma, portakal, mandalina dizerdi Hikmet Anne; ikimize de soyar soyar yedirirdi.

Sonra "Uyku saatiniz geldi, hadi bakalım yataklarınıza" derdi babam; ikimize de şakacıktan kızardı, biz gülerek odamıza giderdik. Duvarlarımıza posterler yapıştırırdık, perdemizi aralık bırakırdık, sokak lambasının ışığı vururdu odamıza. Konuşa konuşa uyuyakalırdık Melda'yla.

Sabah okula giderdim, koşarak eve gelirdim. Kuru köfte, patates kızartması yerdik. Hem de her gün. Babam beni isteseydi, böyle olurdu. İstemedi.

Biz de babaannemlerle akşamları televizyonda film açıyorduk. Dedem daha filmin başında horlamaya başlıyordu. Sonra babaannem uyuyordu. Tek başıma tadı olmuyordu filmin. Kapatıp odama gidiyordum hemen. Baştan sona izlediğim hiçbir film olmadı. Hâlâ yok.

Odama gidip ders çalışıyordum. Başarılı olmak için değil, yalnızlıktan. Konu tekrarı, ertesi günkü ders hazırlığı, testler, konu anlatımları, temize çekilmiş ders notları... Her gün bir diğerinin tekrarıydı evde. Değişik hiçbir şey olmuyordu. Yaşlı insanların onlarla birlikte yaşlanan bütün eşyaları gibi, ben de yaşlanarak geçiriyordum çocukluğumu. Hayat böyle akıp gidecek sanıyordum.

Sonra babaannemle dedem öldü. Evde tek kalamayacağım için yatılı okula gittim. Al sana değişiklik... Ağladım. İlk zamanlar her gece ağladım. Herkese "Annem babam öldü, o yüzden yatılı okuldayım" dedim. Yalan değildi aslında; babaannem ve dedem ölmüştü, annem babam sayılırlardı. Ama gerçek de değildi. Annem ve babam hayattaydı.

Annem hayatta mıydı sahi? Bilmiyordum. Ama bunu öğrenmeye de onu arayıp bulmaya da cesaret edemedim. O da istemezse beni, ne olacaktı? Bir kez daha mı geri çevrilecektim?

Annemi hiç aramadım. Benim annem babam ölmüştü, güya amcam para gönderiyordu. Okuldaki kızlara "Amcam

okutuyor beni" diyordum. "Pek gitmiyorum, yengem biraz ters bir kadın, kuzenim de iyi bir kız aslında ama ne bileyim..." diyordum.

Bu yalana kendimi inandırdım. Hayatım kendimi inandırdığım yalanlarla doluydu. Melda'nın bana doğrudan "abla" demesine izin vermedim; "Meltem Abla" dedirttim. İnsanlar kuzenlerine öyle derdi, o da öyle desin.

Sonradan babam ve Hikmet Anne'nin bir kızları daha oldu: Yelda. Melda, babamla aramızda koca bir çatlak açmıştı; Yelda ile bu çatlak uçuruma dönüştü. Yelda'yı çok az gördüm. O benim kardeşim... Güya kardeşim. Ama kaça gidiyor, dersleri iyi mi, mezun oldu mu, neleri sever, hiç bilmiyorum. Tek çocuğum ben; beni bunun böyle olmadığına kimse inandıramaz.

Belki annemin de çocukları olmuştur. Belki değil, kesin olmuştur. Ölmediyse kesin olmuştur yani. Kaçtıysa hakikaten Hikmet'in dediği gibi, kesin en az iki çocuk doğurmuştur gittiği yerde. Çok kardeşli bir tek çocuğum ben.

Mehmet'e anlattım bütün bunları. Bir tek ona anlattım. Gerçeği anlattım, söylediğim yalanları anlattım. O yalanların altında nasıl ezildiğimi, nelere kırıldığımı, nelerden korktuğumu anlatmaya çalıştım. Başlangıçta ilgiyle dinliyor gibiydi, sonra aslında hiç dinlemediğini anladım.

"Çok da şey yapma ya, sonuçta dünyadaki tek kimsesiz insan sen değilsin" dedi bir gün. O kadar uzaktan geldi ki sesi... Dünyadaki tek kimsesiz kimse olmayı, dünyadaki pek çok kimsesizden sadece biri olmaya tercih ederdim. Kimsesizlik

öyle bir duygu ki, kimsenin tatmasını istemem. Mehmet bunu asla anlayamaz. Yine de ona kendimi anlatabileceğimi düşünüyordum. Kocamdı ya o benim; anlardı her halimden. Babaannem, dışarıdan eve her girdiğimizde "Evceğizim evceğizim sen saklarsın halceğizim" der, sonra dedeme döner "adamcağızım adamcağızım sen anlarsın halcağızım" diye eklerdi. Ben bunu gerçek sanıyordum, bu ev benim de halimi saklamalı, kocam her halimden anlamalıydı. Birlikteliğimize böyle bir anlam yüklemiştim.

Annemin yokluğunu nasıl derinden hissettiğimi anlattığım bir akşam, "Ya bu kadar dertleneceğine gidip bulsana" dedi bana.

"Kimi?"

"Anneni."

"Annemi mi?"

O beni bulsun Mehmet. O beni arasın. Ben annemin varlığından bile emin değilim. Ama o benim varlığımdan emin. O doğurdu beni. O neden aramadı, neden bulmadı beni, neden geride bıraktı diye sormuyorum bile bak; neden dönüp bir kere olsun aramadı?

Babam beni terk etmemiş mi oldu Hikmet'le evlenip başka eve gidince? O da terk etti. O neden almadı beni yanına? O neden hiç değilse babaannem ve dedem ölüp de yapayalnız kaldığımda açmadı bana kapısını? Melda neden ağlamadı bir kere bile "Ablam da bizimle kalsın" diye? Hangi aileyi arayıp bulacağım Mehmet? Sana ne kolay bunları söylemek...

Doğruyu söylemek gerekirse Mehmet, beni hep uzak bir tanıdığın hikâyesini dinliyormuş gibi dinledi. Ona üniversite sınavına yalnız girdiğimi, herkesin bir bekleyeni varken beni kimsenin beklemediğini anlatırken bir gün, "Sen kaç net yapmıştın peki?" diye sordu. O an anlatmayı kestim. Kabul etmeliydim; kocam benim bugünümle ilgiliydi, oysa ben dünden bugüne hiç gelemeyecektim.

Mehmet; annesi, babası ve kız kardeşiyle, teyzeleri, amcaları, yeğenleriyle sıkı sıkıya sarılı bir kozanın içinde yaşıyordu. Benim de oraya çekilmemi istiyordu. Sevgi doluydu insanlar; laf olsun diye söylemiyorum, gerçekten sevgi doluydular. Durup durup sarılıyorlardı birbirlerine. Hitaplarının sonu sürekli "-ciğim" ile bitiyordu. İşten, okuldan eve gelince herkes birbirine sarılıyordu; sarılarak televizyon izliyorlardı.

Anne yemek yapınca herkes defalarca "Eline sağlık" diyordu. Anne yemek yapıyordu; sürekli, mutlulukla, hiç söylenmeden, kendini yemeğin içine doğrayarak adeta... Küçük kuzenler banyodan çıkınca bütün aile "banyo yaptı" diye seviniyor, çocukları öpüyordu. Bir bebek dünyaya geldiğinde evin içinde yeni bir gezegen bulunmuş gibi hayret, şaşkınlık, mutluluk, zafer duyguları birbirine karışıyordu.

Mehmet'i herkes çok seviyordu. Her gün annesi ayrı, babası ayrı, kız kardeşi ayrı arıyordu. Kız kardeşi "abi" demiyordu, "abiciii" diyordu. Bebekken "abicim" diyemezmiş de "abici" dermiş. Üniversiteye gidiyordu kız biz evlendiğimizde, yine de "abiciii" diyordu Mehmet'e. Koskocaman kız, adı Nükhet; bütün aile Nünü diyordu kıza.

Deli oluyordum bu hallere. "Sinir oluyorum bu kızın sana abici demesine" dedim bir gün. "Sen Nünü'yü mü kıskanıyorsun Meltem? O benim bir tanecik kız kardeşim, onu nasıl kıskanırsın? Hastasın sen" dedi Mehmet.

Ben Nününüzü falan kıskanmıyordum sizin. Herkesi kıskanıyordum. Adaletsizliği kıskanıyordum. Sevginin size böyle boca edilirken, bana ve benim gibi pek çoklarına damla damla verilmesine dayanamıyordum.

Çünkü ben bir ailenin içinde olmanın ne olduğunu bilmiyorum. Çocukken bana babaannem ve dedemden başka kimse sarılmadı. Beni durduk yere kimse öpmedi.

Baban bir keresinde elini omzuma koydu, sarılıp kendine doğru çekti. Kendimden hâlâ utanıyorum ama babanın bana sarktığını düşündüm, Mehmet. Bunun için beni suçlayamazsın. Ben baba sarılmasının ne olduğunu bilmiyorum. Benim babam, Hikmet Anne kızacak diye yanıma bile oturmazdı. Bana sarılan erkekler sen ve senden önceki sevgililerimdi.

Baban bana sarılınca, omzumu kurtardım elinden, uzaklaştım. Kötü bir andı ama bilerek yapmadım. Kimse bir şey demedi, kimse bir şey anlamadı. Yo, "Kimse bir şey anlamadı" diyemem; olan biten her şeyi, dört yıllık evliliğimizin her anını, benim sizin ailenize olan bakışlarımı, size tutunamayışımı, her şeyi, herkes "Meltem bizi sevmiyor" diye anladı.

Meltem şaşkındı sadece. Meltem'den çok hızlı ayak uydurmasını beklediniz. Meltem'in tanımadığı duyguları hemen ka-

bul etmesini beklediniz. Meltem'in nereden geldiğini, yoksunluklarını, özlemlerini hiç düşünmediniz.

Olmadı. Ben sizin sevginize karşılık veremedim. İnsan almadığını veremiyor. Alışırdım belki; ilişkimiz uzun sürse, belki boş olan ruhumu doldururdum bütün o sıcak ilişkilerle; ben de sevmeyi, sarılmayı, kucaklaşmayı öğrenirdim. Öğrenirsem yapardım, biliyor musun? Ama zaman alırdı.

Birlikte olduğumuz zaman buna yetmedi. Senin beni anlamana da yetmedi. Açıkçası çaba da göstermedin anlamak için. Dolayısıyla sana kucaklayacağın bir çocuk da veremedim. İstemiyorum çünkü. İstemiyorum. İyi bir anne olamamaktan korkuyorum; dünyaya yeni bir Meltem getirmek istemiyorum. Bir ailenin ne olduğunu bilmediğim için evliliğim yürümedi. Bir annenin ne olduğunu da bilmiyorum, o nasıl yürüsün.

Başıma keskin bir ağrı girdi. Bütün bunları, kısacık bir anda hatırlamak, göçük altında kalmak gibi. Tüm olumsuz duyguları, yaşantıları, gergin anları, hataları, kırgınlıkları, kavgaları bir anda hatırlamak... Korkunç. Ve zihnim bunu bana hep yapıyor. Başım ağırlaştı, taşıyamaz oldum. Fırat'ı da aramadım.

Köyün sokaklarında yürüdüm. Selime Teyze'nin evini gözden kaybetmemeye çalışarak... "Kaçağım" dedi kadın. "Kaçmış." Bu ses Hikmet Anne'nin sesi. Onun sesini duyuyorum. "Kaçmış" diyor. Susmuyor.

"Senin annen kaçmıştı, bu kadın da kaçmış. Çocuklarını bırakıp kaçmış. Arkasında kim bilir kaç Meltem bırakarak kaçmış. Senin annen de kaçmıştı Meltem. Annen terk etti

seni. Annen senden kaçtı Meltem. Bu kadın da çocuklarından kaçmış."

Yolda bir taşın üstüne oturdum. Boynumu ovdum.

Çocukken bunu çok düşünürdüm. Kaçmak için birinin seni kovalaması gerektiğine inanırdım. Çocuk aklımla, annemi birilerinin kovaladığını, onun da bu yüzden kaçtığını hayal ederdim. Zihnimdeki annem, oradan oraya koşturan, kan ter içinde kalan, yıkık ve metruk binaların arasında saklanan biriydi. Soluk soluğa kaçıyordu.

Çok üzülürdüm annem için. Kaçan annem için. Kim bilir ne kadar yorgun düşmüştü kaçmaktan, koşmaktan, saklanmaktan, hayatta kalmaya çalışmaktan.

Büyüyünce, kaçmanın böyle bir şey olmadığını anladım. Ama yine de onu hep hareket halinde, asla durmayan, hep uzaklaşan bir siluet olarak düşündüm. Kaçan bütün annelerin –çocuğunu terk eden tek anne benimki değildi ya– bir yerlerde dolandığını, aradığını, koştuğunu, en azından huzursuzca kımıldadığını hayal ettim. Hepsi evlatlarını arıyordu zihnimde.

Oysa Selime Teyze oturmuş ceviz ayıklıyordu. Olması gereken yerde olmayan bütün anneler sanki onun üzerinde toplanmıştı. Kaçan bütün anneler evlatlarını aramak yerine, önlerinde bir tas, ceviz ayıklıyordu.

Garip ama bunu ilk kez o an idrak ettim. Annem hayatına devam ediyordu. Hiçbir şey olmamış gibi. Beni terk etmemiş

gibi. Belki taze fasulye ayıklıyordu şu an evinde, belki reçel kaynatıyordu, belki uzanmış kanepeye, televizyon izliyordu. Ama beni düşünmüyor, beni aramıyordu. Bunu fark etmek beni kahretti.

Sakinleşmeye çalıştım. Bu kadının senin annenle bir ilgisi yok dedim. O senin annen değil. Saçmalama Meltem dedim. Kadının hikâyesini bile bilmiyorsun, nasıl yargılarsın? Çok merak ediyorsan git ve dinle onu. Merak etmiyorsan ara Fırat'ı ve gelip alsın seni.

Geldiğim yolu geri yürüyerek yeniden Selime Teyze'nin evine gittim.

Kapının önündeki sedirin üzerine oturmuştu. Elinde sigara vardı. Onu öyle görünce şaşırdım. Köylü kadınların –hele yaşlı köylü kadınların– sigara içebileceğini hiç düşünmemiştim. Garipsedim.

Aklıma annem geldi. Sigara içiyor muydu acaba? Bunu hiç düşünmemiştim.

Yanına gidince bana da uzattı.

"Yak bi tane, satalım anasını" dedi.

Gelin Topuzu

İçmesem iyiydi ya... içiyorum. Mustafa'yla başladım. Evlendiğimizde içiyordu bu. Gerdek gecemize kadar yüzünü görmediydim Mustafa'nın. Öyleydi o zamanlar evlilikler, bahtına ne çıkarsa...

Üvey ana elindeydim. En büyük bendim. Ana bir kardeşim yoktu, ötekiler baba birdi. Evde insan değil, hizmetçiydim. Öbür kızlar büyüyüp iş tutmaya başlayınca beni evlendirdiler. "Benim bahtıma ne çıkar" diye düşünürdüm. Üvey anamdan hallice bir kaynana, babamdan beter bir koca beklerdim. Öyle olmadı.

Meğer bahtım güzelmiş; yaman delikanlı çıktı Mustafa; yaman delikanlıydı, yaman adam oldu. Daha ilk gece yaktı sigarayı seninki. Baktım, bir gülüşü var, gamzesi var. Erkekte gamze de çok güzel olur ha. Gamzeli adamdan sertlik görmezsin. Sert adamın gamzesi olmaz zaten.

Gülen adam mı görmüşüm... Babam rahmetlinin yüzü hiç gülmezdi. Ama baktım Mustafa öyle değil; gülüyor. E ben de güzelim o zaman, bakma şimdiki halime. Bakıştık öyle. "Utanma kocandan" demişlerdi gerdeğe girerken. "İyi" dedim, "utanmayayım."

"Bana da versene bir tane" dedim sigarayı gösterip.

Kendi sigarasını verdi. Bir o içti, bir ben. Başta öksürttü ama alıştım. O zaman ayıptı kadın kısmının sigara içmesi. Her gece gizli gizli içerdik odamızda, kaynanam görmeden. O gün bugündür içerim. Nerden baksan günde bir paket. Bırakmayı hiç düşünmedim. Eskiden ikimiz günde bir paket içerdik; o gittikten sonra onun yerine de içer oldum.

Evlendiğimizde on altı yaşındaydım. İlk sene çocuğumuz olmadı, ikinci sene hamile kaldım Seher'e. Sonra peş peşe diğerleri geldi. Kaynanamın yanındaydık, kayınbabam sağdı. İyi insanlardı... Belki de kötülerdi, ne bileyim. İyi ana görmeyince, kaynana iyi geliyordu insana. Çocuklara kaynanam bakıyordu, ben ev işlerine.

Bir gece geldi Mustafa:

"Selime kasabaya taşınalım mı? Fabrika işçi alıyormuş. Sen 'he' dersen anamla babamla konuşacağım" dedi.

"Git konuş, gidelim" dedim.

"Yapabilir miyiz?" dedi.

"Yaparız" dedim, hiç düşünmeden.

İki insan birbirine dayanak olduktan sonra Fizan'a gitseler orada da yaparlar. "Çocukları okuturuz" dedik. Dedik mi hakkaten? Demedik galiba. Uydurdum şimdi. Çocuklar umurumuz değildi. Biz, anne baba yanından ayrılmak, kendi evimizi kurmak, gezmek istiyorduk.

Köyde bir şey gördüğümüz yoktu. Mustafa arada eve eski gazete getirirdi; onun resimlerine bakardık. "Sinema diye bir şey varmış, keşke biz de gitsek" derdik. "Bak insanlar sokakta böyle yürüyorlar, biz de yürüsek..." Şimdi o gazetedeki gibi olacaktık biz de.

Ayrıldık köyden. Küstüler bize, yanlarından ayrıldık diye. Öyleydi eskiden; Mustafa evin en küçüğüydü. Bunların hesabına göre biz köyde kalacak, onlara bakacaktık. Abileri, ablaları da küstü. Arkamızda duran olmadı. Dımdızlak gittik kasabaya; sırtımızda bir yüklük, o kadar.

Sıfırdan başladık diyorlar ya hani, hah işte öyle. Sıfırdan başladık. Geride bıraktık herkesi; hem onun akrabalarını hem benimkileri. "İki gönül bir olunca samanlık seyran olur" dedik, çıktık köyden. Gezeceğiz ya, hiçbir şeyi görmedi gözümüz. Gezdik de. Çok gezdik. Zorlandık ama öyle böyle kurduk düzenimizi.

İş çıkışında gelirdi Mustafa, hızlıca yemeğimizi yerdik. Ne pişirsek, dünyanın en tatlı yemeği olurdu. Ağzımızın tadı yerindeydi. Soğan ekmek yesek onu da beğenirdik. Bulaşıkları yıkamayı bile beklemez, alır çocukları çıkardık gezmeye.

Sana bir şey diyeyim mi, o zamanlar el ele tutuşmak ayıptı. Şimdi her şey uluorta ama biz bilmezdik. Mustafa sinemada elimi tutardı; elim ayağım kesilirdi. Kız, nikâhlı kocan, akşam bir yatakta yatıyorsun, çocukların var... Neyinden utanıyorsun değil mi? Ama öyle değildi işte; tarif edemem, çok hoşuma giderdi.

Sonra televizyon alınca evde film izlemeye başladık. Bu sefer yan yana otururduk kanepede. Yine tutardı elimi. Çocuklar var falan demezdi. Toprağı bol olsun rahmetlinin, nur içinde yatsın. Çok severdik birbirimizi. Hem iyi karı koca hem iyi arkadaştık biz. Hep öyle kaldık. Bir günden bir güne bana "öte git" dememiştir. Bir günden bir güne kavgamız gürültümüz olmamıştır. Huyu suyu iyi adamdı. Ben de hiç saygıda kusur etmedim ama.

Sade ben değil, herkes severdi Mustafa'yı. Fabrikadakiler de çok severdi. Fabrikada ustabaşı oldu, maaşı arttı. Ben evde dantel ördüm, örgü ördüm dışarıya. O zamanlar hazır giyim mi var; her şey el örgüsü.

Ne çok örgü ördüm ben ele, bilsen... Gelin yelekleri, gelin şalları, bebek battaniyeleri, kanaviçe divan örtüleri... Ayyyy damat süveteri örerdim bak. Ne modeller bilirdim, ne modeller; sevgi yaprağı, sarhoş yolunu şaşırdı, tavşan dişi, muşmula yaprağı, gelin topuzu, Afrodit, kedi tırmığı... Aman neler neler. Çatır çatır örerdim valla.

Ör, sar gazete kâğıdına, götür teslim et, al parasını. Öyle böyle büyüttük, okuttuk çocukları. Öyle çok paramız olmadı ama darlık da çekmedik. Hani her istediğimizi alabildik, çok şükür. Kayısı mı çıktı, hemen azıcık olsun alır getirirdi Mustafa. Kiraz mı çıktı, hemen... Canımızın bir şey istemesine bile fırsat vermezdi. Öyle adamdı.

Yaşlılığımızı merak ediyordum en çok. Torunlarımız gelir, bizde kalırlar; Mustafa'yla bastonlara dayana dayana gezmeye götürürüz onları... Torunlara örer örer giydiririm, dedeleri

onlara uçurtma yapar diye hayal ederim. Ohooo... Gencecik göçtü gitti dünyadan Mustafa. Suya düştü hayaller. Bir Mustafam var imiş, dünyaya bedel imiş.

Kaldım koca evde bir başıma. Ne evi... Dünyada bir başıma kaldım ben. Anam zaten yok, babam ölmüş, kardaşlarım nerde bilmem... Mustafam gitmiş. Bir tek çocuklar... Onlar da; Seher'le Erkan evlenmişti, Meral nişanlıydı, Yıldız daha ilkokuldaydı. Kimin bana ne faydası olsun? Yıldız baba görmedi doğru dürüst, ben de analık yapamadım; yalan değil. Yapmadım değil, yapamadım.

Mustafa öldükten sonra çok zorlandım. Ama ne zorlandım... Karardı dünya. Bitti. Cenaze için geldi çocukların hepsi, iki üç gün kaldılar evde zorla, sonra hepsi gittiler. İşleri güçleri var. Bizim başımızda mı bekleyecekler? Patronlar anlar mı, baban ölmüş, anan yalnız kalmış, yedi mevlidi okutulacak... Anlamazlar. Bitti izinleri, gittiler.

Kaldık Yıldız'la baş başa. Böyle... nasıl anlatayım size... Sanki rüyada gibiyim. Uyanıvereceğim de Mustafa girecek kapıdan: "Hadi Selime, kalk" diyecek, "kalk bir şeyler yapalım." Öbür odadan çıkacak sanki. Balkona çıksam, balkondan çıkacak Mustafa. Mutfak dolabını açsam ordan çıkacak. Öyle aradım her yerde. Çekmecelerde bile Mustafa aradım, çekmecelerde bile.

Ama yok. Yok oğlu yok. Ne rüyadan uyandım ne Mustafa geldi ne de biri, "Kalk Selime, bir şeyler yapalım" dedi. Uyuştum kaldım. Bitkisel hayatta gibiydim, yeminle. Yemek yapmayı canım istemedi. Mustafa yok evde; tek başımıza

sofraya oturmak istemedim. Karnımın açlığını bile unuttum, inan olsun. Anne acıktım dedikçe Yıldız, kahvaltı gibi bir şeyler hazırlayıverdim, onunla beraber ben de yedim, doyurduk karnımızı.

O zaman anladım ki meğer ben bütün yemekleri Mustafa için yaparmışım. Her şeyi Mustafa için yaparmışım. Mustafa işe gidecek diye kalkarmışım, Mustafa "Hadi yemek yiyelim" deyince sofra kurarmışım, "Kalk gezelim" derse gezermişim, "Hadi yatalım" deyince kalkıp yatarmışım. O olmayınca her şeyin düzeni bozuldu. Ne kalkmayı canım istedi ne pişirmeyi ne yemeyi ne gezmeyi ne yatıp uyumayı. Mustafa giderken benim ağzımın tadını da aldı götürdü. Ne yediğimin tadı var ne içtiğimin.

Yıldız'la ikiciğimiz, kendimize kadar pişirdik, kendimize kadar aldık. İkimiz ayrı odalarda geçirdik sekiz dokuz seneyi. Yıldız da yok gibiydi evde ama varmış, hem de nasıl varmış. Onun kapısını kapatması, sifona basması, saçını kurutması, öksürmesi, hapşırması... Her biri sesmiş, dayanakmış bana...

Sonra o da kazandı üniversiteyi, gitti. Kaldım tek başıma. Yıldız da gidince Mustafa bir kere daha öldü sanki. Yeni bir yalnızlık başladı. Bütün ev sessiz, bir tek çıtırtı yok. Sofrada tek başınayım, otururken tek başına, uyurken, uyanırken...

Evin içinden sesler gelmeye başladı. Canlı ev gibi oldu. Eşya konuşuyor biliyor musunuz? Durduk yere çatırdıyor, çıtırdıyor, bir şeyler oluyor. Kimsesiz evin de kendine göre bir sesi varmış. Hareketi bile var. Tül perdeler sallanıyor, çiçeğin yaprakları kımıldıyor, kırlent dayadığın yerden düşüyor, kaç

yıldır asılı duran çerçeve çivisinden çıkıyor, süt taşıyor, su kaynıyor, kapı arkasındaki süpürge devriliyor.

Zamanla bunlardan korkmamayı öğreniyorsun... Ama zamanla... O zamanın ne kadar olacağını bilmiyorsun işte. Yıldız gittikten sonra korkmaya başladım; sanki Mustafa yenice gitmiş gibi geldi. Yalnızlığımı yeni anladım. Mustafa ölünce değil, Yıldız gidince dul kaldım ben.

O televizyon var ya televizyon, Allah onu bulandan bir kere değil bin kere razı olsun. Onun sesi olmasa insan kafayı yer evde. Kapatmadım senelerce televizyonu, hep çaldı, ben uyurken de çaldı, durmadan konuştu. Elektrikler gidecek diye aklım çıkıyordu. Çünkü bütün sesleri bastırıyordu onun sesi. Yalnız kalınca insanın avlusu gibi, kapı önü gibi oluyor o televizyon; oğlun, kızın, eşin, dostun, komşun, gelinin, torunun, her şeyin. Hepsinin yerine konmuş bir kara kutu, salona oturtmuşlar, konuşup duruyor. Yalnız olanlar bilir, evladımız gibi bir şey televizyon bizim. O anlatıyor sen dinliyorsun. Bazen insan düşünüyor: Keşke nefes alsa, nefesini de duysan. Evde bir ses oluyor doğru ama bir de nefes olsa ne güzel olur. Sen de ona iki çift laf etsen, o sana cevap verse, tadından yenmez. Deli diyeceksin ama e, öyle... Ben de öyle dedim önce.

İnsan muhabbet istiyor muhabbet. Ama konuşacak kimse yok. Kendi kendine konuşur insan yalnızlıktan. Bir fark ettim kendimde, esneyince "Ay esnedim" diyorum. Tuvaletim geliyor, sesli sesli "Dur bir tuvalete gideyim" diyorum. "Ay bacaklarım, bacaklarım" diyorum, merdiven inip çıkınca. Kendi kendime sesleniyorum, "Selimeee Selimeee" diye. Bir fark et-

tim, kendimden korktum. Deliriyorum sandım. "Delirme Selime" dedim, "kalma evde tek başına, çık dışarıya."

Boşuna dememişler: Yoktur koca, çifttir baca. Korkuyordum evde; çıkıp çıkıp gidiyorum, komşuları dolaşıyordum. Ama akşam oluveriyor işte, akşam olunca mecbur döneceksin evine. Milletin kocası işten çıkıp evine geliyor ya, bir ağrıma giderdi benim. Ne yapsın adamlar, gelecekler tabii, evi değil mi? Ama işte benim kocam gelmeyince içime öküz oturuyordu. Bilen bilir teyzecim, bilen bilir.

Bir komşum vardı, o zamanlar seksenlerindeydi, İkram Yenge derlerdi kadına. Adı başka bir şeydi ama unuttum şimdi. Çok hoşsohbet bir kadındı; ağzı dualı, görmüş geçirmiş... Her şeyi iyiydi de bir bardak çay olsun doldurup vermezdi misafirlere. "Çayınızı, kahvenizi kendi evinizde için" derdi. "Bana gelip de beni uğraştırmayın. Ben sabah bir çay demlerim, akşama kadar aynı çayı içerim. İçeceksen te orda mutfakta sabahın çayı var, doldur kendine." Pintiliğinden adı İkram Yenge'ye çıkmıştı. Kendi de gülerdi. "Kimin kimsen de yok, ne yapacaksın parayı? Hadi bize çay demleme ama kendine bari demle..." falan derdik arkasından.

Öldüğünde evinde bir kutu buldular. İçinden bir sürü zarf çıktı. Her zarfın üstüne koca harflerle yazmış: Kefen parası, mevlit parası, cenaze masrafı, yedim için, kırkım için... Komşular dedi ki ucu ucuna yetmiş para. İlk defa İkram Yenge'nin evinde bir şey yedik, onda da kendisi yoktu, diye güldüler. Bir zarfa da talimat yazmış. Kırkıma kadar evi açık tutun, falanca zarftaki parayı ev sahibine verin, son kiramı ödeyin. Eşyalarımı da ister bir garibana verin, ister satın, parasını bir muhtaca

verin. "Sağlığımda kimseye faydam olmadı, bari yokluğumda olsun" diye yazmış. Öyle yaptılar. Kapış kapış gitti eşyaları, gariban falan aramadılar, ihtiyacı olan da aldı, olmayan da. Çöp bile kalmadı evinde. Ben bile bir kırlentini alıp getirdim. Allah rahmet eylesin.

Neyse... Bu İkram Yenge'ye giderdim ben o zamanlar. Evde bunaldıkça bir çaydanlık çay demler, tepsiye koyar, bir paket bisküvi alır, ona inerdim. Çayı da çokça demlerdim ki, bitirene kadar oturayım. Onun da kimsesi yoktu, saatlerce otururduk geniş geniş. O sordu bir gün, "Bana bak Selime, sen yoksa korkuyor musun evinde?" dedi. Yok mok dedim başta ama sonra söyledim, "Biraz korkum oluyor yalnız kalınca" dedim. Ayıplayacak sandım. Bana deselerdi eskiden, "Amaaan korkacak ne var, ne güzel, tek başına otur evinde, karışan yok eden yok" derdim. İkram Yenge öyle demedi. Anladı. "Öyle olur" dedi. "Bana da olurdu. Vesvese iyi bir şey değil kızım, çok yorar insanı. Dua et bol bol, namaz kıl. Nas Felak oku."

Ona gide gele namaza başladım. İkindiyi kılmaya kalkardı, ben elimde çayla otururdum pencere önünde. "Kalk kız, sen de dikil yanıma" derdi. Bir iki çekindim ama başladım sonra. Bir daha da bırakmadım. O namaz İkram Yenge'nin bana en büyük ikramı oldu. Korkum hemen bitmedi ama azaldı. Sonra da hiç kalmadı. Namazlar, dualar mı iyi geldi, yoksa çaresizlikten mi alıştım, bilmem. Ama kızlarımın, "Anne evde tek başına korkuyor musun?" diye sormasını beklerdim. Sormadılar. Anneler hiç korkmaz sanıyorlar. Annelik ne kız, yaşlılık ne? Anne oldun diye, yaşlandın diye, nine oldun diye sende bir şey değişmiyor ki, sen gene aynı

sensin. Yalan yok, korkuyordum, çok korkuyordum. Ağlıyordum da. Hem "Mustafa geri gel" diye ağlıyordum hem de tövbeleri sıralıyordum arka arkaya, Mustafa geliverirse şimdi, giriverirse şu kapıdan ne halt ederim acaba, diye kendime kızıyordum. Sonra düşler, rüyalar... Uykusunda bile rahat yok insana.

Kaç kere içimden "Çocukların yanına gideyim, böyle korka korka yaşamaktansa onların yanına sığınayım" diye geçirdim ama yapamadım bir türlü. Erkan Yıldız'ı okutuyordu; yükü ağırdı. Bizim yapmamız gereken şeyi o yaptı Yıldız'a; o okuttu, o baktı. Mustafa sağ olsa bırakır mıydık evladımızı abisine? Yıldız yurttaydı ama hafta sonları abisine giderdi. Bir de ben çalamazdım kapısını, içim elvermezdi.

Seher'e gidemezdim. O Saim'le aynı evde yaşamaktansa, kendi evimde korkumdan geberirdim, daha iyi. Ben şeytandan korkuyordum. Saim zaten şeytanın kıç bacağı!

Meral'e gideyim diye düşündüm. Kocasından ayrılmıştı; o da yalnızdı ben de. Onun da kocası yoktu, benim de. İyi gelirdik birbirimize, yaslanırdık omuz omuza. Aradım, sordum: "Meral, sana gelip kalayım biraz, yanında olayım" dedim. Açık açık söyledim, böyle.

O da açık açık söyledi:

"Anne gelme. Ben depresyondayım. İyi değilim. Sana da iyi gelmem. Psikiyatriste gidiyorum, ilaç da başladım. Toparlandığımda gelirsin."

"Peki yavrum" dedim. "Vesvese yapma kendine, vesvese iyi bir şey değil, vesvese çok yorar insanı, dua et bol bol" dedim.

"Ne vesvesesi yaaa? Depresyondayım diyorum, bu vesvese diyor" dedi, kapattı telefonu. Bence o yıllarda ben de depresyondaydım. Ama bilmiyorduk ki depresyon mepresyon. Doktora gitsem, bana da ilaç yazardı kesin. Psikoloğa verecek param olsa ben de anlatırdım. Ama param olsa zaten Yıldız'ı abisine bırakmazdım.

Te önceden, bir yaz Erkan geldi çocuklarıyla. Karısını getirmemiş. Evlerini yeniliyorlarmış, tadilat varmış; gelin hanım istememiş bunları evde. Bize kalmaya gelmişler; hem çocuklar babaanneleriyle vakit geçirsin istemiş.

Evin içi ses doldu, neşe oldu. Bütün o eşya sesleri kesildi, sustu. Korku morku kalmadı. Eskisi gibi insan nefesiyle dolu bir ev... O tadilat hiç bitmesin istedim. Bin yıl sürsün tadilat; bin yıl kalsın Erkan'la torunlar bende...

Tadilattan sonra yeni eşyalar gelecekmiş eve. Yataklarını da değiştireceklermiş.

"Anne" dedi, "ister misin, bizim eski yatağı sana göndereyim? Seninkinden daha yenidir ne olsa."

Şöyle bir baktım Erkan'a.

"Ben baban öldüğünden beri yatak odasında uyumadım oğlum" dedim. "Te burda, kanepede... Koltukta televizyon

seyrederken uyukluyorum ben. Bana yatak lazım değil, bana getirme, başkasına ver."

Yataktan da korkuyordum.

Kızdı bana.

"Tabii sırtın ağrır" dedi. "Kaç sene oldu babam öleli? Unut artık. Kendine eziyet etme. Hayatını yaşa. Ölenle ölünmüyor."

İyi ki dedin... Ben de biliyordum ölenle ölünmediğini; ölenle ölünse ilk ben gidecektim. Hayatımı yaşayacakmışım... Kocamdan kalan emekli maaşıyla, tek başıma hayat yaşayayım. Gelin, gidin, eyleyin beni; beni de götürün gittiğiniz yerlere, beni de gezdirin... Ben de yaşayayım o dediğin hayatı, beni bu evden alın, ben bu evden korkuyorum, diyemedim. "Haklısın oğlum" dedim.

Ama bir yerde de iyi oldu Mustafa'nın erken öldüğü. Olanları görmedi. Onun sağlığında daha kimse zıvanadan çıkmamıştı bu kadar. Şimdi gelse görse... Tanıyamaz çocuklarını. Dirilse, kahrından bir daha ölür.

Ben öyle oluyorum. Seher'in salaklığını, Erkan'ın pısırıklığını, Meral'in nemrutluğunu, Yıldız'ın bizden kopukluğunu gördükçe kahrımdan ölüyorum.

Hele Seher yok mu, Seher... Ona her baktığımda, "Baban iyi ki görmedi bu hallerini" diyorum. Sesli diyorum hem de. Yüzüne.

Seher olmuş yüz yirmi kilo. Tövbe yarabbim, göbeğinin altında bir insan daha var sanki... Öyle pis bir kilosu var. Boyu da kısa. Böyle olacağı belliydi. "Yapma" dedim, "yeme. Tut kendini, tut boğazını. Doktora git, iştah kesici ilaç yazdır, mideni küçülttür, yürüyüş yap, bir şeyler yap." Televizyonlar bangır bangır bağırıyor, hareket edin, olur olmaz tıkınmayın, obez olmayın diye. Beni dinlemiyorsun hadi, televizyondaki doktorları dinle bari.

Dinlemedi. "Var ki yiyoruz" dedi edepsiz. Var olacak tabii... Kendine koca diye seçtiğin adam dolandırıcının önde gideni. Görmüyorsun. Tutturdu: "Saim'in işleri iyi, Saim'in işleri çok iyi. Yaşıyoruz hayatımızı..." Saim'in işleri iyi olacak tabii, Saim hırsız ama görmüyorsun, Seher. Tahsilsiz bir adam bu; babasının parasıyla inşaat yaptı, hem de az buz değil. Hızlı hızlı diktiler binaları.

Bir gün aradı beni Seher: "Saim de mimarlık diplomasını aldı bu ay" dedi. "Soksun bi tarafına" dedim, telefonu kapattım suratına. Sınava girmedi, okula gitmedi, bastı parayı aldı diplomayı, astı duvara. Seher bilmiyor mu bunları? Bilmez olur mu? Görüyor, biliyor... Ama ne biçim bir Saim'se hep onun tarafını tutuyor.

Her aradığımda "Saim araba aldı, Saim yazlık aldı, Saim arabayı yeniledi... Mobilyaları yeniledik, şuraya gittik, buradan geldik..." Bunların haram parayla olduğunu görmedi gözü. O sadece yemesine baktı. Şişti, katana gibi oldu. Haram para yemek daha çok mu kilo yapar, ne olur, bilmem ki. Biraz da ondan şişti.

Evlerine her gittiğimde, altın yaldızlı mobilyadan, israftan, müsriflikten başım dönerdi. "Her şeyi bol bol alıyor Saim" derdi kabara kabara Seher. Bir kahvaltıya otururduk, yok yok masada. Kahvaltı dediğin ne; peynir, zeytin, yumurta. Yoook, bunların evinde öyle değil.

"Anne bak kaymaktan ye, çok güzel, Saim bunu filanca köyden getirtiyor. Sucuktan ye anne, Saim bunu çok seviyor da özel yaptırıyor. Anne pastırmadan ye bak, Kayseri'den geldi özel. Zeytinleri Gemlik'ten getirttik, şu peyniri Hatay'dan, şu peyniri Antep'ten... Anne bak bu Siirt'in balı, bu Kars'ın peyniri" diye diye harita gibi sofra kurarlardı her sabah.

Onca şey nasıl yenecek dersin? Kahvaltı dediğin on on beş dakikalık iş... Bunlar öğlene kadar otururlardı masada. O koydukları şeylerden saklama kabına alınacak bir şey kalmazdı; her şeyi sıyırırlardı. Böyle yemek mi olurmuş? Kendileri de öyle, çocukları da öyle.

Ben "Yeme Seher, yeme bak... Bu yolun sonu iyi değil, inanma kocana bu kadar. Biz sana helali haramı öğrettik kızım" dedikçe "Sen beni kıskanıyorsun anne. Sen benim hayatımı, rahatımı kıskanıyorsun. Sen de okumadın, ben de okumadım. Öbür çocuklarınızı okuttunuz, ben okumadım. Ama bak, herkesten daha iyi durumumuz. Çekemiyorsunuz beni" derdi.

Elim ayağım boşanırdı Seher'i dinledikçe. Tansiyonum çıkar, sinirlerim laçkalaşır, misafir odasında sessiz sessiz ağlardım. Sonra dedim kendi kendime: "Gitme kız Selime. Senden kıymetli mi bu Saim deyyusu? Gitme. Ne diye gidip de kendini sinir ediyorsun bunca kadar?"

Bir daha açmadım kapılarını, işte o son gidişime kadar. Allah var ya, torunları da özlemiyorum. İki torun var Seher'den, ikisi de Saim'in kopyası. Tövbe yarabbim, ikisi de koca kafa... Kocaman oldular, evlenmediler de, evde kaldılar, bunca yıl elim sevmeye gitmedi o çocukları.

Ne oldu sonunda? Seher oldu yüz kilo. Saim Efendi buldu kendine genç sevgili, karısının yüzüne bakmaz oldu. Seher kendini toparlayacağına iyice saldı, oldu yüz yirmi kilo. Şimdi oturduğu yerden kalkamıyor, hırıl hışıl sürünüyor evin içinde. Kolay mı insanın evladını öyle görmesi... Kahroluyorum düşündükçe.

Herhalde bu böyle gidecek derken, yıkıldı Saim Efendi'nin yaptığı evlerden iki tanesi. Aldılar Saim'i içeri. Aradım, Seher'le konuşayım, boşansın, gelsin, ameliyat olur, zayıflar, buluruz bir yolunu diye düşünüyordum. "Gel kızım" dedim. "Saim masum" dedi bana, avukatları, "çıkacak Saim Bey yakında. Çıkması için elimizden geleni yapacağız, bütün tanıdıkları sokacağız devreye" demiş. Mustafa bunu duysa kahrından oracıkta giderdi. İyi ki de erkenden öldü.

Saim Efendi on ay sonra tahliye oldu. "Haksız yere on ay ayrı kaldık birbirimizden" dedi Seher telefonda. "Senden ve metreslerinden ayrı kaldı evet, evladım" dedim; çat diye kapattı telefonu suratıma. Zaten "Hadi görüşürüz, hadi Allahaısmarladık, hadi Allah'a emanet" falan diye telefon kapatmışlığımız yoktur hiç Seher'le. Nasıl yapıyor mübarek uşak bilmem; her seferinde lafı Saim'e getiriyor, ben de çenemi tutamıyorum, çat diye kapatıyor sonra telefonu.

Seher'e göre kötü bir anneyim ben. Ne dedi o? Empati yeteneğim yokmuş. Ne demek bilmiyorum. Yok diyorsa yoktur. Olsa bilirdim herhal. Ben de öyle dedim: "Yok bende evet, o dediğinden. Ben sadece gördüğümü söylüyorum; senin kocan namussuz" dedim. O da bana "Ben kayınvalidemi senden daha çok seviyorum" dedi. Çok iyi bir kadınmış kayınvalidesi, benim gibi değilmiş. O, Saim'i hiç kötülemiyormuş. Yok bir de kendi evladını sana kötüleseydi! Bunu bile göremeyen insana ne anlatacaksın?

Bir gittiğimde taşınma telaşındaydı Seher'ler. Haberim bile yok, gidince öğreniyorum. Saim satmış oturdukları evi. Çok büyük geliyormuş artık onlara, daha mütevazı bir hayat yaşamak istiyorlarmış. Battık, diyemiyor. Saim bitirdi bizi diyemiyor, mütevazı hayatmış, ev büyük geliyormuş. Saim karabatak kuşu gibi bir sene batıyor, bir sene çıkıyor, nasıl ticaret hiç anlamadım. "Doğrudur" dedim. "Bilirim. Ev bazen büyük gelir kızım, çok iyi bilirim."

Ben bilirim de sen benim bildiğimi bilmezsin.

Benim ev de bana büyük geliyordu. Aslında daha önce taşındım ben. Bu köye kaçmadan önce bir ev değiştirdim. Oturduğumuz ev kendi evimizdi; asansörsüz, üçüncü kat. Çıkmaya çıkıyorum ama canım da çıkıyor üç katı çıkarken. Bir gün gittim mahalledeki emlakçıya, "Benim evi sat, bana düzayak bir ev bul" dedim. Giriş katı olsun. Beş artı birdi bizim evimiz. Koca ev. Asansörü yok bir tek. Bir de temizliğini yapamıyorum, langır langır yanıyor her odada doğalgaz. Boşa dünyanın faturası ödeniyor.

Hani asıl sebep o değil de... Aman, hadi onu da anlatayım. Yan dairemi iki sene önce sattılar, yeni birileri taşındı. Bencileyin bir kadın o da; hani benden beş altı yaş küçüktür. Bunun çocukları, torunları, gelinleri, damatları her akşam bunda. Kapı önünde ayakkabı kalabalığını gördükçe cinlerim tepeme çıkıyor. Kimse kendi evinde yemek yemiyor, işten çıkan soluğu anasının evinde alıyor. Sabah getirip çocuklarını bırakıyorlar, işe gidiyorlar; akşam olunca analarında yemek yiyip çocuklarını da alıp gidiyorlar.

E, gürültü oluyor. Benim ev sessiz ya, çatal bıçak seslerini bile duyuyordum. Dinliyordum o sesleri, yalan değil. Kaç kişi var evde, sulu yemek mi var, börek mi var, onu bile anlıyordum. Vallahi anlıyordum, çatal kaşık sesi gelmezse tamam, börek var. Bana gelen giden yok ya, bir gıcığıma gidiyordu bu kadının kalabalığı.

Bir iki gittim, dedim: "Komşu ses etmeyin, rahatsız oluyorum." E oluyorum, yalan mı? Rahatsız oluyorum. Küçücük ses bile, böyle fabrika gürültüsü gibi geliyor kulağıma. Ondan sonra, bir gün gittim, dedim: "Komşu, ayakkabılarınızı içeriye alın, benim kapının önüne kadar geliyor ayakkabı kalabalığınız." E, geliyor...

Bir kavga koparttık komşuyla. Bana dedi ki: "Benim kalabalığımı kıskanıyorsun, gözün çıksın." Kız, bu hiç komşuya denecek laf mı? Öbür komşulara da anlatmış beni. Çıktı adım geçimsiz Selime'ye. Arkamdan konuşuyorlar, biliyorum. Beni gördükleri yerde "Eee Selime Abla, gelmiyor mu çocuklar?" diyorlar, kıs kıs gülüyorlar arkamdan.

İyice soğudum evden. Neyse, uzatmayayım... Bir gün geldi heyheylerim, dedim ben gideyim bu mahalleden. Bu insanlarla mı uğraşacağım boyuna? Evse ev! Allah yapısı değil ya, sat kurtul dedim. Sattım evi, yeni bir ev aldım; bir artı bir, bahçe katı ama bahçesi yok. Üstüne de bayağı para kaldı. Benim evi aldığım mal sahibi ihtiyaçtan sattı. Benimki güzel, geniş, manzaralı bir ev. Güneş sabahtan akşama kadar evin içinde. Pahalıya sattık, iyi oldu.

Eskiden her şeyi Mustafa hallederdi, para onun elindeydi. O öldükten sonra gelen emekli maaşı benim elimde olsa ne, başkasının elinde olsa ne... Evi satınca bayağı bir para geçti elime ama. İşte o hafta başladı her şey aslında. Yani şimdi düşününce görüyorum ki kaçma fikri bu taşınma hadisesiyle başlamış. Hiçbir şey birdenbire olmuyor; her şeyin bir evveliyatı var.

Taşınmaya karar verdim. Düşündüm, tamam taşınayım ama nasıl? Nasıl ev bulunur tek başına, nasıl ev satılır, yerine nasıl yenisi alınır... Ben ne bileyim.

"Bu işi bir çocuklarla konuşayım" dedim kendi kendime. Arayayım çocukları, "Annem bu ev bana çok büyük, beni kendime göre bir eve taşıyıverin" diyeyim. Sonra bir düşündüm. Seher'in kocasının hapiste olduğu zamandı. Dedim, çocuğun kendi üzüntüsü ona yeter, ona hiç söylemeyeyim. Beni mi düşünecek bir de? Seher kendini bile düşünmüyor. Kaç can gitmiş kocasının yüzünden, onları düşünmüyor; kendi evlatlarını düşünmüyor, kendisini düşünmüyor. Varsa yoksa Saim. Bir tek Saim'i düşünsün o. Neyse, Seher'i böyle eledim.

Meral'i arasam... Der ki "Ne gerek var? Yaşlı başlı kadınsın, taşınmak da neyin nesi? Otur oturduğun yerde!" Valla böyle der. Aynen böyle der. Hiç öyle lafı ağzında gevelemez. Çat diye der ki: "Ölücen zaten birkaç sene sonra, iş çıkarma başımıza."

Dişlerimi yaptıracağım sıra Meral'e söylemiştim de, "Gerek var mı bu yaştan sonra?" demişti. Bu yaştan sonra dediğinde altmış yaşındaydım. Gülüyorum şimdi anlatırken ama o zaman çok sinir olduydum. Kendisi geliyor şimdi o yaşlara... Yaşlılığı belli olmasın diye suratına yaptırmadığı kalmamış; nerede kaldı diş yaptırmak!

Erkan'a söylesem gelirdi. Gelirdi ama izin alması lazım çocuğun. Bunların yıllık izinleri çok kıymetli, altın gibi. Ne istersen iste ama yıllık iznine dokunma. Çağırsam gelecek ama gelince de çocuğun yıllık izninden gidecek. Böyle düşündüm, hiç söylemedim.

Yıldız desen, zaten genç kız, o ancak kendi derdinde. Kolay değil. O kendine baksın yeter. Neyse işte, böyle düşünüp kimseye haber vermedim. Bir de korktum galiba... Çağırırsam ya hiçbiri gelmezse, ya "olmaz" derlerse? Gelmezlerse n'aparım dedim, üzülür dururum. Kurdum günlerce kafamda, biraz da inada bindirdim işi.

Evdeki eşyaları toparladım, bana lazım olacakları ayırdım. Mustafa'nın kıyafetleri bile duruyordu hâlâ, yıllardır vermemiştim. Dedim, hadi Selime, hadi kızım, ayrıl artık. Üstünde uyuyacak bir kanepe lazım bana, bir koltuk, bir dolap, bir masa, dört sandalye, bir televizyon, dikiş makinem, dikiş san-

dalyem, bir yedek çekyat, yatak yorgan, bulaşık makinesi, çamaşır makinesi, buzdolabı... Dikiş makinesi bile lazım değil be, kime ne dikeceğim bu yaştan sonra...

Yeni aldığım evde beyaz eşya varmış, bulaşık makinesiyle fırına bile lüzum kalmadı. Her yanı dolap zaten evin, yüklüğü müklüğü de oralara koydum. Bir ayakkabılık yapmışlar, aklın şaşar. Kaç kat raf... Benim zaten bir yazlık, bir kışlık ayakkabım var. Ne olacak, giyersin eskitirsin, tamir ettirirsin, tamir tutmaz olunca yenisini alırsın. Dolap tepeleme ayakkabı dolsa ne olur?

Neyse, bir sürü boş dolabım kaldı. Mutfakta bile... Ev küçük ama çok kullanışlı. O koca koca tencereleri getirmedim hiç. Eskidendi o, bir yemek yapardım koca tencereyle, bir kilo pirinçten pilav... Bana mısın demezdi akşam yemeklerinde. Ertesi güne bir kaşık bile kalmazdı, iştahlıydı çocuklar. Tencerelerin boyu da pilavın suyu da azaldı yıllar içinde; en sonunda hepten sahan gibi tencerelerde yemek yapmaya başladım. Yine de tuttum tencerelerimi; çocuklar gelirler de bolca yemek yapmak gerekir diye.

Bir sene Erkan'la karısı uğradılar bana. O zaman daha çocukları yoktu, Mustafa ölmüş, Yıldız'la ikimiz yaşıyoruz. Karadeniz turuna gidiyoruz, geçerken uğrayacağız, dedi Erkan telefonda. İyi dedim, kalır bunlar birkaç gün. Kastamonu Karadeniz'de değil mi? Burayı da gezerler iyice, belki beni de gezdirirler dedim. Denizi bile görmeyeli nice olmuş. Ne hazırlıklar yaptım... Nevresimleri değiştirdim. Sarma sardım. Tas kebabı, şehriyeli pilav, komposto, salata... Mustafa öldüğünden beri canım yemek yapmak istemezdi, Erkan'ın geleceği-

ni duyunca Mustafa gelecekmiş gibi oldum. Kalktım onun en sevdiği yemekleri yaptım. Tadına baktım yaparken. Yok. Ağzımın tadı gitti, elimin lezzeti de gitmiş. Olmuyor yemekler. Mustafa olmayınca olmuyor yemekler. Ağlaya ağlaya pişirdim o yemekleri. Ağlaya ağlaya pişirdim.

Geldiler... "Biz tokuz" demezler mi? Erkan gönlüm olsun diye kaşığın ucuyla aldı yemeklerden; gelin hanım sokulmadı bile sofraya. Tatlı yapmıştım, kendileri de getirmişler küçük bir paket baklava. Erkan çıkarıp kendi getirdiklerinden ikram etti. Gelin kız yerinden kalkmıyor bile. Kocasının annesinin evi ya, kocası hizmet ediyor. Herhalde âdetleri bu, kimin tarafındalarsa o hizmet ediyor diye düşündüm.

Neyse kendi getirdiklerinden yediler, birkaç saat oturdular, gittiler. Kalmadılar; otelde yer ayırtmışlar. "Bir gece bari kalın, sabah kahvaltı ederiz" dedim, dinletemedim. Çok para ödemişler otele, arkadaşlarıyla buluşacaklarmış... Bahane çok. Yıldız dershanedeydi; inan bak yalanım varsa şuradan şuraya gitmek nasip olmasın, kızın gelmesini bile beklemediler. Benim de bir kardeşim var, onu bir göreyim de öyle gideyim tatile demedi abisi. Karısı bürümüş gözünü. Bir kız evlat kolay mı yetişiyor? Baba da yok başında, abisine hiç mi vazife düşmezdi? Azıcık olsun babalık, abilik yapamaz mıydı Yıldız'a. Yapmadı valla. Karısından korkusuna yapmadı. Sonra Yıldız üniversiteyi kazanınca başka çaresi kalmadı da aldı yanına. Nasıl yapar Yıldız orada, nasıl zorlanır kim bilir, bilmem.

Neyse o gün Yıldız geldikten sonra dedim, "Onca yemek yaptım, tok gelmişler, hiçbir şey yemediler." "Bizi beğenip de yememiştir yengem. Dışarda yiyip gelmiştir" dedi.

Ondan sonra öyle büyük sofra kurmadım. Kaç gün indir bindir sofraya, yedik o yemekleri. Sonra yıllar geçti, Yıldız da gitti. Koca tencerelerin kapağı hiç açılmadı bir daha. Yeni eve giderken tencereleri götürmeyi hiç düşünmedim bile. Denk geldi, hurdacı geçti kapı önünden; sesleniverdim pencereden, geldi aldı hepsini. Bulaşık leğeni verdi yerine. Bulaşık leğeni bile lazım değil bana, bir kişinin bulaşığından ne olacak?

Hurdacı tencereleri alınca fikir oldu bana. "Kız Selime" dedim, "kurtul sen bu eşyalardan." Evdeki eşyalar eskiydi, kim bilir kaç yıllık. Aldığımızda da yeni değillerdi ki zaten. Çoğunu eskiciden almıştık. Mustafam severdi öyle eski şeyleri. Neyse, dinle bak, ne yaptım. Gittim bir eskici buldum. "Evladım" dedim –yaşlılar herkese boştan yere evladım demez, evladından hayır gelmeyeceğini bilince herkes senin evladın olur– "bizim evdeki antika eşyaları gel al. Ama bana para verme. Ben taşınacağım. Kimim kimsem yok. Alacaklarını gel al, benim ayırdıklarımı da benim evime taşıtıver."

A, hiç ikiletmedi bile. Ne hakikatli adammış; "Teyzecim, istersen satma eşyalarını, biz dernekteki arkadaşlarla taşırız seni, hayrımız olsun. Gönlün yoksa satmaya, satma. Merak etme, para da istemeyiz" dedi.

Bak şimdi... Benden eşya almayacak, beni tanımaz etmez, gelip bedavaya taşıyıverecek dernekteki arkadaşlarıyla. El iyisi mi acaba, kendi ana babasına da böyle mi diye merak ettim. Mustafa dernek işlerinden uzak durmak lazım derdi. "Bugün derneğim der, yarın yapar vurgunu, bir bakarsın dernek değil değnekmiş, vuruverirler kafamıza" derdi. Korkardı böyle şeylerden. Kimin kim olduğunu bilmiyoruz. Para almadan

yardım edecek bana, kim bilir ne hesabı var arkada? Neyse hızlıca düşündüm bunları. "Yok annecim" dedim. "Sen gel al antikaları, beni taşı. Zaten bakınca görürsün, hani üstüne para kalacak olursa, onu verirsin bana" dedim.

Salak mıyım ben? Bilmiyor muyum ne ne kadar eder? Antika değil eşyalar, eski ama ben gene de antika dedim hep, kıymetli sansın. Geldi, baktı; "Ancak taşınma parası eder teyzecim" dedi. Öyle değildi ya, tamam dedim. Yeter ki taşısın beni, yerleştirsin. İki adamla geldi, yarım günde taşıdılar beni. Komşular ayıplamasınlar diye, "Oğlum tuttu bunları" dedim. "Parasıyla" dedim. "Anne biz gelemiyoruz ama sen de yorulma, adamlar halleder dedi Erkan" dedim. Ne diyeyim? "Çocukların haberi bile yok" mu diyeyim? Milletin ağzına laf lazım. Kendimi bile inandırdım bu gelenleri parayla tuttuğumuza. Perdelerimi bile astırdım valla. Her şeyimi yerleştirdiler. Bir kolay oldu ki sorma. Hay aklımla bin yaşayayım. Hakikatli insanlarmış, ne istersem yaptılar. Bir de kadın getirmişler yanlarında, dolaplarımı o yerleştirdi. Paspasıma kadar serdiler, öyle gittiler. Yalan değil, kendi evlatlarım gelse bu kadar yerleştirmezdi. Gidip şunların derneğe üye mi olsam diye düşündüm; arada gelirler işlerimi hallederler. Kıskıs güldüm içimden.

Bakmayın güldüm dediğime... Çok ağladım aslında. Taşınmadan bir gece önce... Kolay mı be yavrum? Mustafa'yla aldıydık o evi. Kaç sene çalıştık, bir ev sahibi olabildik. Benim üstüme yaptı evi. Nasıl da sevindiydim tapuyu alınca. "Yapma Mustafa" dedim, "sen dururken benim üstüme niye yapıyorsun?" "Dünyanın bin türlü hali var, senin üstüne olsun" dedi. Biliyormuş da konuşuyormuş, bak. Tapuyu verirken de "Be-

nim maaşımla geçindik, senin kazandığını da biriktirdik Selime. İki şişle ördün bu evi, hayrını gör" dediydi. Ağlattıydı beni. Evin her duvarında, kapı kollarında, mutfak dolaplarında, çekmece kulplarında bile elimin, elimizin izi var. Kolay mı bırakıp gitmek? Bin bir güçlükle aldığımız eşyalardan vazgeçmek?

Şöyle bir durdum salonda. Ağlıyorum bir yandan. Çimdikledim kendimi, "Bana bak Selime" dedim, "bak Mustafa'ya; bir iğne ucu götüremedi giderken. Sen neden bunca dert edersin eşyayı? Değil mi ki bırakıp gideceksin günün birinde. Ha şimdi olmuş ha sonra. Kolların kopuyor ev süpürürken, canından kıymetli mi? Azıcık aşım kaygısız başım" dedim.

Bir komşum vardı benim. Şükran Abla. Benden yaşlıydı. Gün geldi o da yalnız kaldı. Biraz yalnız yaşadı, sonra çocukları aldı yanına. Evlatları haber etmişler, anne seni almaya geleceğiz diye. Buncağız beni çağırdı yardıma. "Selime, gel de eşyalarımı toplayalım" dedi. Gittim. Her bir şeyini paketledik, kutuladık. Neler neler. Çaydanlığına, tavasına varana kadar koydu kutuya. Başka tavada biber kızartamazmış, güzel olmazmış. Koyduk kutuya. "Paspasımı koyalım" dedi, "ben onu çok soğuklarda kapı altına tıkıyorum" dedi. Koyduk. "Banyo kesemi koyalım" dedi, "onların banyo süngerleri plastik, ovunamıyorum." Koyduk. "Şu kırlentim çok güzel, tam sırtıma dayanak oluyor otururken, bunu katiyen bırakmam" dedi. Koyduk. Güvecinden seccadesine, çiçeklerinden ıhlamur demliğine kadar her şeyi paketledik. Canımız çıktı ona hazırlık yaparken. Aklınca gidecek, kendi eşyalarıyla yerleşecek çocuklarının evine. Çocukları geldiler bunu almaya, birini bile götürmediler eşyalarının. Kadının pijamalarını bile almadılar, yenisini alırlarmış, onlar eskiymiş. Dımdızlak gitti, sadece bir

saksı çiçek almasına müsaade ettiler. Kucağında bir saksı şekerlaleyle bindi arabaya. Ne ağladı giderken, ne ağladı. Ben o zaman özendim Şükran Abla'ya; bak dedim ne hayırlı evlatlar, analarının pijamalarına kadar düşünmüşler. Her şeyi yeni alacaklar. Ama Şükran Abla olduramadı orada. Ara sıra ararım, şikâyetini dinlerdim. "İnsanın evi gibisi yok Selime" der, başlardı telefonda ağlamaya. Sonra dönemedi geri; öldü gitti İstanbullarda. Cenazesini bile getirmediler.

Şimdi ben çocukların yanına gitsem mesela, onlar da benim eşyalarımı istemeyecekler. İlla ayrılacağız bu eşyalardan. Ölsem de ayrılacağım, yaşasam da. Ne varmış ayrılamayacak. Oturup bende mi ağlayayım şimdi biber tavasına?

Böyle şeyler düşündüm düşündüm, yattım uyudum, sabah taşındım. Çocuklara haber vermedim. Zaten gelmiyorlar, gelmediklerine göre taşındığımı bilmelerine de hacet yok. Her bayram hepsinin ayrı bir planı var. Bana sıra gelmiyor ki. Akıllarına gelirsem cep telefonumdan arıyorlar. Ev telefonunu kapattıralı hani oldu.

Taşındıktan sonraki gün hepsini tek tek aradım. Öyle havadan sudan konuştuk. Nerede olduğumu bilmiyorlar. Dünyanın öbür ucuna da gitsen haber vermeyince evladının senden haberi olmuyor demek ki. Evlat bilmiyor seni... Ana babanın evladını aradığı gibi, evlat aramıyor seni. İki kere iki!

Ya işte öyle, o dernekteki çocuklarla kurdum evimi. Bir de güzel oldu ki yeni evim... Gerçi orası da artık eski evim. Şimdi burası yeni evim. Bu evi Hasan buldu bana. Eşyalı tuttum. Öbür ev duruyor, bir artı bir olan. Kapısını çektim çıktım. Bir

bavuldan başka bir şey almadım. Kim bilir belki bir gün gitmem gerekir, giderim. Şimdi böyle iyiyim. Özlüyorum evimi, yalan değil. Özlediğim evim mi, yoksa eski günler mi, orası ayrı tabii.

"İyi misin teyze?" dedi misafir kız.

Ay daldım düşüncelere, unuttum kızı. Üst üste üç sigara içmişim.

"İyiyim kızım, şimdi böyle iyiyim" dedim.

Kolay Kek

4, yumurta 3 su barda un
2, su barda şeker
1 su barda yoğurt
1 paket kabartma tozu
yarım paket margarin
1 kaşık kuru üzüm
1 paket vanilya
yumurta ve şekesi çirp yoğurt ilave et un ve kabartma tozu kat vanilyayı da kat. Eritilmiş soğutulmuş yağ ve üzüm ilave et.
iyice çirp sonra yağlanmış kalıba dök. Önceden ısıtılmış fırında pişir.

Kolay Kek

Selime Teyze'yle üst üste üç sigara içtik.

Aslında pek sigara içmiyorum. Arada sırada, ortam olursa yakıyorum. Ortam vardı işte, Selime Teyze ortam yaptı bize. Yerden kalkıp sedire oturdu. Kül tablası niyetine bir çay tabağı koydu aramıza.

Yatılı okulda içmiştim ilk sigaramı. Kızlar ailelerinden gizli içiyorlardı. Benim sigara içtiğimi saklayacağım bir ailem de yoktu. Yakalanmaktan hiç korkmadan içiyordum. Çok zevk aldığımı söyleyemem. Sanırım diğer kızlar daha çok haz alıyorlardı sigaradan. Yasaktı çünkü onlara. Yasak güzeldir. Benim hiçbir şeyim yasak olmadı, kimsenin umurunda değildim. Kızlar bana imrenirlerdi, ben de onlara. Onlar serbest kalmak, özgür olmak isterlerdi. Bense birileri beni önemsesin, önemsediğini göstersin, dört gözle koruyup kollasın isterdim.

Kimse yapmadı. Babam zaten yapmadı. Mehmet de yapmadı. Evliyken akşamları dışarıya çıkardım; iş yemekleri, toplantılar... Bir kere bile kiminlesin, kaçta geleceksin, gelip seni alayım mı, seni ben bırakayım mı demedi. Öylesine istiyordum ki bana karışsın, kiminle gidiyorsun, ne gereği var

akşam yemeğinin, işte çalıştığın yetmiyor mu, desin. Demedi. Beni görsün diye olmayan bir yemeğe gittiğim bile oldu. Bir restoranda tek başıma oturup içtim saatlerce. Gece yarısı eve döndüm. Mehmet uyumuştu çoktan. Beklememiş gelmemi. Soyunup yattım yanına. Uyandırdım. Seviştik. "Sen beni hiç kıskanmıyor musun?" dedim.

"Kimden?

"Başkalarından işte" dedim. "Hiç aramıyorsun beni dışarıdayken, sanki hiç umursamıyorsun, ne bileyim..."

Öptü beni. "Ben karıma güveniyorum" dedi. Aptal. Keşke güvenmeseydi. Bir kere bile işyerime beni almaya gelmedi. Özel alanıma müdahale etmek istemiyormuş. Et be adam, et! Et! Kıskan. Ara. Sor. Hatta sınırla. Yasakla. Müdahale et. Önemse. Yalnız olmadığımı hissettir bana. Ben varım, de. Bütün dünya senin üstüne gelse ben varım, korkma de. Beni bütün dünyanın üstüne tek başına yürümek zorunda bırakma.

Hiç kimse yapmadı bunu. Ne babam ne kocam. Sınırsız ve kuralsızdım. Sınırı olmadığında çok uzağa gidebileceğini düşünüyor insan. Bilmiyorum belki de bu, ailen olup da sınırsız olduğun durumlarda geçerlidir. Hem ailen hem sınırın yoksa, uzakların bir anlamı yok; çünkü kalkıp gitme isteğin olmuyor. Zaten her şeye, bütün dünyaya uzaksın, daha nereye gideceksin?

Yatılı okulda yakın bir arkadaşım vardı. Okulda hiç ayrılmazdık, bazen aynı ranzada uyuduğumuz bile olurdu. Ben birinin bana sarılmasından hoşlanırdım o zamanlar. İsterdim ki insanlar bir battaniye gibi üzerime örtülsün. Isıtsın, sarsın

beni... O kız onu yapardı işte; sevgi doluydu. Art niyeti, beklentisi yoktu; sarılırdı herkese... Sarılır ve öperdi. Burcu... Hoşuma giderdi Burcu'nun yakın arkadaşı olmak, onun sevgisini solumak, ikliminde olmak bana iyi gelirdi.

Bir hafta sonu beni evlerine davet etti. Babası askerdi. İnsanları disipline ettiğine inandığı için yatılı okula göndermişti Burcu'yu ve abisini. Ben Burcu'nun yerinde olsam ayak direr, gitmezdim. Evde disiplinli olayım, yeter ki beni yanınızdan ayırmayın, derdim. Anne var, baba var, ev var, sevgi var... Disiplin de olmayıversin, göndermeyin bizi, der ağlardım. Belki Burcu da öyle yapmıştır bilmiyorum ama göndermişler.

Eve gittiğimizde, bizi Burcu gibi bir annenin, Burcu gibi bir babanın karşılayacağını; bana onun gibi sarılacaklarını sanmıştım. On dört yaşındaydım. Kapıdan içeri adım attık; evin içi sıcak yemek kokusuyla doluydu. Bir de kek... Kek kokusu yemek kokularına karışmış, insana açlığını hatırlatan o davetkâr havayı yaratmıştı.

Hemen yemeğe oturduk. Burcu da ben de çok açtık. Abisi bizden önce gelmişti. Yemek masasında baba en başa oturdu; anne babasının soluna, abisi ise sağına. Ben annenin yanındaydım, Burcu abisinin. Yaprak sarması da vardı yemekte ama ben en çok kek yemek istiyordum. Keşke söyleyebilsem diye düşünüyordum, "Şey teyze, zahmet olmazsa, ben yemekle beraber bir dilim de kek alabilir miyim?" Alamazdım tabii, bekleyecektim. Ev sahibi ne zaman verirse o zaman yiyecektim. Vermezse de kendisinin bileceği iş. Öyle koktu diye isteyemezsin. Kural böyle. Görgü kurallarını öğrenebileceğim kimse yoktu ama kimsesizlik en sert öğretmendi.

Yemekten sonra masayı topladık. Mutfak masasında kalıbından yeni çıkmış, üstünden bir dilim bile alınmamış kek duruyordu. Üzerine kakaolu muhallebi gibi, puding gibi parlak bir şey dökmüştü annesi; onun üstüne de kar gibi hindistancevizi. Küçükken babaannem kek yapardı bana. Kolay kekti adı. Çikolatası, sosu yok. Öyle şeyleri sevmezdi babaannem. Çok tatlı yapardı ama her şeyin kolayına kaçardı. Keki tepsiye döktükten sonra kabın dibini yalamak en sevdiğim şeydi. Çiğ kek, pişmişinden bile güzeldi. Burcu'nun annesinin keki ise bambaşkaydı. Tepside değil, kalıpta pişirmişti; çizgilerinin üzerinden akmıştı çikolata sosu. Kokusunu duymasam pastane işi sanırdım. O kadar güzeldi.

Burcu'nun babası bizi salona çağırdı. Güzel, demek ki birazdan çay ve kek gelecekti. Öyle de oldu. O sırada Burcu'nun babası bana sorular sormaya başladı. Baban ne iş yapar? Annen ev hanımı mı? Başka kardeşin var mı? Hmmmm. Verdiğim bütün cevaplarda hmmmm dedi Burcu'nun babası. Kaşları kalkıp iniyordu. "Annemi tanımıyorum, ben çok küçükken kaçmış. Bazen de öldü diyorlar, bilmiyorum. Babam yeni eşiyle ve çocuklarıyla birlikte yaşıyor, pek görüşmüyoruz. Beni babaannemle dedem büyüttü, sonra da öldüler. O yüzden yatılı okuyorum..."

Burcu da bilmiyordu bunları. Ona annem babam öldü demiştim. Herkese öyle demiştim okulda. Ama burada yalan söyleyemezdim. Ailece yemek yemiştik biz. Çikolatalı kek yiyecek, sonra da televizyon izleyecektik birlikte; o gece orada kalacaktım. Onların kızı gibi oturuyordum salonda. Burcu'nun babası babammış gibi sorular soruyordu bana. Babalara yalan söylenmezdi, doğruları söylemek gerekirdi. Annem babam öldü desem nasıl öldüklerini anlatmam gere-

kecekti. O zamanlar o kadar çok yalan bilmiyordum... Bildiklerim beni kurtarmaya yetmezdi.

Elimde Burcu'nun annesinin uzattığı çikolatalı kek tabağıyla bekliyordum. Babası "Burcu, bize bundan bahsetmemiştin. Bence kendine daha doğru arkadaşlar bulmalısın. Böyle bir arkadaş sana zarar verir" dedi birdenbire. Burcu "Özür dilerim baba" dedi; ikimizin de başı öne eğildi. Sonra annesi de babası da benimle konuşmadılar. Neden yanlış arkadaş olduğumu anlayamıyordum. Yalan söylememiştim. Annemi, babamı ben seçmemiştim. Anneme, bırak beni, kaç; babama, beni bırakıp başkasıyla evlen mi demiştim sanki? Çocuk yapın demedim onlara. Beni babaannemde bırakıp gidin demedim. Babaannemle dedemi ben öldürmedim, kendimi yatılı okula ben göndermedim. Olanların hiçbiri benim suçum değildi ama ben yanlış arkadaştım.

"Odanıza gidebilirsiniz" dedi babası. Uyuduk sonra. Sabah olunca babası beni götürüp okula bıraktı. Burcu ertesi gün geldi. Bir daha okulda kimseyle konuşmadım. Burcu kime ne anlattı bilmiyorum. Ben yalancının biriydim. Yanlış arkadaştım. Ona zarar verebilirdim.

Çikolatalı kekten bir çatal bile almamıştım. On dört yaşındaydım. Çikolatalı kekten hâlâ nefret ederim. Güzel bir akşam geçirseydik, en sevdiğim kek olurdu. Eminim.

Fakat o gün, kalbimin bir yanı kırıkken, bir yanı hâlâ kıskanmaya devam ediyordu, hatırlıyorum. Burcu'yu koruyan, kollayan bir babası vardı. Benden koruyordu onu. Olsun; yine de kıskanılacak bir durumdu.

Burcuların evinden yatılı okula, yalnızca kendimi değil, başkalarını da kendimden korumam gerektiğini öğrenmiş olarak döndüm.

Sonra okuldakilerle de açıldı aramız. Hiçbir zaman yakın arkadaşım olmadı; ben hep ders çalışıyordum. Gerçekten anne babası olmayan kızlar vardı okulda. Onlardan da uzak duruyordum. Hikâyelerini çalmıştım çünkü. Onlara da zarar verebilirdim.

O yatakhanede herkes kimsesizdi. Hepimiz çeşitli sebeplerle yatılı okula gönderilmiştik; hepimiz yalnızdık ama nedense annem kaçtığı için ben onlardan daha yalnızdım.

Uzaklaştıkça hakkımda çıkan dedikodular da çoğaldı. "Sigara içiyor" diyorlardı. Hepimiz içiyorduk; ben herkesten az içiyordum. "İçki de içiyormuş..." Oysa içmiyordum. Sevgilim varmış. Hem de benden büyükmüş. Yatıyormuşum sevgilimle. Kızlığım bozulmasın diye, başka türlü... "Annesinin kızı."

Hepsini duyuyordum. Hiçbiri doğru değildi. Ama ben uzak durdukça uyduruyorlardı, kendi aralarında konuşuyorlardı. Annesi olanlar eve gidince annelerine de anlatıyor, onlar da "Aman kızım, sakın ha, uzak dur o kızdan" diyorlardı kesin.

En çok "Annesinin kızı" dediklerinde üzülüyordum. Annemin nerede olduğunu bile bilmiyordum ben. Ne yaptığını bilmiyordum. Kim olduğunu bilmiyordum. Belki gerçekten o kocadan ötekine kaçıyor, başka başka adamlarla beraber olu-

yordu. Belki hiç öyle bir şey olmamıştı, belki sahiden ölmüştü. Bilmiyordum. Ben bile bilmezken onların ne çok şey bildiğine inanamıyordum.

Bütün bunlar bana tek kurtuluşumun okumak olduğunu gösterdi. Deliler gibi okudum, test çözdüm; durmadan, aralıksız... "Çalış" diyen kimse olmadı, "aman evladım kurtar kendini" diyen de. Örnek alabileceğim kimsem yoktu. Ben kendi kendimin annesi, babası, dayısı, amcası, teyzesi, uzaktan akrabası, çocuğuydum. Kızılacaksa kendi kendime kızardım. Uyarılacaksam tertemiz uyanırdım kendimi. Nasihat edilecek bir durum varsa alırdım kendimi karşıma, güzelce anlatırdım, "Bak kızım" diye başlayan cümlelerle. "Bak kızım, senin kimin kimsen yok. Okumazsan işin gücün olmaz, birini bulup evlendirir o Hikmet seni. Kendini tanımadığın, bilmediğin bir adamın hizmetinde bulursun. Oku kızım, oku da kurtar kendini. Sık dişini dört beş sene daha, ekonomik özgürlüğünü eline al. Hadi benim akıllı kızım." Başka kızlar anne babalarının, akrabalarının, öğretmenlerin falan taklitlerini yapar, onların nasihatleriyle dalga geçerdi. Bu cümleleri onlardan duyuyor, sağdan soldan topladığım cümleleri birleştiriyor, kendime ebeveyn konuşmaları uyduruyordum. Kendi kendime ne çok şey yapıyordum... Hâlâ da yapıyorum. Her şeyi kendi kendime yapa yapa sonunda yiyip bitirdim kendimi...

Sonra üniversite sınavına girdim ve her şey bitti. Okul bahçesinde beni kimse beklemedi. Dinleseydi, Mehmet'e o günü anlatacaktım. Cep telefonumla sınava giremiyordum mesela ve telefonu bırakabileceğim kimse de yoktu dışarıda. Kime vereyim? Bunu hiç düşünmemiştim. Çantamdan telefonum çıkınca kapıdaki görevli "Bunu alamayız" dedi. Alamazsın da,

kime vereyim şimdi ben bu telefonu? "Girişte bir büfe var, orası alıyor" dedi adam. Daha vaktim vardı. Koşa koşa büfeye gittim. Camında "EMANETÇİ. Emanet alınır" yazıyordu. Telefonumu büfedeki adama verdim. "Bol şans" dedi büfeci, teşekkür ettim. Beni sınava o uğurlamış oldu.

Anne babalar bahçedeydi, ellerinde Yasin kitapları vardı, belli ki çocukları için okul bahçesinde dua edeceklerdi. Babaannem de okurdu sık sık. Hayatta olsalardı okul bahçesinde babaannemle dedem olurdu; onlar beklerdi beni. Babaannem de dua ederdi kesin beni beklerken. Sınava girmeden önce babaannemin geldiğini hayal ettim. Dedemle kol kola girmişler, soluk soluğa öbür dünyadan okul bahçesine yetişmeye çalışıyorlar. Yorulmuşlar. Babaannemin üstünde siyah pardösüsü, eşarbı dağılmış bütün pazar dönüşlerinde olduğu gibi. Dedemin kolunun altında gazetesi, gömleğinin yakasında kalemi... Beni beklerken bulmaca çözecek. Hayalimde okul bahçesinde bir banka oturttum onları, yan yana. Benim için dua ettiler sınav boyunca. O kadar kimsesizdim ki, yokluklarından medet umuyordum.

Sınavdan çıkınca okul bahçesine baktım. Babaannemle dedem zaten yoktu, yani olamazlardı, ölmüşlerdi çoktan ama bank bile yoktu. Hiç değilse bank olsaydı bahçede, beni gelip beklediklerine ikna olacaktım. Büfeciye gidip telefonumu aldım. "Nasıl geçti?" diye sormasını bekledim. Müşterisi çoktu, sormadı... Mehmet'e bunu anlatacaktım, o netimi sordu. Çok net yaptım Mehmet, çünkü net bir şekilde okumam ve hayatımı kurtarmam gerekiyordu. Bir yurttan çıkıp diğerine gitmezsem, sokakta kalacaktım. Bilmem anlatabildim mi? Okuldan başka kimsem yoktu.

Bir kişiyle bile vedalaşmadan, arkama bile bakmadan çıktım gittim okuldan. Üniversitede aynı hatayı yapmadım. Kimseyle arkadaşlık kurmadım. Çikolatalı kek tabağını elimde tuttuğum akşam kapanmıştı o defter benim için. On dört yaşından yirmi dört yaşına kadar hiç arkadaşım olmadı. Yirmi dördümde bir sevgilim oldu. Sonra bir tane daha. Bir tane daha. En sonunda Mehmet.

Benim aksime çok mutluydu Mehmet. Ama bu mutluluğun benimle ya da ilişkimizle bir ilgisi yoktu. Yapacak ne çok işi, görecek ne çok insanı, konuşacak ne çok arkadaşı, derdine koşacak ne çok tanıdığı vardı. Katılacağı doğum günleri, kutlamalar, iş hayırlamaları, bebek görmeleri, tebrikler, hasta ziyaretleri, dükkân ziyaretleri, aile yemekleri, arkadaş buluşmaları hiç bitmiyordu. İlkokul öğretmenini ziyarete gidiyordu, ilkokul arkadaşlarıyla ayrı, ortaokul arkadaşlarıyla ayrı buluşuyor, liseden arkadaşlarıyla eski günlerdeki gibi geziler planlıyordu, üniversiteden arkadaşlarıyla da... Offff. Bitmek bilmeyen bir sosyal hayatın içindeydi Mehmet.

Sevgiliyken neden mi göremedim bunu? Aslında gördüm. Gördüm ama evlenirsek onların hepsi benim de olur sanmıştım. Ben yalnızdım, o kalabalıktı. Evlenince, o kalabalık benim kalabalığım olacaktı. Hazır bir ailem, hazır bir çevrem olacaktı.

Ama olmadı. Hiç kimseyi sevemedim. O kadar kalabalık içinde hiç kimseye içim ısınmadı. Sanki herkes her şeyi biliyor gibi geliyordu. Sohbeti ilerletemiyordum. Yeni evli çiftlerin buluşmalarında illa bir yerde sorulan "Annenler nasıl?" sorusu olurdu. "Annenler"... Yani anne ve babayı kapsayan çoğul.

Boşanmış olabilirler, ayrı olabilirler, ölmüş olabilirler... Bu ihtimallerin hiçbiri yoktu insanların kafasında. Şak diye soruyorlardı karşılarındaki insana; "Annenler nasıl?"

Sanıyorlardı ki herkesin annesi kendi anneleri gibi kış için barbunya poşetliyor; babaları gözlüğünün üstünden gazeteye bakıyor. Bunları konuşmamak için, bana bu soruyu sormasınlar diye kimseyi sevmedim. Herkese bir kulp taktım. Kulp takacak bir şeyi olmasa bile uydurdum. En kolay kaçış buydu. Mehmet, "Kusur ararsan herkeste bir kusur bulursun. Hiç mi duymadın, kusursuz dost arayan dostsuz kalır" dedi bir gün. Duydum, duymaz olur muyum? Duymak ne kelime, yaşadım ben. Yaşadığım için arayıp buluyordum o kusurları. Herkes "yanlış arkadaş" olsun istiyordum, sadece ben yanlış arkadaş olmayayım.

Sonrasında da hayatıma çok az insan girebildi. Çok az kişiye açtım kapılarımı. Kurumsal hayat tam da istediğim yaşam biçimini sundu bana. Birileriyle tanış ama samimi olma. Herkesin yüzüne gül ama kimseyle yakın olma. Anlatanların özel hayatını dinle ama kimseye kendinle ilgili hiçbir şey anlatma. Kimse seni tanımıyor Meltem, istediğine isteğini söyleyebilirsin ama yine de riske girme. Biri sinirini bozarsa eğer, onun ipini çek ve devam et. Karakterim buna meyyal miydi bilmiyorum, belki de yaşadıklarım beni öyle biri yaptı. Neyse ne, bütün bunlar işime yaradı. Kolay yükseldim kariyerimde. Çalışkan, sert, mesafeli, işini iyi yapan, ciddi, mesai saatleri dışında da çalışan harika bir beyaz yakalı oldum. Elbette ki mesai dışında da çalışacaktım, çünkü yapacak başka bir işim yoktu. Elbette ki çok çalışacaktım, çünkü çok paraya ihtiyacım vardı. Elbette ki işim özel hayatımın önüne geçecekti, çünkü özel bir hayatım yoktu. Çok çalıştım.

Aynı birimde çalıştığım kimse bana "Meltem" demedi. Ben hep "Meltem Hanım"dım. Öyle olmayı da tercih ettim. "Meltem Hanım" olmak bir mesafe koyuyordu ilişkilere. Kimse bana kolay kolay bir şey soramıyordu ama tuhaf bir şekilde herkes her şeyini bana anlatıyordu. Bazıları için, üniversite sınavına girdiğim yerdeki o emanetçi gibiydim işyerinde. Herkes derdini, sırrını bana emanet ediyordu. Ben de dinliyor ama yorum yapmıyordum. Onları yargılamadığımı, yargılamadan dinlediğimi düşünüyorlardı. Yargılamıyordum ama onlardan çok üzülüyordum yaşadıklarına. Yorum yapmıyordum, çünkü sohbetin derinleşmesinden korkuyordum. Kendimi açmaktan, kendimi anlatmaktan, kimsesizliğimi belli etmekten korkuyordum. Yalnızlığımı kimse bilmesin istiyordum.

Oysa herkes yalnızdı. Anlattıkları hep bir yalnızın hikâyesiydi. Ama görmüyorlardı bunu. Bir kız vardı mesela, sürekli plan yapıyordu. Tiyatro, konser, yemek, davet, sergi, sinema, açılış, workshop, bilmem ne tadımı, tatil... Planlarından artakalan zamanda yaşıyor gibiydi. Sanki başka bir hayatı yoktu. İzlediği filmi anlatmayı bitirip izleyeceği tiyatronun hayalini anlatıyordu, döndüğü tatili anlatmayı bitirip gideceği eğitimin onun için ne kadar gerekli olduğunu anlatıyordu. Hayatı planlardan ibaretti. Bunu öyle iştahla anlatıyordu ki en ideal yaşam biçiminin bu olduğuna kendi de inanmıştı. Beni de buna inandırmaya çalışıyordu.

Dinliyordum onu. Eleştirmeden, yargılamadan, sadece ilgiyle. Ama farkındaydım: Gittiği oyunu değil, oyuncunun özel hayatını anlatıyordu. Sergideki eserleri değil, davetlileri anlatıyordu. O kızda kendi çocukluğumu görüyordum. Ben de ilkokuldayken okuldan geldikten sonra o gün ne yaşadıy-

sam dedeme baştan sona anlatırdım. Hiçbir şey atlamadan... Anlatırken o anları yeniden yaşardım. O anlatma anları günün en sevdiğim zamanlarıydı. İki yaşlı insanla yaşadığım evde, hayat o kadar yavaş, o kadar sıkıcıydı ve ben o kadar yalnızdım ki okuldaki eğlenceli olayları yeniden canlandırmak hoşuma giderdi. Kuş uçmaz kervan geçmez bir kasabaya giden eğlenceli bir tiyatro kumpanyasındaymışım da sıkıntıdan patlayan insanları güldürüyormuşum gibi hissederdim.

Bu kız da öyleydi. Katıldığı sergi açılışında konuşulan, olan biten her şeyi heyecanla anlatıyordu bana. "Sanatseverim" diyordu kendisi için. Oysa yalnızdı. Ben onun yalnız olduğunu biliyordum. Sanatı sevmek kendini sevmekten daha kolay geliyordu ona. Hepsi bu. Elimden gelse, daha doğrusu onun beni yargılamayacağını bilsem, onu eve davet ederdim akşamları ve bir daha da hiç yalnız bırakmazdım.

Bir başkası sürekli kendisiyle uğraşıyordu örneğin. Burnunu yaptırdı; göğüslerini, kalçasını, karnını gerdirdi. Tüm yıllık izinlerini ve parasını ameliyatlara harcıyordu. Kalıcı makyaj, protez tırnak, dolgu dudak... Bu işlerden pek anlamam ama artık bilgiliyim. Çünkü günlerce dinledim o kızı. Yaptıracağı işlemi en ince ayrıntısına kadar anlatıyor, doktorların öncesonra fotoğraflarını gösterip duruyor bana. Hangi doktor ne yapar, kaça yapar... hepsini ezbere biliyorum. En az onun kadar.

Çünkü dinliyorum. Ama "Neden yaptırıyorsun?" diye sormuyorum. "Yaptırma" demiyorum. "Yazık parana, yazık vaktine" demiyorum. Sadece dinliyorum. Söylemenin, eleştirmenin, durdurmanın bir anlamı olmadığını bilmiyorum. Yaptıracağı

işlemleri anlatırken sürekli güzel olmalıyım, yarışta kalmalıyım diyor. Ona ortada bir yarış olmadığını söyleyemem. Ya da varsa bile, bu yarışta yalnız olduğunu... Asıl sorununun yalnızlık olduğunu... Söyleyemem. Çünkü bunu duymaya ihtiyacı yok.

Bir başkası bir gün kocasını aldattığını anlattı bana. Böyle bir şeyi anlatacak kadar güven verdiğime ben de şaşırdım. Ama ona da yorum yapmadım. Yine sadece dinledim. İki yıl sürdü ilişkisi. İki yıl boyunca dinledim. Yeni adam çok iyiydi, kocası kötüydü. Yeni adam heyecan veriyordu ona, kocası vermiyordu. Yeni adam zengindi, istediklerini alabiliyordu ona. Kocası ancak evi geçindiriyordu. Yeni adam çok eğlenceliydi, kocası sıkıcı.

Yeni adam iki yıl içinde eski adama dönüştü. Kocası da iyi, sadık, tutumlu, güvenilir bir adam oluverdi. İki adamı da yolda görsem tanımam ama her ikisi hakkında da her şeyi biliyorum. Yatak performanslarına kadar... Ne yediklerini, hangi şarabı içtiklerini, ettikleri kavgaları, sinirlenince nasıl davrandıklarını... Nasıl ağladıklarını... Hepsini biliyorum.

Bütün bunları sormadığım halde anlatıyorlar bana. Çünkü anlatacak birine ihtiyaçları var. Çünkü yalnızlar. Ben de yalnızım ama bizden bir yalnızlar kulübü olmaz. Onlarınki seçilmiş yalnızlık, benimki ise doğuştan.

İşini iyi yapan, çok çalışan, herkesi dinleyen, kimseyi yargılamayan, mesafeli, güvenilir, içe kapanık bir Meltem Hanım olarak devam ettim işime. O sırada mucizevi bir şey oldu. Yalnızlığım işe yaramıştı. Param bir köşede birikmişti. Har-

cayacak zamanım, alanım ve çevrem yoktu. O biriken parayla döviz almıştım, döviz yükseldi. Ev almak istiyordum ama bütçemde açık vardı. Hayatımda ilk kez babamdan para istedim. "Kredi çektirme bana, faizler çok yüksek, varsa senden alayım, sana ödeyeyim" dedim. O bana başka bir teklifle geldi. Başka bir teklif ve başka bir gerçekle. Meğer babaannemle dedem evlerini bana bırakmış. Ev kiraya verilmiş, kirasını babam alıyormuş. Yıllardır bana gönderdiği para aslında o evin kirasıymış. Yani kendi cebinden çıkmıyormuş para. "O ev senin. İstersen geç otur" dedi. "İşlemleri yap, benden de bir daha bir şey isteme. Ben de zor geçiniyorum. Kiracı altı ay önce çıktı. İçine sıçmış evin. Yaptırırsın." Bu gerçeği idrak etmem önce dakikalarımı, sonra aylarımı aldı. Babama boş gözlerle baktım. Bir pastanedeydik. Dondurmalı kazandibi yiyorduk. Babam tabağının dibini sıyırıp kalktı. "Ben biraz daha oturacağım" dedim. "Hesabı ödersin madem" dedi pişkin pişkin. Ben yıllardır babam bana harçlık gönderiyor sanıyordum. Meğer zaten benim olan evin kirasını gönderiyormuş. Senelerdir yatılı okullarda, yurtlarda, köpek bağlasan durmaz tek odalı evlerde yaşamaya çalışırken... Meğer benim bir evim varmış.

Babaannemin evine dönmeyi çok istedim. Ama babamın o evi asla vermeyeceğini düşündüm. Teklif bile etmedim. Sürünmüştüm. Yıllarca. Şimdi öfkelenmeli miydim babama yoksa nihayet bir evim oldu diye sevinmeli miydim? Dondurma eridi. Kazandibi allak bullak bir karışıma dönüştü önümde. İçim, o erimiş dondurmayla karışmış kazandibi gibiydi. Midem bulandı. Bir daha asla kazandibi yemedim.

Hesabı ödedim. Oturduğumuz pastaneden kalktım ve en yakındaki yapı markete gittim, fikrim olsun diye. Mutfak dolaplarını yenilemek lazımdı, çok eskiydi. Klozeti de değiştirmek gerekirdi. Evde bir küvet vardı; belki de evdeki tek lüks oydu. Küvetin etrafına bir duşakabin yaptırmak güzel olurdu. Badanayla uğraşamazdım, onun yerine duvar kâğıdı... Güzel de olurdu. Acaba eşyalı olarak mı kiraya vermişti babam evi? Babaannemin eşyaları duruyorsa ben onları kullanır, sonra zamanla değiştirirdim. Artık bir evim vardı.

Ev satın almayınca elimde hayli para kaldı. Gittim ehliyet kursuna yazıldım hemen. Evin tadilatını yaptıracak, üstüne de araba alacak kadar param vardı. Kendimi dünyanın en zengin insanı gibi hissediyordum. Muhtemel ki dünyanın en zengin insanı, varlığından benim kadar mutlu değildi.

Sonra işler yolunda gitti. Ev çok güzel oldu. Babaannem gelse tanıyamaz kendi evini. Eşyaları çoktan atmışlar; geriye yalnızca mutfak dolapları kalmıştı. Küveti bile kırmışlar. Mutfak dolaplarını da ben attım.

Ustalar bir ayda toparladılar evi. Benim oturduğum eve kıyasla burası bir cennetti. Sanki babaannemle dedem, cennetten bana bir köşe göndermişlerdi. Usta, evi teslim ederken elinde tozlu bir defterle geldi. Mutfak dolaplarının arkasından çıkmış. "Çekmeceden düşmüş muhtemelen" dedi. Defter toz içindeydi ama yazılar hâlâ okunuyordu. Babaannemin tarif defteriydi bu. Onun mutfak masasında oturup tarifleri incelediği, sonra kalkıp yaptığı, hiçbirini ezberlemediği, yazım yanlışlarıyla dolu defteri. Usta gidince evde tek başıma, o boşlukta elimde defterle kalakaldım. Taşındıktan sonra açar okurum,

dedim kendi kendime. Defteri evde bırakıp yeni eşya bakmaya çıktım. Hiçbir şeyim yoktu.

Evim sonunda çok güzel oldu. Parkeleri, kapıları değiştirdim, çelik kapı taktırdım. Salona büyük bir kitaplık aldım. Aslında küçük küçüktü kitaplıklar ama yan yana koyunca büyük oldu. Bir berjer ve ayaklarımı uzatabileceğim bir puf aldım. Çift kişilik bir yatak seçtim. Yalnızsam yalnızım ama yatağım bari çift kişilik olsun istedim. Mutfağa bir masa, iki sandalye. Ne olur ne olmaz. Beyaz eşya aldım taksitle. Param vardı ama taksitle alabildiğin şeyi de taksitle alacaksın. Babaannemin evi işyerime biraz uzaktı ama altımda araba vardı. Kira derdim yoktu. Kazandığım bana kalıyordu. Ben harcamayı bilmiyordum, para yeniden birikiyordu. Yalnızdım ama rahattım. Ya da rahattım ama yalnızdım...

Mehmet'le tanıştığımızda her şey hazırdı. Tek eksiğim hayatımda birinin olmamasıydı. Evlenirsem o eksik de tamamlanır sanıyordum. Biz evlendiğimizde Mehmet ailesiyle yaşıyordu, o yüzden benim yanıma taşındı. Evlendikten kısa bir süre sonra da işten çıkarıldı. Ona da benimkinin yanına koymak için bir berjer ve evde geçirdiği vakitleri daha anlamsız kılacak bir televizyon aldık. Evimiz tamamlanmıştı. Ama bu durum onu hiç yormadı. Ben işten çıkarılsaydım, kahrolurdum. Aç kalacağımı, her şeyimi kaybedeceğimi, bir daha asla iş bulamayacağımı düşünür, kendimi depresyonun dibinde bulurdum. O ise sabahları kalkıp bana kahvaltı hazırladı, elinde kahveyle beni işe uğurladı. Gün boyu evde bilgisayar oynadı, televizyon izledi. Akşam olunca arkadaşlarıyla, kuzenleriyle halı saha maçı, meyhane, aile yemeği, hiç bitmeyen gereksiz arkadaş buluşmalarına gitti. Kendi kendine takıl-

dı öyle. Mutluydu. Bir gün sordum, "İş aramayacak mısın?" diye. "Sana yük mü oluyorum?" dedi. "Hayır, tabii ki" dedim ama aslında evet, yük oluyordu. Bunu söylersem, beni terk etmesinden korktum. İyi kötü götürdüğümüz, alışmaya, tutunmaya çalıştığım bu evliliğin bitmesinden korktum. Ben zaten çalışıyordum, kazandığımı onunla paylaşabilirdim; bunu yapabilirdim. Evlenince ekonomik olarak rahatlayacağımı düşünüyordum, stresim iki katına çıktı.

Dört yıllık evliliğimizin iki yılı onun işsizliğiyle geçti. Son altı ayda birkaç iş denedi, oradan oraya geçti. Sonra da boşandık. Şimdi ne yapıyor, bilmem. Dönmüştür ailesinin yanına. Nasıl olsa dönebileceği bir yer var. Dönecek yeri olanlar terk etmekten korkmuyor belki de.

Mehmet'in olduğu zamanlar kendimden uzak bir hayat yaşıyordum. Çalışmaya, eve, sorumluluklarıma yetişmeye, onun planlarına ayak uydurmaya, aslında hiç hoşlanmadığım insanlarla görüşmeye, sürekli bir hareketin içinde olmaya kaptırmıştım kendimi. İşyerindeki o kızlar gibiydim. Onlar gibi bir yalnızlık içindeydim.

Ve Mehmet gitti. O gittiğinde tanıdık bir duygu kaldı geriye: terk edilmişlik. Bu duyguyu çok iyi tanıyordum. Hâlâ babaannemin evindeydim. Büyüdüğüm evdeydim. Bu evde hep yalnız kalmıştım. Bu evde hep terk edilmiştim. Duvarlar her halime alışkındı. Her şeyi izlemişlerdi, her şeyi biliyorlardı. Her şeyi değiştirmiştim ama duvarlar öylece duruyordu. Babaannemin "Evceğizim evceğizim, sen saklarsın halceğizim" sözü yankılanıyordu kulaklarımda. Bu ev her şeyi, her halimi biliyor ve saklıyordu.

Çocukken benim odam olan odayı evlenince misafir odası yapmıştık. Kim gelecekti ki bize misafir? Âdet yerini bulsun işte. Birkaç kez Nükhet gelip kalmıştı, o kadar. Orada bir kanepe vardı. Mehmet'in evden ayrıldığı gün gidip o kanepeye oturdum. Sabaha kadar hiç kalkmadım.

Babaannemin evine misafir olarak gelmeyi ne çok isterdim. Herhangi bir zaman diliminde... Çocukluğumda, gençliğimde, evliyken... O eve birkaç günlüğüne konuk olmak isterdim. Sanki başka bir yerde yaşıyormuşum da birkaç günlüğüne gelmişim. "Ohhh ne iyi geldi" diyerek dönmek isterdim sonra. Misafirlik, ne kadar uzun sürerse sürsün, biterdi bir gün. Ama bu halde o evden çıkamıyordum. Misafir değil, mahpustum.

Berbat bir akşamdı. Berbat bir geceydi. Sabaha kadar sigara içtim. Evde kaç paket varsa hepsini. Bin türlü plan kurdum, bininden de vazgeçtim. Dudaklarımı ısırdım. Tırnaklarımı yedim. "Ölsem" diye düşündüm, "ölsem de kurtulsam." Sabaha karşı kalkıp yatağa yattım. Beni herkes terk ediyordu ama ben kendimi terk etmeyecektim.

Sonra kalktım, hazırlandım, işe gittim. Sonra ben de anlatmaya başladım. İşyerindekiler nasıl anlatıyorsa, nasıl anlatıp yalnızlıklarının üzerini örtmeye çalışıyorlarsa kelimelerle, cümlelerle, yalanlarla, bahanelerle... Ben de öyle yapmaya karar verdim.

İşe yaradı mı, bilmiyorum. Ama geçti. Artık iyiydim. "Şimdi böyle iyiyim" demişti Selime Teyze. Ben de şimdi böyle iyiydim. Çünkü terk edilmekten daha beter bir şey varsa, o

da terk edilme korkusudur. Oldu. Bitti. Rahatladım. Beni terk edecek kimse kalmadı.

Selime Teyze'ye baktım. Arkasına yaslanmış, ellerine bakıyordu. Kendi kendine yüzüğünü düzeltiyor, parmaklarını inceliyor, ellerini bir açıp bir kapatıyordu.

Kimdi Selime Teyze? Neden kaçmıştı buraya? Neydi derdi? Neden kaçtığını anlamak, ona hak vermek, onun nezdinde bütün kaçan anneleri affetmek istiyordum. Onun çocukları küçük değildi benim gibi. Ben bebektim annem gittiğinde, onu tutamadım, tutamazdım. Ama onun çocukları büyüktür. Onlar neden tutmamış annelerini? Neden geçmemişler önüne? Benim annem olsaydı, yanımda olsaydı, beni büyütseydi... Ben onu hiç bırakmazdım. Gerçekten bırakmazdım. Şu kadın benim annem olsaydı, ben onu böyle dağ başında, tek başına koymazdım.

Selime Teyze ellerine bakmayı bıraktı, gözlerini kaldırdı, bana baktı.

"Anlatmak ister misin?" diye sordum.

Sordum öyle, açıkça sordum. Anlatacaksa anlatsın. Anlamam belki ama o anlatsın. Zaten hangimiz tam olarak anlıyoruz ki karşımızdakini?

Kesmeşeker

Anlattım misafir kıza. Mustafa'yla nasıl evlendiğimi, çocukları nasıl büyüttüğümüzü, Mustafa'nın nasıl öldüğünü... Hepsini uzun uzun anlattım. Sonra tek tek çocukları anlattım. Meral'i anlattım. Yıldız'ı, Seher'i, Erkan'ı... Buraya kaçmaya nasıl karar verdiğimi de anlattım. Anlatırken kendim de şaşırdım ha. Meğer hiç kimseye anlatmadığım için kendim de ilk defa duyuyormuşum bunları. Bir komiğime de gitti. Ay anacığım, güler misin, ağlar mısın?

Televizyonda bir kızcağız var, hep onu izliyorum. Evden kaçanları falan arayıp buluyor habire. Ne çok insan varmış evden kaçan. Kocasını bırakıp kaçıyor, başka birine kaçıyor; ana babasının evinden kaçıyor; karısından kaçan kocalar var. Herkes birbirini arıyor. Ne ağlaşmak ne ağlaşmak. "Karım gel geri, kocam dön geri, sensiz olamam, sensiz yapamam..." falan. İzliyor mudur kaçaklar o programları acaba? İzliyorlarsa kim bilir, nasıl seviniyorlardır onlar için ağlaşanları gördükçe. Ondan ötürü çıkıp çıkıp geliyorlar zaten. Öyle olmadı böyle oldu, böyle olmadı da şöyle oldu diye anlatıyorlar. Hemen de gelmiyor kaçaklar ha, günlerce sürüyor o program. Telefonla arıyorlar falan. İkna etmeye çalışıyorlar.

İnsan ister istemez düşünüyor, acaba beni de böyle ararlar mı diye. Düşünsene, Meral çıkmış televizyona, "Annemiz kayıp, onu arıyoruz. Anne, bizi duyuyorsan geri dön. Seni çok seviyoruz. Kıymetini bilemedik. Bizi affet, ne olur geri dön" diyor. Ağlamayı da bilmez bu Meral, yüzünü ekşitip "hıhıhıı" diye yapar ama gözünden yaş gelmez. Yine de dikkatle bakıyorum televizyona, sanki gözlerinde yaş varmış gibi... Seher de yanında. O da gitmiş Meral'le. Yıldız'ı çıkarmıyorum hayalimde, o gitmesin. Doktor ya. İtibarı var. Hastaları görür televizyonda, sonra "Anam, bu doktor televizyonda annesini arayan kadın değil mi?" derler. Hastanede duyulur. Başhekim çağırır, sorar: "Doktor Hanım, bir şeyler geldi kulağıma. Ne oldu, ne geçti annenizle aranızda?"

Çocuğu işinden ederim bir de, Allah korusun. Zor okuttuk onu zaten. Meral'le Seher çıksın. Erkan da görünmesin, onun da memuriyeti var. Ama Erkan'a mecbur telefonla bağlanacaklar. E, Meral diyecek ya "En son abim otogardan otobüse bindirmiş, bir daha görmedik." Mecbur arayacaklar Erkan'ı. Erkan anlatacak: "Bize gelmişti, çok güzel vakit geçirdik. Sonra ben onu otogara götürdüm, otobüse bindirip geri döndüm. Bir daha da haber alamadık." Kadın soracak tabii: "Otobüs hareket etti mi peki? Otobüsün hareket etmesini beklediniz mi?" Hah, geldi soru! De bakalım Erkan, anlat. Ne desin çocuk? "Yooo, benim işim vardı, annem git dedi, ben de gittim" diyemez. Diyemeyeceği için "Bilmiyorum, hatırlamıyorum" diyecek tabii. Kolay mı öyle, annemi çanta gibi bıraktım, gittim demek. Değil...

Sonra Seher'e geçecek kamera. Kilolu ya, onunla da dalga geçecekler gizliden gizliye. Göbeği, gıdısı, her şeyi ayan be-

yan görünecek. Ama Seher ağlamaktan konuşamayacak. Herkes düşünecek ki annesine en bağlı evlat o. Ne bilsin millet Seher'in kendine ağladığını.

Hani diyorum, bunlar hakikaten çıkıp da beni arasa ben de çıkar mıydım televizyona? Çıkmazdım kız, çıkar mıyım? Ne demeye rezil edeceğim kendimi. Ölürüm de çıkmam. E, çocuklarını niye çıkartıyorsun madem Selime Hanım? Çünkü onlar rezil olsun istiyorum. Erkan'la Yıldız'ı çıkartmıyorum ama Meral'le Seher'i çıkartıyorum. Ay valla ne kötü anneyim. Galiba Meral'le Seher'e daha çok gücenmişim. Gene de kıyamam. Onlar da çıkmasın. Öyle bir hayaldi işte, geçti gitti. Kimse çıkmasın televizyona. Zaten ben o programlara özenip de kaçmadım.

Başka bir şey oldu.

Bir akşam hastalandım. Öyle böyle değil ama... Kolum, kanadım, sırtım, parmak uçlarım, tırnaklarım bile sızım sızım sızlıyor. Ağrı kesici aldım, Aferin içtim, ıhlamur, zencefil falan yaptım, bana mısın demiyor. Hiçbiri tesir etmedi. Boğazıma bir baktım aynada, parmak kadar olmuş bademciklerim, üstleri bembeyaz iltihap. Kulak çubuğuyla falan temizlemeye çalıştım ama ı ıhh, olmadı. Anladım ki doktora gitmek lazım, daha kötüleşeceğim.

Gitmeden önce bi Yıldız'ı arayayım dedim. Gel beni iyileştir demeyeceğim, gel bana bak demeyeceğim, bana ilaç yaz demeyeceğim. Diyeceğim ki kızım böyle böyle, benim hem sırtım ağrıyor hem boğazım çok fena, kulağımdan çatır çatır ses geliyor, dizlerim tutmuyor. Kulak boğazdan mı randevu alayım, dahiliyeden mi? Fikir soracağım sadece.

Açmadı telefonu. "Arar o beni" dedim, "işi vardır şimdi." Yok, aramadı. Ertesi günün akşamı aradı, tam yirmi dört saat sonra. Ben çoktan gidip gelmiştim hastaneye. "Geçmiş olsun" dedi. "İyi misin şimdi?" diye sordu. Ele sorar gibi sordu. Hani doktora gidersin ya, "Geçmiş olsun, neyin var?" der hemen, hiç öyle "teyzecim", "ablacım", "annecim" falan demeden... İşte Yıldız da öyle sordu.

"İyiyim annem" dedim. "Hiç merak etme. Toparladım. İlaç yazdı doktor, iyi geldi. Evdeyim şimdi. Kimseye de haber verme, herkesin işi gücü var. Ben iyiyim" dedim. Çünkü haber verse de gelmeyeceklerdi. Gelmeyince neye yarayacaklar? "Geçmiş olsun" demelerini istemiyorum ki ben. "Geçmiş olsun"a gelmelerini bile istemiyorum. Geçmiş zaten.

Ben, hastayken gelmelerini istiyorum. Hatta hastalanmadan gelmelerini istiyorum. Gelseler zaten hasta olmam. Geçmiş olsuna gitmek âdetini kim çıkardıysa... Geçtikten sonra gitmişsin ne kıymeti var? Hani hastayken gideceksin, bir çorba kaynatacaksın, sırtını ovacaksın, terleyince üstünü değiştireceksin, ne bileyim suyunu vereceksin... O zaman gel geçmiş olsuna. Geçip iyileştikten sonra ben ne yapayım seni?

Telefonla konuşurken de bir garip ağlamaklı oluyorum. Dayanamıyorum. Ya gelsinler ya da hiç aramasınlar. Böyle bir şey bu. Bilen bilir. Herkes anlayamaz.

Yıldız aradıktan sonra bir ağrı kesici daha aldım o akşam. Fazladan yani. Doktor, "Bu ilaçları kullan, kötüleşirsen gel teyze" dediydi. Kötüleşirsem nasıl geleyim? Kötüleşirsem yürüyemem ki. Çoğa varmadı, akşamına kötüleştim. Ağrım biraz ha-

fiflese kalkıp gideceğim acile ama kalkamıyorum ki. Perişanım. Uyuyayım da sabaha çıkayım dedim. "Sabah ola hayrola."

Yattım yatağıma. Aklıma üşüştü düşünceler. Yalnızın işi ne? Yaşlının işi ne? Düşünsün, kursun dursun kendi kendine. Sana bir şey diyeyim mi? Yalnızlığın da yaşlılığın da bin türlü hali var şu dünyada. En beteri, ikisinin bir arada olması, en beteri yaşlı yalnızlığı. Öbür bütün yalnızlıkların bitme ihtimali var. Bunun yok. Bundan ancak ölürsen kurtulursun. Yattığım yerden diyorum o gece kendi kendime, "Selime kız, acaba ölecek misin sen, bu hastalık onun alameti mi?" "Ay hadi inşallah" dedim, "öleyim de kurtulayım, bitsin gitsin." Öyle dedim ama can da tatlı be yavrum, candan da vazgeçemiyorsun.

Başladım saymaya, ölmez de sağ kalırsam, acaba kaç bayramım kaldı, kaç yaz, kaç kış göreceğim acaba? Turşu kurdum ama acaba o turşuları yiyebilecek miyim? Reçel kaynattım ama acaba o reçeli sürebilecek miyim? Geçtim reçelle turşuyu, yoğurt mayaladım, o yoğurttan bir kaşık alabilecek miyim acaba? Sabahı görecek miyim? Ölürsem şuracıkta beni kaç gün sonra bulurlar? Kime haber verirler? Kim yıkar beni? Beni nereye gömerler? Gelirler mi arada mezarıma? Heee, bekle gelirler, babalarınınkine çok gidiyorlar ya, benimkine koşa koşa gelirler.

Ben bile gitmiyordum artık Mustafa'nın mezarına. İlk zamanlar gidiyordum, ne sık gidiyordum, gidip gidip ağlıyordum. Konuşuyordum onunla. Ben ona dışımdan söylüyordum söyleyeceğimi, o bana konuşuyordu benim içimde. Sonra sonra bayramdan bayrama, senesinden senesine gitmeye başladım. Yaşlandım, yol gözümde büyüdü, yorgun argın

gittiğim bir gün, "Gelme" dedi Mustafa bana içimden. "Gelme Selime, taşıma bacaklarını tee evden buraya kadar, gelme. Gönüller bir. Orada da olsan, burada da olsan, gönüller bir. Ben hep seninle değil miyim?" Öyle dedi, gitmedim bir daha. Çocuklar gelseler, arabayla alıp alıp götürseler, giderdim ama. Neden gitmeyeyim? Bunları düşündüm durdum o gece. Rüyalar, hayaller, düşünceler, ağrı, sızı, gönül yorgunluğu... Hepsi bir arada... Seç beğen al, senin olsun...

Gece bir kusma başladı affedersin, bağırsakları da bozmuşum. Aşağıdan yukarıdan su gibi gidiyor. Ne bu şimdi? Grip desen grip değil. Ne çeşit bir salgın anlamadım ki. Aralarda içim geçiyor, uyukluyorum. Ama uyuyor muyum, bayılıyor muyum, onu da anlamıyorum.

Zar zor tutuna tutuna gittim, karşı komşunun zilini çaldım. Bir artı bir evdeyim o zaman. Hani kimsenin daha yerini bilmediği ev. Komşulara bile "Buyurun gelin" dememişim. Sadece birkaç kişiye tarif ettim, yerim belli olsun, olur da lazım olur diye. Ama kimseyi de çağırmadım, yalan değil. O zamana kadar çocuklarla konuştuk ama taşındığımı söylemeyince, onlar da zahmet edip gelmeyince öğrenmediler durumu.

Karşı dairemde genç bir kız oturuyor, öğretmen. Daha yenice atanmış. "Teyzecim" diyor bana, pek tatlı dilli bir şey. Ara ara kek yapıyor, mercimekli köfte yapıyor getiriyor. Ben de sırf tabağını boş çevirmemek için bir gün irmik helvası yaptım; pek tutturamadım ama olsun. Eskiden ne çok yapardım, nasıl denk düşerdi, tel tel... Bir kere de lahana sardım. Sonra dedim, "Yavrum ben yalnız bir kadınım, kendime kadar yapıyorum. Sen bana her yemek getirdiğinde ben sana ye-

mek pişiremem, tabağını da boş vermek olmaz. İyisi mi sen bana bir şey getirme kuzum." Bir sarıldı bana... "Teyzecim, sakın ha. Çok üzülürüm. Ben de yalnızım. Pişirdikçe getiririm sana, sakın ha karşılığında ne vereceğim diye düşünme" dedi. Bak ne düşünceli kız. Ondan sonra bana hep plastik tabakta getirdi yemekleri.

Bir de marifetli ki sorma. Sarma sarıyor, kısır, patatesli köfte, kuru dolma, içli köfte... Antepliymiş. Annesi yapıp yapıp gönderiyormuş buna, buzluk doluymuş, oradan çıkarıp çıkarıp pişiriyormuş. Ne güzel dedim içimden, anasının yaptığını yiyor, mırın kırın etmiyor. Babası da sağdır herhalde; anası durmadan böyle yemek yaptığına göre.

Ay neyse, işte o kızın kapısını çaldım sabaha karşı. Adı neydi... Heh Kübra. "Kübra ben çok kötüyüm yavrum, beni bi doktora götür teyzem" dedim. Sağlık ocağıyla falan olacak iş değil, tam teşekküllü hastane olacak ki iyileşeyim. Öyle bir vaziyetteyim... Bilmez mi insan kendini? Kübra'da da araba yok, taksi çağırdık. O kızcağız hastanede benimle öyle bi ilgilendi ki... Ben size şimdi nasıl anlatayım. Yatarken ayaklarım üşüdü de, kendi ayağından çoraplarını çıkarıp giydirdi bana, çorapsız giydi ayakkabılarını. Taksi parasını o verdi. Ben sonra ona vermeye kalktım, öldür Allah almadı. Benim yanımda okul müdürünü aradı. Yalvardı müdüre, "Annem gibi sevdiğim bir komşum, kimsesi yok" dedi. Annem gibi... Yalnız bırakamam deyince gözlerim doldu, kimsesi yok deyince artık tutamadım kendimi, ağladım.

Görüyor musun, millet ne vefalı, ne hayırlı evlat yetiştiriyor. Ne güzel insan, komşusu için neler yapıyor. Anne babası-

na bir şey olsa kim bilir neler yapacak bu kız. Kendi annesine nasıl bakacak? Ne çorbalar pişirecek ne merhemler sürecek sırtına. Yedi kat elim ben ona ama benim bile sırtımı sıvazladı durdu.

Yatış verdiler hastanede; iki gece kaldım. Kübra "Kalayım yanında teyzecim" dedi. "Git kızım" dedim, "beni mi bekleyeceksin bütün gün? Bak her yer hemşire, her yer doktor... Bakarlar bana elbet, sen merak etme beni." Kübra yanımdayken Yıldız tekrar aradı. "Nasıl oldun?" dedi. "İyiyim, yemek yapıyorum" dedim. Halbuki yatıyorum hastanede; ateş, ter içindeyim. "Kimseye haber verme" dedim ama aramış ablalarını, abisini. Aradılar tek tek, hepsine aynı şeyi söyledim. "Evdeyim annecim, iyiyim şimdi" dedim. "İlaç yazdı doktor, iyi geldi." "Aman anne dikkat et kendine, korkutma bizi" dediler. Hele Erkan'ın dediği... Bir oturdu ki yüreğime: "Aman anne iyi ol, bir de seni düşünmeyelim." Bir de seni düşünmeyelim... Düşünmeyin siz beni... Mühim olan sizin korkmamanız zaten. Benim hastalığımın ne önemi var... Bir başına, çaresiz kalmamın ne önemi var. Yeter ki siz beni düşünmeyin, korkmayın, ben yokmuşum gibi yaşamaya devam edin...

Düşünün be annecim, biraz da beni düşünün. Ne olacak sanki. Madem bu kadar çok şey düşünüyorsunuz, annenizi düşünemeyecek kadar dolu kafanız, onlardan birini eksiltin de annenizi koyun yerine. Olmaz mı? Olmaz, olmuyor işte...

O gün Kübra, "Teyzecim neden öyle dedin? Neden evdeyim dedin? Hastanedeyim desene, gelsinler yanına. Bak böyle zorlanıyorsun. Hemşire başka, doktor başka; komşu başka, evlat başka. Çağır da gelsinler" dedi. "Anne olunca anlarsın

Kübra" dedim, "sen de istemezsin çocukların rahatsız olsun." "Rahatsızlık değil ki bu; hastasın. Vazifeleri, gelecekler tabii" dedi. Sonra başladı Antep'i anlatmaya. Onlarda anne baba her şeymiş; çok sever sayarlarmış. Babaannesi sağmış, ona annesi bakıyormuş. Anneannesine yengesi... Ölene kadar bakmak zorundalarmış. Evde babaannenin dediği olurmuş. Mesela şimdi Kübra evlenecek olsa, önce babaanneye sorarlarmış. Antep'ten çıkınca görmüş huzurevini; şaşırmış. Neden insanlar ana babalarını huzurevine bırakırlar, hiç anlamazmış, Antep'te olsa babası kimsenin yüzüne bakamazmış.

Bir yerde durdurdum onu, "Kübra evladım sen de git hadi. Geç oldu. Bak hemşireler var, doktorlar var. Bugün sana çok eziyet verdim, hakkını helal et. Allah da senin yardımcın olsun" dedim. Zorla gönderdim. Bir şey olursa arayacağıma söz verdim. Gitsin. Dinleyemem şimdi babaannesini, annesini, yengesini, nenesini... Ben diyorum yalnızım; bu diyor biz yaşlılarımızı hiç yalnız bırakmayız. İyi, bırakmayın. Ne yapalım şimdi canım, Antep'e gelin mi gidelim bu yaştan sonra? Al'ah Allah...

Bu Kübra'ya bir atkı ördüm, teşekkür gibisinden. Kesmeşeker örneği... Kırmızı. Pek beğendi. "Ben bunu hiç çıkarmam artık teyzem, hep takarım" dedi. Heee hep takarsın. Yazın da tak bari, Allah'ın Anteplisi.

Neyse, benim yattığım odada bir kadıncağız daha vardı. O da hasta. Eskişehirliymiş. Kızından sebep gelmişler Kastamonu'ya. Küçük kızının çocuklarına bakmak için. Kocasıyla birlikte gelmişler, burada ev kiralamışlar. Anlattı kadın. "Çocuk dediğin kolay büyümüyor. Biz büyüttük ama çalışma-

dık da büyüttük, evdeydik zaten. İşimiz çoktu ama çocuklar da yanı başımızdaydı. Şimdi küçük kız çalışıyor, damat çalışıyor. Damadın anası babası ölmüş, kimi kimsesi yok. Babaanne yok çocuklara bakmaya. İlk torunda geldik, iki sene yanlarında kaldık. Tam kreş yaşı geldi, döneriz artık Eskişehir'e derken, bir daha hamile kaldı kız. Ne yapacaksın, kaldık. Ama düşündük bizim adamla, ev ev üstünde olmuyor. Damadın yanında bacağını uzatıp oturamıyorsun, öyle gece uyanıp evin içinde istediğin gibi dolaşamıyorsun. Ne biz rahat ediyoruz ne onlar. Damat yanında öksürsen bir dert, hapşırsan bir dert. Büyük torun okula başlayıp da evde tek başına kalabilene kadar bunların bize ihtiyacı var, dedik. E öyle, ne yapacaksın? Bir baktık çocuğa, nerden baksan beş altı senemiz var burda... Kendi evimizi kiraya verdik, Kastamonu'dan ev tuttuk, yerleştik. Herif emekli zaten, başka ne işimiz var? Torun bakacağız tabii."

"İki oğlum daha var Eskişehir'de, onların çocuklarını büyüttük. Dünürler de destek oldu, biz de. Liseye gidiyorlar şimdi. Bir gör, sırım gibi en büyük torun. Şu kapıdan geçmez. Öyle boylu poslu. Maşallah sübhanallah..."

Ne biçim hastaysa, pek de konuşkan. Anlattı durdu. O kadar konuştu, anlattığı da bu işte... Torunlardan ötürü Eskişehir'den Kastamonu'ya taşınmışlar. O kadar.

Kızı yanında kaldı. Yarabbi, bir konuşmak bu ikisi, bir konuşmak... Sanırsın kaç senedir ayrıymışlar da yeni kavuşmuşlar. Sabah oldu, kocası geldi hemen. Öğleye doğru damat çıktı geldi, çocuklarla beraber. Küçücük sabiyi bile getirmişler anneanneyi görmeye. Hadi onlar gitti, bu sefer Eskişehirliler

toplanıp gelmişler. İki oğlu, iki gelini, torunlardan biri... Hakikaten kapı gibi torun; ben yanında dursam beline ancak gelirim. O koca çocuk "babaannem" diye atladı kadının üstüne. Hasta masta demediler, oğlanlar, gelinler sarıldı, öptü kadını. Sonra da kızın evine gittiler.

Kıskandım be, ne yalan söyleyeyim. Kadın sordu bana, "Senin kimin kimsen yok mu?" diye. Yok dedim, yalnızım ben. Kimsem yok. Çocuğum olmadı, kocam da öldü. Bir yeğenim var, öğretmen; o da burda, Kübra. Onunla beraberiz işte... dedim. Bu kadarcık yalandan kim ölmüş. Ağrıma gitti, "Çocuklarım var ama yalnızım" demek. Bakma, sonradan çok pişman oldum yalan söylediğime. Ne yapayım, bir kere çıkıverdi ağzımdan. İnsan böyle yalanlar söylüyor işte. Söylemese daha iyi ya...

Neyse, çıktım hastaneden ama bir türlü atamıyorum o Eskişehirli kadını kafamdan. Sağa dönüyorum, sola dönüyorum, işe veriyorum kendimi, yok... Aklım hep onda.

Tek başıma kahvaltı ediyorum evde, içimden diyorum "N'apıyordur şimdi acaba bizim hastane arkadaşı?" Ne yapacak... Torunlarıyla, kocasıyla beraber kurmuşlardır sofrayı. Kırmışlardır altı yumurta, zorla torunlara yedirmeye çalışıyordur. "Aç ağzını bak anneannem, deden bizi gezmeye götürecek, yemeğini yersen." Belki "Uçak geliyoooo" diye dört dönüyordur torunun etrafında, kim bilir.

Temizlik yaparken, aklıma düşüyor: Acaba Eskişehirli n'apıyor? Koymuşlardır bir demlik çay, kızı yanına kek yapıp getirmiştir, oturup kocasıyla çay içiyordur şimdi. Akşam yemeği yiyorum, yine aklım Eskişehirlide. Yemeğe gitmişlerdir,

kızıyla damadıyla, çocuklar falan hep beraber döner yiyorlardır, yoğurtlusundan.

Günlerce düşündüm o kadını, günlerce. Sonra bir attı tepemin tası. Aldım elime telefonu, önce Seher'i aradım.

"Alo Seher. N'apıyon?"

"İyi anne. Sen n'apıyon?"

"Ben hiç iyi değilim Seher. Çabuk gel. İlk otobüse bin gel."

"Alo Meral?"

"Efendim anne."

"Meral acilen buraya gel. Hemen. Başka bir şey sorma, gel."

"Alo Erkan?"

"Efendim anne."

"Erkan Yıldız'ı da al bana gel. Acil. Sizi bekliyorum."

Sonra kapattım telefonu. Ama tamamen kapattım ki ararlarsa ulaşamasınlar. Yıldız'ı da aramadım. Onu Erkan bulur nasıl olsa. Yaptığımdan pişman oldum mu? Olmadım herhalde... Bilmiyorum. Kalbim yerinden çıkacak gibiydi telefonla konuşurken. Kapattım, baktım ellerim titriyor. Kalbim pat pat pat... Bir bardak su içtim. Mutfak masasına oturdum, ne kadar oturdum bilmiyorum. Sabah aradıydım; aradığım gibi yola

çıksalar bile gece ancak gelirlerdi. Zaten hemen yola çıkmamışlardır ki... Nasıl çıkacaklar?

Sabaha ancak gelirler, dedim, geçmek bilmedi gün, akşam zor oldu, erkenden yattım uyudum. Döndüm durdum yatakta ama uyudum. Sabah kalktım, banyo yaptım. Temiz kıyafetler giydim, saçımı taradım, kuruttum. Çay suyu koydum ocağa. Ha geldiler, ha gelecekler derken, bir hatırladım, aaa aaa bunların benim taşındığımdan haberi yok. Haha! Bir gidecekler, evde başkası oturuyor! Neyse, sorsunlar, soruştursunlar. Bakkal Remzi biliyor evin yerini. Çok değil dört beş sokak aşağıda zaten. Bulurlar. Ama nasıl rezil olurlar komşulara... Rezil olmak nedir, biraz da onlar öğrensin.

Sakin ol, dedim kendi kendime. Bulurlar seni, merak etme. Yalanım da çıkacak meydana ama çıkarsa çıksın. Ben mi utanayım, onlar utansın. Yan komşunun kapısını çalsınlar; anlatsın kadın. "Siz gelmiyordunuz. Benim çocuklarım her akşam benim evimde, kıskandı ananız, kıskandı da kavga dövüş etti benimle, sonra da çekti gitti" desin. Desin, desin vallahi desin. Yerin dibine soksun çıkarsın bunları.

Senelerdir uydurur dururum komşulara denk geldikçe, "Bu sene gelemediler" derim, "ev aldılar, borçları var. Nasıl gelsinler?" derim. "Gece geldiler, sabaha karşı yola çıktılar, kimseyi göremeden gittiler" derim. "Her gün telefon ediyorlar, anne gel diye yalvarıyorlar ama gidemem. Nasıl gideyim? İnsan kendi düzenini istiyor ne de olsa" derim. "Çocuklar çok istiyorlar onlarla yaşamamı. Anacığım orada tek başına kaldığın yeter, gel diyorlar ama ev ev üstünde olmaz, deyip gitmiyorum" derim. Uydur babam uydur... Bilmez mi kom-

şular hakikati? Bilmez olurlar mı, biliyorlar. Arkamdan neler anlatırlar Allah bilir. Hah! Yetti benim rezil olduğum, azıcık da onlar olsun. Varsın komşuların diline onlar düşsün, ben de durup onları seyredeyim.

Böyle böyle, kendi kendime konuşa konuşa, kurulduk-ça kuruldum herkese. O mutfak masasında otururken yarım paket sigara içmişim. Küllüğün içi dolmuş, fark etmemişim bile. Kalkıp boşalttım küllüğü. Eskişehirliyi düşündüm yine, dedim n'apıyordur şimdi acaba? Bu saatte ne yapacak? Otur-muş çizgi film izliyordur torunuyla. Kıkır kıkır gülüyordur torununun hallerine. Belki nenesinin dizine yatmıştır küçük. Nenesi de başını okşuyordur torununun. "Gel sen bir de bizde gör filmi Eskişehirli!" dedim kendi kendime.

İşte böyle Meltem kızım... Film gibi, değil mi?

Keşkül pastanedeki gibi

150 gr pirinç

100 gr badem

600 gr toz şeker

2 litre süt

50 gr yeşil fıstık

1 adet hindistan cevizi

yumurta sarısı 1, adet

2 yemek kaşığı nişasta

pirinçleri yıkayıp bir kaç saat ıslat sonra havanda döv. Tülbentle iki, litre sütü içine geçir. Hindistan cevizinin yarısını ve bademin yarısını havanda dövüp süte ilave et. şeker yumurta nişastayı fırçp. sonra sütü ilave edip pişir. Tepsiye boşalt kalan hindistan cevizini rendele badem ve fıstığı çektikten sonra keşkülün üzerine dök

Keşkül, Pastanedeki Gibi

Ben küçükken bir televizyon programı izlerdi babaannem. *Film Gibi*. Adı buydu. O programa sevdikleri kaybolan aileler, küsler, dargınlar başvururdu. Bir kadın çıkardı ekrana mesela: "Annem ölmüş, beni anneannem büyüttü. Babam hayatta ama beni hayatım boyunca hiç görmedi. Onun soyadını taşıyorum ama hiç tanımadım... Evlenmiş, başka çocukları da olmuş. Ama ben de varım. Beni hiç görmedi, çünkü yeni karısı, çocukları kızar diye korktu. Ben de onu hiç aramadım. O bana 'evladım' demedi, ben ona nasıl 'baba' diyeyim? Ama artık istiyorum, görmek istiyorum. Babamı bulun."

Programdaki ekip gider, o babaları, anneleri, kardeşleri, evlatları bulurdu. Ellerinde bir demet çiçekle kapılarını çalar, "Bu çiçek sana kimden geldi biliyor musun?" diye sorarlardı. "Baban gönderdi, annen gönderdi" derlerdi. O an, o insanların çiçeğe bakışını size anlatamam. Dişlerini sıkar, dudaklarını ısırırlardı. Kimi reddederdi, kimi sessizce alırdı. Çeşit çeşit insan. Herkesin hikâyesi ayrı, herkesin ayrılığı başka, herkesin özlediği başka, aradığı başka, bulduğu başka...

Sonra stüdyoda bir kapıya kilitlenirdi gözlerimiz. Hüzünlü bir müzik çalar, kapı ağır ağır açılırdı. Bekleyen kişi gözünü

kırpmadan bakardı. O nasıl bir bekleyiştir... O yüzlerin hepsini unuttum ama ifadelerini unutamam. Çünkü hepsini kendi yüzümde denedim. O yaşta o boyun büküşlerini, yutkunuşlarını, iç çekişlerini çok iyi bilirdim. Bir tek o gülüşleri, o öpüşleri, o sarılışları, öpmeye doyamayışları, o sevinç seslerini bilmezdim; ömrümce de öğrenemedim.

Bazen gelirdi beklenenler, bazen gelmezdi. O zaman kapı tekrar kapanırdı. Böyle bir kalp kırıklığıyla nasıl baş eder insan, aklım almazdı. Ekranın karşısında kendi kendimi yerdim. Kavuştuklarında ise kucağımdaki kırlenti ısıra ısıra ağlardım. Gözyaşlarım boynumu ıslatırdı. Babaannem de ağlardı. O neden izliyordu acaba bu programı? Yaralı olduğumu bildiği halde neden izletiyordu bana? Belki de anlamadığımı sanıyordu. Benim de kendime üzüldüğümü, kendimle o insanlar arasında bağ kurabildiğimi bilmiyor, düşünemiyordu. Çocuklukta her yaranın kabuk bağladığını düşünüyordu belki de. Belki duygularım olmadığını düşünüyordu. Büyüklerin, çocukların duyup işittiklerini, görüp bildiklerini, duyup hissettiklerini anlamadığı o katılık... Kim bilir belki de babaannem, hiç anlatamadığı şeyleri bu program aracılığıyla anlatıyordu bana. Dünyada anasının babasının terk ettiği tek insanın ben olmadığımı anlayayım da üzülmeyeyim istiyordu. Yalnızca senin annen kaçmadı Meltem, yalnızca senin baban yeni bir yuva kurup kapıyı yüzüne kapamadı Meltem diyordu bana belki de... Dilinin söyleyemediğini, gözyaşlarıma değdirdiği kuru elleriyle söylüyordu. Bilmiyorum. Bilmiyorum. Bilmiyorum. Bildiğim tek şey, bu sahnelerin benim çocuk kalbime ağır geldiğiydi. Bir çocuğun kaldıramayacağı şeylerdir bunlar. Hele ki ekranda gördüğü kendi hikâyesiyse.

Her programda kendimi o koltuğa oturtuyordum. Hayalimde önce beni süslüyorlardı; programdaki kadınlara yaptıkları gibi makyaj yapıyor, saçımı tarıyorlardı. İlk makyajım *Film Gibi* setinde yapılıyordu. Alkışlar arasında çağrılıyordum. Kameraların önünde, koltuğa kaygılı gözlerle oturuyordum. Sunucu, "Seni tanıyabilir miyiz?" diye soruyordu bana. "Ben" diyordum, "babaannemle dedemle..." Sonra tutamıyordum kendimi; hıçkırıklarımın arasından, "Annem yok... annem kaçmış... belki de ölmüş... babam da yok aslında... babam da tam olarak yok..." gibi şeyler duyuluyordu. "Babanı mı çağıralım, anneni mi?" diye soruyordu sunucu. Gözyaşlarımı silip "İkisi de gelemezler mi?" diyordum.

Kapı açılıyor, annemle babam el ele tutuşarak kapıda beliriyor, bana doğru geliyor, ikisi birden kucaklıyordu beni. "Bir daha seni asla yalnız bırakmayacağız" diyorlardı. Seyirciler arasında Hikmet Annemi görüyordum; o kadar safım ki, ona da "Gel, sen de sarıl" diye el işareti yapıyordum.

Bazen de hayalim tersinden olurdu. Programa ben değil, annem çıkardı. Beni ararlardı. Bu durum daha mutlu ederdi tabii, öyle olsun isterdim. Kapı açılır açılmaz koşarak giderdim. Uçabilsem uçarak giderdim. Hiç "Beni neden aramadın? diye sormazdım. Gelmiş ya, kavuşmuşuz ya... bitmiş yalnızlık. Daha ne? Ağlaşarak sarılırdık birbirimize. Stüdyoda bir sessizlik. Kadınlar mendillerini çıkarmış çantalarından. Sunucunun gözleri buğulanmış. Annemle benim aramda yıllar sonra kavuşmanın dilsiz sevinci. Ne söyleyebilir ki insan, annesi de olsa hiç tanımadığı bir kadına? O ne söyleyebilir ki, sokakta görse tanıyamayacağı çocuğa. En iyisi susmak. Susarak yaraların iyileşmesini beklemek.

Aslında ben o programı "Acaba bu hafta annem çıkar mı?" diye izliyordum. O yaz akşamı anladım bunu. Bir akşamüstü balkonda cevizli sütlaç yiyerek kitap okuyordum. Bir araba durdu apartmanın önünde. Eğilip baktım. Sütlaç kaşığı ağzımda... Bir genç kadın indi, elinde buket çiçek. Çiçeği görür görmez, sütlaç kaşığını masaya fırlattım. Daire kapısına koştum, kapı girişindeki aynada saçımı düzelttim, merdivenlere atıldım. Dördüncü kattaydık. Basamakları üçer üçer inerken neler düşünmüyorum ki... Kız çiçeği uzatacak, soracak bana: "Bil bakalım Meltem, bu çiçeği kim gönderdi sana?" Sahi, kim göndersin isterdim?

İkinci katta karşılaştık gelenlerle. Çiçekler bu kez takım elbiseli bir gencin elindeydi; altı numaradaki Betül Abla'yı kapıda etek bluzla misafir karşılarken görünce onu istemeye geldiklerini anladım. Merdivenlerden öyle bir gürültüyle inmiştim ki, herkes dönüp baktı. "Hoş geldiniz" dedim, sonra aynı hızla yukarı koştum.

Kapı rüzgârdan kapanmıştı ve anahtarım da yoktu. Babaannemle dedem pazardaydı. Merdivene oturup onların gelmesini bekledim. Ağladım mı, hatırlamıyorum. Hafızamda yer etmeyecek kadar çok ağlıyordum o zamanlar.

Babaannem geldiğinde, tokamı balkondan düşürdüğümü, almak için aşağı indiğimi, kapıyı aralık bıraktığımı, rüzgârın kapattığını söyledim. Balkona çıkıp dökülen sütlacı temizledim; hemen karıncalar sarmıştı etrafını. Tek tek kurtardım karıncaları sütlacın içinden. Babaannem kızdı, söylendi: "Hem masa örtüsünü batırmışsın hem yerleri... Şu kitabın haline bak, kütüphaneye geri vereceksin bunu, hangi yüzle

vereceksin? Ellerinin hali ne böyle, leş gibi!" Bir şey demedim. Ne diyeyim? "Sen de bana *Film Gibi* izletmeseydin" mi diyeyim.

O çiçek hadisesinden sonra izlemedim bir daha programı. Babaannem her çağırdığında "Ödevim var" dedim. Ertesi hafta yine sütlaç yaptı, cevizli. Yemedim. "Sevmiyorum ben sütlaç mütlaç, yapma bir daha..." dedim. "Bu huylar da yeni âdet çıktı" diye söylendi. Sonra anladı içlendiğimi, saçımı okşadı, "Keşkül yaparız madem" dedi, "pastanedeki gibi keşkül. Aldıydım tarifini..."

Babaannem sonraki haftalar keşkül yaptı. Ne kolay kabulleniyordu her şeyi. Ben programı bir daha izlemedim ama zihnimden uzun süre sunucunun her defasında tekrarladığı, "Sevdiklerimize sahip çıkalım" sözü silinmedi. Kafa sallardım hep o cümleye. Yürekten katılırdım.

Bence de... Sevdiklerimize sahip çıkalım. Herkes sevdiğine sahip çıksın. Bana da sahip çıksınlar. Babam bana sahip çıksın, annem gelsin beni bulsun ve sahip çıksın bana... Benim sevdiklerim olursa ben de sahip çıkacağım onlara. Ne yazık ki olmadı. Babaannemle dedeme sahip çıkamadım; öldüler. Kardeşlerimi, üvey annemi, babamı sevemedim. Kocamı da sevemedim sanırım. Sevsem sahip çıkardım. Ne yapar eder, çıkardım. Ama sevemedim. Sevginin nasıl bir şey olduğunu hiç bilmedim... Hâlâ da bilmiyorum. Yutkundum. Gözlerim doldu. Selime Teyze'ye belli etmemeye çalıştım ama aktı gözyaşlarım. Sütlacın içinden karıncaları ayıkladığım o an da böyle yutkunuyordum.

Selime Teyze "Film gibi" deyince, o program düştü aklıma. Çok kırgındı çocuklarına, belli. Kaç sigara yaktık anlatırken. Kırgın ve haklı. Benim annem olsa, hayatta olsa, sağ olsa ya da yerini bilsem... Yerini bilsem, koşa koşa giderdim.

Neden aramıyorlardı bu çocuklar annelerini? Hikâyenin devamını henüz bilmiyordum ama anlattığına göre burada olduğundan haberleri yoktu. Belki de şimdiye kadar hiç aramamışlardı. Ya da aradılar, aradılar ama bulamadılar. Bilemiyordum, dinleyecektim birazdan.

Ama o sırada, beynimin arka tarafında keskin ve inatçı bir ses sürekli aynı şeyi fısıldıyordu:

Sen de anneni aramadın, Meltem... Sen de aramadın. Selime Teyze'nin çocukları gibi...

Kabaran Yürekler

Misafir kız ağlamaklı oldu. Ağlanacak bir şey anlatmadım daha. Ağlamalı yere bile gelmedik, ne acelen? Ama onun bana değil, kendine ağladığını anladım. İnsan karşısındakine ağlamaz; ona bakar, ona ağlıyormuş gibi yapar ama asıl kendine ağlar. Televizyondaki dizilere de öyle az ağlamam ben. Bilmiyor muyum sanki onların yalan olduğunu? Biliyorum. E, peki neden ağlıyorum? Kendime.

Cenaze evlerinde de öyledir; konu komşu o eve değil, kendi gidenlerine ağlar. Mustafa öldükten sonra kimin kocası ölse gittim cenazeye, o kadından çok ağladım, inanır mısınız? "Hep geçti başımızdan" deyip deyip ağladım.

Bu kız da kendine ağlıyor, belli. Kim bilir neler geçti başından... Ben anlatacaklarımı anlatayım, ona da sorarım. Belki o da anlatır. Sözün kilidi bir açıldı mı gerisi gelir. Misal bıraksan beni, üç gün susmadan anlatırım. Anlatırım anlatmasına ama kim dinleyecek? Bu kız da kalkıp gidecek birazdan. Kime anlatayım, duvarlara mı?

Vakit de kalmadı, kocası gelir birazdan. Anlatmaya başlamışken döktüm içimi kıza. Hem öyle, hep bana rabbena olmaz. Herkes kendisini anlatacak, anlatacak, anlatacak, rahatlayacak.

Ömrüm olursa şu kıza da bir hırka öreyim. Hasan'a veririm, kargolayıverir. Hırkasını elinde tutuyor, belli ki seviyor hırka giymeyi. Kabaran yürekler yapayım motifini; ben anlattım, o dinledi, ikimizin de yürekleri kabardı, iyi olur. Ama ben de ne dolmuşum ha... Yalan değil, anlattıkça hafifledim sanki.

Buraya ilk geldiğimde, dağlara taşlara anlattım. Köyde kimseler yok zaten. Olanına da anlatmam; dedim ya, burda olduğumu kimse bilmiyor. Şu ıhlamur ağacının dili olsa da konuşsa... Bıktı mübarek benden. İlk günler çekerdim altına sekimi, otururdum ıhlamurun karşısına, sesli sesli anlatırdım. "Şöyleyken şöyle oldu, böyleyken böyle oldu" diye. Tavukların bile haberi var her bir şeyden, onlara da anlattım çünkü.

Eskiden kötü rüya görünce "Suya anlat da akıp gitsin" derlerdi. O geldi sonra aklıma. Köyün bir deresi var, Balıklıdere diyorlar. Bir tane bile balık yok içinde, eskiden çokmuş. Kendine hayrı kalmamış derenin; suyu bile akmıyor da sürünüyor sanki. Gittim oturdum kıyısına, ona anlattım. Varsın sürüne sürüne gitsin. Zaten olanlar da öyle oldu; birdenbire değil, derenin suyu gibi yavaş, sürüklenerek...

Çocuklar küçükken ne iyiydik. Hepimiz aynı evin içinde, kavga gürültümüz de yoktu. Mustafa anlayışlı adamdı, benden daha anlayışlıydı. Çocuklar babalarından korkmadılar ama çekindiler. Onunla hep daha yakındılar. Allah var, öyle zor çocuklar da değildiler. Bir tek Meral asiydi; çok kahretti bize. Okuldan kaçar, sigara içer, arkadaşlarına gider, evde diklenir, bağırır, ağlar, kapıları çarpar. Tersti. Hâlâ da ters ya... Mustafa da baş edemezdi onunla.

Yine de çocuklar evdeyken her şey daha kolaydı. Mustafa derdi ki "Büyüyorlar diye sevinme Selime, dertleri de büyüyecek büyüdükçe." Anlamazdım. "Amaaan" derdim, "yemeğini kendi yiyor, altını bezlemiyorsun, kendi işini kendi görüyor, nasıl büyüyecek dertleri?" Meğer haklıymış Mustafam. Büyüdükçe başka şeylerine üzülür olduk; evlendiler, geçimleri dert oldu. Anne baba oldular, çocukları dert oldu. Erdiriyorlar mı, yettiriyorlar mı, hep ana babaya yük bunlar. Sanıyorlar ki evden çıkınca hiç düşünmüyoruz biz onları. Sen çıkıyorsun evden, varlığın bir yere gitmiyor ki... O mutfak masasında oturup kalıyor, hayalet gibi. Galiba ben biraz da o hayaletlerden kaçtım.

O gün, çağırdım ya bunları, ertesi gün çıkıp geldiler. Hepsi bir arada. Öğleye doğru kapı çaldı. Saat on bir buçuktu tam. Kapıya giderken içimden bir euzubesmele çektim, açtım. Seher, Erkan, Meral, Yıldız... Bir de bakkal Remzi Efendi. Beşi birden karşımda. "Abla seni sordular, ben de getirdim, hayırlı günler" dedi Remzi Efendi. Gözleri fal taşı gibi açılmış. Döndü gitti sonra, kaçar gibi gitti. Kaçar tabii... Anlamıştır olacakları. Kadının çocukları gelmiş, annelerini evde bulamamışlar. Kapıyı başkası açmış, demiş ki: "Evi bana sattı anneniz." "Annemiz nerde?" Bilmiyor. Ne bilsin yeni ev sahibi benim nerede oturduğumu? Sor soruştur, bakkala kadar gitmiş mesele. Remzi de toplamış bunları, getirmiş buraya. Yolda ne konuştular Allah bilir.

Çocuklar kapıda dikiliyor. "Buyurun, hoş geldiniz" dedim. Girdiler.

İnsan sanıyor ki kıyamet bir kerede kopacak. Belki herkesin kıyameti ayrı ayrı kopuyordur. Benim kıyametim o gün koptu. Çocukların geldiği gün, benim kıyamet günümdü.

Meral kapıdan içeri girer girmez üstüme yürüdü.

"Sen ne hakla bizi rezil edersin ha? Ne hakla bizi kıçı kırık bakkala çakkala, boktan komşularına rezil edersin! Yazıklar olsun sana, hiç mi düşünmezsin çocuklarını? Bu kadar mı bencil olunur!"

Sanırsın karşısındaki annesi değil, evdeki temizlikçiye bağırıyor. Temizlikçiye de bağrılmaz da... Bu Meral ona da bağırır, ondan öyle dedim.

Yıldız tuttu bunu kolundan, "Abla yapma, geç içeri" dedi.

"Nereye geç içeri yaa, içerisi mi var? Şu evin haline bak! Ev mi bu! Köpek kulübesi! Ne burası, nerden buldun, kim verdi sana bu akılları? Delirtecek beni bu kadın, delirtecek beni" diye bağırdı.

Seher yol yürüdü ya, yorulmuş zaten, kendini hemen kanepeye attı. Meral sigarasını yaktı, ayakta dikiliyor, bıraksalar dövecek beni.

Erkan kolumdan tuttu.

"Geç otur anne, otur da anlat bize, neler oldu?" dedi.

"Ne olacak yaaa, ne olacak! Satmış babamızdan kalan evi. Sanki bizim hakkımız yok o evde. Satmış çatır çatır. Aptal ya, kakalamışlar buna bu evi. Ev mi burası be, kulübe!"

"Abla sus da kadın anlatsın" dedi Yıldız.

Kadın anlatsın... Kadınım ben değil mi? Anneniz değilim! "Sus da bir annem anlatsın" demiyor, "sus da kadın anlatsın"mış... Aptalmışım da, bana evi kakaladılar sanıyor. Öbürü hepten köpek kulübesi dedi eve. Benim oturduğum, annesinin oturduğu eve köpek kulübesi dedi. Terbiyesiz!

"Anlatacak bir şey yok yavrum. Zor geliyordu kocaman ev. Tek başımayım evde. Kat çıkamıyorum artık, temizleyemiyorum. Kullanmıyorum da eşyaları. Yan komşuyla da husumetim oldu. Sattım, burayı aldım."

"Bize neden haber vermedin anne?"

"Yavrum, aslında aradım ama hepinizin çok işi vardı. Bir de benimle mi uğraşacaksınız? Ben yapabildiğim kadar yaparım kendi işlerimi. Ne zaman ki yapamaz olurum, o zaman ararım sizi elbet. Başka kimi arayacağım?"

"Laf! Yapabildiği kadar yaparmış işlerini... Bu yapılacak iş mi anne, bu yapılacak iş mi?"

"Ne var be yavrum, sen de taşındın kaç kere, sen de sattın evini, haber verdin mi bana?"

"Ne alakası var ya! Benim evim benim evim. Senin evin, babamızın eviydi, bizim evimizdi. Bizim de hakkımız vardı onda."

"Meral o ev benim üstümeydi zaten. Benim evimdi."

"Oooo eeeevvv ba-ba-mı-zın eviydi!"

"Babanızın eviyse çıkıp gelseydiniz. Kaç senedir kapısını mı açtınız?"

"Allahım delireceğim yaaa, kadına bak. Gitmiyoruz diye, evimizi satmış, gel de delirme, gel de delirme..."

Yoldu kendini Meral. Delireceğim de delireceğim. Sen zaten delisin Meral, daha deliremezsin, dememek için zor tuttum kendimi. Aptalım ya bir de, öyle lafları akıl edemem.

Seher ne dedi? "Bana haber verseydin, ev büyük geliyor diye, Saim hemen bizim ustaları gönderirdi. İki daireye bölerdik orayı bir tadilatla. Birini kiraya verirdik, birinde sen otururdun. Kendi kafana göre iş yapmışsın, gitti güzelim daire" dedi. Müteahhidin karısı olmuş inşaat mühendisi, bak sen... Akıllara bak.

"Yapmâz abla, yapmaz, onu yapmaz" dedi Meral. Normalde ne Erkan'a abi der, ne Seher'e abla der. Seher'i beğenip yüzüne bile bakmaz ama pek birlik olmuşlar, öyle gelmişler.

Ben üzülecekler, af dileyecekler, "Bir çare bulalım, seni bu evde bırakmayalım" diyecekler falan diye beklerken, laf dönüp dolaşıp "Evi kaça sattın, bizim hissemiz ne olacak"a geldi. "Senin ne hissen olacak yavrum o evde?" dedim. "Çalışan babandı, bendim. Baban fabrikada çalıştı, ben evde el işi yaptım seneler boyu. Dantel paralarını, örgü paralarını biriktirdik biz, babanın maaşıyla geçindik. Baban rahmetli bile 'Sen bu evi ellerinle ördün' dediydi. Evimizi beraber aldık. Şimdi nasıl senin hakkın oluyor ben dururken bu ev? Ben de ölürsem, alın ne yaparsanız yapın. Ama ben sağken senin neyine ev? Baba

eviymiş... Baban hangi sene öldü desem söyleyemezsin. Kaç kere geldin baba evine desem sayamazsın."

Bir de utanmadan "Evi kaça sattın, paranın üstünü ne yaptın?" diye sormasınlar mı! Beynimden vurulmuşa döndüm. Kendi evimin hissedarı yaptı beni bunlar. Kalan parayı üleşeceğiz aklınca, öyle mi? Rezil... "Yok para" dedim. "Orayı sattım, burayı aldım, kalanını da harcadım. Kapandı hesap."

Erkan sigara üstüne sigara içti.

"Anne, bu olmadı" dedi.

"Olmayan başka şeyler de var oğlum" dedim. "Çekip gittiniz, gelmediniz. Beni tek başıma bıraktınız burada. Bir ihtiyacın var mı anne, diye sormak bu kadar mı zor? Her sene tatile gidiyorsunuz, hadi anne sen de gel demek bu kadar mı zor? Bir bayram alıp karını, çocuklarını geldin mi? Hadi kendin gelmedin, beni yanına aldın mı? Gel anne bu kışı bizimle geçir, desen, ben gelmezdim yine, merak etme. Ama çağırmadınız bile. Hanginiz, ne zaman geldi baba evine? Senin yaptıkların oldu mu oğlum?"

Artık ne olacaksa olsun, dedim içimden, herkes döksün eteğindeki taşları.

"Anne, biliyorsun Ebru'yu" dedi.

"Biliyorum Ebru'yu oğlum. Biliyorum. Ama sen de beni bilseydin keşke, karını bildiğin kadar."

"Anne, kolay mı sanıyorsun? Ebru gelmek istemiyor buraya. Her seferinde kavga ediyoruz, her 'gidelim' dediğimde kavga çıkıyor."

"Neden? Ne yapıyorum oğlum ben senin karına?"

"Bir şey yapmıyorsun anne. Onun seninle derdi yok, o Kastamonu'yu sevmiyor. Kız büyükşehirde büyümüş, yurtdışında okumuş, gelmiyor işte buraya yaa, sevmiyor taşrayı. Her seferinde kavga edeceğimize gelmesin daha iyi."

"Ee, sen Kastamonulusun be Erkan. Sen burda doğdun, burda büyüdün. Seni de ben beğenmediğin yerde doğurdum. O gelmiyorsa sen neden gelmiyorsun? Hadi o gelmedi, sen de gelmedin. Beni de götürmedin. Annem deyip aldın mı evine? Çocuklarınızı bakıcılarla büyüttünüz. Biz hiç mi bilmiyorduk çocuk bakmayı?"

"Ya anne, Ebru sana çocuk baktırır mı? Bana bile baktırmıyor. O da dadıyla büyümüş, kendi gördüğü gibi bakıyor işte."

"Seni de babaannen büyüttüydü biz köyden gelene kadar. Sen de kendi büyüdüğün gibi büyütseydin ya çocuklarını."

"Ohoooo, çıkamayız bu işin içinden."

"Çıkamayız, o yüzden hiç girmeyelim oğlum. Ben hiç bulaşmıyorum size. Hiç gelmiyorum, hiç mahcup etmiyorum sizi karınıza, kocanıza, arkadaşlarınıza. Bak, kendi kendime çözüyorum işlerimi, hallediyorum her şeyimi, çok şükür."

"Onu gördük canım, onu gördük" dedi Yıldız.

Sıra ona geldi. Açtı ağzını, yumdu gözünü. "İyi olmuş evi sattığın. O eve gelmeyi hiç istemiyordum anne" dedi. "Babam öldükten sonra o ev bizim mezarımız oldu. Sen kocanın ölümüne o kadar üzüldün ki evde bir çocuk var mı yok mu, düşünmedin bile. Bizim hiç anne kız bağımız olmadı. Sen kendini televizyonla kanepeye bağladın, benimle hiç ilgilenmedin. Oysa benim de babam ölmüştü. Ben de yalnızdım. Sen beni hiç görmedin. Kaç senedir terapiste gidiyorum. Çocukluğumdan nefret ediyorum. Unutmaya çalışıyorum o yılları. Barışmaya çalışıyorum çocukluğumla, seninle. Benim hakkım değil miydi sevgi dolu bir anne babanın yanında büyümek? Beni neden o kadar geç doğurdun? Zaten babasız kalmıştım, beni neden annesiz bıraktın? Beni zaten istemediniz, biliyorum. Kırk yaşında doğurmuşsun. Kazara düştüm ben o evin içine. Mecburiyetten doğurdun. Kazara düştüğüm bir evin içinde anne babasız kaldım ben, kimse beni görmedi."

Ağladım Yıldız bağırırken. Haklıydı çocuk, kendi açısından çok haklıydı. Ama elimden bir şey gelmedi.

"Bilmiyordum Yıldız... Senin terapistin ne güzel bak, seni barıştırıyormuş çocukluğunla, unutturuyormuş o günleri. Benim terapistim falan olmadı. Aklımıza bile gelmedi doktora gitmek. Senelerce ağladım ben baban öldükten sonra. Seni gördüm, görmez olur muyum? Ama elimden bir şey gelmedi. Kendime dermanım yoktu kızım, kendime dermanım yoktu" dedim. O ağladı, ben ağladım.

Seher de ağladı ama kendisiyle ilgili bir şey demedi. Yalnız, "Saim'e söylemeyeceğim valla. Duyarsa koca evi verip bir artı bir aldığımızı tefe koyar beni" dedi. Hey Allahım yarabbim... Koyun can derdinde, kasap et derdinde.

Böyle şeyler oldu işte. Herkes bağırdı, ağladı, sigara içti, ben de içtim.

En son Meral kıyametin fitilini yaktı.

"Eeee neden çağırdın bizi, baba malımızın üstüne nasıl çöktüğünü göstermeye mi!" dedi.

Şu laf anneye edilecek laf mı? Affedersin annen o biçim işler yapsa, ona bile demezsin. Anneye "babamın malının üstüne çöktün" denir mi?

Bu Meral böyledir. Dik dik konuşur, çat çat söyler lafları. Karşımdaki alınacak mı, kırılacak mı hiç düşünmez bile. Eskiden de öyleydi. Yapma derdim. "Ben dobrayım, neysem oyum" derdi. Neysen o olmak bu değil, dobra olmak bu değil. Bu, kötü olmak. Bu, kalp kırmak. Anlatamadım, anlatamam. Böyle bir çocuk işte; yapacak bir şey yok. Allah ıslah etsin artık, ne diyeyim. Ana baba da bir yere kadar terbiye ediyor, kendi yarattığı kulu, Allah yarattı, Allah ıslah etsin.

Kaynanamın kaynanası varmış, Sabriyanne. O da böyleymiş. Benim kaynanam iyi insandı, "Ben çok çektim yavrum, size çektirmem" derdi. Ama Sabriyanne... Onu hep anlatırdı kaynanam. Bir keresinde kendi kızının yaptığı yemeği beğenmemiş, kızını hayvan damına bağlayıp tarlaya gitmiş. Kayna-

nam, "Açamadık korkumuzdan kapıyı, çıkaramadık görümcemi o damdan. O içerde ağladı, ben dışarda ağladım. Tarladan gelince açtı kapıyı, 'Bir daha düzgün yemek yapmayı öğrenirsiniz', dedi de yürüdü gitti" diye anlattıydı. Öyle fena bir kadınmış. Bu Meral'de onun huyu var işte. Kaynanam, bunu daha Meral doğduğunda demişti, "Kız Selime, Allah affetsin, bu uşak aynı benim kaynanama benziyor. Vallahi kundaklayıp sevesim gelmedi. Kusuruma bakma, dua edelim gelinim, dua edelim de huyu benzemesin." Kabul olmamış dualarımız. Huyu da benzedi. Soydur çeker, boktur kokar; boşuna dememişler.

Erkan da aynı babası... Sessiz. Mustafam da sessizdi ama kılıbık değildi. Kılıbıklık başka, sessizlik başka. Ben de Ebru gibi değildim. Arkamı dönmedim kocamın ana babasına; onları da annem babam bildim. Sonradan görüşmedik tabii ama benim saygısızlığım olmadı hiç. Ebru'ya bak şimdi. Yurtdışında okumuşmuş. Kastamonu'yu sevmemişmiş. Biz sana Erkan'ı konsolos çocuğu diye mi tanıttık? Âşık olmuşsunuz, evlenmişsiniz, birbirinizi öyle kabul edeceksiniz artık. Ailesini, memleketini, âdetlerini, geleneklerini göreneklerini kabul edeceksin karşındakinin. Ha uyma... Uyma, bak gene söylüyorum, uyma ama saygı duy. Her şeye saygı bekliyorsunuz ya, biz de bekliyoruz o saygıdan. Her fırsatta anneni babanı ziyarete gidiyorsunuz, aile tatilleri yapıyorsunuz, yalan mı? E, biz de Erkan'ın ailesiyiz. Ebru'nun babası iş adamıymış, ne yapayım? Erkan'ın babası fabrikada işçiydi. O da adamdı. O da iş yapıyordu. O da bizim iş adamımızdı. Seninki çok kazanıyor, bizimki az kazanıyordu. Ne yapalım biz şimdi? Erkan'a zengin baba mı bulalım?

Olmayan o kadar çok şey vardı ki, olanlar da arada kaynadı gitti.

Meral öyle karşıma geçip de "Baba malımızın üstüne nasıl çöktüğünü göstermeye mi çağırdın bizi?" deyince... Bana gelenler geldi. On adımda vardım sokak kapısına. Açtım kapıyı.

"Evet, öyle yaptım kızım. Gördünüz mallara nasıl çöktüğümü. Hadi gidin şimdi" dedim.

"Hadi Seher sen de kızım, kaldır mabadını."

"Hadi Yıldız, hadi annecim, hastaların bekler, hadi yavrum."

"Hadi Erkanım, hadi kuzum, karınla aran açılmasın. Siz geçinin de biz görüşmesek de olur, hadi."

"Ya anne, dur, n'apıyorsun?"

"Hadi yavrum, hadi, çıkın evimden."

Yaka paça attım bunları dışarı. Çıktılar kapıdan. Kapattım kapıyı. Soluk soluğa kalmışım kapının arkasında. Mutfağa kadar zor yürüdüm. Ah Selime Selime, aldın mı ağzının payını Selime. Meğer ne kötü anneymişsin sen Selime. Doğurduğun, büyüttüğün, okuttuğun, evlendirdiğin yetmemiş, bir de altındaki evini de verecekmişsin çocuklarına Selime. Her şeyi verdin de ne aldın Selime? Verdiklerin yetmemiş, canını versen daha yok mu diyeceklermiş meğer sana Selime. Hani çıkıp evden, "Çocuklar, alın bu evi, satın üleşin kendi aranızda, ben de atılıp gideyim köşelerde" desen iyi ana olacakmışsın Selime. Meğer bunlar ölüp gidesin de ev bize kalsın diye beklerlermiş Selime. Oh olsun evi sattın, oh olsun sağlığında onu yok ettin. Hadi satın bir artı bir evi de paylaşın şimdi.

Kendi kendimi yedim bitirdim mutfak masasında. Ben otururken öğlen okundu. Zorla kalktım, abdest aldım. Namaza durdum. Hem ağladım hem namaz kıldım. Allah biliyor, bütün olan biteni Allah biliyor. Hepsini Allah'a havale ettim. Dağ ardında olsunlar da taş altında olmasınlar. Yel essin kokuları gelsin, diye dua ettim.

Sonra ben geldim dağ ardına...

Asker Arkadaşlarının evinde
Şekerlemenin yanında verilen kurabiye
1 yumurta
2 fincan erimiş sıvı yağ
2 fincan şeker
1 fincan yoğurt
1.5 buçuk çay kaşığı karbonat
Alabildiğince un
Karışım kulak memesi yumuşaklığından
daha yumuşak olcak şekilde karıştır.
istediğin şekli ver. Pişince üzeri
hafif çatlar.

Asker Arkadaşlarının Evinde Şekerlemenin Yanında Verilen Kurabiye

Çok ağladım Selime Teyze anlatırken. Önce tuttum kendimi. Sonra bıraktım, aktı gözyaşlarım. Silmek bile istemedim. Ne kadar uzun zaman olmuş ağlamayalı... Boşanınca ağlayabilmeyi çok istemiştim ama ağlayamamıştım. Sanırım çocukluğumda o kadar çok gözyaşı dökmüşüm ki, gençliğime bir damla kalmamış. Yeniden ağlayabildiğime sevindim.

"Dağ ardında olsun da taş altında olmasın" dedi Selime Teyze. Öyle değil. İnanın, öyle değil. Bazen dağ ardında olacağına taş altında olsun istiyorsun.

Anlattım ona. O bana uzun uzun anlattı, ben ona kısaca anlattım. "Selime Teyze benim annem yok. Kaçmış ben bebekken. Sağ mı değil mi bilmiyorum. Babam da başkasıyla evli. Bana elini hiç uzatmadı. Kimsesiz büyüdüm. Ama mesela... Babamın ölmüş olmasını çok isterdim" dedim. Taş altında olsa, ölmüş olsa, ölmüş babam derdim, öldüğü için yanımda değil derdim. Saçımı okşamamasının, derdimi dinlememesinin, beni gıdıklamamasının, ödevlerime yardım etmemesinin, benimle geleceğim hakkında konuşmamasının, beni omuzlarına almamasının, bana kızmamasının, bana sarılmamasının, bana doğum günü hediyesi almamasının, bana "kızım nasıl-

sın" dememesinin, hatta "kızım" dememesinin... Hepsinin bir gerekçesi olurdu.

Babam hayatta olsaydı derdimi dinlerdi, derdim. İşten geldiğinde ben yerde oyuncaklarımla oynarken, bana sarılır, çoraplarımı çıkarır ayağımdan, ayaklarımı gıdıklar, güldürürdü beni derdim. Gece uyumadan önce sarılır, "İyi geceler, kızım" der, öperdi. Babam hayatta olsaydı eve geç geldiğimde beni merak ederdi. Ödevlerime de yardım ederdi. Babam gerçekten hayatta olsaydı, bunların hepsi olurdu... Ama o hayatta, sadece benim hayatımda değil. Hiç olmadı. Var ama yok.

Ben o taşa o kadar hasretim ki Selime Teyze... Annemin, babamın mezarı olmasını çok isterdim. Annem nerede bilmiyorum. Öldüyse mezarı nerde, kaçtıysa nereye kaçtı? Kaçtı da sonra mı öldü? Onu bile bilmiyorum. Ölmüş olsalar, yokluklarına sarılırdım, biliyor musun? Yokluklarını yorgan yapar, örterdim üstüme. "Olsalardı" diye başlayan cümleler kurar, başımı o cümlelere yaslardım. Mezarlarına gider, çiçek bırakır, konuşurdum onlarla. Her bayram giderdim. Yalnız geçirdiğim bayramları bile severdim. Gidecek bir yerim olurdu. Şimdi yine yoklar ama bu yokluk, gerçek bir yokluk değil. Varken nasıl yok olabilir insan? Ben o yokluğa düşman oldum. Bir karabasan gibi çöktü üstüme. Öyle ağır ki... Hiçbir şeyin varlığı anlam taşımadı ömrüm boyunca.

Selime Teyze bana kendini uzun uzun anlattı. Onun derdi uzun dinlenir. Evlatlarının dünyasında kendime yer bulamadım, derse birisi size, anlamazsınız. Anlamanız için, neye kırıldığını, ne beklediğini, ne bulamadığını, nasıl dışarıda kaldığını uzun uzun dinlemeniz gerekir. Ama benim derdim öyle değil.

Annem babam yok. Dert bu kadar. Cümle bu kadar. Her şeyi anlatıyor zaten. Uzun uzun anlatsan da aynı, kısa söylesen de aynı. Anlamaya niyeti olan bu cümleden her şeyi anlar. Anlamayana da anlatamazsın. Benim Mehmet'e anlatamadığım gibi. Hem ne yapsın kadın benim derdimi? Annemi mi gidip bulacak? Babamı kenara çekip yapma evladım, sahip çık kızına mı diyecek? Hikmet Anne'yi oturtup karşısına, bu çocuk da insan evladıdır, kendi kızlarını sevdiğin gibi bunu da sev mi, diyecek? Mehmet'e gidip eski karını anlamaya çalış mı diyecek? Ben anlatsam ne değişecek? Kadına yük olacağım boşuna.

Sadece onu dinlemek istiyorum. Anlatsın. Çok tutmuş içinde, belli. Bu duyguyu çok yakından biliyorum. Boğazı düğümlenmek derler ya hani... İnsan anlatamadıkça bir düğüm atılır boğazına. Ve o düğümler birikir, artık çözülemez hale gelir... Bunu ben çok iyi biliyorum.

Babaannemle dedem hayattayken, ara ara dedemin asker arkadaşının evine giderdik. Misafirliğe pek gitmezdik; bir tek babamın evine, bir de işte o insanların evine giderdik. Neydi isimleri hatırlamıyorum. Babaannemle dedem de söylemezdi. "Asker arkadaşlarına gidelim mi?" derlerdi, gidince de onlara sadece "arkadaş" diye seslenirlerdi. Belki gerçekten bilmiyorlardı isimlerini, kim bilir.

Dedemin asker arkadaşının karısı bize hep Konya şekeri verirdi. Bir de her seferinde aynı kurabiyeyi yapardı. Babaannem, çıkınca "Bunun da başka tarifi yok" der, bana göz kırpardı. Olsun, güzeldi kurabiye; Konya şekeriyle daha da güzeldi. Kibarlık olsun diye almıştı babaannem tarifini.

Bir gün mutfakta teyze, babaanneme kısık sesle "Boğazım düğüm düğüm" demişti. Ben kırt kırt Konya şekeri yiyordum. Ellerim yapış yapış olmuştu. Kadın devam etti: "Sorma arkadaş, başıma geleni. Bir sana anlatıyorum. İçim doldu taştı kaç gündür. Bizim herif dost tutmuş kendine, vallahi, yaşından başından utanmadan. Demedim, bilmiyor bildiğimi. Ama boğazım düğüm düğüm; ne yediğimi biliyorum ne içtiğimi."

Tam o sırada parmaklarımı yalarken çıkan şapırtıdan orda olduğumu fark etti babaannem. Ellerimi örgü elbezini ıslatıp sert sert sildi, şekeri de çöpe attı. "Sen dedenin yanına git" dedi. Omuzlarımı silktim. Kızmıştım şekerimi alıp attı diye; yiyordum ne güzel. Çimdikledi beni çok fena. Kulağıma eğilip "Kadın boğazım düğüm düğüm diyo, sen düşmüşsün şeker derdine. Git dedenin yanına, vallahi yakarım canını" dedi.

İçeri gidince dedeme sarıldım. "N'oldu, neden geldin?" diye sordu. Gerçeği söyleyecektim ama söylememem gerektiğini biliyordum. Kadın sahiden üzgündü. Boğazına bir şey olacak, biz oradayken boğulacak, ölecek diye korktum. Eve dönelim diye tuttırdım, apar topar kaldırdım bizimkileri. Bir daha onlara gitmedik.

Ne zaman yutkunamasam aklıma o kadın geldi yıllarca. Ne yaptı acaba? Belki ölmüştür. Belki de boğazındaki düğümlerle ölmüştür.

Yutma güçlüğüm var. Her zaman olmuyor ama bazen nüksediyor, zorlanıyorum. Neden kaynaklandığını bulamadılar, dolayısıyla tedavisi yok. Doktor, "Psikolojik faktörlere bakmak gerek, psikiyatriye bir görünün" dedi. "Olur" dedim.

Şaşırmadım "psikolojik" demesine. Benim boğazım düğüm düğüm biliyorum. Dedemin asker arkadaşının karısı gibi... Ne yediğim geçiyor ağız tadıyla boğazımdan ne içtiğim ne yaşadığım. Orada takılıyor. Hiçbir şeyin neşesi yok, hiçbir şeyin tadı yok. O düğümleri açmak kolay değil. İnsan, yeri geliyor bir ipin tek düğümünü çözmek için saatler harcıyor; boğaz düğümü mü çözülecek? Anlattıkça çözülecek benim düğümlerim. Anlattıkça iyileşeceğim. Yani, inşallah.

Selime Teyze'nin düğümleri çözülmüş, anlatıyor. İçinden geldiği gibi, durmadan... Anlatsın. Nasıl kaçtığını anlatsın. Kastamonu'dan buraya nasıl geldi? Ben İstanbul'dan kalkıp taşınamam şuraya. Ardımda gitme diyecek kimse yok, nereye diye soracak kimse yok, gidersem "Vardın mı sağ salim?" diye arayacak kimse yok. Yanımda gelecek kimse de yok. Yine de gelemem. Yine de tası tarağı toplayıp düşemem yola. Sen nasıl geldin buraya, Selime Teyze? Nasıl attın kendini dağ ardına?

Deniz Minareleri

Ben dedim size, kızda bir tutukluk var diye. Bilirim dedim. Bak, çıktı. Anasız babasızmış gariban. Yazık... Anasız büyümüş. O kadar anlattı, başka da bir şey anlatmadı. Daha ne olsun ki? Zaten anasızlık yeter insana. Kolay mı? "Babamın mezarı olsaydı keşke" dedi. "Keşke ölseydi... Hayatta ama yok" dedi. Offf... Ne zor Allahım.

Adamın işi de zor. İstemediyse yeni karısı, alamamıştır evine. İstemiyorlar. İsteseler de üvey ana öz gibi olmuyor işte. Ben de üvey ana elinde büyüdüm, bilmem mi? Bir yerde iyi olmuş bak, sahip çıkmış babaannesi. Çıkmasa çıkmaz. Beni bıraktılardı üvey annemin eline. Bu kızı bırakmamış babaannesi, aferin. Ben de bırakmam torunlarımı. Yarın, Allah korusun da, Erkan gelse, "Anne biz Ebru'yla boşandık" dese, bırakmam torunlarımı ortada, bakarım. Ama boşayamaz Erkan Ebru'yu. Ebru Erkan'ı boşarsa boşar. Öyle o işler...

Onu anlatıyordum ben. "Anlat Selime Teyze, sonra ne oldu?" dedi. Masal dinler gibi dinliyor bak. Herkesin derdi ötekine masal gelir, öyle değil mi? Anlattım. Madem anlattım, her şeyi anlatayım.

Kovdum çocukları evden o gün. "Hadi gidin" dedim. Gitmezler sandım. "Yapma anne, bu kadar tatsızlık yeter, hadi gel oturalım güzelce konuşalım" derler sandım. Bakma, öyle yalım gibi fırlayıp gösterdim kapıyı ama çıkmazlar sandım. Kaç saatlik yoldan geldiler. Benim hesabımca oturup konuşacağız, bunlar benden özür dileyecekler, evin eksiği gediği var onları gidereceğiz, hep beraber yemek yiyeceğiz. Hazır köfte alırım hemen kasaptan, yanına da haşlanmış kuru fasulye çıkarırım buzluktan, piyaz yaparım diye kurmuştum kafamda. Akşam da kimimiz yerde, kimimiz kanepede sıkışıp yatacağız. Sabah oldu mu "Annemizi burada tek başına bırakamayız" diyecekler, beni de yanlarında götürecekler...

Ama kavga kıyamet çok olunca, hani son sözü ben söyleyeyim diye, açtım kapıyı, "Hadi gidin" dedim. Kovmak değildi niyetim. Kovacak olsam neden çağırayım, öyle değil mi? Gitmeyeceklerini düşündüm. Vallahi gittiler. Aldılar çantalarını, çekip gittiler. Dan diye kapattım kapıyı arkalarından. Ne yapayım, yalvarayım mı?

Yalnız onlar gittikten yarım saat sonra kapı çaldı. Erkan... Geri gelmiş. Hah şöyle! Neden geldin demedim. Salona girdi. Oturdum kanepeye, dizime yattı. Beklemiyordum. Başını dizime koydu, başladı ağlamaya. Hiç konuşmadım. Saçlarını okşadım. Ben de ağladım sessiz sessiz.

"Kızma bize anne" dedi. "Kızma. Yapamadık. Ben yapamadım. Çok mutsuzum anne, evliliğimde. Ebru'dan çok yoruldum. Sen en başında demiştin ya, bu kız sana göre değil, davul bile dengi dengine demiştin. Dinlemedim. Onun tahsiline, ailesine, parasına, güzelliğine kapıldım. Olur sandım.

Ankara'ya benim yüzümden taşındık. Kaç yıl oldu biz taşınalı? Alışamadı hâlâ. 'Allah'ın belası memuriyetin yüzünden ömrüm bu kara şehirde geçiyor' diyor.

Benim maaşım neye yetiyor anne? Ebru'nun babası olmasa hiçbir şeyi yapamazdık. Evimizi o aldı, arabamızı o aldı, çocukları kayınpeder okutuyor. Benim maaşım ne kadar ki, devede kulak. İstifa et gel yanıma, benimle çalış, diyor kayınpeder. Babama söz verdim, memur olmamı çok istiyordu. İstifa edip babama ihanet edemem. İşimi sevmiyorum. İşim yüzünden aşağılanmaktan çok yoruldum anne.

Maaşım bir tek Yıldız'ı okutmaya yaradı. Ebru bir tek Yıldız'a açtı kapımızı. Neden biliyor musun? Doktor olacak diye. Başka bölüm okusaydı alamazdım eve kardeşimi. O ev benim evim değil ki, Ebruların evi. Boşanayım desem, çocuklar ne olacak? Nafaka mı vereceğim Ebru'ya, verdiğim nafaka neyine yetecek çocukların? Sıkıştım anne ben. Kapana kısıldım. Sana gelemiyorum, seni götüremiyorum. Üzülmüyor muyum sanıyorsun? Burnumda tütüyorsun. Şu dizinden bir hafta kalkmasam, kalkmam anne. Çok özlüyorum ama gelemiyorum.

Sen bizim eve geldiğinde de olmuyor. Sen rahat etsen, ben edemiyorum. Hani senin giyimine kuşamına bakıyorlar ya, konuşmanla alay ediyorlar... Sevmiyorsun sen o bakışları, o imaları ama ben yıllardır o bakışların altındayım.

Sen bana, 'İç güveysi mi olacaksın?' demiştin, evleneceğim dediğimde. Sana kızdım anne. Dar kafalı dedim içimden. İç güveyliği mi kaldı, biz birbirimizi seviyoruz, dedim. Sınıf farkının, gelir farkının önemi olmaz sandım. Ben iç güveysi bile

değilim anne. Evdeki yabancı bakıcının İngilizcesi var, benim yok. Bununla bile aşağılanıyorum o evde. Çıkamıyorum anne o hayatın içinden. Alıştım mı, korkuyorum mu bilmiyorum. Bozamıyorum düzenimi.

O düzen kolay bozulmuyor anne. Sen bilmiyorsun. Senin iyi bir evliliğin vardı. Babam seni seviyordu, sen babamı seviyordun. Babam iyi bir adamdı, sen iyi bir kadındın. Oturup konuşuyordunuz, gülüyordunuz. Büyük istekleriniz yoktu. Olduğu kadar yapıyor, olduğu kadar yiyordunuz. İkiniz bir kişiydiniz. Hiç kavganız olmadı anne. Ben sizi hiç kavga ederken görmedim. Boşanmanın ne olduğunu bile bilmiyordunuz. Küs yatmadınız, yataklarınızı hiç ayırmadınız. Hiç ayrılmadınız.

Anne, sen geçimsizliğin ne olduğunu bilmiyorsun. Mutsuz evliliğin ne olduğunu bilmiyorsun. Bilmediğin için anlamıyorsun beni. Adamı dirhem dirhem kurutuyor mutsuz evlilik. Dirhem dirhem çürüyor insanın içi. Kuruyor bütün iç organların sanki. İçim bomboş anne. Boşansam, yeniden ben olmam için bin yıl geçmesi gerekir.

Sen ablama kızıyorsun, 'Boşan' demişsin. 'Boşan, gel, bakarız bir çaresine; tüp mide ameliyatı olursun' demişsin. Ablam onu yapamaz anne. Çıkamaz o evliliğin içinden, ablam da çıkamaz. Alternatifi yok enişteminin. Yeni bir Saim bulamaz kendine. Gelip senin evine sığamaz, hiçbir yere gidemez. Çalışamaz, iş bulamaz. Kimse obez, orta yaşlı, iki çocuklu bir kadına iş vermez anne. Dünya başka bir yer oldu artık. Ne iş yapacak ablam? Gencecik çocuklar işsizken ne iş bulacak? Buraya gelse, bir ay sonra üç yüz kilo olur; toparlayamaz. Sen o 'Saim' dedikçe dişlerini sıkıyorsun, farkında değilsin. Abla-

nun Saim'den başka seçeneği yok. Zaten çoktan Saim olmuş, enişteme dönüşmüş artık o. Ona 'boşan' deme, ona 'kilo ver' deme. Sen onun annesisin. Ona 'benim güzel kızım' de, 'benim tatlı kızım' de. 'Sakın yıkma yavrum yuvanı, sen mutluysan biz de mutluyuz' de. Ablamın buna ihtiyacı var. Kendine hayrı yok ki sana nasıl yardım etsin anne?

Meral'e diyecek sözümüz yok, o hep böyleydi. Değişmedi, değişmeyecek. Meral hasta. Sen hastalığı hâlâ sadece baş ağrısı, diş ağrısı, karın ağrısı sanıyorsun; duyduğun en kötü hastalık adı kanser, onu da duyunca tahtalara vuruyorsun. Anne, başka hastalıklar da var. Meral hasta, Meral bipolar. Kafası gidip geliyor. Bir iyi, bir kötü. Altı ayı iyiyse, altı ayı kötü. Bir arıyor beni, 'Çok iyiyim abi, harikayım, çok mutluyum; yurtdışındayım, spordayım, denizdeyim, sahildeyim' diyor. Sonra bir bakıyorum, telefonumu bile açmıyor. Kaç kez günlerce ulaşamadım ben Meral'e biliyor musun? Ankara İstanbul'a senin sandığın kadar yakın değil. Gidemedim. İşyerini aradım bir gün, 'üç gündür gelmiyor' dediler. Polis gönderdim evine, hatırlarsın, Fatih vardı ya polis arkadaşım... Onu aradım, rica ettim. Gitmiş, kapıyı açmış Meral. Alkollüymüş. Fatih ne desin, ne yapsın? 'Abin merak etmiş Meral, abini ara' demiş. Meral içeri davet etmiş, girmemiş. Demek ki öyle bir halde ki 'kardeşim, sen bir gel İstanbul'a, kendin gör' dedi. Ertesi gün Yıldız'la gittik. Bulduğumuz Meral, Meral değildi. Anlatıp üzmeyeyim seni. Yıldız'ın üniversiteden psikiyatrist bir arkadaşı varmış, onunla görüştürdük. İlaç başladı. İçiyor mu ilaçlarını, bilmem. Meral öyle işte, hasta. Sen ona bakmayacaksın, yaptıklarına takılmayacaksın. Senin şanssızlığın, onun hep kötü zamanına denk gelmen. İyi zamanında yakalasan, pamuklara sarar seni. Gerçekten. Çaresiz kız. Bana neler diyor bir bilsen...

Bir arıyor 'İyi ki varsın' diyor, bir arıyor 'Allah belanı versin' diyor. İnşallah işe yarar ilaçlar, inşallah düzenli alıyordur. Ama zor. Sen anla onu. Hani sen bize derdin ya 'siz onun dediklerini tamama tutmayın' diye... sen de tutma anne.

Yıldız küçük daha. Yalnız. Çocukluğu da yalnız geçti, gençliği de. Ama çok iyi bir doktor oldu, biliyor musun? Hastalarına nasıl güler yüzlü, nasıl ilgili... Görsen gururlanırsın. Sen onu hiç işinin başında görmedin. Bir kere gidelim yanına, sen de gör. Söylediklerinde haklı. Çocukken çok yalnız kaldı. Ama sen de yalnızdın, haklısın. Biz de sana destek olamadık. Babamın gidişinin sana bu kadar koyacağını düşünemedik. Hiçbirimizin sizinki gibi bir evliliği yoktu ki... Ablamla Saim birbirlerini seviyorlar mı sanki? Saim ölse, ablam dul kalsa, mutlu olur. İnan bana mutlu olur. Evleri var, arabaları var, yazlıkları var; kayınpederi de bırakmaz onlara. Ablamın işine gelir.

Ebru'yla bana bak... Ben ölsem, Ebru'nun ertesi gün kuaför randevusu olsa, iptal etmez. Gider. Emin ol gider. Nerede kalmış yas tutmak. Meral'in kocası zaten iki yıl dayanabildi, boşandılar. Biliyor musun, ben Faruk'la hâlâ görüşüyorum. İyi adamdı. Meral'in adı bile geçmiyor ama her seferinde sana selam söylüyor. 'Selime Anneme selam söyle' diyor. Söyleyemedim şimdiye kadar. Faruk'tan boşanmasaydı, kahrından öldürürdü adamı Meral. Sen babamın yasını tuttun, biz seni anlamadık anne. Hiçbirimizin öyle bir evliliği olmadığı için seni güçsüz bulduk, depresif gördük, anlamadık. Yıldız o yasın altında ezildi. Çekip alamadık oradan. Şimdi şimdi toparlıyor kendini.

Biz kötü çocuklar değiliz be anne. Siz bizi kötü yetiştirmediniz. Ama gücümüz yok. Gücümüz yetmiyor hayatlarımıza. Böyle olmasaydı iyiydi ama oldu. Hayatlarımız sizinki gibi değil. Sizin bir eviniz vardı, bize bir ev yetmiyor. Siz her yere otobüsle, dolmuşla gittiniz; biz arabamız olmadan adım atmıyoruz. Çocuklar iyi okullarda okusun diye dünyanın parasını akıtıyoruz. Aldıkça alıyoruz anne, aldıkça alıyoruz... Sonra borçtan başımızı kaldıramıyoruz. Bir hafta tatile gitmek için bir yıl çalışıyoruz. Tatilin taksiti bile bir yıl sürüyor. Hayat eziyor bizi anne. Yetişemiyoruz dünyaya. Çıkamıyoruz bu düzenin içinden.

Hatırlıyor musun, sen benim komşunun kızı Figen'le evlenmemi istiyordun? Sen Figen dedin, ben Ebru dedim. Ben kazandım sandım. Belki Figen'le evlenseydim, burada oturuyor olurdum. Seninle komşu olurduk. Çocuklarımı sen büyütürdün. Belki zengin olmazdık ama mutlu olurduk. Bilmiyorum... Ara ara düşünüyorum. Ben seni hep düşünüyorum biliyor musun? Kızlar da düşünüyor. Ama elimizden bir şey gelmiyor. Gücümüz yok anne. Hayat çok yorucu. Hepimiz kaldık yüklerimizin altında."

Ya kızım, böyle dedi. Hiç konuşmadım. Hep saçını okşadım, sırtını sıvazladım. Anladım ama; ne demek istediğini anladım evladımın. Ama ne gelir elden? Meral'i ben mi iyileştireyim? Seher'i ben mi kurtarayım? Erkan'a nereden para bulayım da Ebru'dan zengin olsun? Doğurdum, emzirdim, büyüttüm, geceleri başlarında bekledim, okula gönderdim, her şeylerine yettim ama büyüdüklerinde hiçbir dertlerine derman olamadım. Hayat nasıl da ayırıyor anneyi evlattan, kardeşi kardeşten... Herkesi kendi derdiyle bir kafese sıkıştırı-

yor. Görsen de anlasan da uzanamıyorsun. Anladım ki bir tek ayak bağı olmamayı becerebilirsem, iyi gelirim onlara. Yük olmasam... Yok olsam, belki o zaman faydam olur. Bana yer yok. Anladım.

Olur öyle bazen. Hani demiştim ya Mustafam severdi eski eşyaları diye... Bir keresinde bir antika dolap bulup getirmiş, nerden bulduysa. "Selime, bunu eve aldım" dedi. "İyi yapmışsın" dedim. Güzel dolap ama nereye koyduysak olmadı. Hiçbir yere yakışmadı. Evin içinde dolandık durduk dolapla. Balkona bile koyduk, yine olmadı. Dolap güzel, çok güzel. Ama bizim eve uymadı. "Götür, aldığın yere ver en iyisi" dedim. Valla araba tutup geri götürdü. Olmayınca olmuyor. Sığmayınca sığmıyor. Benimki de o hesap. Ben de sığmıyorum çocukların evine o koca dolap gibi. Ne yapacağız? Atsan atılmam, satsan satılmam. Ölsem, belki herkese kolaylık... Ama Cenab-ı Allah, "Al canımı" deyince almıyor ki.

O gece kaldı Erkan. "Kızlar da gelir geri" dedim ama gelmediler. "Anne, zaten döneceklerdi onlar" dedi. "İyi" dedim, "yolları açık olsun." Ama ne güzel uyuduk o gece Erkan'la. Zoraki geldiler, tamam; kavga ettik, ağlaştık, bağırdık, çağırdık, tamam; ama geldiler. Aile arasında olur öyle tatsızlıklar. Küser küser barışırsın, et tırnaktan ayrılır mı? Değil mi ama şimdi?

Sabah, o uyurken kahvaltı hazırladım ikimize. Kız, ben yalnızken yiyecek bir şey bulamam dolapta; inan olsun, Erkan'la kahvaltı yapacağız ya, çıkardım çıkardım da bitmedi. Ne çok şey varmış meğer. Zaten kahvaltılığım hep yemeklikten çok olur.

Kahvaltıdan sonra "Bana müsaade anne" dedi, sarıldık, gitti. Yavrum, giderken mutfak masasına para bırakmış. Para isteyen yok ki be yavrum... Ev sattık, her yer para. Hem yetiyor bana emekli maaşı; o da benim değil, Mustafa'nın maaşı. Çalışmasa, Meral bundan da pay ister; inan olsun ister. Baksana neler dedi tapu payı için. Gerçi hastaymış, içim yandı Erkan'dan duyunca. Seher'e de üzüldüm, Erkan'a da, Yıldız'a da. "Gücümüz yok anne" dedi Erkan. Benim de yok. Hiçbirimizin takati yok. Bir araya gelsek belki daha güçlü oluruz ama olamıyoruz. Ben Kastamonu'dayım, Meral İstanbul'da, Seher Bolu'da, Erkan'la Yıldız Ankara'da. Düşününce yakın, düşününce çok uzak. İsteyene yakın, istemeyene uzak...

Neyse, günler öyle geçti ama içime bir sıkıntı düştü. Umudum kalmadı galiba, ondan öyle oldu. Duramıyorum evde. Ev dar geliyor; zaten dar ama o duvarlar üstüme üstüme geliyor. Te o zaman, en başta, o koca evi alırken hata ettik biz. Apartman dairesi alacağımıza köydeki gibi bahçeli bir ev almalıydık. Şöyle mendil kadar bahçem olsa, onunla geçirirdim günümü. Maydanoz ek, patates ek, onları bekle, domates, biber... İki tavuk sal bahçeye, onlarla eğlen. Tavuk bile dünyanın işi... Bir saat oyalanırsın her gün iki tavuk peşinde. Bahçende iki ağaç olur, meyve vermesin isterse, yaprağını süpürürsün. Çiçek ekersin, onları sulamak var, budamak var... Bahçeli evin işi hiç bitmez. Diktiğin tohumu beklemek bile iş. Köyde hiç durmazdık yerimizde. Sabahtan akşama kadar bahçelerdeydik. Hem güneş alırsın bir güzel hem hareket olur. Kasabadaki evimiz bahçeli oluverseydi çok rahat ederdim şimdi. Katiyen satmazdım. Bahçe işini seviyorum ben, ev işini sevmiyorum. Halıyı süpür, sil; ne veriyor sana? Bir kürek gübür... Halıya harcadığın zamanı toprağa harca, kasa kasa patatesi,

domatesi götür. Yalan mı? Hep yaptık biz bunları. Yıldız olmasaydı, bizim Mustafa'yla düşüncemiz köye dönmekti. Kimse kalmadı köyde. İki üç insan ya var ya yok. Kayınpederden küçük bir tarla kaldıydı; derme çatma bir ev yapar, o tarlayla eğleniriz diye düşündüydük. Ama Yıldız doğuverince kaldık. Mustafa rahmetli olunca da köy hayali bitti. Bir daha kafayı toplayabildim mi sanki? Meral'e söyleyeyim de bak, belki köydeki tarlanın peşine düşer –yamyam!

İnsan kendine bir meşgale istiyor yaşlılıkta. Torunun olsa bakarsın. Bahçen olsa ekersin. Kocan olsa yemeğini yaparsın, çamaşırı ütüsünü halledersin, oturur muhabbet edersin. Çoluğun çocuğun olsa yakınında, gider gelirsin. Ne bileyim, sana torun bırakırlar, geçerken uğrarlar, yemek yap geleceğiz derler. E hiçbiri yok. Tek başına ne işin olacak evde? Evi temizle, sil süpür, mutfağı topla, tamam. Kuran oku, namaz kıl, tamam. Kendi evine bile fazlasın ihtiyarlıkta.

Sokağa çıksan, bize orada da yer yok. Yaşlılara sokakta katiyen yer yok. Karşıdan karşıya geçerken bekliyorsun ki dursunlar, yol versinler; yok, camı açıp "Hadi teyze, acele et" diyorlar. "Acelem yok, aheste geçeceğim karşıdan karşıya; sen de bekleyeceksin deyyus" diyeceksin ama iner döver bile. Ağzımızda hep bir "Kusura bakma evladım" lafı. Boyuna özür diliyoruz herkesten. Zaten nereye gideceğiz? Pazara, markete, bankaya, doktora...

Marketler, pazarcılar da sevmez bizi. Az alışveriş yapıyoruz ya; bir de anlıyoruz malın iyisinden, kakalayamıyorlar olmamış domatesleri, kafam kadar dolmalık biberleri, çürük çarık meyveleri... Doktorlar da sevmez yaşlıları, bakma sen; muaye-

ne uzun sürer, dediklerini tam anlamayız. Bağıra bağıra konuşurlar. Kulaklar ağır işitiyor diye bağırıyorlar ama insan gene de üzülüyor kız, kendisine öyle bağrılınca. Eczacılar desen, onlar da sevmez, başka şey almayız ki, ucuz ilaçlarla dükkân mı döner? Bir krem alsak üç sene sürüyoruz, sevmezler tabii bizi. Bankalarda bizimle güvenlik görevlilerinden başka kimse ilgilenmez. Onlar çekiyor bizim paralarımızı. Kendimiz beceremiyoruz. Onlarda da bir afra tafra, sanki cebinden veriyor parayı. Bankacıları da eledik bak, onlar da gitti. Başka... Otobüs şoförleri de sevmez bizi, bedava biniyoruz ya; bazıları sırf gezmek için biner. Gerçi ben pek otobüse binmem ama biliyorum. Bazıları var ki, biniyor otobüse, baştan sona gidip geliyor. Bedava nasılsa... Başka nasıl görecek sokağı, kim elinden tutup gezdirecek? Vakit geçiyor işte bakına bakına. Ondan ötürü sevmiyorlar yaşlıları otobüste. Gençler, hele gençler, kolayını bulsalar yakalarından tutup da indirecekler yaşlıları aşağı.

Parklara gitsek, her yer çocuk. Çocuk sesinden, ağlamasından iki kelam edemezsin. Hele o anneler... Çocuklardan daha gürültücü; ağızlarında tertemiz muhabbet de yok. Bizim de çenemiz durmuyor ki anacım; onu yapma bunu yapma, şımartma, o kadar titiz olma, yemekle dolanma peşinde, acıkınca gelir... Bunca yaşadık bir işe yarasın, biz de bildiklerimizi onlara öğretelim diyoruz ama dinlerler mi? Hemen kalkıp gidiveriyorlar yanımızdan. Anlayacağın parktaki anneler de hazzetmiyor bizden.

Bizi bir kim sever? Bizi bir tek belediyeler sever. Valla, pek severler bizi. Oy atıyoruz ya onlara, bayılırlar bize. İhtiyarlara o bedava, bu bedava diye sayıp dururlar. Hani şey yapıyorlar ya, neydi adı? Etkinlik mi, neyse işte... Ben bir kere gittim.

Bir şey sandım da gittim. Kapımıza kadar gelip de çağırdılar. "Mutlaka gelin teyzecim" dedi gelen kız. E, ayağımıza kadar gelmiş, gitmemek olmaz, dedim. Gittim. Altmış beş yaş üstü için şiir yazma günüymüş. Boş kâğıt verdiler, şiir yazacakmışız. Oldu. Hiç işimiz yoktu. Tamam işimiz gücümüz yok ama o kadar da aylak değiliz. Neyse yazdık bir şeyler. Ben mani yazdım. Mani mi türkü mü bilmem... Şiir gibi bir şey işte.

Laleler safa safa,
lale koydum mushafa,
akranların evlendi,
evde kaldın Mustafa.

Mustafa'ya söylerdim gençken, ne gülüşürdük. Neyse şiirlerimizi okuttular bize. Kameraya mı çektiler, fotoğraf mı çektiler, bilmem bir şeyler oldu.

Sonra elimize koca koca yazı tahtaları verdiler. "Yeniden genç olsanız neler yapardınız?" diye sordular. Elimizdeki tahtalara yazacakmışız. Herkes yazdı, onları ters çevirdik sonra. Yazdıklarımızla fotoğraflarımızı çektiler. "Dünyayı dolaşırdım" yazmış birisi. Nah dolaşırdın dünyayı. Dünyayı dolaşmak gençlikle mi parayla mı? Paran yoksa, bekle dolaşırsın dünyayı. Öbürü "Karımı hiç üzmezdim" yazmış. Gençliğinde yemiş karının başını, belli. Şimdi burda nedamet getiriyor, az değil bu erkek milleti! Ben ne yazdım? "Yeniden genç olsam, okurdum" yazdım. Ne yapar ne eder okurdum. Benim de resmimi çektiler. Bravo teyzeye, alkış dediler. Aldım alkışı. Kuru pasta yedik, limonata ikram ettiler. Sonra gene evlerimize bıraktılar arabayla. Kübra söyledi sonra, "Selime Teyzecim, tebrik ederim, meşhur olmuşsun" dedi. Anlama-

dım baştan, "N'oldu kız?" dedim. "E, belediyenin sayfasına koymuşlar seni" dedi. Yine anlamadım. Bir gösterdi ki, aaaaaa, öyle elimde tahtayla telefondayım. Herkes görüyor mu bunu, dedim. Görüyormuş. Kepazelik bu yaştan sonra. Millet anlamaz da habersiz olduğunu, gittim de kendim çekindim zannederler. Ne ayıp. Bir daha gitmem, gider miyim? Belediyeler de seviyor işte; bedavaya mı seviyor bizi sanki. Herkes işine geldiği gibi.

E, ne yapacağız biz? Oraya gitme, buraya gitme, şurada itiş kakış, burada iteklen... Nasıl geçecek vakit? Elbet ölene kadar geçecek günler. Geçecek de nasıl geçecek? Meşgale lazım. Örgü örüyorum; kollarım ağrıyor çok zorlayınca ama yine de bırakmıyorum. Kaç yelek ördüm, bir bilsen. Giyen yok, el örgüsü giyen mi kaldı? Ben de bebek yeleği, hırka örüyorum. Sağlık ocağındaki hemşireye götürüp veriyorum, "Bunları gelen bebeklere giydiriver" diyorum. Ne motifler konduruyorum üstüne, bir görsen. Deniz minaresi ördüydüm en son, hazır gibi oldu. Az uğraşmadım. Etiketi olsa mağazadan aldım dersin. Ama hemşire, "Selime Teyze almıyorlar, getirme artık" dedi. Kız hazır yelek, mis gibi, para isteyen yok tura isteyen yok... Al da giydir sabiye işte! Herkesin burnu havada.

Konu komşuya gitsem vakit geçsin diye, onun da tadı kalmadı. Yeni apartmanda Kübra'dan başka kapımı çalan olmadı zaten. Arada eski mahalledeki komşulara gidiyorum ama milleti dinle dinle, eve gel. Sevmiyorlar anacım bizim muhabbetimizi. Olmuyor, uymuyor gençlerle sohbetimiz. Bir de alaya almaları yok mu insanı? Yine de gidiyorum. Bir gün gittim eski mahalleye, kime gitsem kapı duvar. Nereye gitmiş kız

bunlar dedim. Hiçbiri yok. Çarşıya gitmiş olsalar, hepsi bir mi gidecek? İçimden "Yoksa kapı deliğinden gördüler de benim geldiğimi ondan mı açmıyorlar?" diye geçirdim. Yaşlanınca bir de alıngan oluyor insan. Her şeyi kendine yoruyor. Herhalde dedim, bana açmıyorlar kapıları, sözleştiler. Neyse, tam eve dönerken Gülten'i gördüm. "Nerdesiniz kız, kime gitsem kapı duvar. Birine bir şey mi oldu?" dedim. "Yok be Selime Abla, gün yapıyoruz ya, günü artık lokantada yapıyoruz. Benim çocuklar okuldan gelecek de ben erken ayrıldım. Herkes falanca lokantada, sen de git" dedi. "Evinizin suyu mu çıktı, kız?" dedim. "Kim uğraşacak ikramla, çayla kahveyle, hem bize de değişiklik oluyor" dedi. Hızlı hızlı yürüdü evine. İçine sıçmadığınız bir gün kaldıydı, onu da yapmışsınız. Hadi hayırlı uğurlu olsun...

Düşündüm, ne zamandır lokantada yemek yemiyorum. Mustafa sağken her aybaşında döner yemeye götürürdü bizi. Maaşı alınca çocukları da alır, hep beraber giderdik. Ne tatlıydı o döner. Her yediğimizde pişman olurdum, çok para gitti diye ama çok tatlı olurdu. Bir döner istedi canım, sana yalan gelir; genç kız olsam memem şişer, öyle canım çekti. Karnım da açtı zaten. Emekli maaşı da yatalı iki gün olmuştu. Ama tek başına döner yemeye mi gidilir? Şu komşuların yanına varsam diye düşündüm, onlar düşünüp çağırmamışlar beni güne, ben kendimi zorla mı çağırttıracağım? Olmaz. Gittim çarşıdaki dönercinin oraya kadar. Daha önce bir kere bile tek başıma dışarda yemek yememişim. Ne var bunda diyeceksin şimdi. Öyle değil. Alışmayana zor. Yapabilir miyim, yapamaz mıyım, ayıp olur olmaz derken, girdim içeriye. Bir masaya oturdum.

"Buyur anne" dedi garson. Şu sözü Erkan dese ne olurdu... Alsa götürse beni, "Buyur anne, ne yiyelim?" dese... Birer de kola açtırsak karşılıklı... Ne güzel olurdu.

"Bana bir porsiyon döner ver çocuğum" dedim. "Yanına da kola aç."

Hemen getirdi çocuk döneri. Tereyağını cazır cuzur döktü üstüne. "Sos ister misin anne?" dedi. "İsterim" dedim. Kolamı açtı. "Başka bir isteğin var mı anne?" dedi. Aaaa dedim, iyiymiş burası. Demek dönerciler seviyor yaşlıları, yeter ki parasını ver...

Neyse usul usul yedim o yemeği. Hiç acele etmedim. Özlemişim de. Ama Mustafa'yla yediğim gibi değil. Şöyle düşündüm: Onun emekli maaşıyla ödediğime göre, bu yemeği bana yine Mustafa ısmarlamış oldu. Öyle düşününce tadı yerine geldi yemeğin. Bir Fatiha okudum kocama. Allah rahmet eylesin, cennette melekler sofra kursun ona da. Neyse, garson çocuk bir de çay ikram etti bana. Onu da içtim. Ödedim hesabı. "Artık hep gelirim" dedim. "Buyur anne" dedi. Bir de bir şey tutuşturdu elime, "Anne bunu buzdolabına yapıştır. Burda numara var bak, bana telefon et, ne istediğini söyle, ben sana getiririm" dedi. Bu da benim o evi taşıyan eskicilerin derneğinden midir nedir?

Ama kendi başıma döner yedim ya, bir beğendim kendimi, sorma gitsin. Bütün mahalleli toplaşıp da döner yemeğe gitmeye ne var, onu herkes yapar; tek başına gitsinler de göreyim bakalım mahalledeki kanları ben! Kolaydı...

O gün karnım mı doydu, gözüm mü açıldı bilmem; gittim parka oturdum. Tesbihim de cebimde, oturur tesbih çekerim dedim. Bir kadın geldi yanıma, benden yaşlı. Kimsin, necisin diye sormaya fırsat kalmadan, "Huzurevine yazıldık ya bugün kızım" dedi. "Af buyur, anlamadım" dedim. "Huzurevine yazıldık" dedi tekrar. Başka da konuşmadı. Ne anlatsın başka? Diyeceğini dedi zaten. Ben de bir şey demedim. Ne denir? Geçmiş olsun mu, hayırlı olsun mu? Her şeye de bir kelam edecek değiliz ya... Bazı şeylere de susulur. Buna susulur mesela. Susulmalı. Sustuk öyle. İç geçirdik ikimiz de. Sonra elinde market poşetiyle gençten bir kadın geldi yanımıza, tuttu kolundan kadının, "Gel anne hadi" dedi. "Allahaısmarladık" dedi teyze, kalkıp gittiler.

Kim bilir kimdi? Bizim buralardan değildi, giyiminden bildim. Dolmuş kadıncağızın içi; boşalacak yer arıyor besbelli; ben denk geldim, bana döktü içini.

Bizim eve yakın bir huzurevi varmış, tarif ettilerdi yerini. Oraya yazılmıştır belki. "Bir yerleşsin de hele, arada gider dolaşırım" dedim içimden. Kimsesizin halinden kimsesiz anlar, n'aparsın?

Mozayik pastası

2, su barda süt

2, yumurta

750, gr bisgüvi

1 paket sana yağ

4, yemek kaşığı kakao

Hepsini miksesle çırp

Büsgüvilesi kır çırptığın kıremayı büsküvilesin üstüne dök elinle mıncıkla naylonun üzerine döküp etrafını güzelce sar dolaba koy

Mozayik Pastası

"Sen kimsesiz değilsin ki Selime Teyze, sen yalnızsın" dedim. Kimsesizlik başka, yalnızlık başka. Bir kocası olmuş, dört çocuk doğurmuş. Hepsi bir şekilde gitmiş, yalnız kalmış. Ama yine de gidip kapısını çalabileceği, sığınabileceği, istemeseler de "gelin" deyince gelen birileri var. Kimsesizlik öyle değil.

Ona kimsesizliğin nasıl bir şey olduğunu anlatacaktım ama Fırat aradı. Telefondaki isme bakınca, "Bu kimdi?" diyecek kadar uzaklara gitmişti aklım. Buraya Fırat'la geldiğimi unutmuştum çoktan. İşi uzamış, "Seni beklettiğim için çok özür dilerim, aklım sende kaldı. Yirmi dakika mesafedeyim, istersen gelip alayım seni, burda beklersin, akşama çok güzel bir restoranda rezervasyon..." falan derken sözünü kestim. "Fırat çok iyiyim. Ne zaman istersen gel, hatta mümkünse geç gel" dedim. Anlamadı ama "Peki" dedi, tekrar özür dileyip kapattı.

Ne tuhaf bir hikâyenin içindeydim. Selime Teyze'yi dinlemeye gelmişim meğer buraya, kendime sorular sormaya, onun boğazındaki düğümü çözmeye gelmişim. Saatlerdir onun hikâyesinin denizine dalıp kendi denizime çıkıyordum. Kendi sularımdan çıkıyordum kıyıya. "Allahım sen beni neyi bulayım diye gönderdin buraya?" diye geçirdim içimden. Ara-

dığım onca şeyden hangisinin cevabını veriyorsun bana Selime Teyze'nin ağzından? Fırat kim, ben neredeyim, Selime Teyze kim?

İki saattir anlatıyor Selime Teyze, yoruldu artık. İzlediği bir filmi anlatır gibi; ben de hiçbir ayrıntıyı kaçırmadan dinliyorum. Muhtemelen çocukları onu bu kadar dikkatle dinlememiştir. Zaten dinleselerdi, bu kadar incinmezdi. Dinlerken çocuklara da hak vermedim değil. Ama Selime Teyze de haklı. Ne zor sınavların içindeyiz hepimiz.

Erkan Abi'yi tanımıyorum, Selime Teyze'nin oğlu, o kadar biliyorum. Gelini Ebru İzmirli; kocasının tahsili, memleketi, işi, maaşı, annesi... her şeyiyle alay ediyor. Erkan Abi annesini özlüyor ama gelemiyor. Aslında olan bu. Bu hikâyede ben yokum ama Erkan Abi'nin ardında babamı görüyorum. Babam ve Hikmet Anne'nin evliliği bu. Erkan Abi için Selime Teyze neyse, babam için de ben öyleydim. Bir keresinde Hikmet Anne "Baban çöpsüz üzüm değil ki, bilemedim evlenmeden önce" demişti. Yıllar sonra anlamıştım bu sözün ne demek olduğunu: Ben babamın çöpüydüm.

Babam, yirmili yaşlarında dul ve çocuklu bir adamdı. Hayatını çocuğuna mı vakfedecekti? Yeniden evlendi. Yeni eşi çocuğunu istemedi, beni babaanneme bıraktılar. Yeniden bir çocuğu oldu. Tekrar denedi mutlu olmayı. Annemle evlenirken de buydu muradı. Babam bir kez daha evlenirken belki de "Bu sefer olacak" diye düşündü. Üç kişilik yuvaları oldu ama kadın benim varlığımdan rahatsızdı. İstemiyorum demiyor ama istiyorum da demiyordu. Eve gelmeme izin veriyor ama kalmam sorun oluyordu. Kadın da haklıydı; kolay mı çocuk

bakmak, insan yeri gelir kendi çocuğundan yorulur. Uslu bir çocuktum ama belki de varlığım bile yetiyordu onu yormaya. Babam da kızını yanında istiyordu. Ne yapsın? İlk çocuğunu mutlu edecek diye ikinci çocuğunu mutsuz mu etsin? Yuvasını mı yıksın? Böyle düşününce babama hak verdim. Bugüne kadar hiç onun gözünden bakmamış olmam şaşırttı beni.

Selime Teyze anlatırken çocukların yüzlerini, yaşlarını, duruşlarını zihnimde canlandırdım. Yıldız bana benziyor hayalimde. Yıldız o yasın altında ezildi demişti abisi. Ben de bir yasın, bir kaybın, bir ayrılığın, ikinci evliliğin, olan biten her şeyin altında ezilmiştim. Yıldız yaşlı ve mutsuz bir annenin elinde büyümek zorunda kalmıştı; ben de babaannemle öyleydim.

Babaannem katılırdı benim veli toplantılarıma. Genç anneler, güzel kıyafetleri, taranmış saçlarıyla gelirlerdi okula. Yaz kış giydiği mantosu, çenesinin altından bağladığı eşarbı ve geniş kalçalarıyla babaannem en ön sırada otururdu. Öğretmenimden yaşlıydı babaannem. Oysa ellili yaşlarındaymış ama bana çok yaşlı gelirdi. Yokuş çıkarken ölüverecek sanırdım, eve varınca şükrederdim. Eve gelince bir iş daha yapmaya takati kalmazdı babaannemin, bir köşeye yığılıverirdi. "Hadi siz gidin, dedenle bulmaca çözün" derdi. O gün bir yere gittiysek, ikinci bir yere gidemezdik. Anneler parkta oynayan çocuklarının yanına inerdi çekirdek çitlemeye. Balkonun altına gider, "Babaanne sen de gel hadi" diye seslenirdim. Gelmezdi. "Ay hiç gelemem Meltem, yorgunum. Hadi sen de gel eve artık, geç oldu babaannem!" Babaanneme öyle kızardım ki... Ayaklarımı vura vura çıkardım merdivenleri, apartman inlerdi... Kapıdan içeriye girince sessizce odama giderdim.

Benim hayat sevincime uydursun isterdim adımlarını. Benimle birlikte koşsun isterdim. Öteki çocukların anneleri gibi gençlikle ışıldasın. Öğretmenin her dediğini anlasın, ona sorular sorsun. Beni anlatsın. O öylece otururdu ön sırada, çoktan unuttuğu karatahtaya garipseyen bakışlarla bakarak. Yıldız da böyle mi hissediyordu, annesinin katıldığı veli toplantılarında?

Yıldız'ı anlıyorum. Yaşça büyük, yorgun, yalnız ve yaslı bir annenin evladı olmak, bir çocukluğu onunla geçirmek zorunda kalmak ne demek, biliyorum. Ama ne yapsın babaannem, ben çocuğum diye o gençleşemezdi ki... İki çocuğu olmuş, biri ölmüş, bir babam kalmış. Onu da evlendirmiş. Gelini bir çocuk doğurup ölmüş. Ya da kaçmış... Oğlu ikinciye evlenmiş; yeni gelin çocuğu istememiş, torun başına kalmış. Yıllar sonra yeniden çocuk kahrı çekmiş. Az şey mi, yeniden anne oldu benimle, yeniden altımı aldı, yeniden uykusuz kaldı, yeniden okula başladı benimle, yeniden çocuk büyüttü. Belki o da istemedi bana bakmayı ama ne yapacak, nereye bırakacak beni? Kalmışım kadının başına... Yıldız'la Selime Teyze'nin hali de bizim gibi. Ne Selime Teyze gençleşebilir ne de Yıldız'a başka biri bakabilir. Üstelik onun evinde "Hadi git, dedenle bulmaca çöz" diyerek çocuğunu gönderebileceği ikinci biri de yok. Ah Yıldız, seni o kadar iyi anlıyorum ki... Arkadaşlarının beslenme çantalarından kakaolu kekler, incirli kurabiyeler, mozaik pastalar çıkarken senin çantandan da peksimet çıktı mı? Sen de özendin mi uzun, boyalı tırnaklı annelere? Annenin saçlarının açık olmasını istedin mi? Utandın mı ondan? Evde şen şakrak gülen, saçlarını savurarak yürüyen, topuklularını giymeye özeneceğin bir anne istedin mi içten içe?

Ben çok istedim...

Bir keresinde arkadaşımdan annesinin yapıp okula getirdiği mozaik pastanın tarifini istemiştim. Yazıp getirdi. Çok güzeldi pasta, piramit şeklindeydi. Kâğıdı babaanneme verdim, "Bundan yap" dedim. "Aman pasta da pasta olsa, püsür işi, üşenen kadın işi, ne varmış bunu yapmaya" dedi. Babaanneminki piramit şeklinde olmadı. Yapmaya yapardı tatlıları ama şekilleri hiç güzel olmazdı. "Böyle değildi benim istediğim pasta ama" dedim; inat ettim. Kızdı; "Ananın şeyini ye" dedi. Sonra gelip öptü beni, anladı söylediğinin yanlış olduğunu ama olmuştu bir kere. Yemedim mozaik pastadan; zaten olmamıştı. Annem yapsa güzel olurdu belki. Gidip dedemle bulmaca çözdüm. Pastayı tek başına yedi babaannem. Dedem de yemedi. Ona da anlattım çünkü. "Senin karın bana böyle böyle dedi" dedim. Hiçbir şey demedi, bana da babaanneme de... Ama pastadan da yemedi.

Yıldız haklı. Genç anne istemekte, annesinin yaslı ve yaşlı halini istememekte haklı. Selime Teyze de haklı; o zaman da haklıymış, şimdi de. "Kimsesizin halinden kimsesiz anlar" dediğinde de haklıydı. Haklı ama eksik; kimsesiz sadece kimsesizin değil, herkesin halinden anlar.

Dudaktan Kalbe

Misafir kızın telefonu çaldı. Durunca fark ettim çok konuştuğumu. Bir şey de ikram etmedim kıza. Çay bari demleseydim, içerdik şimdiye. Hasan'la o oğlan da gelmeyecek belli ki, anladım konuşmalarından. O konuşurken duvardan tutunup kalktım, girdim içeri. Çay suyu koydum; ne var, demlenir hemen. Dolaptan da bisküvi çıkardım, bunları hep Hasan'a aldırıyorum. Seviyorum akşamüstü çayın yanına bisküviyi, çaya batırıp batırıp.

Üşümüşüz dışarda, içeriye girince anladım. Bir de hareketsiz oturduk ya... Çağırdım kızı. "Gel yavrum, dışarda üşüdük, içerisi daha iyi" dedim. Girdi.

"Güzelmiş eviniz" dedi.

"Yok be ne güzeli" dedim. "Gel gez, öteki odaya da bak." İki göz oda zaten. Yüklüğü var, banyosu, tuvaleti var. Sonradan ekleme. Almanya'daki çocuklar yaptırmış evi; evde hep Almanya'dan gelme şeyler var. Köy evi ama Almanyalı köy evi gibi. Burada yaşamak, kendi evimde yaşamaktan bin kat zor. Soba yakıyorum bir kere; en zoru o. Bulaşığı elde yıkıyorum. Bulaşık makinem yok. Çamaşır makinesi var ama mer-

daneli; kim bilir kaç yıllık. Ama bir güzel yıkıyor... Benim çamaşırımdan ne olacak zaten. Kirlenmiyor, ter kokuyor. O da suya girip çıktı mı tamam...

Gezdik evi, bitti. Çay suyu kaynadı, demledim. Duvarda üç fotoğraf asılı. İki kız çocuğu, bir oğlan. Ben geldiğimde oradaydılar, indirmedim. Neden indireyim? Ev sahibinin torunlarıymış, Almanya'dalarmış. Güzel çocuklar, tombik tombik. Alman çocukları. Seher'in çocukları da kiloluydu ama onlar toramandı. Tombik olsalar severim.

"Torunlar mı?" dedi misafir kız.

"Yok be" dedim. "Ev sahibinin torunları. Kiracıyım ya bu evde. Seviyorum bu çocukları ben. İsim koydum onlara. Ayşegül ile Fatmagül, bu da Şükrü. Kim bilir nedir adları... Alman adlarıdır, dilimiz dönmez bizim. Bunlar iyi."

Güldü kız. Ben de güldüm.

"Konuşuyorum bazen onlarla. Onların haberi yok. Burada olduğumu kimse bilmez. Bir Hasan, bir sen. Hasan da karısına söylemiştir kesin; erkek milletinin ağzında bakla ıslanmaz."

"Ben çayları koyayım mı?" dedi kız biraz oturduktan sonra; mutfağa doğru yürüdü. Koysun bakalım. Bardakları çıkardıydım zaten tezgâhın üstüne. Cam önündeki sedire oturdum. Pek güzel bu sedir, dağlara bakıyor. Dışarı da kurdurdum Hasan'a bir tane. Pek özlemişim bahçede olmayı. Gündüz dışarıda sedirdeyim, akşam içeride.

Ben buraya oturur oturur, dağlara bakarım. "Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır" diye türkü söylerim. Dağlar hâlâ yerli yerinde. Kimsenin derdiyle yıkılacak değiller. Laf olsun torba dolsun işte. Ne güzel, ben oturuyorum, o bana hizmet ediyor, gelinimmiş gibi. Çayları hemen doldurdu getirdi. İnsanın şöyle gelini olacak, her akşam gelecek, bir çay demleyecek. Sen de yanına kek yaparsın, bisküvi çıkarırsın, mısır patlatırsın... Kısır bile yapılır gelin becerikli olduktan sonra. Yazın topla bahçeden marulu maydanozu, yap kısır, bas kaşığı...

"Bu eve nasıl geldiniz Selime Teyze?" diye sordu gelin kız.

"Gazeteci olaymışsın ya sen kız" dedim. Gülüştük. Anlattım.

Çocukların gelip gittiklerinden iki hafta sonraydı, anneler günüydü. Yalan değil, gelirler diye bekledim. Hani kavga etmiştik, bana kızmışlardı, ben de gidin evden demiştim falan ama konuşmuştuk onun üstüne. Dayanamadım, ben aradım. Onlar da aradı Allah var. Ev konusu açılmadı bir daha. Havadan sudan konuştuk. Ne konuşacağız ki her seferinde, aynı şeyler...

Seher'le konuşuyorsak, önce çocuklar ne yapıyor, Saim nasıl, kaynanangil nasıllar diye sorarım. Sonra Seher yeni aldıkları bir şeyi anlatır. Ya yeni ev ya kanepe ya telefon... Saim'in işlerini anlatır biraz, över onu... "İyi bakalım yavrum, hayırlı cumalar" derim, kapatırım. Bugün cuma mı hakikaten, düşünmez bile... Duymaz ki beni, kendi derdinde.

Erkan'ı arasam, "Çocuklar nasıl, Ebru nasıl, işler nasıl, hava nasıl Ankara'da, soğuk başladı mı, sıcak başladı mı?" diye sorarım. "Yıldız'la görüşüyor musun, aman yavrum ara kardeş-

lerini, başımızda bir erkek sen varsın" der, kapatırım. Bunu bilerek söylerim ki erkek olduğunu unutmasın. Karı yanında pısırık pısırık oturmaktan kendini unuttu garîban.

Meral'i arasam, "Nasılsın Meral, arkadaşların nasıl?" derim. Bir de köpeği var, adı Papi mi Pupi mi ne; halini hatırını sorarım. Bazen keyfi yerindeyse köpeğin yaptıklarını ballandıra ballandıra anlatır. Canı istemezse hiç konuşmaz bile. "İyi hadi yavrum, ondan ötürü aradıydım" der, kapatırım. "Neden ötürü aradıydın?" diye sormaz bile.

Yıldız'la kısa konuşurum. Hastanede hastaları vardır. Bilirim ben devlet hastanesinde doktor beklemenin ne olduğunu. Hasta insan işi anında görülsün ister. Eczaneye gitmek bile zulümdür, doktor çekmeceden ilacı çıkarıp yuttursun, daha kapıdan çıkmadan iyileşiversin ister. Bilmem mi? O yüzden hep kısa keserim Yıldız'la telefonu. O da belli ki öyle münasip görüyor. Pazar günü bile arasam, "İyi hadi, hastaların vardır şimdi, çok tutmayayım" derim. "Anne bugün pazar, hastanede değilim, nöbetim de yok, konuşalım rahat rahat" demez. Demesin.

Böyle böyle konuştuk birkaç kez. Ama o gün Anneler Günü'ydü, gelirler diye bekledim. Hadi canım, kavga etmişiz, ben demişim siz beni yalnız bıraktınız diye; insan çıkıp gelir herhalde dedim. Belki bir hediye falan almışlardır diye düşündüm. Kaç senedir gelmiyorlar, geleceklerse tam bu sene gelirler diye düşündüm.

Gelmediler. Öğle sonu hepsi aradı. Seher kayınvalidesiyle yemeğe gidecekmiş akşam. Erkan gürültülü bir yerden aradı, oğlanı top oynamaya götürmüş, onu beklerken aramış. Evden

arayamaz zaten, karısından korkar. Meral aradı, "Sen de benim Anneler Günümü kutlaaaa" dedi. Nasıl da neşeli... Bir an, "Eyvah, evlendi de hamile mi kaldı acaba, bize haber vermeden? El âlemin oğlunun başını da yakacak hasta haliyle" diye dertlendim kendi kendime. Zoraki yutkunarak, "Hayrolsun Meral?" dedim. "Papi'nin annesiyim ya" dedi, öpücük sesleri geldi telefondan. Anladım, köpeği öpüyor. "Hey Allahım yarabbim" dedim içimden ama dışımdan, "Senin de Anneler Günün kutlu olsun annesi" dedim. Ne diyeyim? Geri zekâlı mısın sen mi diyeyim?

Yıldız aradı, doğru düzgün kutladı Anneler Günümü. "Anne çiçek gönderecektim ama ev adresini sormamışız o gün, kusura bakma" dedi. "Yok kızım" dedim, "kusuru mu olur, benim ayıbım. Nerden bileceksiniz ev adresini? Ziyan etme paranı, biriktir. Daha yolun başındasın, çiçekle, hediyeyle çarçur etme" dedim.

Hepsi tek tek aradı diye sevindim sandın, değil mi? Yok, üzüldüm. Biri bari gelir diye umut etmiştim. Yıldız da arayıp kapatınca bütün ümitlerim söndü. Çok mu zor kalkıp gelmek? Neden pazara koymuşlar bu Anneler Günü'nü, kimse işe gitmesin de annesine gitsin diye değil mi? Dört çocuğun olsun, Anneler Günü'nde otur evinde tek başına... Amaaan, oturdum ağladım yine... Ne yapacağım? Sabaha kadar uyumadım inan olsun. Kalktım gece vakti temizlik yaptım kafam dağılsın diye. Sabah namazından sonra uyumuşum artık. Öğleye doğru uyandım. Kahvaltı bile etmeden, huzurevine gittim.

Huzurevine yazılacağım dedim. O teyze de gelirdi, başka insanlar da... Evladı olup da istenmeyen insanlar yerleşmi-

yor muydu oraya? Bu dünyada kimsenin yanına sığamayanlar. Bencileyin bir sürü insan... Müdüriyeti bulana kadar ne çok insan gördüm... Herkes dışarda. Bahçe kadın dolu. "Selamünaleyküm" dedim, oturdum yanlarına. "Anlat bakam teyze dedim, neden geldin buraya?" Laf açılsın diye beklemedim. Sordum. Anlatacak yer arıyor zaten insanlar. Anam neler neler duydum. Ben de derdim var sanıyorum... Herkes kendini dünyanın en dertlisi sanıyor. Dünyanın binbir türlü hali dinledikçe çıkıyor ortaya. Ben sandım ki onlar da evlatlarının, gelinlerinin damatlarının hayırsızlığından dert yanacaklar. Yok anam, nerde? Bir tanesi var, başka huzurevinde bir dedeyle evlenmiş. Dövmüş dede bunu, nine başka bir huzurevine kaçmış. Bak, bak hikâyeye bak. Huzurevinde de huzur yok insana. Çocukları karşı çıkmış evlenmesine, şimdi konuşmuyorlarmış anneleriyle. Teyze "Allah'tan param var kızım, Allah'tan kiralarım var. Yoksa n'apardım" diyor. Seksen yaşında evlenmiş. İnsana bir gülmek geliyor ama gülmemek lazım. "İnsan bir hayat arkadaşı arıyor kızım, n'edeceksin" dedi teyze. Arıyor ya aramaz mı? Yalnızlık zor bir şey. Huzurevinde de olsa eşini bulmak istiyor. Gençler bizi hemen bir kenara itiveriyorlar ama bilseler ki ne kadar yaşlanırsan yaşlan sen de herkes gibi yaşamak istiyorsun. Ancak mezarda bitiyor hayat. Mezara girmedikçe, göğsünün altındaki kalp attıkça sen de istiyorsun hayattan payını... Gençler bir bilseler, anlasalar bunu...

Tam o sırada iki adam geçti önümüzden. Tabii yaşlı onlar da... Kadınlar kendine çekidüzen verdi. N'oluyor diye bakındım, anladım. Bir göz süzmesi var o ninenin... "Yeleğimin örneğini beğendin mi? Kendim ördüm, dudaktan kalbe" dedi yüksek sesle. Ağzım açık kaldı. Yeleğin örneğini söyleyip

önünden geçen adama laf atıyor! Kırk yıl düşünsem aklıma gelmez. Kız dedim, bu gençliğinde nasıldı kim bilir? "Hadi selametle" dedim, yanlarından kalktım. Öbür bankta bir başka kadın vardı, onun yanına oturdum. "Bunlar iki oynatma" dedi, "durmuyorlar hiç, işleri güçleri erkek." Kız, bunlar kaç yaşında kadınlar? Ağzım açık kaldı. "Ben" dedi "onlarla oturmuyorum. Erkeklerin olduğu yerlere pek girmem ben. Aile terbiyesi almış insan olmak başka bir şey tabii." "Teyze kaç yaşındasın?" dedim, "doksan üç" dedi. Ay Allahım, güler misin ağlar mısın? Huzurevi değil de okul bahçesi sanki.

Ne güldüm bunlara. Kalktım, birkaç kişiyi daha dolaştım böyle. Ben daha yetmişime yeni girmişim, dinçim bir de, her işimi kendim yapıyorum. Bana de ki şu huzurevini temizleyelim, bahçedeki kadınları tek elimle kaldırır, oturdukları bankı siler, geri oturturum. Yoruluyorum, sıkılıyorum ama maşallah gücüm kuvvetim yerinde. Benim neşem yok, neşem olsa tozunu attırırım. Bakma sen zayıf olduğuma, gücüm yerimde. Bakıma hiç ihtiyacım yok. Yalnızlıktan bunaldım diye, böyle kafadan kontak muhabbetler edeceğime hiç etmem. Adam peşinde de koşamam bu yaştan sonra. İnan olsun bir gün aklıma gelmedi yeniden evlenmek. Nereden bulacaksın Mustafa gibisini? Hem ne gerek var?

Ben istiyorum ki meşguliyetim olsun. Elimde bir işim olsun. Bekleyecek bir şeylerim olsun... Telefonun başında çocukların aramasını bekleyeyim, pencerenin kenarında çocukların, torunların bana uğramasını bekleyeyim, ağaç yapraklansın diye bekleyeyim, salatalıklar çiçek açsın diye bekleyeyim, domates kızarsın diye bekleyeyim. Öyle şeyler. Zaman kolay geçsin istiyorum ben. Başka derdim yok. Ölüm kapımı çalana

kadar bir şeyler oyalasın işte beni. Huzurevine gelsem ne olacak dedim, bu da çare değil. Kafayı yerim ben burada. Uyduramam ben kendimi burdakilere. Olmaz bu huzurevi bana, en azından şimdilik olmaz. Allah ömür verirse doksandan sonra falan bakarız, dedim.

Tam ayrılacaktım, orada Hasan'ı gördüm. Heee, seni buraya getiren Hasan'ı. O zaman ben tanımıyorum daha. Dedim, bu adam genç, belli ki ya anasını getirdi ya babasını. Dur, şununla da konuşayım. Anayı babayı huzurevine getirip bırakmak nasıl bir şey, bir de ondan dinleyeyim. Öyle ya canım, hep bırakılanlar konuşuyor, bırakanları hiç dinlemiyoruz.

Kolay mı ana babayı konserve kutusu gibi odaların içine bırakıp koca koca evlere geri dönmek? Onlar da üzülür elbet. Üzülmez olurlar mı? Kimisinin ana babasını karısı istemez, kimisininkini kocası. "Vermişler huzurevine, hayırsızlar" demek kolay. Bakalım neden verdiler, gönüllü mü verdiler gönülsüz mü? Nereden bileceksin. Dur gidip de sorayım, dedim.

Gittim bahçede oturan adamın yanına. Hasan, elinde telefon, öyle oturuyor. "Müsaade var mı evladım?" dedim, oturdum yanına. Kenara kayıp yer açtı bana. "Zor, değil mi anadan babadan ayrılmak?" dedim. "Haaa yoook, ben teyzemi getirdim" dedi. "Aaaa" dedim şaşırmış gibi. "Yok mu kimi kimsesi?" Anlattı sonra, bak şimdi, iyi dinle.

Bunun bir teyzesi varmış. Balıkesir'in bir köyünde yaşarmış. İki çocuğu varmış ama onlar Almanya'da. Almanla evlenmişler, pek gelim gidimleri yokmuş. Teyze köyde yalnız. Köy güzelmiş, ağaçlık, yemyeşil, havası mis, toprağı bereketli

ama insanı az. Teyzenin köyde hiç işi bitmezmiş. "Hep bahçelerde, eve bile girmiyor. Ne zaman gitsem bahçesinde bir şeylerle uğraşıyor" dedi Hasan. Çocukları "Ya huzurevine yatırın ya yanınıza alın, biz size para yollarız" demişler ama Hasan'ın hanım istememiş. "İnsan eti ağır olur" demiş. Hasan çok uğraşmış, "Bize de destek olur. Ne olacak sanki yaşlı kadın, koyarsın bir odaya durur, bize de iyi olur gelecek para" demiş ama dinletememiş hanıma.

Sonra kız kardeşine "Sen al teyzemi" demiş Hasan. Kastamonu'ya gelin gelmiş kız. Durumları da pek iyi değilmiş. "Parayı sana verirler, geçimine yarar" demiş Hasan ama onun da kocası istememiş. En son, "Burada bir huzurevine yatıralım, biz arada dolaşırız, artık çocukları da ne verirlerse" demişler. Çocukları da olur verdikten sonra yatırmışlar teyzeyi buraya. Ona bir şey soran yok tabii. Yolda ağlayıp durmuş garibim. Bir iki gün Hasan'ın kız kardeşinde eylenip gelmişler en sonunda huzurevine. Hasan'ın içi hiç rahat değildi ya, "Bakalım inşallah iyi olur" dedi. Baktım, bir şey demedim. "Balıkesir'den Kastamonu'ya on iki saatte geldik. Dura dura, yavaş yavaş... Emanet insan ne olsa, bakmıyor ki kendi çocukları. Benim anam rahmetli oldu. Gencecik öldü. Yaşarken de el üstünde tutardık, yaşasaydı katiyen getirip bırakmazdık buralara. Bakmadı çocukları, biz bakarız dedik ama ne kadar bakacağız? İnşallah burda iyi bakılır. Nuran, kardeşim, gelir her gün. Yaşlılar ilgi istiyor zaten, başka bir şey değil. Nuran bakar ona. Sabah diyor bana, ölürsem beni burda bırakmayın, köye gömün e mi? diyor. Olur, dedim. Gelir alırım ben seni, merak etme. Öyle işte... Bakalım ne olacak... Ben de döneceğim birazdan" diye anlattı da anlattı. Ben de dinledim... Sonra aklıma geldi. "Teyzenin evi ne olacak?" dedim Hasan'a.

"Köydeki evi mi?"

"Hee."

"Bilmem, çektik kapısını çıktık. Güzel ev ama bakılmazsa viranelik olur gider. Tavuklarıyla vedalaştı, kapı kulplarını bile uzun uzun tuttu çıkarken. Okudu üfledi evi, öyle çıktık. Zor. Tavukları kesin de yiyin, dedi."

"Ev yıkılır bakımı olmazsa."

"Kim bakacak be teyze? Biz kasabadayız. Bir kasabada evimiz var, bir de hanımın köyünde. İkisine zor bakıyoruz. Köydeki eve bile bir ay gitmeyince örümcekler basıyor. Yıkılır gider ev. Eski zaten. Onu da çocukları düşünsün, değil mi ama?"

Bakımı olmazsa yıkılır ev. Bakımı olmayınca insan da yıkılır. İkisi birbirine dayanak olacak ki ikisi de yıkılmasın. Ev insanın en büyük yoldaşı. Bak teyzeyi herkes bırakmış gitmiş; kocası gitmiş, hısım akrabası gitmiş, çocukları gitmiş, gelmemiş... Bir evi bırakmamış teyzeyi. Bak bu yaşına kadar korumuş, kollamış, saklamış onu. O da evini bırakmak istememiş. Dalından koparıp getirmişler teyzeyi. Benim evim de beni bırakmadıydı ama ben onu bıraktım. Dayanamadım o eve. Ev insanın her halini bilir. Hani duvarların dili olsa da konuşsa derler ya. Benim evimin duvarları neler gördü neler. Ben o duvarlara baktıkça hep mutlu olduğumuz zamanları görüyordum. Mustafalı zamanları, çocukların evde olduğu zamanları, kalabalık zamanlarımızı görüyordum. Onlarla avunurdu belki başkası olsa ama ben avunamadım. Ben o zamanları geri istiyordum. Eski zamanları geri istiyordum.

Olmadı, eski zamanlar geri gelmedi. Benzeri de olmadı. Evin bütün odalarını yalnızlıkla, üzüntüyle, öfkeyle, sinirle, sıkıntıyla doldurdum. Bütün duvarlara yalnız olduğum fotoğrafları astım sanki. Artık duvarlarda bir tane bile fotoğraf asacak yer kalmadı. Tamam bitti, dediğim yerde de çıktım gittim evden. Yeni evin duvarları beni tanımıyordu. Ben de onları tanımıyordum. Belki birbirimize iyi geliriz diye düşündüydüm. Boş duvardan medet ummak bizimkisi... Yeni evle çocukların tek anısı, gelip de o bağırış çığırış yaptıkları gün. O evin de içine ettiler. Şimdi içeriye her girdiğimde Meral'in sesini duyuyorum. Keşke hiç gelmeselerdi. O eve de sığamadım, o evden de soğudum. Hiçbir yere sığmıyor içim, hiçbir yere... Nerden aklıma geldi bilmem, tuttum Hasan'ın kolundan da sordum birdenbire.

"Adın neydi evladım senin?"

"Hasan."

"Heh Hasan, o evi bana kiralasana sen?"

"Hangi evi?"

"Teyzenin köydeki evi."

"Sana?"

"He, bana."

"Sebep?"

"Ben de taşınacak yer arıyorum. Öyle köy evi, pek güzel anlattın, ormanlık dedin, yeşillik dedin."

"Orası öyle."

"Hem yıkılmaz ev, bakılır."

"Ne yapacan ya köyde, in cin top oynuyor oralarda."

"İyi iyi, bana zaten öylesi yer lazım. Tavukları vermem ama; onlara ben bakacağım. Sana da şu kadar kira veririm. Nerdeyse benim emeklimin yarısı. Yarısı da bana kalır, ancak geçinirim. Teyzenin çocuklarına söylemeyiverirsin, kira da sana kalır" dedim.

Olurdu olmazdı, ikna eder gibi oldum Hasan'ı. Telefonunu aldım. "Sen de iyice bir düşün bakalım" dedi. "Olur" dedim. "Sen de düşün."

Kalktım eve gittim. Kararımı verdim yolda. Bazen çok da düşünmeyeceksin.

Tuzlu çubuk (Radyodan)

250 gr un
2 çorba kaşığı yoğurt
2 yumurta
100 gr tereyağ
çörek otu
1 limon rendesi
1 çay kaşığı tuz
2 çay kaşığı şeker

Unu hamur tahtasında kıy, yağ yoğurt ve yumurta sonra şeker, tuz ve limon kabuğunu ilave et, yoğur. Bir iki ceviz büyüklüğünde parçalara böl silindir şeklinde getir. Sıcak bir yerde 15-20 dakika yaş bez altında dinlet. Hafif unlanmış tahtaya kurşun kalem kalınlığında çubuklar haline getir. Hafif yağlanmış tepsiye yarımşar parmak aralık ile diz yumurta sarısı sür tuz serp orta hararetli fırında pişir.

Tuzlu Çubuk (Radyodan)

Şaşırdım Selime Teyze'nin cesaretine. Ben yapamazdım. Ondan gençtim, eğitimliydim, belki daha cesur olmam gerekirdi ama olmadı. Daha önce gitmeyi düşünmedim mi, hem de kaç kere... Bir yolunu bulup yurtdışına gitmek, ortadan kaybolmak istedim. Ama sonra düşündüm, kim arıyor ki seni, kimden kaçıyorsun? Kimsenin seni arayıp sorduğu yok, otur oturduğun yerde, dedim kendime. Aslında istediğim yeniden başlamaktı. Olmamış hayatımı oldurmak, herkes gibi bir hayata sahip olmak istiyordum.

Ama hiçbir şeye yeniden başlayamazdım. Yeniden başlamam için yeniden doğmam lazımdı. Çünkü her şey aslında doğumumla başlamıştı. Babaannem saçlarımı "kadersiz yavrum" diyerek okşardı. Komşularla, eve gelen tek tük misafirle konuşurken, benden "kadersiz" diye bahsederdi. Bazen oyun oynarken bana bakar, dedemle birlikte iç geçirir, yine "kadersiz" derlerdi. Bunun ne olduğunu bilmiyordum. O kadar çok söylenirdi ki, iyi bir şey olduğunu düşünürdüm. Kadersizdim ben. Bu, benim önemli özelliklerimden biriydi. İlkokulda bir derste öğretmenimiz kendimizi tanıtmamızı istemişti. Kimdik biz? Neleri severiz, nelerden korkarız, boş zamanlarımızda neler yaparız... Herkes sırayla anlatıyordu. Sıra bana geldi-

ğinde "Ben Meltem. Kadersizim. En sevdiğim meyve..." dedim. Öğretmen kahkahalarla güldü. Ne dediğimi anlamadım. "Ayyy Meltem, gözümden yaş geldiii..." dedi. Sonra zil çaldı. Güle güle gitti öğretmenler odasına. Eve gidince dedeme sordum, "Kadersiz ne demek?" diye. "Şanssız, bahtsız" dedi. Ben doğuştan şanssızmışım. Tamam ama bunda gülünecek ne vardı? İnsanların talihsizliklerinin başkaları için şükür vesilesi olduğunu o zaman bilmiyordum.

Ben kadersiz Meltem'dim. Şanssızdım. Bu hep kafamın bir köşesinde yankılanıyordu. Şanssızdım ama yine de hayat yüzüme iki kez gülmüştü: İşimi bulduğumda ve babaannemle dedemin evi bana bıraktığını öğrendiğimde. Ekmek kırıntısı kadar şansım varsa, onu da çoktan harcamıştım. İşimi ve evimi bırakıp bir yere gidemezdim ben. İşten ayrılsam bir daha iş bulamazdım, ikinci bir ev alma ihtimalim yoktu. Bunu terapistle de konuştum. Bana "Şanssızlığınıza bu kadar inandırmayın kendinizi. Bence siz 'artık' şanslı birisiniz Meltem Hanım. Hayatınızda bazı önemli şanssızlıklar olmuş. Bunu kabul ediyorum ama bu, bütün hayatınızın böyle devam edeceği anlamına gelmez. Herkesin bir haddi var, siz bence şanssızlık haddinizi doldurmuşsunuz. Lütfen yaşantınızın bundan sonrasının güzel geçeceğine inandırın kendinizi. Birtakım talihsizlikler yine sizi bulabilir ama güzellikler, iyilikler de bulacak. Şanslı günlere hoş geldiniz" dedi. Buna inandım. İnanmak istedim. Belki de tek ihtiyacım buydu.

Daha önce gitmiştim psikoloğa, ilk değildi bu. İlki üniversitenin sosyal merkezindeydi. Genç bir doktordu, belki yeni mezundu. Kiloluydu; ama ne kilo... Anlattım başıma gelenleri... Ben anlatırken tuzlu çubuk yiyordu, üstüne ufalaya ufa-

laya. "Kusura bakmayın, galeta saatim, diyetteyim de... Siz devam edin lütfen" dedi. Meğer babaannemin yaptığı tuzlu çubuklara galeta deniyormuş, ondan öğrendim. Ben anlatırken "Oooo" deyip duruyordu, üstüne dökülen kırıntıları toplayıp ağzına atıyordu. O kadar şaşırmıştı ki anlattıklarıma, dünyada terk edilmiş tek çocuğun ben olduğuma inandırmıştı beni. Sonunda psikiyatriye gitmem gerektiğine karar verdi. Antidepresan kullanmam şartmış. "Çok garip, her şey de sizi bulmuş, gerçekten kadersizmişsiniz" diyerek bitirdi seansı. Çok gençtim; o da gençti ama o mezun olmuştu ya, onu bilirkişi sandım. "Her şey de beni bulur" düşüncesiyle çıktım o seanstan. Bir daha da gitmedim. Zaten her şey gelip beni bulduğuna göre, hiçbir şeyin peşinden koşmama gerek yoktu. Geldi ve buldu da zaten. Kadersiz birinin kaderi psikoloğa gitmeyle, ilaç içmeyle değişir mi? Şimdi düşünüyorum da belli ki iyi bir psikolog değilmiş. Yeni mezundu belli ki, herkes işini iyi yapacak diye bir şey yok. Bana da o denk gelmişti.

Boşandığım günlerde yutma güçlüğüm nüksetti. Çok zorlanıyordum. "Psikolojik" dediler. Oflaya puflaya randevu aldım bir terapistten. Yeniden gitmek, kendimi anlatmak, bütün açıklığıyla anlatmak kolay olmadı benim için. Mehmet'ten boşanmasam gitmezdim de belki ama o günlerde anlatmak istiyordum. Olan biteni bedava anlatabileceğim herkesi bulup anlatmıştım zaten. Terapist parayla dinleyecek biriydi. Ben anlatacaktım, o "oooo" diyecek, her şey sizi bulmuş diyecek, ben de "evet yaa" deyip Mehmet'i kötüleyecektim. Belki birkaç teknik gösterir, yutma problemim geçerdi. İlk deneyimimden yola çıkarak böyle olacağını sanıyordum. Ama öyle olmadı. Günlerce dinledi kadın beni. Anlattıkça hafifledim. Kendi ağırlığımdan daha fazlasını taşıyormuşum içimde. İçimde üç ben daha

varmış, üstümde büyük bir ağırlık varmış. Hepsi gitti diyemem ama hafiflediğimi söyleyebilirim. Ciddi bir ilerleme katettim.

Terapistin söylediği en önemli şey şanssızlığımın bitmiş olabileceğiydi. Kâhin gibi birine dönüştü terapist zihnimde, o bitti dediyse bitmiştir. Ona güveniyordum. Kimseye güvenmediğim kadar belki de.

Bir gün seans çıkışı milli piyango bileti aldım. Tezgâhın önünde bileti elimde on dakika tuttum. Biletçi hangi bileti alacağıma karar veremediğimi düşünüyordu. Oysa ben başka bir şeye karar vermeye çalışıyordum: Şimdi bu bileti alıp gidersem ve amorti bile vurmazsa şanssızlığım kanıtlanmış olacaktı... Daha yeni inanmıştım şanslı olduğuma; şimdi bunun üstünü çizmeye gerek var mıydı? "Ya çıkarsaaa" dedi o anda biletçi. Bana değil, kendi kendine söyledi. Ya çıkarsa mı? O zaman şanslı olduğuma inanacaktım. Paranın bir önemi yoktu, çıkması önemliydi. Bu küçük ve gereksiz bir oyun gibi görünse de çok riskliydi benim için. O bileti üç gün başucumda tuttum, sabah gözümü açtığımda ona baktım. Piyangonun çarkı değil de, feleğin çarkı dönecekti benim için. Sonunda sonuçlar açıklandı: Amorti! Derin bir nefes verdim, öyle derin ki içimdeki bütün korkular, kaygılar da nefesle birlikte uçup gitti sanki. Amorti bile yeterliydi benim için. Parayı almadım, bilet kalsın dedim. Zaten para için almamıştım. Şansımın döndüğüne inanmak için almıştım. Ona da inandım. Bileti hâlâ cüzdanımda taşıyorum.

Bu hadisenin üstünden iki ay geçti. Başkalarına göre küçük ama bana göre büyük şeyler oldu. Terfi aldım. Terfiyi bir yıl sonra bekliyordum. Bir yıl önce gelmesi bir şanstı benim

için. Kurumsal hayattaki herkes için öyledir, sadece benim için değil.

Bir sabah arabamın tekerleğine bir yavru kedi yerleşmişti. Onu alıp yana koydum, yoluma devam ettim. Akşam döndüğümde aynı yerdeydi. Hiç evcil hayvanım olmadı, hiç düşünmedim de. O kediyi eve getirdim. Adını Şans koydum. Kaybolacak diye aklım çıkıyor. Buraya gelirken evin her yerine mama ve su koydum. Bensiz birkaç gün idare edebilir evde, öyle sanıyorum.

Sonra Fırat'la tanıştım. Mehmet gittikten sonra hayatımda bir daha kimsenin olmayacağını düşünüyordum. "Kimseyle yorulmak istemiyorum, yeterince yoruldum" cümlesi, aslında "bundan sonra benim hayatımda kimse olmaz" düşüncesinin kılıfıydı. Beni başka birinin istemeyeceğini, Mehmet'in de hasbelkader istediğini düşünüyordum. İlişki defteri kapanmıştı benim için. Dile getiremiyordum ama böyle hissediyordum.

Ama Fırat'la tanıştım, hem de kimse tanıştırmadan. Bir anda... tesadüfen... Şirket haftada iki gün dışardan çalışmamıza izin veriyor. Haftada iki gün, erkenden bir kahve dükkânının kuytusundaki bir masada çalışıyordum. O gün yine erken saatte gittim ve kimsenin oturmadığına emin olarak masama yöneldim. Bir baktım, bir adam oturuyor. Daha önce orada görmüşlüğüm vardı. Müdavimleri vardır oranın, genelde aynı yüzlerle karşılaşırsınız. Bir anda durdum, göz göze geldik. Gereksizdi ama başımla nezaketen selam verip diğer masaya oturdum. Anlamıştı, "İsterseniz yer değiştirebiliriz" dedi. "Hayır, hayır, ne münasebet, lütfen rahatsız olmayın" dedim.

Bilgisayarımı açtım, bir saatten fazla çalıştım. Sonra masama bir kahve bıraktı. "Masanızı işgal etmemin özrü" dedi, gülümseyerek. "Teşekkür ederim, hiç gerek yok, gerçekten, zahmet ettiniz" derken sohbet etmeye başladık. Ben kolay yakınlık kuramam, tanımadığım insanlara benimle konuşabilecekleri izlenimini vermem, zaman zaman gider kafelerde restoranlarda otururum ama görünmez olduğumu düşünürüm. Çirkin değilim, hatta güzelim ama nasıl desem, havam yok sanki. Yani çekici biri olmadığımı düşünüyorum. Hayatım boyunca her şeyi kendim yaptığım için belki de kadınlığımla ilgilenecek fırsatım pek olmadı. Mehmet de sağ olsun hiç hissettirmedi bana kadın olduğumu. O evde oturdu ben çalıştım; eve gelirken Mehmet'e çiçek aldığım, hediye aldığım, onu evden alıp yemeğe çıkardığım çok olmuştur. O zaman farkında değildim bunların, normal geliyordu. Değilmiş.

Fırat'ın benimle konuşmasını, iletişim kurmaya çalışmasını başta garipsedim ama cevap verdim. Hatta konuşma sürsün istedim. Yakınlık kurar ve sohbeti ilerletirsek, ona herkese yaptığım gibi Mehmet'i anlatacaktım. Gel gör ki sohbet öyle tatlı, öyle doğal aktı ki, zamanı, hatta Mehmet'i bile unuttu bana. Annemi, babamı, babaannemi, dedemi, yatılı okulu... Her şeyi. Birini bulmuşken derdimi anlatayım dedim, derdimi unuttum.

İzin isteyip benim masama geldi Fırat. Gündemden, ülkeden, ekonomiden, insanlardan konuştuk... Ona Mehmet'ten söz etmedim. Zevk aldığım şeylerden bahsettim. Neler yaparım, neler yapmak isterdim, neler yapmadım, bilmediğim neler var...

Bir kedim var, genelde işteyim, akşamları kitap okurum, sosyal hayatın içinde pek yokum, fırsat buldukça yürüyüş yaparım... Yani yalnızım demekti bu. Anladı da. O da severmiş yürüyüş yapmayı. "Bir gün birlikte yürüyelim mi" dedi. Telefon numaralarımızı verdik.

"Sohbet çok güzel ama benim bir şeyler yemem lazım. Kalkayım" dedim bir anda. Aslında kalkmak istemiyordum. Aç da değildim. İlişkiler konusunda deneyimsizdim sadece. Açlığım bunaydı ama nasıl söyleyeyim? O söyledi: "Sana yemek ısmarlamama izin verir misin?" İstediğimin aslında bu olduğunu o söyleyince anladım. Kabul ettim. "Ama kahvelerin parasını ben ödersem." Her şeyin karşılığını vermek zorundaydım. Hemen durum eşitlenmeliydi. Kimseye gebe kalmamalıydım. Bir yemek bile ısmarlamamalıydı kimse bana, ödeşmeliydik anında. Böyle biriyim ben. "O zaman olmaz, kalsın öyleyse" dedi. Ne yapacağımı bilemedim, şaşkınlık, hayal kırıklığı... hepsini okumuştur yüzümden... Güldü. Kalktı, "Hadi gel" dedi, gidip hesabı ödedi ve çıktık.

Hayatımın en kontrolsüz, en doğal, en yavaş ve en güzel günüydü. Bilgisayarı açmadım. İlk kez işten kaytardım. E-postalara telefondan cevap verdim. Yarım gün az çalışsam işten kovulmazdım herhalde. Akşam eve gittim. Telefon numarasını açıp profil resmine baktım. Bu duyguyu sevdim. Ertesi gün mesai şirketteydi. İşler yoğundu ama mesajlaştık. Normalde yazışmam, hatta garipserim de durumu. Varsa bir diyeceğin ara söyle, derim. Ama bu da tatlı bir şeymiş. Birinin ismini telefonunun ekranında görmek güzelmiş. Mehmet'le yaşamamıştım bunları. Belki de yaşadım ama hatırlamıyorum. Uzun uzun mesajlar yazmak, duygularını yazarak ifade

etmek, mesajla şakalaşmak, gülmek... Rahat ve iyi hissediyordum kendimi, hem de hiç olmadığım kadar, önemli olan da buydu.

Sonra yürüyüş yapalım mı diye aradım ve işte buradayım. Onun köyünde. Bu onu yüz yüze ikinci görüşüm. Hoşlanıyorum. Yalnızlıktan değil, çaresizlikten değil, gerçekten hoşlanıyorum. Yanımda olmasını istiyorum. Bir dağ başındayım, Selime Teyze'yleyim ve onu bekliyorum. Hem gelsin istiyorum hem gelmesin. Gelsin yanımda olsun; gelmesin de Selime Teyze'nin hikâyesi yarım kalmasın. Şansımın döndüğüne inanıyorum. Fırat'la tanışmam da Selime Teyze'yle tanışmam da şans. Fırat'la tanıştığımız gün de çok güzel bir gündü; şu an da çok güzel. Bu köy, bu bahçe, ağaçlar, durmadan gıdaklayan tavuklar, yavaşça çöken akşam, rüzgâr, yabanda bulduğum "insan"... Her şey çok güzel. İçimde kabaran duyguların hiçbiri rahatsız etmiyor beni. Annemi, babamı, kardeşlerimi, Erkan'ı, kızları, herkesi anlıyorum. Ne olacak, hayatımda ne değişecek tam olarak bilmiyorum ama onunla tanışmamızın benim şansımla bir alakası olmalı.

İçeriye girdik. Çay demledi Selime Teyze. Sedire oturduk. Pencere dağlara bakıyor. Öyle güzel ki... Buraya oturup saatlerce dışarıyı izleyebilir insan. Selime Teyze şu dağlara bakıp bakıp düşünüyor mudur? Evin asıl sahibi olan yaşlı teyze şu dağları, bu sediri, bu manzarayı özlüyor mudur? Dağların ardındaki üç kadınız biz. Hepimiz evlerimizden uzağız. Ne arıyoruz bu ıssız köyde? Ne işi var o kadının kendi evinden kilometrelerce uzakta bir huzurevinde? Neyi bulmaya geldi Selime Teyze buraya ve ben neden geldim onun yanına?

Selime Teyze kalkıp sedirin minderini çekti. Cüzdanını saklıyormuş altında. Cüzdanı açtı, çocuklarının fotoğraflarını gösterdi. Hepsinin vesikalığı... Okuduğum bir romanın filmini izlemek gibiydi fotoğraflara bakmak. Hiçbirini öyle hayal etmemiştim. Tek tek dizdi fotoğrafları sedirin üstüne. Büyülü bir sahnenin içindeydik. Karşılıklı oturmuş bir yaşlı, bir genç kadın, ortada dört vesikalık... Dikkatle fotoğraflara bakıyoruz. "Tabii bunlar eski, şimdiki halleri değil. Çok değiştiler şimdi, Erkan'ımda saç kalmadı. Ama gene de simaları aynı" dedi. Ben de dışarıya çıkıp çantamı aldım, geri geldim, cüzdanımı çıkardım. Kimliğim, ehliyetim, kredi kartlarım ve para dışında cüzdanımda olan tek şey milli piyango biletimdi. Ben de onu çıkarıp fotoğrafların üstüne koydum.

"Bu ne kız?" dedi Selime Teyze gülerek.

"Şans" dedim, güldüm ben de.

"Şans değil, nasip" dedi. "Ne yapalım be yavrum, nasip böyleymiş..."

Sıralı Fıstık

Ne yapalım be yavrum, nasip böyleymiş. Ben de böyle bir ihtiyarlık istemezdim ama oldu işte. Kim ister böyle olsun? Ama beterin beteri var, beterin de beteri var. Ya yatalak olaydım? Yatalak olsam mecbur alacaklar yanlarına, sokağa atacak halleri yok ya. Yatalak kalmak, ölümden beter. Kafan yerinde ama başka bir yerin tutmuyor. Seherlerde yatsam, Saim'in yüzünü görmesem bile ayak sesinden kafayı yerim ben. Meral zaten almaz, Erkan da alamaz, imkânı yok. Kalsam yine Yıldız'ın başına kalırım ben. "Sen bekârsın, sen küçüksün, sen doktorsun" derler, bırakırlar beni Yıldız'ın yanına. O da bakar, bakar ama yazık yavrumun daha gençliği var.

Ya da birlik olup bakıcı kadın tutarlar da evimde baktırırlar. O da artık döve döve mi alır altımı, söve söve mi, onun bileceği iş. "Öyle deme, kötü şeyler getirme hemen aklına" diyor misafir kız. Kötü şeyler getirme aklına mı? Kızım, ihtiyarın aklına iyi şey gelir mi? Hep kafamızda bunlar var bizim. Hep bunları düşünüyoruz. Hangi ihtiyarın kafasını açıp baksan bunlar çıkar.

Dilimizde başka dua yok: "Allahım elden ayaktan düşürmeden al beni yanına..." Ama almıyor işte. Alsaydı Mustafa

öldüğü vakit alırdı. O zaman çok dua ettim, "Beni de al" diye. Almadı.

Neyse... O gün huzurevinin bahçesinde Hasan'ın telefonunu aldım ya, sonra eve gittim. Kapıdan girince şöyle bir baktım eve... "Bırakıp gidebilir miyim acaba?" dedim kendi kendime. Ev de yeni ya hani, bir anlamı da yok aslında benim için. Bırakıp gitmeyeyim diyeceğim bir yanı yok yani. Kendi evimin yabancısıyım. "Yine de gidemem herhalde" dedim. Cesaret edemedim. Edemem. Çocukların evinden başka yere gitmişliğim yok ki, nasıl olsun? Tatile mi gittik bugüne kadar, gezmeye mi gittik? Bildiğimiz şeyler değil. Bilen biliyor ama.

Bir hafta geçti üstünden, unuttum ben Hasan'ı Masan'ı. Onu mu düşüneceğim bütün gün? Öyle esti de aldım telefonunu, gideceğimden mi sanki?

Haberleri izliyordum bir akşam, bir kadın çıktı televizyona. Böyle benim yaşlarımda, köylü, giyimi kuşamı benim gibi. Dünyayı geziyormuş kadın. Nerelere gitmiş bir gör. Paris'te falan fotoğraf çektirmiş hep. Ne gezmek, ne gezmek... Aferin kadına. Yok mudur onun da evladı? Vardır elbet, olmaz olur mu? Onun da vardır çekisi, onun da vardır çilesi. Ama bak, hiç takmış mı kafaya? Gitmiş, geziyor işte. Ne güzel.

O tanımadığım kadının fotoğraflarına özendim. Eskişehirli hastane arkadaşıma nasıl özendiydim, bu kadına da öyle özendim. O zaman yine Hasan'ın telefonu geldi aklıma. Balıkesir'in köyü... Köy evi... Tavuklar... Evin fotoğrafını bile görmedim. Ama hayalimdeki ev benim kızlığımdaki evimiz gibi.

Kendimi düşündüm o evde. Sabah kalkıyorum, namazı kılıp çıkıyorum bahçeme. Çiçekleri suluyorum, tavukları yemliyorum, sonra içeri girip karnımı doyuruyorum, tekrar çıkıyorum bahçeye. Ekiyorum, biçiyorum, örgümü örüyorum, soba yakıyorum, kül döküyorum, soba başlarını siliyorum. Salatalıklara sırık dikiyorum, domates kabak ekmişim; iki kabak koparıp kızartıyorum. Ekmek hamuru karıyorum, ekmek yapıyorum. Ekmek yapmak bir günlük iş zaten. Aaa geçiveriyor zaman teyzenin evinde. Hiç buradaki gibi değil. Televizyon seyretmeye bile vaktim olmuyor bahçeyle, evle uğraşırken.

Hayalimde bile gençleşiyorum. Hakikaten de öyle oldu ama bak, buraya geldikten sonra bir dinçlik geldi üstüme. Koyvermiyorum kendimi. Kuruntuları da bıraktım. İyiyim yani.

O gün baktım televizyondaki kadın daha gezeceği yerleri anlatıyor. Mısır'a gidecekmiş, Piramitler varmış orda, onları görecekmiş. Benim düşündüğüm yer de şurası... Gidip de dış düvele gitmeyeceğim ya, benim gideceğim yer Balıkesir, dedim. Herkesin yazlığa gittiği yer, ne varmış ben de gitsem? Herkese hak olan bana mı günah?

Öyle evler Kastamonu'da da var. İsteyene her yer bahçeli ev. Bizim köylerimiz de güzel. Burayı aramazsın vallahi, öyle güzel. Ama ben kendi yanımdan yöremden bıktım, anlıyon mu sen beni? Tanıdık insan görmek istemiyorum. Hangi tanıdığı görsem illa çocukları soruyor. Kırk yıl görmemişsin, kırk yıl sonra karşılaşıyorsun, "Çocuklar nasıl?" diyor. Eşşeğin boku gibi çocuklar! Bak sen bile geldin, iki gıdım oturduk, hemen "Teyze senin çocukların yok mu?" dedin. Ben bunu iste-

miyorum işte. Sormasın kimse bana çocukları. Kimse bilmesin yalnızlığımı istiyorum. Ondan kaçıyorum.

Neyse, kalktım bavulumu hazırladım. "Dur bakalım" dedim "nasıl olacak? Niyetine bir girelim de hele, bakalım gidebilecek miyim?"

Önce niyetim çocuklardan habersiz gitmek değildi. Hepsiyle yüz yüze oturup konuşayım, anlatayım, hatta onlar beni yerleştirsinler isteyecektim. Derdimi anlatacaktım, "Çocuklar ben çok sıkılıyorum. Bana hava değişikliği lazım. Ben oldum bittim burdayım, bana da biraz değişiklik olsun. Böyle böyle bir yer buldum. Gidip bakalım beraber, güzelse ben kalayım birkaç sene oralarda. Tavuk bakarım, vakit geçiririm" diyecektim.

Bunun için çıktım yola. "Tavuk bakmak için taşınılır mı?" diyeceklerdi elbet. Olsun. Eskişehirli torun bakmaktan ötürü taşınmış, ben de tavuk bakmaktan ötürü taşınırdım, ne varmış.

Hepsinde ikişer gün kalırım, orda da nasıl gideceğimi ayar ederiz, sonra giderim diye düşündüm. Hadi senden saklayacak değilim, bunlar beni göndermezler, yanlarında tutarlar, madem o kadar sıkılıyorsun bizde kal anne derler diye de düşündüm. Bindim otobüse, ilk Meral'e gittim, İstanbul'a. Geleyim mi diye sormadım, müsait misin demedim. "Bilet aldım ben, geliyorum" dedim. Onların keyfini mi bekleyeceğim? Bindim, gittim. Meral geldi aldı beni bir arkadaşıyla garajdan.

Neden bir hafta önce aramadın, haber vermedin diye payladı önce bir güzel. Yola çıkınca haber vermişim ya emriva-

ki gibi olmuş. İçim burkuldu ama ses etmedim. "Hasta" dedi ya Erkan, ilişmedim hiç. İki gün kaldım Meral'de, ne derse, "Haklısın yavrum" dedim, "çok haklısın." "Kusura bakma, haklısın, özür dilerim, düşünemedim kızım" hep dilimde... Her şeyi alttan aldım.

Ama üzülmedim mi? Hem de nasıl üzüldüm. Evde adım attığım her köşede başka bir iç sıkıntısı bastı. O banyolar krem dolu. Ne çok krem, sana anlatamam. Sanki kremle teselli buluyor. Her yerine ayrı krem: ellere başka, yüze başka, göze başka. Raflar dolmuş taşmış, kutular üst üste. Almış, almış, almış... Hep almış. O kıyafetler, o ayakkabılar... Kepazelik...

Ev de dağınık. Her yer her yerde... Ne düzen var ne huzur. "Kadın gelir, temizler" diyor habire. E, sen kadın değil misin, sen temizle! Affedersin alışmış hep birinin götünü toplamasına, ayağından çıkardığı pijamayı bile katlamıyor. Yatağını bile kapatmıyor. Ev değil de otel sanki. Yuva yapamamış kendine. Kızsam mı üzülsem mi? Bu kez acıdım Meral'e galiba. Hayatı da o ev gibi tarumar...

Bir de kaşlarını boyatmış. Dövme yapıyorlarmış şimdi. Biz de kına yakınırdık gençliğimizde ama böyle değildi. Bant yapıştırmışsın gibi kaşları, öyle bir değişik. Sabah kalkıyor uykudan, yüzü gözü şiş ama makyajlı. "Ne ara yaptın kız makyajını?" dedim. "Kalıcı makyaj o" dedi. Bir de çirkin olmuş. Anasıyım ben sözde, ben bile sevemedim. Şişmiş yüzü, benim doğurduğum Meral değil. Vallahi değil. Sanki başka biri...

Yemek yok. Salata yiyor sadece. Bana da yemek yapmadı, salata yedik. Ekmek bile yok. Kalın kalın çubuk kraker gibi

şeyler var. "Ekmek niyetine bunlar" dedi. Ben doyar mıyım onunla? O da doymuyor ama doydum diyor. Kadidi çıkmış, hâlâ zayıflayacağım diye uğraşıyor.

Bir de ne yapmış biliyor musun? Ne yapmış bak sana diyeyim. Köpeğine bebek arabası almış. Vallahi yeminle. Alışverişe gidince bebek arabasıyla gezdiriyormuş köpeğini. O köpeğe nasıl bakıyor, sana anlatamam. Kolayını bulsa aynı kaptan yiyecek hayvanla. Öyle bir şey. "Aşkım" da "aşkım"...

Offf Allahımmm... Nasıl anlatayım ben sana, her şeyin çivisi çıkmış evde, her şeyin... Ne konuşacağım ben Meral'le? Çekiştirecek konu bile kalmadı. Ben başka bir dünyadan gelmiş gibiyim, o başka bir dünyada yaşıyor. Haklı Erkan, kendine hayrı yok Meral'in. İki gün kaldım. Sonra bavulumu aldım, bindim otobüse, geçtim Seher'e.

İstanbul-Bolu yakın zaten. Yakın ama ne Meral "Ben götüreyim seni" dedi, ne de Seher "Biz gelip alalım" dedi. Yalan olmasın, otobüsle gidecektim. Seher aradı, "Saim'in muhasebecisi gidecek günübirlik İstanbul'a, onunla gelsen daha rahat edersin" dedi. "İyi" dedim, "nasıl uygun görürseniz öyle yapalım."

Muhasebeci oğlan geldi aldı beni. Hiç konuşmadık yolda. Kilitledi çocuk gözlerini yola, bir Allah kelamı etmeden vardık Bolu'ya. İnsan bir hal hatır sorar, o da yok... Seher'i biraz daha zayıf göreceğimi hayal etmiştim nedense. Her soruşumda "Diyet yapıyorum, dikkat ediyorum" diyordu; ben de zayıflamıştır sandım. İyice mi kilo almış ne? Daha kapıdan girmeden üzüntü başladı...

Meğer Seher'in kızını istemeye geleceklermiş. Doğru dürüst görmeden büyüdü çocuk. Sevindim, üzülüyordum evde kaldı diye. O da Seher gibi, yarım dünya... Bir kereler dediydi telefonda görüştüğü biri var diye, demek ki ilerletmişler işi. "İyi oldu" dedi Seher, "istesek denk gelmezdi, sen de bulunacaksın istemede, ne güzel." İstesek denk gelmezmiş! İstesek de denk getirirdim aslında. Arayıp çağırsaydı, "Anne sen de bizim büyüğümüzsün, yanımızda ol" deseydi, ben bohçamı hazırlayıp güzelce giyinir kuşanır gelirdim. Bohçaya havlular, işlemeler, çoraplar koyardım. Bir dua okuyarak elden ele verirdim. Böyle denk gelmesi hiç iyi olmadı. Ama sustum, uzatmak istemedim. Ben diyeceğim neden çağırmadınız, o diyecek sen yaşlısın, yorulma otobüslerde diye çağırmadık. Ben diyeceğim o kadar düşünüyorsan gel al arabayla... Amaaan, lafı mı biter kavga isteyenin? Yutkundum, içime attım.

Ama haberim olsa hiç değilse kızın çeyizini getirirdim. Ne çok şey yaptım ben ona, haberi yok. Oda takımı ördüm dantel, paspas ördüm, yazma oyaladım. Gelin şalı ördüm, hem de sıralı fıstık modelinden, kırık beyaz. Ne güzel, çıtı pıtı...

Aman bunlar çıtı pıtı işten ne anlasın? Hepsi yarım dünya. Oturuyorlar koltuğa, ellerinde telefon, elbise bakıyorlar habire. Birbirlerine elbise fotoğrafı, ayakkabı fotoğrafı göndermekten başka işleri yok. Hiç doğru dürüst kız istemelik elbise falan da koymadım yanıma, nereden bileceğim. Bilsem ben de hazırlıklı gelirdim.

Ertesi gün kalktılar, abiye bakmaya gittiler. Kız istemede abiyeyi ne yapacaksın? Ama artık öyle oluyormuş. Neyse, ben bütün gün evde oturdum. Gelen giden de olmadı, kargocudan

başka. Kargocular bunların ahbabı olmuş artık. Biri geliyor biri gidiyor, birikti kargolar. Merak ettim içinde ne var diye. Bu kadar alışveriş...

Neyse geldiler akşam eve, ellerinde poşetlerle. Almışlar da almışlar. "Giyinin de göreyim" dedim. Giyindiler. Kiloluyuz, bu bize olmaz falan demişler, almışlar gelinlik gibi elbiseler, kabarık kabarık. Neyse oturunca, "Kargocu geldi" dedim, gösterdim paketleri. Hepsini bir yere topladıydım. Bir açışları var ki... Sanırsın bütün gün alışveriş yapmamışlar, sanırsın, siparişleri başkası vermiş de içinden ne çıkacağını bilmiyorlar. Ne biçim bir şey...

Ne almışlar diye ben de baktım tek tek. Birinden süzgeç çıktı. İnanamadım kız. Süzgeç. Koca paketten biricik süzgeç çıktı. Ötekinden iki çift çorap, berikinden bulaşık bezi, birinden ruj. Akıllarına ne geldiyse sipariş etmişler. "Tabii büyür sizin götünüz böyle" dedim. "Çıkın çarşıya pazara, hem yürüyüş yapın hem alışverişinizi görün." Kızdılar bana. Onların bedenleriyle alay edemezmişim. Bir de kılıf uydurmuşlar şişkoluklarına. Bal gibi de ederim dedim, gittim yattım odama. Tutabilsem çenemi iyi olacak ama tutamadım işte. Sabır da bir yere kadar.

İki gün sonra kız istemeye gelecekler, evde hiç kıpırtı yok. Temizlik yapılmıyor, cam silinmiyor, yemek pişmiyor. "E be Seher" dedim, "hani hazırlık yapmayacak mıyız?" "Yooo" dedi, "eve gelen kimse olmayacak." "Kızı da mı internetten isteyecekler?" dedim. Yine kızdı. "Kız isteme evinde olacak, orayı tuttuk" dedi. Hadi buyur. Millet parayı nereye harcayacağını şaşırmış. Kız isteme evi yapmışlar. İki taraf da gidiyor,

orada istiyorlarmış kızı. Hadi cümleten geçmiş olsun. Bunu da duyduktan sonra artık hiçbir şey demedim.

Gittik o gün, istediler kızı, bunlar da verdiler. Yenildi içildi, oynandı, takı takıldı. Ben de gitmeden para çektim bankadan, bir küçük altın aldım, taktım. Bayaca para birikmiş bankada. Gitmişken epeyce çektim. Beceremiyorum o makineden çekmeyi. İlla bankaya gireceğim, onda da çok sıra oluyor, bilen bilir. Girmişken epey bir para çektim. Bankacı "Teyze emin misin?" dedi. "Eminim kızım" dedim, "altın alacağım, kafam yerinde merak etme..." Bankadan çıkıp kuyumcuya gittim. Saim'in sessiz muhasebecisi götürdü beni arabayla. O sanıyor üç beş bin çekip bir çeyrek alacağım. Ne bilsin. Hemen yanıma harçlık kadar para ayırdım, kalanıyla altın aldım. O iş de halloldu. Eve gelince bavuluma iyice yerleştirdim altınları. O eve hırsız girse, en son alacağı şey benim bavulum olur. Koltuk, kapı tokmağı, her şey yaldır yaldır parlıyor evde. Kim bakar benim bavula?

Saim attı tuttu yine merasimde. "Kızıma düğün hediyesi benden bir daire" dedi, Seher alkışladı bunu. O alkışlayınca herkese alkışlamak düştü. Yüzü düştü kaynananın. Oğlanın ailesinin durumu bizimkiler kadar iyi değil, belli. Sen ne diye dünürünü mahcup ediyorsun orda salak! Yarın öbür gün yüz yüze bakacaksınız, ne diye sıkıntı çıkarıyorsunuz? Ama işte onun huyu böyle.

Neyse öyle böyle bitti akşam. Gençler eğlenmeye gitti, biz eve döndük. Ertesi gün müsaade istedim. Seher'den de "kal biraz daha" lafı çıkmadı. Bindim otobüse, hadi Ankara'ya. Balıkesir işini hiç açmadım. Zaten Seher ne yapsın bana? İnternetten ev mi sipariş etsin?

Ankara'da Erkan aldı beni otogardan. "Bize gideceğiz" dedi. "Yıldız da bize gelecek akşamları, o şimdi ev arkadaşıyla kalıyor, rahatsız etmeyelim" dedi. "Olur" dedim, "rahatsız etmeyelim." İşte orda açacaksın ağzını, "Ben onun annesiyim oğlum, neden rahatsız edeyim?" diyeceksin ama diyemiyorsun.

Eve gittik, çocuklar bir âlem, Ebru bir âlem. Çocukların elinde telefon, kafalarını kaldırmıyorlar. Ebru onlardan da beter. Et pişirmiş ben geleceğim diye, Allah razı olsun ama pirzola. Ben kesemiyorum doğru dürüst o eti. Öyle çevirdim böyle çevirdim, olmadı. Kesemedim. Et de yağlı. Dişlerim de kesmiyor pek. Yanına da çubuk makarna yapmış, onu da yemeyi beceremedim. Yemek mi yedim savaş mı tuttum, anlayamadım. Aç kalktım sofradan.

Ertesi gün işe giderken Erkan "Akşama bir oğmaç çorbası yap da içelim anne" dedi. "Yaparım" dedim. Mutfaktaki her şey pek asortik, insan elini sürmeye de çekiniyor. Neyse, zar zor yaptık yemeği. Evde yardımcı kız vardı, o yardım etti. Çorbayı hazırladık. "Ay ben yemem" dedi Ebru, "içinde hamur var." Varsa var! Hamursuz oğmaç mı olur? Sanki hamursuz yapsam beğenip yiyecek. Neyse bu salata yaptı kendine, salata yedi. Biz bastık kaşığı çorbaya. Bir akşam da o aç kalsın, n'apalım.

Yıldız da geldi akşamları. Erkan gitti aldı onu, arabası yok daha Yıldız'ın. Bir geliyor yavrum yorgunluktan iki büklüm. Görsen, genç demezsin. Nasıl yoruluyorsa artık... Erkan da ayrı bir koşuşturma içinde: Çocukları kursa götür, getir; işe git; Ebru'nun afrasını tafrasını çek; Yıldız'ı taşı... Ne yapsın benim oğlum? Kime yetsin, kaça bölünsün?

Baktım ben de, kimsenin huzurunu daha fazla kaçırmayayım, döneyim dedim. "Ne iyi ettin de geldin" dediler. "Öyle oldu valla" dedim, "ben de çok özlemişim sizi."

Son gece yattım yatağa... Hiç canım istemedi ki eve döneyim. Düşündüm, taşındım. Yine o Paris'e giden kadın geldi aklıma. "Aman" dedim "ne olacaksa olsun." Aradım Hasan'ı. "Ben kararımı verdim" dedim, "yarın gel al beni Ankara'dan. Mazot paranı ayrıca veririm." "Araba gazlı" dedi. "Sen gel al" dedim, "mazotu ayrı, benzini ayrı, gazı ayrı... hepsini veririm, gel hadi."

Yattım ama uyku yok... Bir hesap yaptım kabaca. Maaşım var, birikmişim var. O altınlar bana kaç sene yeter? Öyle böyle geçinirim, dedim. Ölsem yanımda mı götüreceğim? Gömülmemi beklemeden çıkarıp paylaşırlar. Seher süzgeç alır, Meral köpek maması. Benim altınlarla... "Harca Selime" dedim kendi kendime, "harca korkma. Sağlığında ye, iç." Gittiğim yer köy. Orada para mı harcanır sanki? Kadın Paris'e gitmiş de düşünmemiş, sen Balıkesir'i düşünürsün. Düşünme, git. Senin de Paris'in Balıkesir oluversin... Böyle düşünürken uyumuşum.

İşte böyle kızım. Nereye gittiğimi bilmeden çıktım bir yola. Ağladım hep yolda. Neye ağladığımı da bilmeden ağladım. Mustafa ölmeyeydi, beni yalnız bırakmayaydı olmazdı bunların hiçbiri. Kimse gelmese, kimse arayıp sormasa da umurumuz olmazdı. Gider, dolaşırdık çocukları, sonra anlata anlata evimize dönerdik. Çok ağladım yolda, Hasan'a belli etmemeye çalıştım ama ağladım. Anladı o da. Anlamaz mı? İnsan olan anlar...

Ama hakkaten ne güzel yermiş bak teyzenin yeri. Bahçem olsun, toprağım olsun, hayvanlarım olsun diyordum ya, oldu hepsi. Geçen sene hazirandı geldiğimde, bak bir seneyi geçmiş çoktan. Öyle alıştım ki sorma gitsin. Sanırsın, doğma büyüme buralıyım.

Şehirde karnım mı acıktı, gidip alıyordum ekmeği bakkaldan. Şimdi burda oturup mecbur ekmek yapmam lazım. Haftada bir ekmek yapıyorum. Ekmek yapmak kolay mı, kaç saatimi alıyor benim. Hamur mayalansın diye bekliyorum. Fırın yansın diye bekliyorum. Ekmek pişsin diye bekliyorum. Bir bakıyorum akşam olmuş. Ne yaptın Selime? Ekmek yaptım.

Bir taşım tarhana çorbası kaynatıyorum bazen. Küçücük bir tencerede, bana yetiyor. Zaten ne kadar içeceğim ki? Ama üstüne ille de nane ekmem lazım. Bir tutam nane ama o da lazım. Nane olmadan tarhana olur mu? Çorbanın üstüne nane ekeceğim diye bahçeye nane ekiyorum. Sonra topla onları, kurut, ufala... Bir çorbanın üstüne nane serpeceğim diye kaç gün uğraşıyorum. Kasabada olsam ne olacak? Git bir marketten al bir paket, bir sene kullan.

Nasıl alıştırmış kasaba yeri bizi rahata. Yoğurdu bile bakkaldan alır olmuşuz. Kız ne var yoğurt yapmaya? Çal mayayı, ört üstünü, sabah aç, al sana yoğurt! Ama yapmıyordum. E, her şeyi bakkaldan alıp alıp yemek rahatlık ama rahatlığın öbür adı da tembellik hani. Affedersin aptal gibi olmuşum kasabada. Gelince bir silkindim. İlk zaman bocaladım tabii. Unutmuşuz hayvan bakmayı, toprağı sürmeyi, çapalamayı. Yeniden başlayıverince genç kız gibi oldum.

Aaaaa meğer ne marifetli kadınmışım. Kendimi unutmuşum. Hiçbir şey yapamam, beceremem sanıyordum, meğer elimden her iş gelirmiş. Altını üstüne getirdim bahçenin. Bir de kireç buldum bahçede, evi badanaladım. Ağaçları kireçledim. Tavuklar vardı zaten teyzenin, onları kesmedim. Keser miyim? Kendi kendilerine ölsünler bir köşede. Üstüne iki de koyun aldım. Onlardan süt, peynir, yoğurt... Hepsi elimden.

Toprak var ya toprak, adamı dürtüyor. "Kalk kaz beni, kalk ek beni, kalk sür beni" diye dürtüyor. Bak bir avuç boş yer yok bahçede. Bulduğum her yere bir şey sokuyorum, çiçek olsun, tohum olsun, fide olsun, ne bulursam. Hasan bana kızıyor, "Neden yoruyorsun kendini bu kadar bahçeyle? Söyle pazardan alalım her şeyi" diyor. Haklı mı? Haklı. Ama ben bilmiyor muyum her şeyi pazardan almayı? Bu akıllar bir tek Hasan'da mı var? Ben de biliyorum. Ama yorulmak hoşuma gidiyor. Neden biliyor musun? Yaşlılıkta insan yorgunluğuna bir sebep arıyor.

Eskiden evde boş otururken, hiç yürümeden, hiç iş yapmadan, öyle televizyon karşısında otururken yorulurdum. Ortada ne var; ne var yorulacak? Hiçbir şey. Ama şimdi öyle değil. Yine yorgunum ama yorgunluğumun adı var. Bahçeyle uğraştım yoruldum, ekmek yaptım yoruldum, süt sağdım yoruldum diyorum. Bir de elinin emeğini yiyorsun kızım böyle. Ekmek kendimden, süt kendimden, ıhlamur kendimden, peynir benim, kaymak benim, patlıcan, biber benim. Allah ömür verirse seneye süpürge tohumu bile ekeceğim. Süpürgemi bile kendim yapacağım. Vallahi bak.

Bizim gelin, Ebru, her gittiğimde çocuklara götürdüğüm çikolataları, şekerleri alıp çöpe atıyordu. "Biz çocuklara paketli gıda tükettirmiyoruz" diyordu. Gelsin de görsün paketli gıda neymiş, organik neymiş. Benim bahçemden daha organiği mi var?

Bir tek eksiğim var kızım. Mustafa. O da oluverse yanımda. Otururduk şu sedire, çayı demler, koyardık bardağa, bakardık şu dağlara. Konuşmaya doyamazdık. Ama yok. Yok. Yok.

Olsa böyle mi olurdu?

Fikriye Supangile

3 Su bardağı süt

1 Su bardağı şeker

4 yemek kaşığı tepeleme kakao

2 yemek kaşığı un

1 yemek kaşığı margarin

1 paket vanilya

Margarini ve vanilyayı bi kenara koy diğer malzemeleri al hepsini güzelce karıştır. Topaklanmasın tencereni ocağa koy kaynamaya başlayınca hemen al ateşi fazla tutma içine vanilyayı da margarinide kat güzelce karıştır. Hazırladığın karışımı kaselere pay et.

Fikriye Supangile

Olsa böyle mi olurdu, dedi Selime Teyze. Hayatımın sorusu bu benim. Ömrüm bu soruya cevap aramakla geçti. Annem hayatta olsa nasıl olurdu? Babam yeniden evlenmese nasıl olurdu? Annemle babam birlikte olsa nasıl olurdu? Babaannemle dedem ölmeseydi nasıl olurdu? Bitmez... İnsan muğlak olan her şeyin daha iyi olacağını düşünüyor. Ben öyle düşünüyordum yani.

Annemi hep mutfakta yemek yaparken, kendimi mutfak masasında ödevinin başında, babamı işten yorgun gelmiş, kanepeye uzanmışken hayal ediyordum. Annem "Hadi kızım topla kitaplarını, soframızı kuralım" diyordu. Birlikte sofra kuruyorduk. Babama sesleniyordum, babam hemen geliyordu. Ekmeği kesmiyor, koparıyordu. Annem "Ay şu ekmeği koparmayın yaaa, kesip de yiyelim" diyordu. Babam bana göz kırpıyordu.

O yemek masasında yaşlanıyorduk; annem, babam, ben. Başka kardeşim olmuyordu. Evlenmiyordum da. O yemek masasında olmak o kadar güzeldi ki ayrılamıyordum evden. Bu, hayallerin en güzeliydi.

Bu hayalin bir altında, ikinci evliliğini yapmamış baba hayali vardı. Babamla ben birlikte yaşıyorduk. Sadece ikimiz. Sa-

bah kahvaltıyı babam hazırlıyordu, birlikte çıkıyorduk evden. O işe, ben okula...

Okuldan gelince sabahki kahvaltı masasını topluyordum, hemen yemek yapıyordum. Yemek pişerken ödevlerimi yapıyordum mutfak masasında. Sonra defterimi kitabımı topluyor, iki tabak, iki kaşık, iki çatal koyuyordum sofraya. Babam işten geliyordu. "Ne pişirdin bakalım?" diyordu tencerenin kapağını kaldırırken. "Ooooo" diyordu, "hamarat kızım benim." Sofradan sonra "Hadi sen ödevlerini yap, ben yıkarım bulaşıkları" diyordu bana.

Ben o mutfak masasına tabakları dizerken büyüyordum, babam tencerenin kapağını kaldırırken yaşlanıyordu. Evlenmiyordum. Ne yapardı babam bensiz?

Bu hayalin bir altında da babaannemle dedemin ölmediği bir hayal vardı. Babaannem dolma dolduruyordu mutfakta, dedem mutfak masasında bulmaca çözüyordu. Ben supangle karıştırıyordum ocakta. Babaannemin de dedemin de elleri titriyordu. İkisi de hayatlarındaki son dolmayı dolduruyor, son bulmacayı çözüyor gibiydi. Durup durup ellerindeki işi bırakıp bana dönüyor, "Bizi bırakmazsın değil mi Meltem?" diyorlardı. Supangle karıştırırken omuzlarımı silkip cık diyordum, cık bırakmam sizi, merak etmeyin... Dedem bir soru soruyordu bana. Soldan sağa altı harfli bir tatlı? Düşünüp sıralıyordum aklımdaki cevapları. Sütlaç, keşkül, künefe, güllaç, revani, katmer, pestil; ne bileyim hangisi... Gülüşüyorduk.

Tüm hayaller çocukluğuma dairdi. Yetişkinliğe geçemiyordum hayal kurarken; bir yeri bitirmeden üstüne yeni bir şey

inşa edemiyordum. Ama bütün ihtimallerde ailem hayatta ve hayatımda olsaydı eğer, her şeyin güzel olacağını, sıradan ve bir o kadar da mükemmel bir hayatım olacağını hayal ediyordum. Zannediyordum ki benim hayatım dışındaki bütün hayatlar sıradan ve mükemmeldir.

Sonra bir soru buldum kendime. Beni içine düştüğüm dipsiz kuyudan kurtaran bir ipti bu soru: "Ne malum?" Ne malumdu böyle olacağı?

İlk hayalde, babamın içip içip eve geldiğinde annemi dövmeyeceği ne malumdu mesela? Mutfak masasında titreyerek otururken ben, içeriden annemin "yapma" diye yalvaran sesini duymayacağım ne malumdu? Babamın mülayim, annemin sert, suratsız, sinirli ve sevgisiz bir anne olmayacağı, babama da bana da hayatı dar etmeyeceği ne malumdu?

İkinci hayalde babamın hovarda, sorumsuz, serseri bir dul baba olmayacağı ne malumdu? Her akşam pencere önünde babamın gelmesini bekleyecektim belki, ne malum? Ne malum, belki her hafta başka bir kadın getirecekti eve, utanıp sıkılmadan? Olamaz mı? Olur. Neler neler yaşanıyor evlerde.

Üçüncü hayalde babaannemle dedemin yatalak kalmayacakları ne malumdu? Annesiz, babasız olduğum yetmezmiş gibi bir de sabahtan akşama kadar bir babaannemin bir dedemin altını almak zorunda kalmayacağım, haftada bir gün olsun yıkamak için sürükleye sürükleye banyoya götürmeyeceğim ne malumdu onları?

Hepsi olabilirdi. "Acaba" ile başlayan her ihtimal karanlıktı. Ama biz o ihtimallerin hep çok güzel, en azından mevcuttan daha güzel olduğunu düşünüyor, bu yanılgıyla kendi kendimizi yiyip bitiriyorduk. Oysa karanlıkların içinde kötü senaryolar da olabilirdi, mevcut halimizi mumla aratacak senaryolar...

Selime Teyze, Mustafa'sı ölmemiş olsaydı her şeyin şimdikinden çok daha güzel olacağını sanıyordu benim gibi. Oysa ona da kocaman bir "ne malum" sorusu lazımdı. Ne malumdu Mustafa'nın yaşına başına bakmadan gönlünü bir başkasına kaptırmayacağı? Kadını kolundan tutup da eve getirmeyeceği? "İşine gelirse Selime, razı gelmiyorsan çık git o zaman" demeyeceği? Olmayacak şey mi? Değil.

Ya da diyelim ki Mustafa hiç değişmedi, Selime Teyze'nin hafızasındaki gibi kaldı. Peki ya hastalandı? Ne malum kanser olmayacağı. Gözünün önünde eriyip gidecekti adam. O bildiği bütün otları kaynatıp içirecekti şifa olsun diye. Doktorların çare olamadığına, Selime Teyze mi olacaktı? Hastane hastane dolaşacaklardı; yemeden içmeden kesilecekti adam. Kocası yiyemiyor diye onun da boğazından geçmeyecekti, bir lokma ekmeği döndürüp duracaktı ağzında. İnim inim inleye inleye, sesi soluğu kesilip can verecekti kucağında. Yine ölecek ama öyle ilkinde olduğu gibi aniden değil, kendi çekip ona da çektirerek ölecekti. Böyle olsun mu isterdi Selime Teyze? Ne malumdu böyle olmayacağı?

Az insan mı deliriyor bu zamanda. Gel otur yanıma ben sana açayım interneti. Yaşlı dedelerin öpüşenlerini mi ararsın, camide şeyini kaşıyanları mı, küfürlü videolar çekip yayın-

layanları mı? Çoklar. Onların da karıları, çocukları, torunları vardır. Kim bilir ne kadar utanıyorlardır. Senin kocanın öyle olmayacağı ne malum Selime Teyze? İşte böyle gözünün önüne getirip çeşit çeşit "ne malum" senaryoları kuracak, sonra da diyeceksin ki: "İyi ki vakitlice, tertemiz ölmüş gitmiş bu dünyadan." Şükredeceksin. Birlikte geçen sağlıklı ve güzel zamanlara şükredeceksin. Elden bir şey gelmiyor. Ben öyle yapıyorum. Uzaklara bakıp "Olsa böyle mi olurdu" demenin faydası yok. Yok işte, ölmüş adam, yok, kimse yok.

Çaylarımızı içtik. Tazeledim, yeniden içtik. "Daha içmeyeyim, beni uyutmaz" dedi. Bardakları götürüp yıkadım, musluğun yanına kapadım. Tekrar Selime Teyze'nin yanına oturdum. Konuşmadan oturduk öyle. Pencereden dışarıya baktık. Hava kapanmıştı. Az sonra incecik bir yağmur başladı. Birkaç damlası cama vurdu.

"Başlıyor kış" dedi. "Böyleymiş buranın havası. Hemen soğuyuverir, yağmur iniverir, anlamazsın. Sobayı da yakıyorum akşamları artık, başladık. Üşüdüysen yakayım kızım" dedi.

"Üşümedim" dedim. "Üşürsem giyerim hırkamı. Sıcak sevmem ben."

"Gençlikte sıcak sevilmiyor, ihtiyarlıkta üşüyorsun" dedi.

Dışarıyı izliyorduk. Önümüzde çocuklarının vesikalık fotoğrafları duruyordu. "Kış başlayınca herkes çocuklarına gider" demişti... Elinde cüzdanı vardı. Fotoğrafları tek tek çıkarıp parmak uçlarıyla okşadı, sonra yine cüzdanın içine yerleştirdi.

Ne çok şey konuşmuştuk Selime Teyze'yle. Bana hikâyesini hediye etmişti, hem de cömertçe. Ben de hiç yorum yapmamıştım o anlatırken, sadece dinlemiştim. Kızmadım, kınamadım, hak vermedim, cevap vermedim, baş sallamadım, susturmadım, durdurmadım... Dinledim. Kulağımla değil, kalbimle. O da anladı dinlediğimi; dinleyince anladığımı, anlayınca hak verdiğimi, hak verdikçe kızmadığımı. İşte bu yüzden anlatmaya devam etti.

Selime Teyze'nin elini tuttum. Böyle şeyleri pek bilmem ama içimden geldi. İmkânım olsa bin gün oturup anlatacaklarını üç beş cümlenin içine sığdırmaya çalıştım.

"Teyze" dedim, "fotoğraflara baktım, çocukların sana benziyor, biliyor musun? Hepsi birbirinden başka ama yine de sana benziyorlar. Benim annem yok. Nerde olduğunu da bilmiyorum, hiç görmedim. Ona benzeyip benzemediğimi bilmiyorum. Babama benzemiyor yüzüm, öyleyse anneme benziyordur. Ama annemin bir fotoğrafı bile yok. O da bana benziyordur. Hiç aramadım onu. Ona çok kızgınım, çok kızgınım, çok öfkeliyim. Ama çok da merak ediyorum. Arayıp bulmaya hiç gücüm olmadı. Her şeye gücüm yetti de onu aramaya yetmedi. Yine de hep sokaklarda yüzü benim yüzüme benzeyen kadınlar aradım, biliyor musun? Birini bulsam, arkasından baktıracak kadar benzer bir yüz görsem, peşine takılıp gidecektim. Sokakta anne aramanın ne olduğunu çok iyi biliyorum ben Selime Teyze.

O gelip beni bulsa ayaklarına kapanırdım. Şimdi bile. Unuturum bütün kırgınlığımı, öfkemi, kızgınlığımı, hepsini unuturum. Anneme sarılır, yoluma devam ederim. Sen de git teyze.

Olan olmuş. Çok özlemişsin belli, onlar da seni özlemiştir. Git çocuklarının yanına. Git gör, sonra istersen yine dön. Gitmek istersen seni ben götürürüm. İstediğin yere. İster Bolu'ya, ister İstanbul'a, ister Ankara'ya, ister Kastamonu'ya... İstersen yeni bir ev buluruz başka bir şehirde. İstersen yanında da dururum. İstersen kalırız, istersen geri döneriz. Hiç değilse gidip yeni vesikalıklarını alırız, geri döneriz. Bunlar eskimiş" dedim gülerek.

Omuz silkti.

"Delirme kız, paralarlar beni. Nerdesin sen kaç aydır diye kırarlar kafamı" dedi. Cüzdanı minderin altına soktu, konuyu kapatmaya çalışıyordu.

"Ben de annemi görsem, ben de annemi paralarım. Nerdesin sen kaç yıldır diye. Ama kaç saat sürer ki kavga? Kaç gün paralayabiliriz birbirimizi? Elbet yorulur, dururuz. Bitmeyen kavga mı var?"

Sustu. Pencereden dışarıya baktı.

"Öyle mi dersin?" dedi.

"Öyle derim. İki gün kavga gürültü olur, sonra durulur. Hem ne malum kızacakları? Onlar da özlemiştir. Akılları başlarına gelmiştir belki, anlamışlardır hatalarını."

"Yaa, özlemişlerdir. Bayılmışlardır özlemekten..."

"Ne malum Selime Teyze? Her gün seninle uyanıp her yerde seni aramadıkları ne malum?"

Omuzlarını silkti. Penceredeki yağmur damlaları gibi ince bir yaş süzüldü yanağından.

O sırada bahçe kapısı açıldı. Fırat'la Hasan Bey... "Sırası mı şimdi?" diye düşündüm. Daha diyeceklerimi bitirememiştim. Selime Teyze tülbentinin ucuyla gözyaşlarını sildi, hızlıca doğruldu yerinden.

"Geldi seninki" dedi, burnunu çekerek.

Dışarı yöneldi, ben de peşinden gittim.

"Şişirdin mi gelin kızın kafasını Selime Aaabuuu" diye bağırdı Hasan Bey.

"Hee, öyle oldu biraz. Sıkılmasın diye anlattım bir şeyler, ordan burdan" dedi göz kırparak. Belli ki bana anlattığını bilsin istemiyordu.

"Çok güzel vakit geçirdik. Siz ne yaptınız, hallettiniz mi işlerinizi?" deyip lafı çevirdim.

"Anlatırım" dedi Fırat. "Çok özür dilerim, çok beklettim. Sandığımdan uzun sürdü. Telafi edeceğim" dedi.

Yanağımdan öptü beni. Yolda da elimi tutmuştu.

"Hiç sorun değil, çok güzel vakit geçirdim" dedim.

"Bize müsaade" dedi Fırat Hasan Bey'e elini uzatıp. Tokalaştılar, kapıya doğru yürüdü. Hasan Bey de peşinden. Selime Teyze kapı eşiğinde bekliyordu. Yanına gittim.

"Ha Selime Teyze... Ne malum pişman olmadıkları? Bir düşün sen hele. Biz yarın yola çıkacağız. Gelirim gitmeden. İstersen eğer..."

"İstemem, istemem. Hadi yolunuz açık olsun. Yine gelin, buyurun, hep gelin. Bekleriz" dedi.

Sarılırız sanmıştım. Sarılmadı. Evine hızlı adımlarla yürüdü.

Serçe İzi

"Özlemişlerdir" dedi misafir kız. Acaba? Kızarlar be, kızmaz olurlar mı? Ne zaman farkına vardılar benim kaybolduğumun? Kaç gün sonra haberleri oldu? İlk kim aradı da ulaşamadı bana? Kim kimi aradı? Ne dedi arayınca? Kim geldi beni aramak için Kastamonu'ya? Polise gittiler mi? İnternete falan yazdılar mı ki annemiz kayıp diye? Ölümü mü arıyorlar acaba, dirimi mi? Öldüm sayıp mevlüt okuttular mı ki? Peşime düştüler mi acaba, yoksa nasıl olsa çıkar ortaya deyip bıraktılar mı aramayı? Kaçıncı günde kestiler umudu acaba?

Ne merak ediyordum bunları. Kalkıp gidebilsem... Hatta görünmez olsam da oturup izlesem hepsini. Ama mümkünü yok. Bir tanıdığı arasam, "N'apıyor kız bizimkiler, arıyorlar mı beni?" diye sorsam... Ama nasıl arayacaksın. Telefonu da bıraktım salak gibi otogarda. Kimsenin numarası da yok ezberimde. Bulmaya kalksan bulursun elbet ama öyle şak diye arayacak kimse yok. Meraktan çatlayacaktım ilk zamanlar.

Peşime düştüklerini, beni arayıp bulduklarını hayal ettim. Ne var canım, isteseler bulurlar. O telefonu otogarda biri bulacak elbet, açacak. Açınca birini arayacak içinden, bir yakınınızın telefonu garda unutulmuş diyecek. Ama kim ya-

pacak ki bunu? Çoktan alıp kartını çıkarıp satmıştır bulan. İnsanlara para lazım, iyilik değil. Kameralardan bulurlar diye düşündüm bir ara. Hani koyuyorlar ya her yere... Sonra bir düşündüm, kim bilir ne zaman fark edecekler kaybolduğumu. Ölme eşşeğim ölme... Garaj akıllarına gelecek de kayıtlara mı bakalım diyecekler... Adamlar sorar tam olarak hangi gün, hangi saat? Onu bile söylemezler doğru dürüst. Ben bile unuttum ne gündü.

Bulamazlar diye düşündüm çoğu kez ama bir yandan da bulsunlar istiyordum, yalan yok.

Burda kapı çalma âdeti yoktur. Köy yeri. İnsan da yok zaten kapı çalacak. Hasan gelir arada, iki üç köy komşusu gelir, onlar da seslenir, çıkarsın. Ne kapı tokmağı var ne kapı zili. Ama bir gün kapı çaldı. Ay anacım, dur anlatayım bak o günü.

İçerde namaz kılıyordum. Tak tak tak... Valla bekleyemedim selam vermeyi, bozdum namazı. Ama kımıldayamadım da yerimden. "Geldiler" dedim, "buldular seni Selime. Bakalım ne halt edeceksin şimdi?" Gelen inşallah Erkan'dır. Erkan yumuşak, o bağırmaz bana, diye düşünüyorum ama gidemiyorum da kapıya kadar. Tak tak tak çalıyor kapı. Sesler geliyor dışından. Kadın sesi... Erkan değil. "Ayvayı yedin Selime, Meral geldi" dedim içimden. "Ölümlerden ölüm beğen şimdi."

Kapıyı açsam mı açmasam mı derken, bir cesaret açtım. Ne olacaksa olsun! Karşımda beş altı kadın. Ellerinde kâğıtlar. "Teyzeciiim merhaba, biz falanca partinin kadın kollarından geliyoruz." Aldım içeriye mecbur, anlatın dedim. Biliyorum ne anlatacaklarını ama yine de dinledim.

Neler neler... Sanıyorlar ki köydeyim diye cahilim. Anlattı da anlattı, bastı palavraları. Kız ben seni cebimden çıkarırım, kaç kriz gördüm, kaç hükümet gördüm, kaç halini gördüm memleketin, baksana sen benim yaşıma! Sabahtan akşama kadar televizyon izliyorum ben. Gece yarısı uyku tutmuyor, tartışma programlarını bile izliyorum. Sen bilmezsin sizin partiyi benim kadar diyemedim kadına. "Aman hanım kızım, ben bir dul karıyım, benim oyumla mı olacak sanki?" dedim. "Olur mu teyzeciğim, senin oyun çok önemli" dediler. Bir tanesi iyice şaşkın bir şey, sen yalnız mısın, bir sürü dul kadın var, hepiniz birleşseniz parti bile kurulur" dedi. Ters ters baktı ötekiler buna. "Doğruya doğru" dedim ben de, ne diyeyim? Dul karıların da işi yok kalkıp parti kuracaklar. Neyse, onlar seçilirse emekli maaşı beş katına mı çıkacakmış ne, bir şeyler dediler de kalmadı aklımda.

Bana kâğıt bıraktılar, bir de bez çanta. İçinde erzak, kalem, defter... Onlar gittikten sonra attım sobaya. Mustafa görse kızardı. "Sana parti mi lazım?" derdi. "Ne diye aldın o kadınları evine?" Böyle de bir badire atlattım. Kapımı bir daha da çalan olmadı.

Ama o gece düşündüm: Ya gelen çocuklar olsaydı? Ne yapardım sahiden. İstiyordum gelmelerini ama gelirlerse ne yapacağımı da bilmiyordum. O gün iyiden iyiye anladım bulunmak istediğimi. İnsan istiyor, istemez mi?

Kadınlar gidince aklıma emekli maaşım geldi. O zamana kadar para çekme ihtiyacım olmadıydı hiç. Arada Hasan'a altın verdim, bozdurdu. "Son altınlarım" dedim. Yapmaz ama belli mi olur, belki altınlarım var diye keser beni burda. Neler duyuyoruz... İyi çocuk Hasan. Altınları bozdurdu, getirdi. Gramını

kaçtan sattığını falan yazdırmış kâğıda. Aferin. Ben onun payını hep fazla fazla veriyorum ama olsun, getirmese getirmez. O paralar yetti bana. Ne masrafım olacak benim? Kurulu ev.

Neyse o kadınlar aklıma düşürdü emekli maaşımı. Hasan geldiydi o gün, dedim "Kasabaya götür beni, yol parasını veririm." Para lazım olduğundan değil, merakımdan gittim, para çektim. Bakalım beni arıyorlar mı? Beni arıyorlarsa hâlâ, para çekip çekmediğime bakarlar, izimi sürüp kasabayı bari bulurlar. Beni bulamazlar da hiç değilse nerde arayacaklarını bilirler. Ordan sor, burdan sor, belki beni bile bulurlar. Kalbim yerinden çıkacaktı bankada. İçimden "Ya beni öldü sanıp da ölü diye bildirdilerse" dedim. Olur mu olur.

Korka korka gittim bankacı kızın yanına. Kız "Ne kadar çekeceksin teyzecim?" dedi. "Ver biraz" demişim heyecandan. "Teyzecim tutar söylemen lazım" dedi. Teyzecim de teyzecim... Ver işte biraz. Neyse söyledim bir şey; hatırlamıyorum şimdi, çektim parayı. Az bir şeyler aldım pazardan, döndüm eve. Başladım beklemeye. Ne gelen var ne giden... Demek ki bakmıyorlar banka hesabıma. Emekli maaşı yüz katına çıksa neye yarar bana, ey kadın kolları!

Geldikten sekiz ay sonraydı, bir kere de doktora gittim. Devlet hastanesine. Bir şeyim de yok ha, yalandan bir ağrı uydurdum. "Bacaklarım ağrıyor" dedim. Oysa maşallahım var, yok bir şeyim. Buraya geldiğimden beri hastalık yüzü görmedim. Ama istedim ki bir iz bırakayım.

Belki dedim Yıldız, hastanedeki odasında bilgisayar başına oturur, benim kimlik numaramı girer. Karşısına çıkıverir

tahlillerim. Nerde doktora görünmüşüm en son, çıkar ortaya. Hemen arar doktoru. Meslektaşlar ya, ulaşırlar birbirlerine. Sorar beni. Ben de o yüzden doktora hangi köyden geldiğimi söyledim. "Şuralıyım" dedim, "yolları yokuş, inip çıkarken zorlanıyorum." Doktoru ararsa Yıldız, köyün adını unutabilir ama yokuşları hatırlar belki. Balıkesir'in yokuşlu köylerinde arasınlar beni istedim.

İki iz bıraktım onlara. İki serçe izi. Biri bankada, biri hastanede. Bulsalar, o izlerden bulurlardı. Arasalar o izleri bulurlardı.

Ama gelen giden olmadı. Çok bekledim aslında. Beklemiyormuşum gibi yaptım ama hep bekledim. Gelmediler. Oturdum da serçe izi örneğinden iki yelek ördüm.

Pişman oldum mu kaçtığıma? Çok oldum. Ama oldu bir kere, geri dönemedim. Kalkıp gitsem diye çok düşündüm. "Nerdeydin?" diyecekler. Demezler mi? Kıyamet kopar. Meral paralar beni. Dövmeye bile kalkar. Yıldız'ın suratı, Seher'in ağlamaları, Erkan'ın dişlerini sıkışı... Hep gözümün önünde bunlar. Korktum da geri dönmeye cesaret edemedim.

Yazı geçirip dönecektim, yapamadım. Ha bu ay, ha önümüzdeki ay... Uzadıkça uzadı. En sonunda hiç dönemeyecek raddeye getirdim işi. "Unutmuşlardır beni, öldüm saymışlardır" diye inandırdım kendimi.

Ama şimdi bu misafir kız başka bir şey dedi.

"Ne malum" dedi. "Ne malum, belki onlar da seni özlemiştir, belki akılları başlarına gelmiştir."

Olur mu, olur. Şimdi gitsem mesela, Erkan'a bir sarılsam. O da bana sarılsa, sırtımı sımsıkı kavrasa... Kemiklerimi kıracak gibi sarılır o, öyle sarılır. "Anne, bir kadının lafına baktım, kırdım seni. Sen benim başımın tacısın. Çok aradım anne seni, çok pişmanım. Seni buldum ya, geldin ya, şükürler olsun" diyecek belki. Hiç uzatmayacak belki konuyu. Ne malum?

Seher... O kesin ağlar. Kızsa da ağlar, sevinse de, öfkelense de ağlar. Ama bu sefer belki altın varaklı kanepesinde değil de benim kucağımda ağlar. Kızın düğününü yapmışlar mıdır acaba? Belki de ertelemiştir. "Benim annem kayıp, annemi bulmadan ben düğün dernek kurmam" demiştir. O çocuklar da bekliyordur, "Anneannemiz ortaya çıksa da yuvamızı kursak" diye. Ne malum? Belki zayıflamıştır üzüntüsünden. "Bir yerde de iyi oldu be anne. Ben bu kiloyu başka türlü veremezdim" der belki. Ne malum?

Yıldız... O sarılır boynuma. "Anne seni çok özledim, seni çok aradık anne. Bakmadığımız, aramadığımız yer kalmadı. Anne bizi neden bıraktın? Anne sen de babam gibi öldün sandım. Anne, ölmemişsin... Anne seni çok özledim" der belki. Ne malum?

Meral... Ona en son gideyim. Kestiremiyorum şimdi onun ne yapacağını. Belki ilaç kullanmıştır, belki o ilaçlar onu sakinleştirmiştir. Hani öyle oluyor ya, sinirleri alınmış gibi oluyor insanlar, belki Meral'e de öyle olmuştur. Bana da köpeğine dediği gibi "Aşkım" der, etrafımda dört döner. Ekmek bile alır belki. Ne malum?

Bir şey daha dedi misafir kız. "İstersen gider bakarız, sonra geri döneriz."

Bak, bunu hiç düşünmemiştim. Geri dönmeyi çok düşündüm, hem de çok. Eski eve, eski hayatıma geri döndüğümü düşündüm ama istemiyordum bunu. Hiç istemedim. Burada iyi kötü vakit geçiyor, günlerim doluyor. Eve gidip bir göz odanın içinde habire süpürge sallamak istemiyordum. Koyunları, tavukları bırakmak da istemiyordum. Ondan da kalıyordum biraz.

Ama gidip görünmek... Görmek, hasret gidermek, sonra yine dönmek. Bu hiç aklıma gelmemişti. Belki sahiden anlarlardı beni. Belki onlar da gelirlerdi. Öyle dedi Hasan, öbür köylerde çok güzel gezmelik yerler varmış. Burası gibi değilmiş.

Bak, misafir kızın da anası yokmuş. "Ben bebekken gitmiş" dedi. İnsan nasıl bırakır da gider, kız? Anne baba bırakılır da, evlat bırakmak... Ay Allahım yarabbim, evlerden ırak... Böyle dedim içimden. Sonra bir düşündüm. E sen de aynısını yaptın be Selime. A, aaaa... Aynı şey mi, dedim. Önce "Değil" dedim kendime. Sonra, "Değil deme Selime, değil deme, öyle..." dedim. Elim ayağım boşandı. Soğuk ter bastı. Eyvahlar olsun, vallahi aynı şey. Bıraktım geldim çocuklarımı. Terk etmedim ama. Hiç terk etmedim. Doğurdum, büyüttüm. Yeri geldi sabahlara kadar başlarında bekledim. Az mı zorlandık büyütürken, okuturken, evlendirirken. Hiçbir şeylerini eksik etmedim. Ne hizmetlerini ne sevgilerini. Belki çok çok alıp veremedik ama olanı verdik. Bildiğimiz kadarını yaptık. O kadar biliyordum, o kadar yaptım. Bir günden bir güne diyemezler ki annemiz bize bakmadı. Baktım ben. Baktım. Baktığımdan ötürü

belki de bakılmak istedim. Sevdiğimden ötürü sevilmek istedim. O olmayınca gücendim de geldim ben. Çok gücendim. Ama sonuçta bıraktım mı çocukları ardımda? Bıraktım. Çocuk değiller artık, koca adam, koca kadın oldular. Gene de çocuklarım onlar benim. Şu Meltem'i annesi nasıl bıraktıysa ben de öyle bıraktım geldim dört çocuğumu, torunlarımı. Ne uğruna? İnat uğruna! Mustafa asıl bunu duysa tükürmez mi suratıma? "Oldu mu bu yaptığın Selime?" demez mi? "Sen annesin, alttan alacaksın?" demez mi? Der. Hem de nasıl der.

Oturdum kaldım öyle sedirde. Akşam oldu, hava karardı, yıldızlar çıktı. Taaa nerelere gitti aklım, nerelere...

Bir kere Mustafa'yla köydeydik. Şehre taşınmamıştık daha. Kaynanamların yanındaydık... Taşınmayı kafamıza koymuştuk ama kaynanam surat asıyordu bize. Evin arkasında uzun bir bahçemiz vardı. Yaz başıydı. "Gel, sigara içelim bahçede" dedi Mustafa. Karanlık. Uyumuş ihtiyarlar, sesimizi duymasınlar diye usul usul geçtik bahçeye. Yaktık sigaraları. Tepemizde yıldızlar. "Selime" dedi Mustafa; sigarasından bir nefes çekip.

"Selime?"

"Hı?"

"Anam dedi ki, ayrı eve çıkarsanız bir daha bizim kapımızı açmayın."

"E, ne yapacağız be Mustafa, gitmeyelim madem."

"Gidelim, ben her şeyi ayarladım. Evi tuttum. Bir kaldı anamı kandırmak. Küstü bize, baksana."

"İnsan evladına küser mi be Mustafa?"

"Küsmez, küsmemeli. Herkes kendi hayatını yaşayacak. Ben de kendi hayatımı yaşayacağım. Onlar da bunu anlayacak. Küser küser barışır. Ölene kadar küs kalacak hali yok ya."

"Hiç. Ölene kadar mı küs kalacak sanki?"

"Hiç."

"Ev güzel mi Mustafa, anlatsana..."

Mustafa evi anlattı bana. Masal gibi anlattı. O masala aldanıp çıktık gittik köyden. Beş sene küs kaldılar bizimle kaynanamlar. Sonra da öldüler, ikisi peş peşe. Bekleseydik, beş seneye zaten gideceklermiş. Mustafa'nın ana babası ona küs, Mustafa da hem pişman hem hasret öldü. O hep köye gideceğini, ellerini öpeceğini, onları yanımıza getireceğini, eskisi gibi olacağımızı düşünürdü. Gidemedik. Gitmedikçe gidemedik. Gitmedikçe açıldı mesafe. "Ölene kadar mı küs kalacak sanki?" dediydi. Öyle oldu.

Kendini hiç affetmedi adamcağızım. "Öbür dünyada alırım ben onların gönlünü" derdi. Her akşam derdi hem de. Belki de ondan erkenden gitti.

Ben de şimdi aynını evlatlarıma yaşatıyorum. Ne eksiği var ne fazlası. Oysa deseydi bize kaynanamlar, "Hadi gidin,

siz orada mutlu olursanız biz de burada mutlu oluruz. Bize sağlığınızı bildirin yeter" deseydi, bambaşka olurdu her şey. Olurdu tabii. Bambaşka olurdu. Ama sen de demedin Selime, sen de diyemedin. "Siz orada iyi olun, ben burada sizin sağlığınızla, varlığınızla mutlu olurum" diyemedin.

Oda buz gibi oldu. Üşüdüm, titredim. Kalkıp sobayı da yakamadım. Yemek yiyeyim dedim, mideme ağrı girdi. Bari namazlarımı kılayım dedim. Abdest aldım. Yok. Ayaklarım tutmadı, dikilemedim. Oturduğum yerden kılayım dedim. Dilim dönmedi, bildiğim duaları unuttum.

"Allahım" dedim "günah mı bu benim yaptığım? Ey Allahım ben hep kendime merhamet aradım; merhamet etmeyi neden aklıma bile getirmedin? Allahım, ben nasıl bir anayım?" Kalbim pır pır, uçacak sanki. Dolandım durdum evin içinde. Bir ter bastı, bir üşüme geldi... Sıtmalandım. "Eyvah" dedim, "öleceğim galiba. Geldik yolun sonuna." İlk defa "Alma Allahım canımı" diye dua ettim. Kaç senedir ilk kez. "Azıcık daha alma. Azıcık daha yaşat beni Allahım." Girdim yorganın altına. Teselli ettim kendimi: "Bir şey yok. Uyu, sakin ol. Gün doğmadan neler doğar. Sabah ola hayrola."

Azıcık daha ömür Allahım. Azıcık daha ömür bana...

Babanne sütlaçı (cevizli)

3 litre süt

2 su bardağı şeker

1 su bardağı nişasta

3 avuç pirinç

üzeri için ceviz

Sütü ve pirinçi tenceresine dökün. yarım saat kaynayana kadar karıştırın. kaynadıktan sonra şekeri ilave edin 5 dakika şekerle kaynatın. kaynadıktan sonra nişastayı ekleyin 2 dakika daha kaynatıp kaselere doldurun. soğuyunca üstünü cevizle süsleyin

Ağız ~~tadıyla~~ yiyin

tadında

Babanne Sütlacı (Cevizli)

Selime Teyze'nin köyünden çıkıp başka bir köye gittik. Yol boyunca özür diledi Fırat. Böyle olacağını hiç düşünmemiş. Bu kadar uzun süreceğini bilse beni getirmezmiş. "Eziyet ettim sana resmen" dedi. Gün boyu aklı hep bendeymiş, çok mahcup olmuş. Küçücük bir kasabanın tapusunda işlerin bu kadar uzayabileceğini tahmin edememiş. İstanbul'daki tapuda bile bu kadar sıra görmemiş. İnsanlar da memurların anlattığını anlamıyormuş, ondan uzuyormuş biraz da işlemler. Bir işlem için, "Birinci derece yakınınız olmalı" diyormuş memur, adam da "Enişte m işte, teyzemin kocası, birinci derece" diye diretiyormuş. Uzarmış tabii böyle. Ne olur affedecekmişim onu."Tamam" dedim, "tamam sorun yok, her şey yolunda. Ben çok iyiyim, kendini mahcup hissetme... Buraya bunun için geldik, hiç sorun değil."

Gerçekten iyi miydim? Değildim. Terapiden çıkınca birkaç saat tuhaf bir ruh haline bürünüyordum. Çok derinlere dalıp çıkıyordum kendi denizimde. Bazen sanki suyun altında havasız kalıyordum; dışarının havasına alışmam zaman alıyordu. Şimdi de dev bir terapiden çıkmış gibiydim. Dalıp gidiyor, Fırat'ı çok iyi dinleyemiyordum. Anlattığı her şey bir şekilde Selime Teyze'ye bağlanıyordu zihnimde.

Yol boyunca dışarı baktım. Kaz Dağları çok güzelmiş. Hiç gelmemiştim. Zaten çok az yer gördüm; gezmeye vaktim olmadı pek. Yollarda sıra sıra zeytin ağaçları... Zeytinlerin arasından deniz görünüyordu.

"Mevsiminde gelsek denize de girerdik be" dedi Fırat.

Yüzmeyi bilmem. Buna rağmen hep girmek isterdim. Mehmet'e, balayı için gittiğimiz tatilde söylemiştim bilmediğimi. Çok şaşırmıştı. "Yüzme bilmeyen insan mı olur?" demişti. Sonra da Nünü'ye yazlıkta nasıl yüzme öğrettiğini anlatmıştı. Biraz daha düşünceli bir adam olsaydı, ona "Mehmet, biliyor musun bu benim ilk tatilim" derdim. Ama söyleme gereği duymamıştım. Çünkü "Tatile gitmeyen insan mı olur?" cümlesini duymaya ihtiyacım yoktu o an.

Gerçekten konuşabilseydik, beni kimsenin denize götürmediğini, bana kimsenin yüzmeyi öğretmediğini, babamın her yaz Hikmet Anne'yle ve Melda'yla tatile gittiğini, Melda'nın tatil dönüşü bana fotoğraflarını gösterdiğini anlatırdım. Ama kolayına kaçıyordum: Yüzme bilmediğimi söylemiyordum kimseye, "Sevmiyorum denizi" deyip geçiyordum. Herkes sevmek zorunda mı ya? Ama Fırat'a doğruyu söyledim.

"İyi olurdu ama ben yüzmeyi bilmiyorum" dedim.

Şaşırmadı.

"Ben öğretirim sana" dedi, bir eli direksiyondaydı, ötekiyle elimi tuttu.

Geçen hafta tanıştık. Bugün birlikte bir yolculuğun içindeyiz. Bana yüzmeyi öğreteceğini söylüyor. Diğer elimle cüzdanımı açıp milli piyango biletine baktım. Selime Teyze'nin evinde çıkarmıştım. Koymuş muydum tekrar yerine?

Çok güzel bir köye gittik. Selime Teyze'nin köyünden bambaşka bir yerdi burası. Arnavutkaldırımlı sokaklar, yenilenmiş Rum evleri, taş yapılar, sarmaşıklar, büyük çınar ağaçları... Hediyelik eşya dükkânları, daracık sokaklara park edilmiş lüks araçlarla bambaşka bir dünyaya adım atmış gibiydik. O an anladım Fırat'ın kendi köyünde yapmak istediğini, buraya neden geldiğimizi, neyin peşinde olduğunu.

Dar bir sokaktan geçip çıkmaz bir sokağa girdik. Yol devasa bir ahşap kapıya çıkıyordu. Aracı görünce kapı ağır ağır açıldı. İçeride servi ve zeytin ağaçları, kusursuz bir peyzaj... Bir köyde olmasını asla beklemeyeceğim güzellikte bir otel çıktı karşımıza. "Rezervasyonumuzu buraya yaptırmıştım" dedi Fırat, "ama beğenmezsen başka otel de bakabiliriz."

İki oda ayırtmış otelden. Bunu görünce üzülmedim desem yalan olur. Önce benim odama çıktık. Dağa bakıyordu oda. Zeytin ağaçlarına... Hayatımda belki de hiç yapmadığım bir şey yapıp ona "İstersen senin valizini de buraya getirsinler" dedim. Sonra balkona çıktım. Fırat arkamdan gelip bana sarıldı, derin bir nefes aldı. "Çok güzel değil mi?" dedi gülerek. Çok güzel. Manzara çok güzel, otel çok güzel, senin burda olman çok güzel, bu an çok güzel, bana sarılman çok güzel... Evet, çok güzel... Gözlerim, bir yandan geldiğimiz yeri arıyordu. Selime Teyze oralarda bir yerlerde olmalıydı.

"Bizim köy ne tarafta kaldı?" diye sordum.

"Bizim köy mü?" dedi gülerek. "O kadar çok beklettim ki seni, sen de benimsedin köyü. Haklısın."

"Yok ondan değil" dedim ama nedenini nasıl anlatacaktım ona?

Gösterdiği yere doğru baktım, Selime Teyze girmiştir içeriye şimdi; sobasını yakmıştır, televizyonunu açmıştır, haberleri izliyordur bu saatte. Belki de haberlerde kendisini görmeyi bekliyordur. Çocuklarının annelerini aradıklarını görmeyi bekliyordur. Muhtemelen çocukları da annelerinin ortaya çıkmasını bekliyordur.

Selime Teyze'nin kaçak olduğunu Hasan Bey biliyor. Bir de ben biliyorum. Ama Hasan Bey çocukların kim olduğunu bilmiyor. Ben onu da biliyorum. İstesem bulurum çocukları, arar bulurum. Çok zor değil. Ama bunu Selime Teyze'den izinsiz yapmam. Bana güvendi o. Rüyasında falan görmedi söylediği gibi; sadece onu cesaretlendirecek, "Hadi gidelim" diyecek birine ihtiyacı vardı. Onu buldu. Gitmek isterse gideceğiz. Ben yanında duracağım. İstediği kadar kalacak. İsterse geri dönecek. İstemezlerse, beklediği gibi olmazsa, evimde misafir edeceğim onu. İsterse Kastamonu'ya götüreceğim onu, isterse buraya getireceğim. Yeter ki iyi olsun.

Kabına sığmamış Selime Teyze. Öyle insanlar var ve ben onların varlığının daha yeni farkına varıyorum. Bizim şirkette çay servisine bakan bir kadın vardı. Herkes "Abla" derdi ona. Yaşı büyük mü küçük mü, o istemiyor belki de abla olmayı.

Belki kendisine herkesin Güler Hanım demesini istiyor. Ona bir tek ben Güler Hanım diyordum şirkette. Bunu benim mesafeli olmama veriyorlardı, bakışlarından anlıyordum. Oysa ben sadece Güler Hanım'ın abla olmasını istemiyordum. Benim ablam değildi, şirketteki kimsenin de ablası değildi. O istemedikçe abla demeyi doğru bulmuyordum. Bir gün ıhlamur getirmişti odama.

"Kendim için kaynatmıştım Meltem Hanım, size de getirdim. Benim bahçemin ıhlamurları."

"Teşekkür ederim Güler Hanım, zahmet ettiniz."

"A, olur mu, afiyet olsun. Dün topladım da getirdim."

"Bahçeli bir evde oturuyormuşsunuz, ne güzel."

"Aslında hobi bahçesi gibi düşünün. Eşime bir arsa kalmıştı. Daimi oturulacak bir yer değil. Satmak da istemedik. E, sonra almaya kalksak alamayız. Bir prefabrik ev yaptırdık. Hemen iki göz. Ekip biçiyoruz. Hafta sonları gidiyoruz."

"Ne güzel. İyi geliyordur size."

"Gelmez mi? Hele yazın. Hanımın Çiftliği diye tabela yaptırdık oraya. Evi ilk yaptırdığımız zaman *Hanımın Çiftliği*'ni okuyordum. Bir yandan da bahçeyi ekip biçiyorum. Eşimin de hoşuna gitti kitabın adı, sokak tabelası gibi tabela yaptırdı. Evin girişine astık. İnşallah misafir ederim sizi bir gün."

"İnşallah Güler Hanım. Kitap okumayı seviyor musunuz?"

"A çok severim. Çocukluğumda çok sevmezdim, ders gibi gelirdi. Sonradan alıştım. Çok da vaktim oluyor. Metroyla gelip gidiyorum, bir saate yakın okuyorum yolda. Giderken de bir saatim var. Burda da herkes her daim çay içmiyor ya, burda bile fırsat buluyorum. Bütün klasikleri okudum. *Anna Karenina, Madam Bovary, Karamazov Kardeşler, Çalıkuşu, Yaprak Dökümü*... Ne bileyim, çok seviyorum. Eve gidince de okuyorum. Televizyonu açınca hep kötü şeyler görüyoruz, Meltem Hanım, yalan mı? Kitaplar öyle değil. Onlarda da kötü şeyler var ama gerçek değil. Bir de sürükleyici... Diziden iyi. Diziyi izlerken ne olacağını merak ediyorsun ama adamlar yeni bölümü yayınlamadan öğrenemiyorsun ne olacağını. Zaten öyle başladım. *Yaprak Dökümü*'yle *Aşk-ı Memnu* izlerken başladım okumaya. Her bölüm merak ediyordum ne olacak şimdi diye. Bir gün dedim, bunlar romandan uyarlama değil mi, git al kitapları, aç oku, öğren sonunda ne olduğunu. Gerçi romanla dizi arasında çok fark var ama yine de güzel. Bana faydası o oldu. Kitap okumaya alıştım. Bir daha dizi falan sarmadı. Kitaplar güzel. Eşim de benden görüp okumaya başladı. Geçen bir kitaptan iki tane aldık, aynı anda okuduk. Neyse çok tuttum sizi, kusura bakmayın. Ihlamur ister misiniz, yine getiririm."

"Teşekkür ederim Güler Hanım, iyi geldi. Elinize sağlık. Kolay gelsin."

Güler Hanım odadan çıktıktan sonra düşündüm. Şu şirkette çok az kişiyle böyle bir sohbet edebilirdim. Kadın sonradan okuma alışkanlığı kazanmış, hem de iyi okumuş belli. Okuduğu kitaptan o kadar etkilenmiş ki evine onun adını vermek istemiş. Kocası da onun ne okuduğundan haberdar. Aralarında,

"Evimize bu kitabın adını verelim" diyecek kadar güzel bir iletişim var. Günlük yaşamlarını paylaşıyorlar. Adam karısıyla buldukları bir ismi tabela yaptırıp evlerine asıyor. Bu, değer vermek değil de nedir? Bu, birlikte bir yuva kurmak, adını koymak...

Güler Hanım, metroda başını cama dayayıp sarsıla sarsıla uyuklamak yerine kitap okuyor. Şirketteki molalarında hepimiz gibi telefonda gezinmek yerine kitap okuyor. Bir eve aynı kitaptan iki tane alıyorlar, karı koca aynı kitabı okuyorlar, muhtemelen üzerine konuşuyorlar. Kendi bahçeleri var, hafta sonu kalkıp gidiyorlar. Ihlamur yetiştiriyorlar, topluyorlar. Bütün bunlar az şey değil. Hiç değil. Şirkette, bizim bulunduğumuz katta onun dışındaki herkes üniversite mezunu. Kaçının böyle bir hayatı, kendini inşa etme çabası, eşiyle bu kadar paylaşımcı bir ilişkisi var, bilemiyorum.

Güler Hanım'a şirkettekilerin biçtiği hayat bambaşka: İşten yorgun argın dönen, evini temizleyen, yemek yapan, sonra kocasıyla aynı kanepelerde televizyon karşısında uyuklayan, kadın programlarıyla uyuşan, hayatını iki satır kitap okumadan geçirmiş, metroda, otobüste kendisi gibi kadınlarla bağıra bağıra sohbet ettikten sonra başını cama dayayıp akşama ne pişireceğini düşünen sıradan bir kadın... Ben de böyle düşünürdüm, yalan değil. Asansörde düşürülmüş bir Dostoyevski romanı bulsam, götürüp "Bu sizin mi" der miydim ona? Demezdim. O uzanıp kitabı almaya kalksa, "Herhalde oğlunun, kızının kitabıdır" der, yakıştırmazdım ona. Hepimiz yapıyoruz bunu.

Selime Teyze de aynı. Herkesin, belli ki çocuklarının da ondan beklediği şey, evinde oturup ölümü beklemesiydi. Öleceği

güne kadar evde oturup dizi izlemeli –film olmaz– kadın programlarını takip etmeli, yemek yapmalı, yemek yemeli, sofra toplamalı, ev süpürmeli, haftada birkaç kez yıkanmalı, markete gitmeli ve uyumalıydı Selime Teyze. Ertesi gün yine aynı rutine uyanmalıydı. Mümkünse hasta olmamalıydı. Mümkünse iş çıkarmamalıydı kimseye. Mümkünse gitmemeliydi kimsenin yanına. Mümkünse çağırmamalıydı da. Mümkünse kolay bir ölüm seçmeliydi kendisine. Mümkünse televizyon izlerken uykuya dalarak, içi geçmiş gibi, bir daha uyanmayarak çekip gitmeliydi bu dünyadan. Mümkünse televizyonu kapatma zahmeti bile bırakmamalıydı onu öylece bulana. Bu bekleniyordu Selime Teyze'den; onun gibi kadınlardan, binlerce anneden, babadan, ihtiyardan. Mümkünse yok gibi var olup yok olsunlar.

Ama ben gördüm. Konuşmasından, anlatmasından, cümlelerinin arasına sıkıştırdığı şakalardan, alaycılığından, ayan beyan yaptığı tespitlerden, gözlerindeki ışıltıdan gördüm. Selime Teyze bundan ibaret değildi. Konuşmak istiyordu o, fikri sorulsun istiyordu. Anlatmak, anlaşılmak istiyordu. İşe yaramak istiyordu, annelik yaparak işe yaramak. İki görevi varmış dünyada: eş olmak, anne olmak. Kocası ölünce ilk görev bitmişti ama anneliğe devam etmek istiyordu. Yıldız'ın hastalarına gösterdiği ilgiyi kendisine de göstermesini bekliyordu. Seher'in kaynanasına duyduğu saygıyı kendi annesine de duymasını bekliyordu. Meral'in, annesinin de bir kadın olduğunu hatırlamasını istiyordu. Erkan'ın, karısının ailesine gösterdiği hürmeti, kendi gelininden bekliyordu. Bunlar mümkün değil miydi? Bilmiyordum.

Annem olsaydı ben nasıl davranırdım, bilmiyordum. İlgilenir miydim onunla? Beraber gezer, konuşur, yemek yapar

muydık, ondan yemek tarifleri öğrenir miydim? Ona neler anlatırdım, o bana neler anlatırdı? Beraber uyur muyduk, beni sevmesinden, sırtımı kaşımasından hoşlanır mıydım? Nazlanır mıydım? Bilmiyordum. Buradan konuşmak kolaydı. Meral'in, Yıldız'ın, Seher'in, Erkan'ın yerinde olsam ne yapardım, bilmiyordum. Onlar gibi utanır mıydım annemden? Fazla mı gelirdi aynı evde yaşamak, onun ihtiyaçlarını karşılamak zorunda olmak.

Mehmet'le evlendiğimde bile onun varlığına alışamamıştım uzun süre. Evde birinin daha olması, benden ilgi ve söz beklemesi, eşyaları yerine koymaması, lavaboda bıraktığı bardaklar, kapağı kapatılmamış diş macunu, yatağın kenarında çıkardığı çoraplar... Hepsine zor alıştım. Oysaki yalnızdım, deliriyordum yalnızlıktan. Buna rağmen zor gelmişti. İlgilenmek zorunda olduğum bir annem babam, hatta ilaveten bir kayınvalidem, kayınpederim ve çocuklarım olsa ne yapardım acaba? Kime ne kadar yetebilirdim? Kendime ancak yetebiliyorum... Kendime ancak yetiyorum, ancak kendime çare olabiliyorum, o da ne kadar oluyorsa. Şehir, insanın kendini düşünmesine, kendine çare olmasına bile fırsat bırakmıyor ki, annesine babasına çare olsun. Tahsilliyiz belki, iyi okullarda okuduk, sözüm ona kültürlüyüz, yetiştirdik kendimizi, paramız var, yabancı dilimiz var, görgümüz var. Ama çaremiz yok. Bu gerçek. Hepimiz çaresiziz.

Selime Teyze'nin çocukları da öyle. Ama şundan emindim: Annem olsa ve yok olmasını istesem bile, böyle yok olmasını istemezdim. İnsanın annesinin hiç değilse mezarı olmalı. Sarılmak, ağlamak, gitmek, dertleşmek, kızmak, bağırmak, şikâyet etmek, af dilemek için gidebilecek bir yeri olmalı. Belki gitme-

yecek, gitmek istemeyecek ama olsun, yine de olmalı öyle bir yer. "Annem nerede?" diye düşündüğünde zihninde beliren bir yer olmalı. Bende o da yok. Annem boşlukta dolanıp duruyor hayalimde. Sisler arasında oradan oraya koşturan bir hayalet annem. Her an karşıma çıkacakmış, her an "Ben geldim" diyecekmiş gibi. Hâlâ öyle. Bu duyguyu Selime Teyze'nin çocukları yaşamasın istiyorum. Annelerinin nerede olduğunu bilmek hakları. Eğer günün birinde sarılmak, kavga etmek, ağlamak, affetmek, af dilemek isterlerse onu nerede bulacaklarını bilmeliler. Eğer ölürse nerede öldüğünü bilmek de hakları.

Fırat'a hiçbir şey söylemedim. Beni yalnız bıraktığı için hâlâ mahcuptu. Gerek olmadığını söylesem de telafi etmeye çabalıyordu. Akşam yemeği yedik. Yemek de, sohbeti de, ilgisi de çok güzeldi. Burada yapmak istediklerinden bahsetti. İlgiyle dinledim. İş hayatını, neden rota değiştirmek istediğini anlattı. Eski eşini anlattı. Sormadım ama neden ayrıldıklarını da anlattı. O bana sordu. "Anlaşamadık" dedim, "boş ver." "İyi biriydi ama farklı aile yapılarından geliyorduk. Aynı evin içinde olmadı, ayrıldık" dedim. Şimdilik bu kadarını bilsin yeter. Yorulmuştuk.

Temiz hava yoruyor insanı. Yol yoruyor, anılar yoruyor, hikâyeler yoruyor.

Uyumadan önce:

"Bir kez daha köye uğrayabilir miyiz?" dedim. "Selime Teyze'nin evinde hırkamı unuttum, onu alayım."

"Olur" dedi gülerek. "Sizin köye uğrar, öyle geçeriz."

* * *

Hırkayı bilerek unutmuştum.

Gece güzel uyudum. Ruhum bu kadar karıştığında genellikle uyuyamam. Üstelik yanımda daha önce hiç birlikte uyumadığım biri varken... Mehmet'le uyumaya bile bir yılda ancak alışmıştım. Bu, benim için yabancı bir durumdu. Bildiğim, alışık olduğum bir şey değildi. Ama rahattım. Nedenini bilmiyorum, belki de sorgulamamam lazım. İnsanlar genellikle rahatsız oldukları zamanları sorgular. "Ben şimdi neden rahatsız oldum, neden huzursuzum?" diye sorarlar kendilerine. Ben tam tersiyim. Kendimi iyi ve güvende hissettiğimde tedirgin oluyorum. "Ne oldu şimdi? Ben neden böyle rahatladım?" diye soruyorum kendime. Herkese has bir durum değildir bu bence.

Sabah uyandığımda saat on birdi. On bir! Ömrüm boyunca bu saate kadar uyumamıştım. Hiç. Deliksiz uyumuşum. Yataktan, özür dileyerek kalktım. Fırat balkonda kahve içiyordu. "Özür dilerim" dedim, "bu saate kadar seni beklettim, ben aslında hiç böyle uyumam, yani bu ilk kez oluyor, çok şaşırdım, kusura bakma..." Dileyebileceğim ne kadar özür varsa diledim. "Çok güzel uyuyordun, uyandırmadım. Bence burası iyi geldi sana" dedi gülerek. Tatlı bir tebessümle karşılıyordu her şeyi. Sakin, dingin, ne istediğini, ne dediğini bilen, anlayışlı... Milli piyango biletimi düşündüm, dudaklarımda ondan gizlemeye çalıştığım bir gülümsemeyle.

Köye doğru bakarken Selime Teyze'yi düşündüm. Gelecek miydi bizimle? Gidecek miydik? Önce nereye gidecektik? Fı-

rat bizimle gelir miydi? Önce İstanbul'a döner, arabamı alır, biz kendimiz devam ederdik yola. Her şey halloolurdu, o yeter ki "Gelirim" desin. Kahvaltıdan hemen sonra çıkacaktık güya, önce köye uğrayıp hırkamı alacaktık. Planım buydu. Ama öğlen olmuştu bile. Kahvaltıya indik.

Yolda anlatacaktım Fırat'a her şeyi. Dün o yüzden bahsetmemiştim. Çok soru sormaya, düşünmeye vakti kalmasın. Sözlerim tam Selime Teyze'nin kapısının önünde bitsin. Onun yanında soru soramaz. Emrivaki gibi mi olur? Olsun. "Almam arabaya, bizimle gelemez" derse, ben kalırdım. "İyi sen git, biz kendimiz geliriz." Bu kadar. Ama Fırat öyle birine benzemiyor. Anlayacak o beni. Selime Teyze'yi de anlayacak. Kahvaltıda ağzımdaki ekmeği oyalanarak çiğnerken, bunları kuruyordum.

Derken Hasan Bey geldi. Otele, kahvaltı salonuna. Elinde hırkamla.

"Günaydın abi. Hanım kızımız bunu unutmuş. Selime Teyze gönderdi" dedi.

Gelmeyecek... Gelmez. Geleceğini düşünmem saçmalıktı zaten. Fikrini değiştirecek, ona bu kararı verdirecek ne söyledim ki kadına? Dinledim sadece. O kadar. Ta buraya kadar kalkmış gelmiş, her şeyi göze almış, benim sözümle mi dönecekti sanki? Keşke biraz daha ısrar etseydim. Yine de gidip ısrar etsem mi? Ama hırkamı göndermiş. Bu, "gelme" demek. O da bilir dönüp alacağımı. Gidemeyiz, çalamayız kapısını. Belli ki istemiyor gelmek, belli ki ısrarımı da istemiyor.

"Biz de şimdi yola çıkıp ona gidecektik Hasan Abi, iyi oldu getirdiğin. Teşekkür ederim, zahmet oldu" dedi Fırat, hırkayı alırken.

"Gitseniz de bulamazdınız, yola çıktı. Selamları var size" dedi Hasan Bey.

"Yola mı çıktı?"

"Heee, yola çıktı."

"Nereye gitti ya, nasıl?"

"Değişik kadın o. Valla çok değişik. Akşam aradı beni; geceydi, yattıydım. Korktum bir şey mi oldu diye telefon gelince. 'Sabah gel beni al Hasan' dedi. 'Ama geç kalma, erkenden gel' dedi. Gittim. Ben sandım yine bankaya para çekmeye gidecek ya da hastaneye falan. Öyle gitmez de bir yerlere. Baktım elinde bavul, bekliyor kapıda. Ben de şaşırdım. 'Otogara götür beni' dedi. Öyle bir günde geldiydi, gene öyle bir günde gitti işte."

"Nereye gitti peki?"

"İstanbul'a otobüs sordu, Bolu'ya bir de Ankara'ya sordu. Hangisi önce varsa dedi. İstanbul da vardı, Ankara da. Ben İstanbul'u ister herhalde dedim, yakın ya. Ama Ankara olsun dedi. Bilet aldık Ankara'ya. Bindi gitti."

"Erkan'la Yıldız'a gidecek demek..."

"Kime dedin?"

"Kusura bakmayın, size demedim, kendi kendime... Ev peki? Ev ne olacak? Tavuklar, koyunlar?"

"Ne bileyim yenge hanım. O da bana dert işte. Gitmese iyiydi. Kocakarılar çekip çekip gidiyorlar, ev bana kalıyor. Ben ne yapayım şimdi koyunu tavuğu? Kiracıydı Selime Teyze o evde. Oradan gelen kira da işimize yarıyordu, yalan yok. Benim teyzemin evi orası. Teyzemin çocukları Almanya'da, teyzem de..."

"Huzurevinde. Biliyorum" dedim.

"Ooooo, öğrenmişsin her şeyi" dedi Fırat araya girip. Hırkayı bana uzattı. Hasan Bey'e teşekkür etti. Ayrılırken, Selime Teyze'nin telefon numarasını alıp alamayacağımı sordum. Arardım belki.

"Vereyim de telefon bende. Ararsan ben açarım" dedi Hasan Bey.

"Almadı mı telefonunu?"

"Yok. Almadı. Zaten buraya gelince ben vermiştim telefonu. Bir tek beni arıyordu. Bıraktı giderken. 'Al, bana lazım değil, artık seni aramam' dedi. Dedim ya, değişik kadın. Hiç öyle yaşlı kadın gibi değil. Allah evlatlarına kolaylık versin. Yaşlı dediğin de yaşlılığını bilecek, oturacak çocuklarının dizinin dibinde."

Gitmiş. Telefonu olsaydı keşke... Arardım. "Yardıma ihtiyacın olursa çağır" derdim. "Geleyim mi?" derdim. Ama gelmemi istese zaten gitmezdi.

Masaya geri oturdum. Hırka kucağımda duruyordu.

"Anlatacak mısın?" dedi Fırat. "Ne anlattı sana o kadın? Ne oldu, nereye gitti? Ben hiçbir şey anlamadım."

Hırkanın eteği aşağı sarkıyordu. Cebinde bir şey vardı belli ki. Heyecanla cebini yokladım. Mendil... Bohça gibi bağlanmış. Açtım.

Ceviz...

* * *

Fırat'a anlattım Selime Teyze'nin hikâyesini. Aklımda kaldığı kadarıyla, hissettiklerimle, bende uyandırdıklarıyla. Uzun bir sohbet oldu. Çünkü kendi hikâyemi de anlatmak zorundaydım ona. Selime Teyze'yle yolumuzun kesişmesinin benim için neden bu kadar önemli olduğunu bilmesini istedim. Onun çocuklarının gözlerinin yolda, sokakta, çarşıda, otobüste, metroda annelerini aramasını istemiyordum. Bir işe yarayacaksam şu hayatta, şimdi yaramalıydım. Onları kavuşturmak, kendi annemle buluşmak gibi bir şey olacaktı benim için.

Yola çıkacaktık. Önümüzde uzun bir yol vardı. Ben hızlı hızlı anlatıyordum; aslında onu ilgilendirmeyen bir hikâyeydi bu. Ne benim geçmişim ne de Selime Teyze'ninki, şurada bir anlık tatil yapma fırsatı yakalamış bir adamın keyfini kaçırmaya değmezdi. Sadece birlikte yola çıktığımız için o da bir şekil-

de dahil olmuştu. Çok da keyfini kaçırmadan, hızlıca anlatmaya çalışıyorum. Ama o, "Lütfen yavaş anlat" dedi, "acelemiz yok. Yol bir yere kaçmıyor, geç çıkarız. Seni iyi tanımak, seni anlamak istiyorum" dedi.

Dün Selime Teyze'nin bana kendini açarken gösterdiği cesaret ve açıklık sanki bana da rehber oldu. Otelin kış bahçesinde yanan ateşin önüne oturduk. Ben de Melda'nın doğduğu günden başladım; her şeyin farkına vardığım o günden.

Kendimi bu kadar rahat anlatabilmek beni şaşırttı. Yalnızlığımın, kimsesizliğimin, istenmemişliğimin içine o kadar yerleşmiştim ki, hikâyemin içinde kaybolmuştum. Kendimi oradan kurtarıp başka bir hayata başlayamıyordum. Terapistle görüşmeye başladıktan sonra adım adım dışarıya çıkmayı öğrendim. Babaannemin salonundaydım yıllardır; kendimi hep orada tek başına, üzgün, çaresiz bir çocuk gibi resmetmiştim. Bu resim boynumda asılıydı sanki. O resmin içine hapsolmuş gibiydim. Yalnızca evin içi vardı zihnimde, hiç dışarıdan görmemiştim sanki evi. Ama sonra yavaş yavaş o evin dışına çıkabildim: önce kapıya, sonra sokağa, derken bambaşka sokaklara. Bu müthiş bir başarıydı benim için. Beni ferahlatan, olan bitenden uzaklaştıran, "Olan oldu, şimdi yeniden başlayalım" deyip her şeyi o kapının ardında bırakmamı sağlayan yeni bir deneyimdi bu. Bunun verdiği ferahlık çok güzeldi.

Dün Selime Teyze'yle konuşurken bugüne kadar hiç olmayan bir şey olmuştu. Bir romanın en can alıcı satırlarını karşımdakine sesli olarak okuyormuşum gibi kendi hayatımı anlattım ona. Bir avazda, olabildiğince kısa, olabildiğince yalın ve bütün gerçekliğiyle. Kendimi ilk kez dışarıdan gördü-

ğüm andı bu. Şimdi Fırat'a da öyle anlatıyordum. Artık kendi hikâyem değil, "Meltem"in hikâyesiydi bu. Öyle hissettim ki tamamen dışındaydım geçmiş senelerin. Kendimi uzaktan görebiliyordum. On yaşındaki Meltem babaannesi ve dedesiyle birlikte salonda oturuyordu. Bu bana büyüdüğümü hissettirdi. Her şeyin geçmişte kaldığının, büyüdüğümün, önümde bu geçmişten bağımsız yeni bir gelecek yaratabileceğim uzun yılların olduğunun farkına vardığım müthiş bir andı. Bir şeyler olması gerektiği gibi olmamıştı. Bir şeyler eksikti, bir şeyler hatalıydı, yanlıştı, hüzünlüydü, iğrençti, berbattı... Bütün bunlar küçük Meltem'in hikâyesiydi. Küçük Meltem'i bir kukla gibi görüyordum. Sağından solundan sarkan ipleriyle öylece salonun ortasında duruyordu. Annesi giderken onu götürmemiş, iplerini Meltem'in babasının eline tutuşturmuş. Babası bu oyunu oynamak istememiş, ipleri babaannesine ve dedesine devretmiş. Meltem onlar ne isterse onu yapmış. Onlar da gidince kukla Meltem salonun ortasında tek başına kalmış, ipleri yere sürünerek boynu bükük durmuştu.

O iplerin yıllar boyunca kopmaması, dolaşmaması, Meltem'in boğazına dolanıp onu boğmaması belki de en büyük şanstı. Ben evlenince o ipleri Mehmet'in eline bırakmak istemiştim; o oynatsın artık Meltem'i, o karar versin kuklanın neler yapacağına, oyunun nasıl devam edeceğine. Meltem onun oyuncağı olsun. Mehmet almadı ipleri. İyi ki de almadı... Ama koparmadı da. Öylece bıraktı.

Şimdi fark ediyordum: Belki de yalnızlığımın adı buydu: İplerimi birinin eline vermeyi beklemek. Oysa başka bir ihtimal daha vardı; iplerimi kendim de tutabilirdim. Ve bunun farkına bu yaşımda ancak varmıştım.

Fırat ilk kez sözümü kesti. Dakikalardır anlatıyordum, birden söze girdi.

"Yanılıyorsun, bir ihtimal daha var" dedi.

"Ben tutarım o ipleri" diyeceğini düşündüm. Beklediğim cevap buydu.

"Belki de iplere hiç ihtiyacın yoktur. Kendi elinde olmasına bile... Ben kadere inanırım Meltem. Her şey önceden belli; ne olacağı, kiminle olacağı belli. Hiç kimse değiştiremez. Sen sadece rolünü iyi oynarsın ya da oynamazsın. Bu kadar. Kes bütün iplerini. Sen kukla değilsin. Kaderinin hakkını veren, müthiş bir oyuncusun. Zaten yapmışsın. Bırak 'öyle olmuştu, böyle olmuştu' demeyi. Olan biten her şey bizi bugüne hazırlamak içindi, talihsizlikler de öyle..." dedi.

Uzun süre ateşe baktık. Birkaç odun çıtırtıyla düşüp alev aldı.

O dalıp gitmişti. Belki de canını sıkmıştım. Ne kadar anlayışlı, şefkatli, iyi niyetli olsa da kimsenin canını kendi dertlerimle sıkma hakkım yoktu.

"Özür dilerim. Canını sıktım. Aslında konu ben değilim, Selime Teyze'ye neden yardım etmek istediğimi anlamanı istedim sadece."

"Canım sıkılmadı. Sen her gün yeniden anlatsan, ben her gün yeniden dinlerim. Sen anlatmaktan vazgeçene, olanları geride bırakıp gelecekten, hayallerinden söz edene kadar dinlerim. Hepimizin yaraları var. Ben de senden farklı değilim.

Selime Hanım da öyle, onun çocukları da. Bak, şu Hasan Bey dün yol boyunca anlattı; para batırmış kumarda, karısından gizliyor, gözüne uyku girmiyor. Bütün gün onu dinledim. O da dertli. Ama anlamamız gereken şu: Herkes dertte değil, herkes derste. Herkes derdiyle dersini alıyor. Ders alınacak, sınav geçilecek... Teneffüs ancak o zaman. Sen derdini çekmiş, dersini almışsın, şimdi artık ferahlama zamanı senin için. Öyle düşün. Selime Hanım'ın da sınavı buymuş, belki o da feraha gitmiştir" dedi.

"Tamam da ben götürecektim onu feraha. Çocuklarını bulacaktık, barıştıracaktık. Yanında olacaktım. Onun için bir şeyler yapacaktım... Bir şekilde bulamaz mıyız? Kızı doktor... Hastanenin adını söylemiştir belki Hasan Bey'e..."

"Yapmışsın güzelim, yapmışsın işte. Gitmiş kadın, belli ki evine ya da çocuklarına gitti. Onu sen kurtaramazsın ama sen yol göstermişsin, o da dinlemiş. Sen vazifeni yapmışsın."

"Hayır, kurtarabilirdim. Çocuklarına gittiğinde yanında olurdum. Gidip bulalım. Eğer istemezlerse onu alır, eve götürürüm; benimle yaşar... Dağ başında tek başına kalmaktan iyidir."

"Kurtaramazsın. Kurtarmamalısın da. Bak ben de eskiden senin gibiydim. Ortada bir sorun gördüğümde, her şeyi çözebileceğimi, herkese merhem olabileceğimi, herkesi iyileştirebileceğimi sanırdım. Sonra fark ettim ki, yardım etmeye çalıştığım kişiden daha çok ben koşuyordum onun derdine. O ise kendiyle benim kadar uğraşmıyordu. Kırkımdan sonra öğrendim, herkesin bir tekamül yolculuğu olduğunu. Kimse-

yi yolundan çeviremezsin. Saygı duyman gerekir. Müdahale edemezsin.

Bir kere bak, 'Kurtarırdım' derkenki kibri fark ediyor musun? Yanlış anlama... Ben ondan daha iyi bir yerdeyim, ben onu oradan çekip çıkarırım, diyorsun. Müdahale ederim ve düzeltirim diyorsun. Yapamazsın. Senin gücün buna yetmez. Senin gücün bir tek kendi sınavına yeter. Kendi yolunda yürümeye yeter. Başkasının yolunda sadece izin verildiği kadar yürüyebilirsin. Hem nereden biliyorsun, müdahalenin doğru olduğunu? Olan olmuş. Sen olmuş olanı beğenmiyorsun, kendi yorumunla değiştirmek istiyorsun. Annem hep 'Olanda hayır vardır' derdi. Şimdi kalkıp gitti ya kadın, bunda da bir hayır vardır. Onun bütün bunları yaşamasında, evini bırakıp buralara gelmesinde, çocuklarının onsuz kalmasında da bir hayır vardır.

Dün geldik, yollarınız kesişti, konuştunuz, o da gitme kararı aldı. Bu da bir olan. Bunda da bir hayır var. Daha fazlasını yapamadım diye üzülme. Müdahale etmen gereken bir yer varsa, zaten karşılaşırsınız tekrar."

Sonra gülümsedi:

"Hem madem eve birini almak istiyorsun, ben talip olurum" dedi.

Hayatımda ilk kez biri benim ellerimi tutarak, beni anlayarak, gerçekten bana bir şey anlatmaya çalışarak konuşuyordu. İlk kez biri kendinden bahsetmek için konuşmuyordu benimle. Buna o kadar alışkındım ki. Birine ufacık kendimden söz

etsem, hemen sohbetin onun dünyasına dönmesine o kadar alışkındım ki. Kimse gerçekten dinlememişti beni; herkes konuşmak için kendi sırasının gelmesini bekliyordu.

Fırat, anlattıklarımı kabaran bir toprak gibi dinlemiş, söyledikleri o toprağın içinden süren filizler gibi çıkmıştı ağzından. Kendimi ilk kez gerçek bir sohbetin içinde hissettim. Ne dediğini tam olarak anladım mı bilmiyorum; anlamadım, sorarım tekrar anlatır, elbet anlarım. Ama konu bu değil. O benim ellerimi tuttu. Sözü bitene kadar elimi bırakmadan, gözünü gözümden ayırmadan konuştu. Beni gördü.

Yeri değildi belki, belki de tam yeriydi.

Uzanıp öptüm onu.

* * *

Beni yol tutar. Ama gidişlerde değil, dönüşlerde...

Yolculuk dönüşleri hep sıkıcıdır. Dönüş yolları hep gidişten daha uzundur. Aynı güzergâhı izlesek bile. Bunun sebebini biliyorum. Babamın evine gittiğimiz zamanlarda hep bir şeylerin değişeceği umuduyla giderdim. Babam, "Meltem de burada kalsın anne, gitmesin seninle" diyecek, babaannem "Meltem'e bakamıyorum, artık sende kalsın" diyecek, Hikmet Anne hiç değilse birkaç gün o evde kalmama izin verecek...

Her gidişimiz bu hayallerle olurdu. İçimde hep kalacağıma dair bir umutla çıkardım yola. Onlarca hayali balonun iplerini tutar, onların gücüyle süzülürdüm sanki. Bindiğimiz otobüs

kayar giderdi yolda. Ne otobüs kokusunu duyardım ne sıcağı ne soğuğu... Balonlar götürürdü beni babamın evine. Orada ne kadar kalırdık hatırlamıyorum. Bazen yemeğe kaldığımız olurdu, bazen Hikmet Anne bizi pişiyle, kısırla savardı başından. Kimse bana "Kal burda" demezdi. Ne babam ne babaannem...

O balonlar, babamların evin balkonundan tek tek uçardı. Elim boş binerdim dönüş otobüsüne. Midem bulanırdı. Babaannemin kucağında otururdum genelde. Babaannem sıcaksa enseme nefesini üfler, soğuksa nefesiyle ellerimi ısıtmaya çalışırdı. Aynı nefesle hem serinlememi hem ısınmamı sağlardı. Yanımızdaki yolculara "Torunum, yol tutuyor" diye açıklama yapardı. Otobüsten indikten sonra ise verip veriştirirdi Hikmet Anne'ye. "Yağlı yapmış pişiyi, o kadar yağlı yiyince midesi bulanır tabii insanın, bulanmaz mı?", "Islak kek yaptım diyor bir de kurula kurula, kek bile yok ortada, muhallebi gibi kek yapmış, bak dokundu midene", "Yaptığı dolma da dolma mı sanki, içinde bir ben yokum, bulduğunu doldurmuş. Sen de kusana kadar yedin. Ben yapsam yemezsin." Bir şekilde mide bulantımı hep Hikmet Anne'nin yemeklerine bağlardı. Keşke biraz da babama kızsaydı...

Dönüş yolları için yanımda yıllardır kraker, nane esansı, ıslak mendil ve her ihtimale karşı siyah poşet bulundururum. Birinin yanında istifra etmek, meselenin kendisinden daha berbat olduğundan kendimi sıktıkça sıkarım, gözlerimi kapatırım, uyumaya çalışırım. Asla uyuyamam. Arabadan indiğimde kaskatı olurum. Bu hiç değişmedi.

Ama o gün... Dönüş için arabaya biner binmez, kâğıt mendile nane esansı damlatmak istedim. Emniyet kemerlerimizi

taktığımız anda Fırat elimi tutmuştu. Nane esansını tek elle damlatamadım. Sonra da unuttum. Ve yol tutmadı. Kendimle ilgili yeni bir gerçeği keşfettim. Biri gerçekten elimden tuttuğunda beni yol tutmuyormuş.

Onun söylemesine gerek duymadan, teklifi ondan beklemeden, çekinmeden, sadece istediğim için "Benim bir günlük daha iznim var" dedim. Gerisini o anlasın... "Evine gelmeme iznim var mı peki?" diye sordu.

"Evet, var. Çok isterim."

Vardığımız geceyi ve ertesi günü benim evimde geçirdik. Hiç dışarı çıkmadan... Bazen balkonda, bazen salonda, bazen mutfakta otururak ve durmadan konuşarak. Ona neden bilmem, eskiden evde hangi eşyaların olduğunu anlattım. Benimle ilgili her şeyi bilsin istiyordum. Eksik hiçbir şey kalmasın.

Babaannemin kocaman bir büfesi vardı. En çok onun kaybolmasına üzülmüştüm. Alt çekmecesinde her şeyi bulabileceğime inanırdım: düğmeler, eski takılar, fotoğraflar, gelin teli, makas, iğne, iplik, mum, pil, kurdele, boncuklar... Ne çok şey vardı o çekmecede. Dipsiz bir hazine sandığı gibiydi. Her açtığımda farklı bir şey bulurdum.

Eski fotoğraflar da vardı. Tanımadığım insanlar, babaannemin ve dedemin gençliği... Bazıları yarımdı. Birilerinin o fotoğraftan kesildiğini bilirdim; kesilenin annem olduğuna da emindim. Buna karşın, babamla Hikmet Anne'nin düğün fotoğrafı büfenin üst kısmında, turuncu fincanlara yaslanmış şekilde dururdu. Babaannem temizlik yaptığımızda vitrinin tozunu benim almamı

isterdi. O fotoğrafa Hikmet Anne'nin benden daha çok baktığını sanmam. Gelinliğinin bütün detayları, bugün dahi gözlerimi kapattığımda aklımdadır. Kendi gelinliğimi unuttum gitti.

Sonra bir gün, temizlik sırasında, fotoğrafı alıp alt çekmeye, diğerlerinin arasına koymuştum. Babaannem fark etti mi bilmem ama benim için çok şey fark etmişti. Vitrinin çekmecesi Hikmet Anne'nin gelinliğini yutmuştu.

Şimdi düşünüyorum da neredeydi acaba o büfe? Babam ya evi eşyalarıyla vermişti kiraya ya da satmıştı eşyaları. Her iki durumda da artık yoktu büfe. Atmaya ya da yakmaya kıyamazdı biri; o kadar güzeldi. Ama babam satmaya kıyardı. Satmıştır kesin.

Bunu anlatıyordum Fırat'a. Büfenin detaylarını, üstündeki baklava dilimlerini bile... Onları çocukken bir piyanonun tuşları gibi hayal ettiğimi ve parmaklarımı üzerinde gezdirdiğimi... O sırada bana "Babaannenin tarif defteri duruyor mu?" diye sordu. Babaannemin tarif defteri mi? Nerden çıkmıştı ki babaannemin tarif defteri şimdi?

"Dün bir ara söylemiştin" dedi, "evi geri aldığında, sadece tarif defterinin kaldığını, geri kalan her şeyin yok olduğunu. Onu merak ettim. Duruyor mu hâlâ?"

"Duruyordur" dedim, "bilmiyorum nereye koydum, bulurum. Ne yapacaksın ki tarif defterini?"

"Söyledim, ben de babasız büyüdüm. Aynı şey değil ama senin hikâyene benzer. Ben de kendi hikâyemi uzun uzun

anlatacağım sana. Ama annemi daha uzun anlatmak isterim. Onu senin de tanımanı, hatta herkesin tanımasını isterdim. Eğer butik oteli yapabilirsek, annemin adını vereceğim.

Onun da bir tarif defteri varmış. Öldükten sonra buldum. Ablamla, annemin mutfağında oturuyorduk. Ablam oturuyor o evde artık. Tezgâhın üstünde duruyordu defter. Ablamla konuşurken karıştırdım, öylesine. Birkaç gün olmuştu annem gideli. Yaptığı yemekleri dökmemiştik hâlâ. Yarım bıraktığı süt şişesi, yiyemediği yumurtalar, saklama kabındaki dolmalar, ucundan kestiği ekmek... Her şey öylece duruyordu.

Mutfakta boş boş dolaşırken baharatlığı açtım. Annem baharatları kaşıkla değil, eliyle koyardı. Kırmızı biberin içinde parmak izini gördüm. Bir tutam almış, kapağını kapatmış... O an bir daha hiçbir yerde iz bırakmayacağının farkına vardım. Sonra başka izler aradım mutfakta, onun eline rastlayabileceğim bir şeyler. İşte o zaman defteri gördüm. Kapağının ucu yağlı ellerinin iziyle parlamıştı.

Defteri alıp masaya oturdum. Her sayfasını okudum, bütün tarifleri. Bize yaptıklarını, yapmadıklarını, hatırladıklarını, asla yemediklerimi.

O deftere ne çok şey yazmış. Tarifler de var ama başka şeyler de var. Muhtemelen kendisine ait olan tek şeydi o defter. Hiç görmemiştim onu yazı yazarken. Annemin elyazısını bilmiyormuşum. Bunu fark etmek çok ağır geldi bana.

Dua yazmış defterin arkasına. 'Muradının kabul olması için dua' yazıyor üstünde. Sonra bir dua daha var, 'Muradın

kabul olunca bunu oku' yazmış. Bir sayfasına 'Son yaptığım tarhana' yazmış. Tarih atmış. Ezberledim o sayfayı. '25 Ekim pazar, tarhana yoğurdum. 5 Kasım perşembe, döküldü. 7 Kasım cumartesi, elekten geçirdim.' Yıl yok. Ama üstüne 'Son yaptığım tarhana' yazmış. Bir daha hiç tarhana yapmayacaktı işte, o son yaptığı tarhanaymış, bu son yaptığı dolmaymış, son bir tutam kırmızı biber alıp gitmiş dünyadan.

'İstediğin bir şey varsa evden, al' dedi ablam. 'Şu defteri alayım' dedim. 'Annemden tarhana kaldıysa, onu da alayım abla, başka bir şey istemem.' 'Sen tarhana sevmezsin ki' dedi, 'bundan sonra seveceğim' dedim. Anlamadı ama verdi. Açıp kokluyorum. Daha pişirmedim. Kırmızı biberi de aldım çıkmadan önce. Her şey hazır, her şey var ama pişirmeye henüz cesaretim olmadı. Yani, sen tarif defteri deyince dün, deftere bakmak istedim. Tariflere değil... Öylesine sordum, istemiyorsan arama, yani sana iyi gelmeyeceğini düşünüyorsan..." dedi.

Tarhananın nasıl pişirildiğini bilmiyorum. Evimde tarhana yok. Yapan olmayınca olmuyor. Evde tarhana olmadığı için çok üzüldüm. Olsa yapardım hemen. Defteri bulayım diye kalktım, aradım biraz ama sonunda buldum. Hiç açıp okumamıştım bugüne dek. Babaannemin tarifleri işte: kolay kek, fındıklı rulo, lor kurabiyesi... İçinden bir iz çıkmazdı artık. El izi varsa bile çoktan silinmiştir. Sadece yazısı kalmış. Onu da ben hatırlamıyordum. Açıp bakınca kırık dökük harfler, yanlış yazılmış kelimeler, devrik cümleler... Hızlı konuştuğu gibi hızlı yazmış; noktasız, virgülsüz. Tam da babaanneme has bir anlatım.

Defteri uzattım Fırat'a. Sanki yıllardır aradığı nadide bir kitabı bulmuş gibi arkasına yaslanıp sayfaları çevirmeye başladı. Ben çay demlemiştim, doldurmak için mutfağa geçtim.

O an ne kadar güzel bir anın içinde olduğumu düşündüm. Evde babaannemle dedem gibiydik. Aslında Mehmet'le evlenirken de hayalim buydu ama hiç öyle olamamıştık. Şimdi ise ben mutfaktayım, çay kaynıyor; Fırat elinde kitabı, defteri, gazetesi her neyse, koltuğa yaslanmış. Benim ona çay götürmemi bekliyor...

"Meltem baaak, ne buldum, gel çabuk."

Ne bulmuş olabilirdi ki tarif defterinin içinde? Babaannem benim için sakladığı büyük hazinenin yerini tarif defterine mi yazmıştı yoksa? İçeriye gittim gülerek.

Elinde gazeteden kesilmiş bir bulmaca kâğıdı tutuyordu. O kadar uzun süre kalmış ki defterin arasında, sararmış. Soldan sağa yedinci sorunun altı çizilmiş: *"Bir tatlı."* Cevap kısmını eliyle kapatmıştı Fırat, göremiyordum. Oturduğu koltuğun kenarına iliştim.

"Soldan sağa altı harfli bir tatlı. Hadi bakalım."

"Sütlaç mı?"

"Değil."

"Keşkül."

"Değil."

Gülüyorduk. Kâğıdı almaya çalışıyordum ama arkasına sakladı.

"Hadi biraz daha düşün."

"Şekerpare."

"Şekerpare altı harfli mi?"

"Künefe."

"I ıh, değil."

"Güllaç mı?"

"Yoook."

"Ne peki?"

"Meltem."

"Efendim?" dedim, şaşkınlıkla.

"Meltem işte" diye tekrar etti. Sonra elini kaldırdı.

Soldan sağa yedinci sütunda, kutuların içine benim adımın harfleri yazılmıştı. Dedemin elyazısı.

"Soldan sağa altı harfli bir tatlı, Meltem."

Fırat gülerek önce sol, sonra sağ yanağımdan öptü.

Bir anlığına zaman katlandı sanki. Defterin sayfalarından babaannem çıktı, bulmacanın kutularından dedem; ikisi de elimi tutmuş, bana hâlâ sevildiğimi söylüyordu. Ömrüm boyunca aradığım o güven duygusu, kayıplarımın arasında saklanmış bir hazine gibi önüme serildi. O an, içimde yıllardır aç kalan bir yanım doydu. Çocukluğumun elleri üzerimdeydi, ilk defa kendimi gerçekten "tamamlanmış" hissettim. Bu kadarcık bir sevilme, bu kadarcık bir sevildiğini bilmeydi hayattan istediğim.

Fırat'a baktım. Koltuğa yaslanmış bana keyifle gülümseyen o yüzde, benim için bir koşu çocukluğuma gidip gelmiş ve oradan bir armağan getirmeyi başarabilmiş olmanın mutluluğunu gördüm. Benden daha mutluydu. Beni güldürecek, beni mutlu edecek bir şey yapabildiği için benden daha mutluydu. Onun gülen gözlerinin içinde kendi yüzümü gördüm.

Altı harfli bir tatlı: Meltem... Babaannemin tarif defteri, dedemin bulmacası, çocukluğumun içinden çıkan izler, sevilmiş olmanın kanıtı. Her şey o kadar da kötü değilmiş hissi... Çok bambaşka, çok kıymetli bir an...

"Yalnız sütlaç da iyi cevaptı ha" dedi Fırat, bana sarılırken. "Yapalım mı? Babaannenin tarifiyle?"

"Ay ama o cevizli yapardı, cevizli yapalım."

"Cevizimizi taaa nerelerden getirdik, yapalım tabii."

Doğru, Selime Teyze'nin cevizlerini getirmiştim gelirken. Ama malzememiz eksikti. Markete gittik. Öyle, hazırlanma-

dan, yanıma çantamı almadan, çayın altını kapatmadan, el ele... İçeriye babaannemin sözleriyle girdim: Evceğizim, evceğizim...

Alışverişten sonra nasıl yapacağız diye tarifi dikkatlice okuduk. Babaannem bütün tarifleri deftere sen diliyle yazmış. Tencereye dök, süt ekle, karıştır, tepsiye diz... Bir tek sütlaç tarifini sizli bizli yazmış. Karıştırın, ekleyin, kâselere doldurun... Sanki yan odada oturuyormuş da bize sütlaç yapmayı öğretiyormuş gibi.

Tarifin sonuna "Ağız tadınla yiyin" yazmış. Diğer tariflerde bu yok. Babaannemin oralarda bir yerlerde olduğunu hissettim. Ağız tadıyla yemek... Ağız tadının ne olduğunu Selime Teyze'den dinlemiştim. Mustafa giderken ağzımın tadını da aldı götürdü, demişti. Benim ağzımın tadını da böyle alıp alıp gitmişlerdi. Oysa ne severdim tatlıyı çocukken. Bütün o tatlar, kalbimi kıran, canımı yakan, içimi sızlatan anılarla silinmişti damağımdan. Şimdi sütlaç karıştırıyordum. Fırat mutfak masasında oturmuş, keyifle beni izliyordu. O "Altı harfli bir tatlı mısın sen Meltem" diye sordukça küçülüyordum. Üstümdeki ağırlık gidiyor, yeniden sevilen, çok sevilen bir kız çocuğu oluyordum.

"Altı harfli bir tatlı mısın sen Meltem?"

Sütlacın kokusu mutfaktan bütün odalara yayıldı. Koku gezdiği her yeri temizledi sanki.

Cevizleri ufalayıp kâselerin üzerine serptim. Selime Teyze... Ne yapıyordu acaba? İki gün geçti. Muhtemel ki, hepsi

etrafındadır şimdi çocuklarının. Kavga, gürültü, hesaplaşma bitmiştir. Uzun süre ağladıktan sonra gelen o rehavet çökmüştür belki üzerlerine. Herkes söyleyeceğini söylemiş, fırtına dinmiştir. Hepsi yan yanadır belki şimdi. Bunca ayrılıktan sonra hepsi bir arada. Belki sütlaç karıştırıyordur Selime Teyze de şimdi. Olamaz mı? Olur. Boş durmayı sevmez o. O da benim gibi dizmiştir kâseleri buzdolabına belki. Tek tek saymıştır yerleştirirken, bu Erkan'ın, bu Meral'in; bu Yıldız'a, bu Ebru'ya, bu Seher'e, bu çocuklara... Yalnız olmadığına sevinmiştir dolaba kâseleri yerleştirirken.

Ben öyle yaptım. Bu bana, bu Fırat'a, bu babaannem için, bu annem için, bu dedem için, bu Fırat'ın annesi için, bu Selime Teyze için... Birlikte değiliz ama yalnız da değiliz.

Ağız tadıyla yedik sütlacı, aynı kâseden... Gülerek. Fırat "Altı harfli bir tatlı mısın sen Meltem" diye sordukça, gülerek, öpüşerek...

Daha ilk kaşıkta anladım ne kadar özlediğimi. Daha ilk kaşıkta ağzımın tadı yerine geldi.